

บทที่ 6

การวิเคราะห์รูปแบบและความหมายลวดลายตกแต่งหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกส

การวิเคราะห์ในที่นี่มีจุดประสงค์หลักอยู่ที่การวิเคราะห์รูปแบบลวดลายตกแต่ง และการวิเคราะห์ความหมายลวดลาย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เพิ่มการวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบศิลป์ของลวดลาย ด้านหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสในภูเก็ต และการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างลวดลายตกแต่งในภูเก็ตกับปีนัง และมะละกา เพื่อความเข้าใจและสมบูรณ์ของการวิจัยเรื่องนี้

6.1 การวิเคราะห์รูปแบบลวดลายหน้าอาคาร

รูปแบบลวดลายตกแต่งหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสในภูเก็ตแยกออกตามส่วนประกอบต่างๆ ของด้านหน้าอาคาร ได้ดังต่อไปนี้

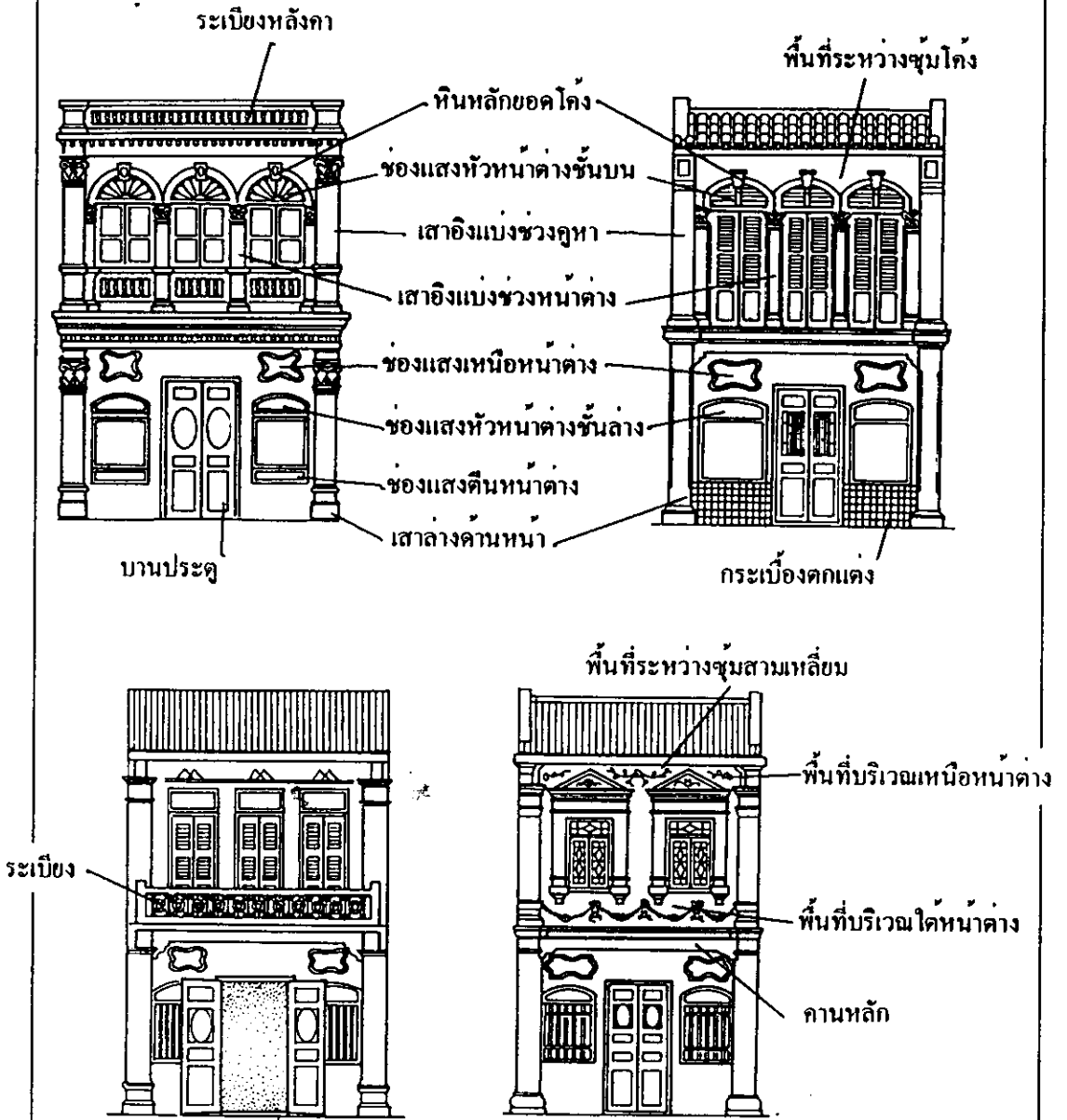
ชั้นบน

- 5.1 ลวดลายตกแต่งเสาอิง (Pilaster) แบ่งช่วงคูหา
- 5.2 ลวดลายตกแต่งเสาอิง (Pilaster) แบ่งช่วงหน้าต่าง
- 5.3 ลวดลายตกแต่งบริเวณเหนือหน้าต่าง
- 5.4 ลวดลายตกแต่งบริเวณใต้หน้าต่าง
- 5.5 ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง
- 5.6 ลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้ง (Keystone)
- 5.7 ลวดลายตกแต่งเพดานกันสาด
- 5.8 ลวดลายตกแต่งระเบียง
- 5.9 ลวดลายตกแต่งระเบียงหลังคา (Parapet)
- 5.10 ลวดลายตกแต่งหน้าจั่วหลังคา

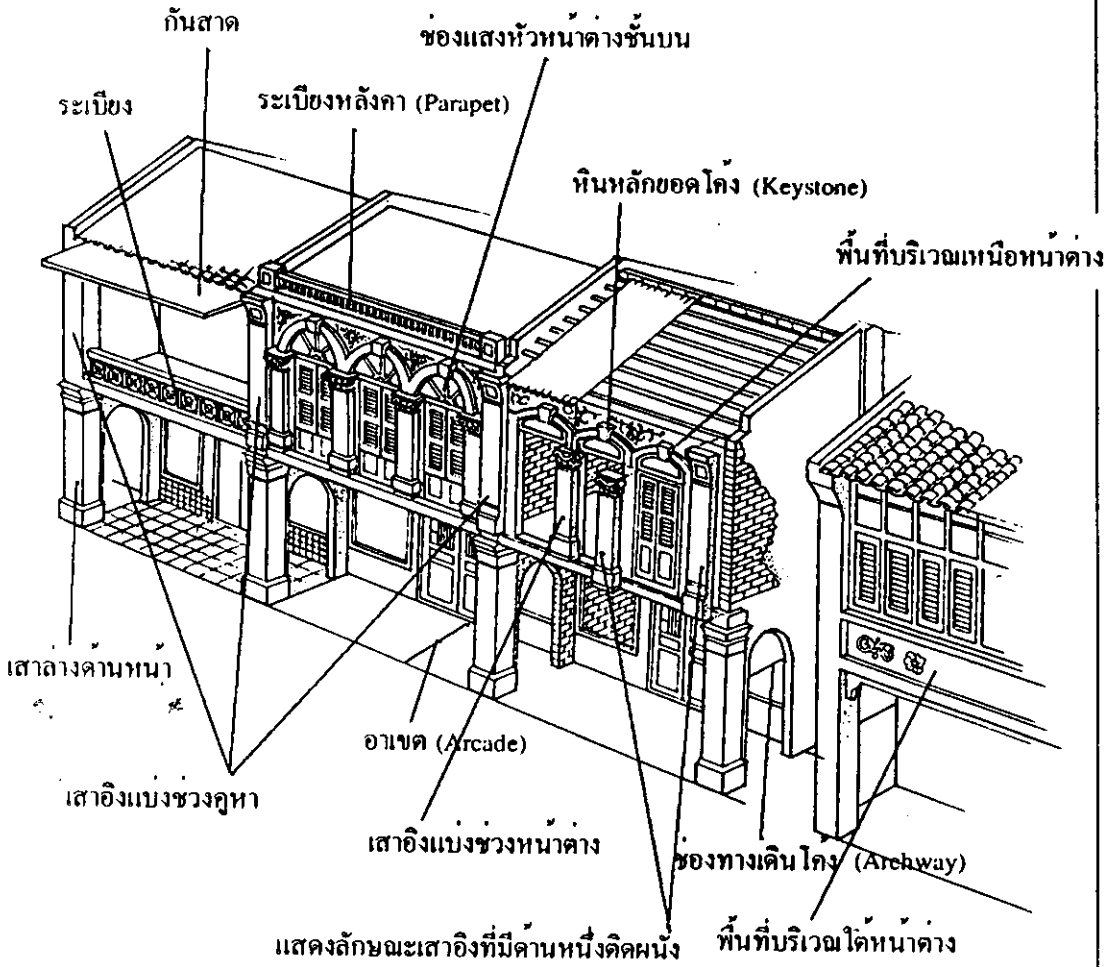
ชั้นล่าง

- 5.11 ลวดลายตกแต่งเสาถ่าง (Column) ด้านหน้า
- 5.12 ลวดลายตกแต่งช่องแสง (Vent) เหนือหน้าต่าง
- 5.13 ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง
- 5.14 ลวดลายตกแต่งช่องแสงดินหน้าต่าง
- 5.15 ลวดลายตกแต่งบานประตู
- 5.16 ลวดลายตกแต่งพื้นที่เหนือช่องโค้งทางเข้า

ภาพแสดงส่วนประกอบต่างๆ ที่ใช้ตกแต่งลวดลาย

ภาพแสดงส่วนประกอบต่างๆ ที่ใช้ตกแต่งอาคาร

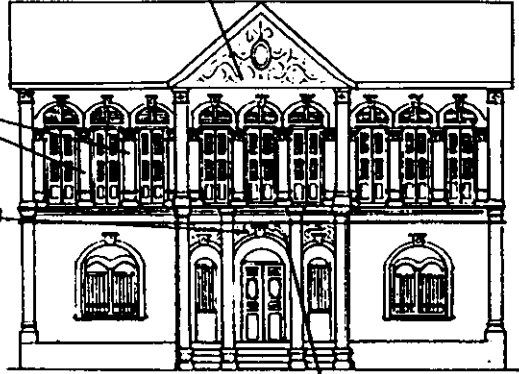

ภาพแสดงส่วนประกอบต่างๆ ที่ใช้ตกแต่งลวดลาย

หน้าจั่วหลังคา

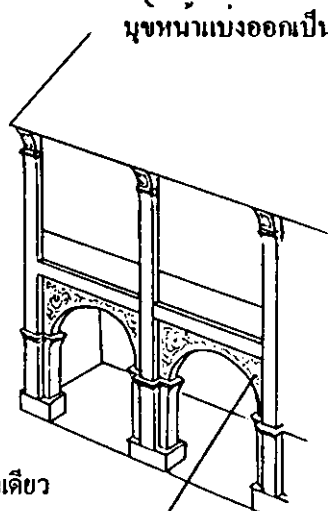
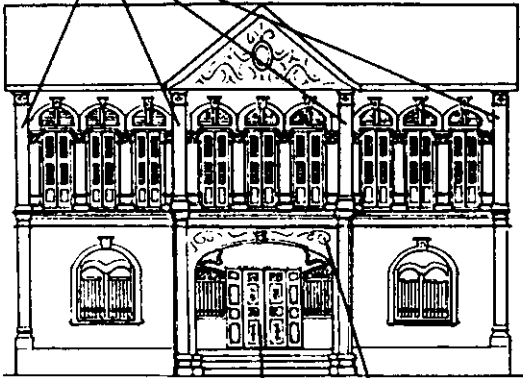
เสาอิงแบ่งช่วงหน้าค่าง

พื้นที่เหนือช่อง โคงทางเข้า

เสาอิงแบ่งช่วงกุหา

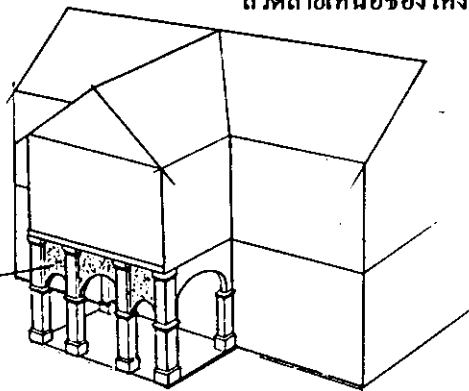
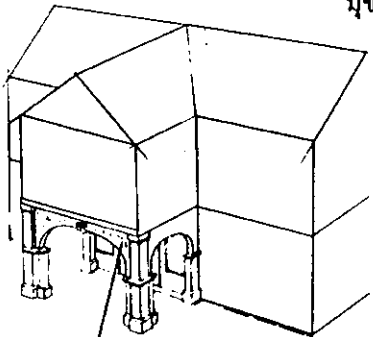
มุขหน้าแบ่งออกเป็น 3 ช่อง

บานประตู 2 ชั้น

มุขหน้าแบ่งออกช่องเดียว

ลวดลายเหนือช่อง โคงทางเข้า

พื้นที่เหนือช่อง โคงทางเข้ามุขหน้า (Porch)

6.1.1 ส่วนประกอบโครงสร้างหน้าอาคาร

ส่วนประกอบต่าง ๆ ของด้านหน้าอาคารข้างต้น อธิบายได้ ดังนี้

1. เสาอิง (Pillaster) แบ่งช่วงคานา

เสาอิงคือ เสาที่มีด้านหนึ่งติดกับผนัง หรือยกเก็จออกมาเป็นรูปเสา บางครั้งเรียกเสาหลอก เพราะทำเหมือนเสาที่รับน้ำหนักโครงสร้างจริง ๆ แต่แท้จริงเป็นผนังอิฐที่ก่อยื่นออกมาตามแนวตั้ง มักวางติดผนังที่ใช้แบ่งห้องคานาหรือแบ่งช่วงของอาคาร ความสูงจรดคานาชั้นหลังคา แต่บางครั้งเสาไม่ได้แบ่งช่วงอาคารอย่างเดียว แต่ทำหน้าที่แบ่งพื้นที่ตามกรรมสิทธิ์การถือครองพื้นที่ด้วย เสาอิงแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือฐาน (Base) ตัวเสา (Shaft) และหัวเสา (Capital) ปรากฏอยู่ตามด้านหน้าของชั้นบนเป็นแนวเดียวกับเสาล่างด้านหน้า บริเวณหัวเสานิยมใช้ตกแต่งมากที่สุด

2. เสาอิง (Pillaster) แบ่งช่วงหน้าต่าง

เป็นเสาหลอกหรือเสาอิงติดผนังเช่นเดียวกัน แต่วางตั้งเป็นแนวหน้าต่าง มีความสูงพอ ๆ กันมีทั้งเสาอิงที่ช่วยเสริมการรับน้ำหนักบ้าง และเสาอิงที่ไม่ช่วยรับน้ำหนักเลย หรือทำขึ้นเพื่อตกแต่งความงามเท่านั้น เสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่างในที่นี้ส่วนใหญ่จึงเป็นเสาเพื่อการตกแต่ง และคั่นระหว่างหน้าต่าง เพื่อเน้นกรอบช่องหน้าต่างให้สวยงามขึ้น บริเวณหัวเสานิยมใช้ตกแต่งมากที่สุด

3. บริเวณเหนือหน้าต่างชั้นบน

บริเวณพื้นที่เหนือหน้าต่างชั้นบน จัดเป็นบริเวณที่ใช้ตกแต่งมากที่สุด การตกแต่งบริเวณนี้มี 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ การตกแต่งระหว่างซุ้มโค้งบนหน้าต่าง และเหนือซุ้มหรือในกรอบสามเหลี่ยมบนหน้าต่าง ซึ่งส่วนมากจัดวางองค์ประกอบลงในกรอบ 3 เหลี่ยม ตามเนื้อที่ที่เหลืออยู่กับการตกแต่งเหนือหน้าต่างขึ้นไป ซึ่งมีลักษณะวางทอดเป็นแนวยาว ตามความกว้างของผนังคานา ซึ่งมีบางกรณีที่ใช้ตกแต่งและเปิดช่องรับแสงลมด้วย สำหรับหน้าต่างแบบสามเหลี่ยมมีลักษณะแบบที่ทั้งหมด จึงนิยมตกแต่งลงในกรอบ พร้อม ๆ กับการตกแต่งระหว่างซุ้ม

4. บริเวณใต้หน้าต่างชั้นบน

การตกแต่งบริเวณนี้ส่วนมากเป็นแบบที่มีหน้าต่างเพียงครึ่งเดียว ไม่ยาวจดพื้นอย่าง French Window ดังนั้นจึงเหลือผนังรูปสี่เหลี่ยมคี่หน้า ที่นำมาใช้ในการตกแต่งได้อีกส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ยังรวมถึงการตกแต่งคานาหลักซึ่งอยู่ถัดลงมาด้วย

5. ช่องแสงหัวหน้าต่างชั้นบน

ช่องแสงหัวหน้าต่าง คือส่วนที่เปิดรับแสงบนหน้าต่าง มักทำคู่กับหน้าต่างเสมอ โดยทั่วไปเป็นแบบโค้งและสี่เหลี่ยม แบบโค้งยังแยกเป็น 2 ลักษณะคือโค้งครึ่งวงกลม (Semicircular Arch) และโค้งเสี้ยววงกลม (Segmental Arch) ตามรูปลักษณะของซุ้มโค้งช่วงเสากรอบหน้าต่างคานาบนแบบโค้งครึ่งวงกลมส่วนมากคือไม้แบบโรมันหรือพาด ส่วนแบบโค้งเสี้ยววงกลมมักคือเหล็กไม้

6. หินหลักยอดโค้ง (Keystone)

หินหลักยอดโค้ง คือ ตำแหน่งยอดบนสุดของอาร์ชโค้งมน (Round Arch) มีลักษณะคล้าย ลิ่ม นิยมมาตั้งแต่สมัยโรมัน หินหลักนี้มีหน้าที่สำคัญ ช่วยอัดช่องโค้งให้ทรงตัวอยู่ได้ และเป็นแกนกลางของอาร์ชโค้งประตูหน้าต่าง ในสมัยหลัง ๆ นิยมใช้อิฐ และเพิ่มความงามให้กับส่วนนี้โดยปั้นปูนเป็นลวดลายประกอบ

7. เพดานกันสาด

อาคารที่มีกันสาดพบมากในเขตร้อน เพื่อป้องกันฝนและแดดส่องจัด กันสาดส่วนมาก สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก จึงมักพบกับอาคารรุ่นหลัง อย่างน้อยปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 กันสาดมักยื่นออกมาจากหน้าอาคารชั้นบน จึงมองเห็นได้ง่าย หากเงยขึ้นเพดานจึงเป็นบริเวณที่นิยมใช้ ตกแต่งอีกด้วย

8. ระเบียง

อาคารที่มีระเบียงชั้นบนจัดเป็นอาคารที่มีอายุใหม่กว่าอาคารที่ไม่มีระเบียง อย่างไรก็ตาม การจัดทำพื้นที่ระเบียงก็มีหลายลักษณะ อาจลึกเข้าไปมากหรือน้อย เมื่อประตูหน้าต่างอยู่ลึกเข้าไป ส่วนที่มองเห็นชัดจึงอยู่ที่ระเบียง จึงมักตกแต่งบริเวณนี้แทน ระเบียงอาจเป็นลูกกรงโปร่ง หรือก่ออิฐทึบประดับลายปูนปั้น แบบตะวันตกสมัยคลาสสิกนิยมใช้ทรงคนโทหรือดอกทับทิม (Baluster) ในสมัยวิกตอเรียน นิยมใช้เหล็กค้ำเป็นดบลูกกรง ส่วนจีนนิยมทำกระเบื้องปฐหรือกระเบื้องรู

9. ระเบียงหลังคา

ระเบียงหลังคาคือ ราวกันที่ทำหน้าที่ปิดชายคา หรือที่เรียกว่า พาราเพต (Parapet) ซึ่งต่างจากระเบียงข้อ 8 ที่มีหน้าที่ปิดกันไม่ให้ผู้คนหรือสิ่งของตกมาจากชั้นบน ในระยะแรก ๆ ระเบียงหลังคามักทำราวลูกกรงโปร่งวางตั้งเป็นซี่ ๆ ทรงคนโท แต่ภายหลังอาจใช้ปูนโปร่งทรงเรขาคณิต หรือแบบเรียบทึบมีลวดลายปูนปั้นประกอบ

10. หน้าจั่วหลังคา

หน้าจั่วหลังคามักปรากฏอยู่ที่บ้านเดี่ยวมากกว่าตึกห้องแถว ทั้งนี้โดยมากบ้านเดี่ยวมี ลักษณะ โครงสร้างที่รับอิทธิพลจากตะวันตก แบบที่เรียกว่า “Palladian Style” ซึ่งจะเน้นสามเหลี่ยม หน้าจั่วอยู่กึ่งกลาง จึงเป็นส่วนที่โดดเด่นที่สุด และใช้เป็นบริเวณที่ใช้ออกแบบตกแต่งกันอย่างกว้างขวาง แต่เนื่องจากเจ้าของบ้านส่วนใหญ่เป็นชาวจีนจึงมีรสนิยมแบบจีนสอดแทรกเข้าไปด้วย

11 เสาฉ่า (Column) ด้านหน้า

เสานี้มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสแบบตึกแถว เพราะใช้แบกรับน้ำหนักชั้นบนที่ยื่นออกมาคลุมทางเดินหรืออาเขต จึงเป็นเสาหลักที่เห็นได้ง่าย มักสร้างขนาดใหญ่ดูแน่นหนา เสาส่วนใหญ่ก่ออิฐทรงสี่เหลี่ยม (อาคารที่สร้างใหม่หลังสงครามโลกนิยมใช้คอนกรีต

เสริมเหล็กแทนอิฐ) เสาประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ฐานเสา (Base) ตัวเสา (Shaft) และหัวเสา (Capital) ฐานเสามักทำลวดบัว ตัวเสบบางครั้งย่อมุม เสาตกแต่งลวดลายมากน้อยต่างกัน แต่หัวเสาจะเป็นส่วนที่ตกแต่งมากที่สุด ทั้งนี้อาจรวมถึงการตกแต่งบริเวณบัวคอร์นิซ (Cornice) หรือส่วนยอดสุดของกำแพงชั้นล่างที่ยื่นออกมา ซึ่งอยู่เหนือเสาขึ้นไป

กรณีบ้านเดี่ยวเสาล่างที่ตกแต่งลวดลายมากจะอยู่ด้านหน้าเสารับมุข (Porch) ที่ยื่นออกมาตอนกลาง บางหลังทำเสายึดยาวถึงเพดานหลังคาชั้นบน นอกจากนี้อาจพบเสาอยู่ตรงมุมผนังกำแพงบ้าน และเสาแบ่งช่วงระหว่างห้อง

12. ช่องแสงเหนือหน้าต่างชั้นล่าง

ช่องแสงเหนือหน้าต่างเป็นอีกส่วนหนึ่งทำหน้าที่ควบคู่กับหน้าต่าง มักเจาะผนังเป็นช่องอยู่เหนือหัวหน้าต่างขึ้นไปเล็กน้อย เปิดรับลมหรือการถ่ายเทอากาศเช่นเดียวกัน แต่ส่วนมากเป็นรูปโค้งเว้าที่คล้ายปีกค้างคาว

13 ช่องแสงหัวหน้าต่างชั้นล่าง

หัวหน้าต่างชั้นล่างส่วนใหญ่เป็นรูปโค้งเสี้ยววงกลมขนาดกว้างเท่ากับหน้าต่าง ใช้เป็นช่องแสง ควบคู่กับช่องแสงอีกช่องหนึ่งที่อยู่เหนือขึ้นไป หน้าหลักของช่องแสงหัวหน้าต่างนั้นนอกจากรับแสงแล้ว ยังช่วยถ่ายเทอากาศด้วย เนื่องจากอยู่ลึกเข้าข้างใน บางครั้งจึงไม่จำเป็นปิดกันกระຈกกันกันฝนสาดเหมือนช่องแสงหัวหน้าต่างชั้นบน

14. ช่องแสงตีนหน้าต่างชั้นล่าง

โดยปกติหน้าต่างชั้นล่างแต่ละชั้น จะประกอบด้วยไป 2 ส่วนคือ ส่วนหัวที่ใช้รับแสงเมื่อเปิดหน้าต่าง กับส่วนหน้าต่าง มีส่วนน้อยเท่านั้นที่แบ่งส่วนเป็นช่องแสงใต้หน้าต่าง ทำหน้าที่เปิดรับแสงเช่นเดียวกัน โดยอาจตกแต่งลวดลายอย่างสวยงามควบคู่กับหน้าต่างข้างบน

15. บานประตู

บานประตูเป็นบานไม้คู่วางองค์ประกอบและการตกแต่งอย่างสมดุล ตามแกนกลางของประตูบางแห่งทำบานประตู 2 ชั้น ชั้นนอกโปร่งแสงกันด้วยกระຈก ชั้นในทึบ แต่ละบานนิยมแบ่งกรอบสำหรับการตกแต่งออกเป็น ส่วน ๆ ส่วนใหญ่มี 4 ส่วน ส่วนล่างสุดมีพื้นที่กรอบใหญ่กว่าส่วนอื่น ๆ จึงเป็นบริเวณที่ใส่ลวดลายมากที่สุด ส่วนที่สองจากบนมักจัดซี่ลูกกรงไม้หรือวงรีติดกระຈก

16. พื้นี่เหนืออาร์ชโค้งชั้นล่าง

การสร้างอาร์ชโค้ง นอกจากปรากฏเป็นซุ้มหน้าต่างอยู่ชั้นบนแล้ว ชั้นล่างโดยเฉพาะบริเวณมุขทางเข้าประตูหลักที่ยื่นออกมา (Porch) ยังสร้างเป็นอาร์ชโค้งเช่นเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่เป็นโค้งเดี่ยว (Three Centered Arch) มีบ้างที่ทำเป็นโค้งกลีบบัว (Ogee Arch) ดังนั้นระหว่างโค้งกับคานบนจึงมีพื้นที่ที่ใช้ตกแต่งได้

6.1.2 รูปแบบลวดลายตกแต่ง

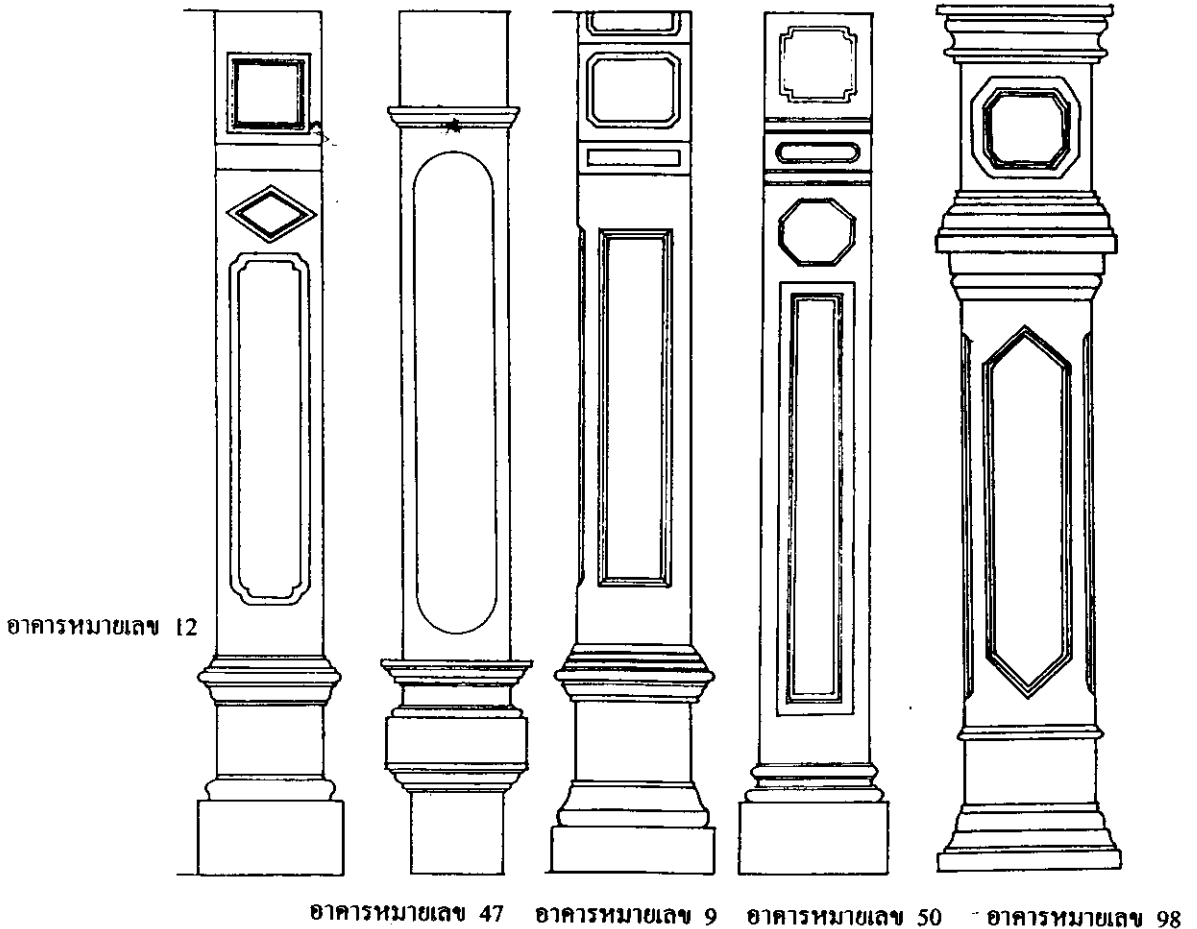
1 ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงดูหา

โดยทั่วไปเสาอิงประกอบด้วยหัวเสา ตัวเสา และตีนเสา แต่ส่วนใหญ่เน้นการตกแต่งที่หัวเสา มีบ้างที่ตกแต่งตัวเสาประกอบด้วย นอกนี้ยังมีแบบอื่นๆ ดังจำแนกออกได้ ดังนี้

- 1.1 แบบเรียบง่าย
- 1.2 หัวเสาลายขดม้วนผสมใบพืช
- 1.3 หัวเสาลายพันธุ์พฤกษา
- 1.4 หัวเสาลายสัตว์ผสมพันธุ์พฤกษา
- 1.5 ตัวเสาลายกลีบดอกอยู่กึ่งกลาง
- 1.6 ตัวเสาลายพันธุ์พฤกษา
- 1.7 แบบพิเศษและอื่นๆ

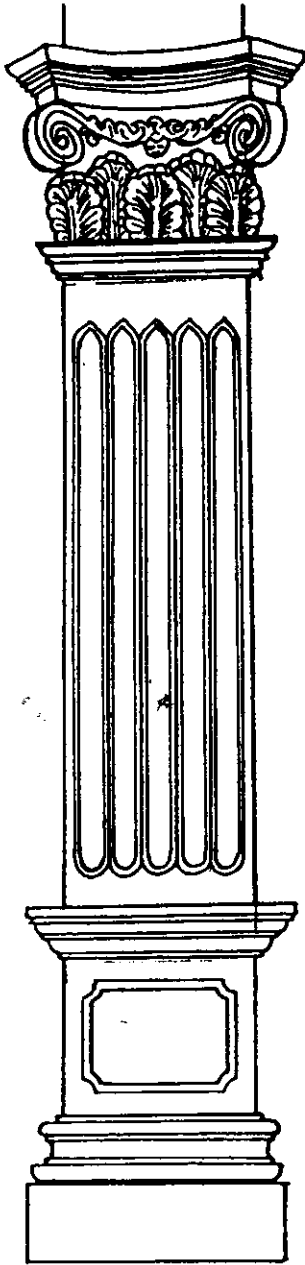
ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

1.1 แบบเรียบง่าย

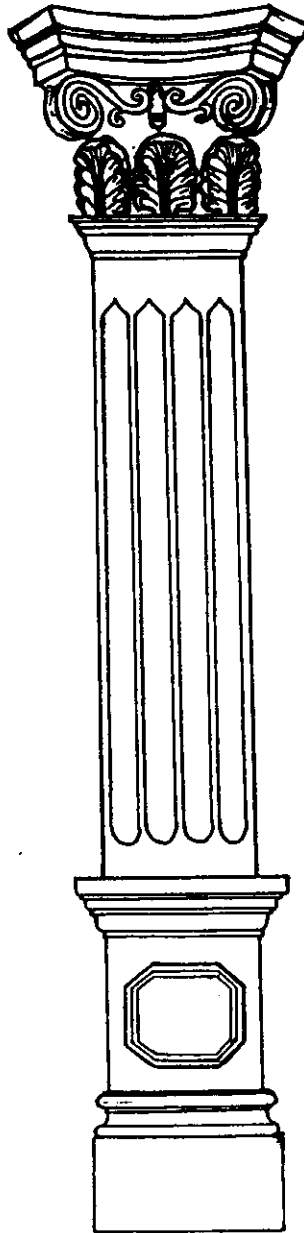

1.2 หัวเสาหลายชนิดมีวนผสมใบพืช

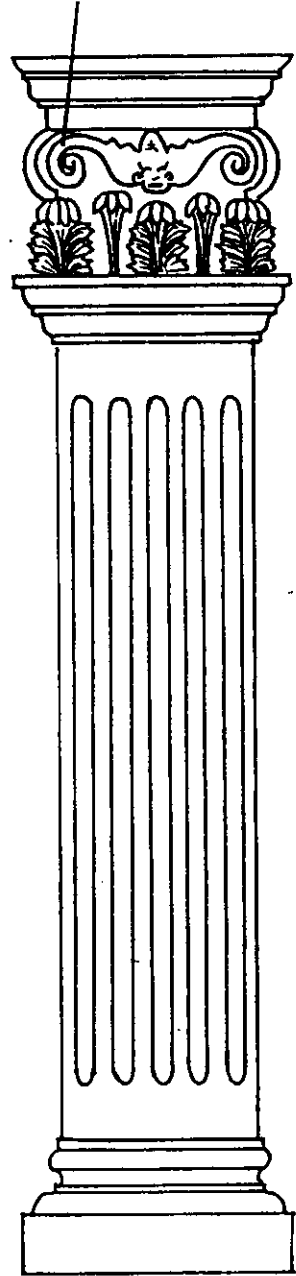
ลายขดมีวนสัมพันธ์กับปีกค้างคาว

อาคารหมายเลข 59

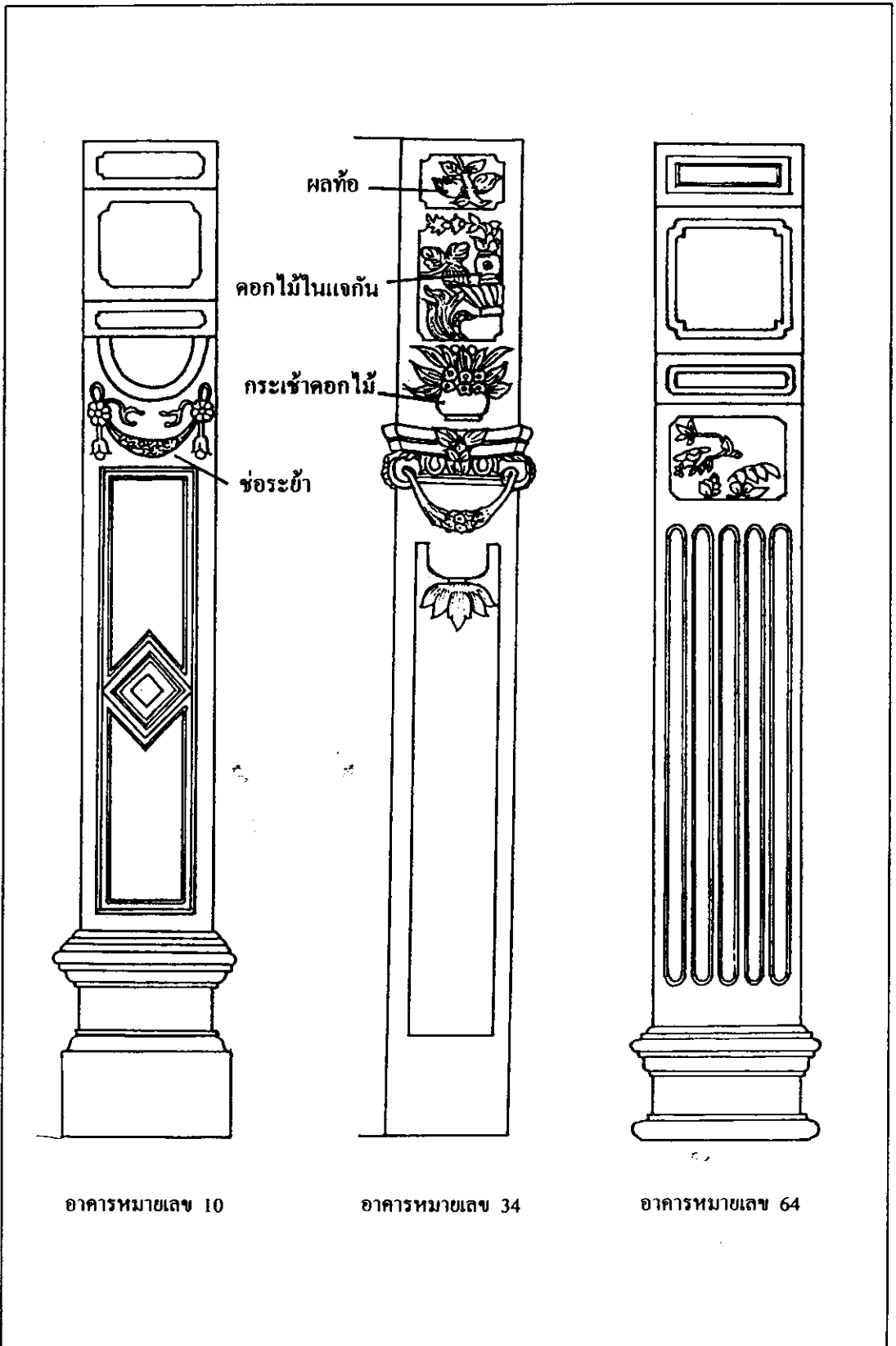

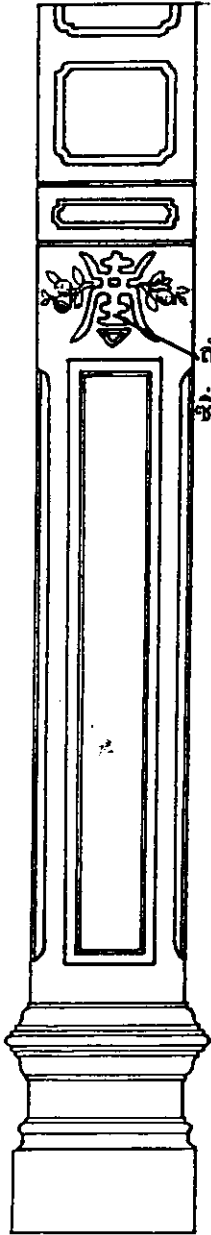
อาคารหมายเลข 70

อาคารหมายเลข 103

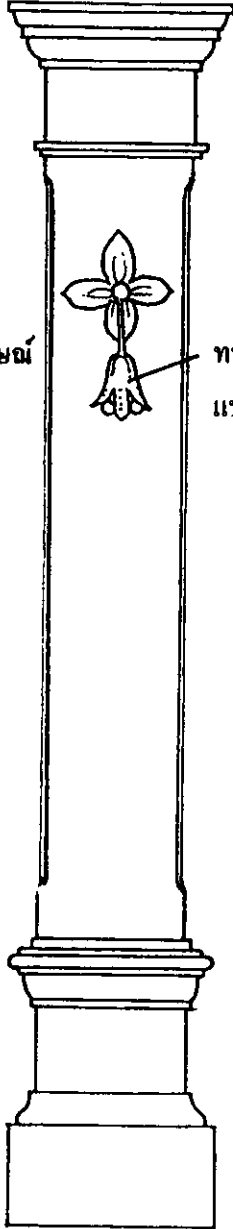
1.3 หัวเสาหลายพันธุ์พฤกษา

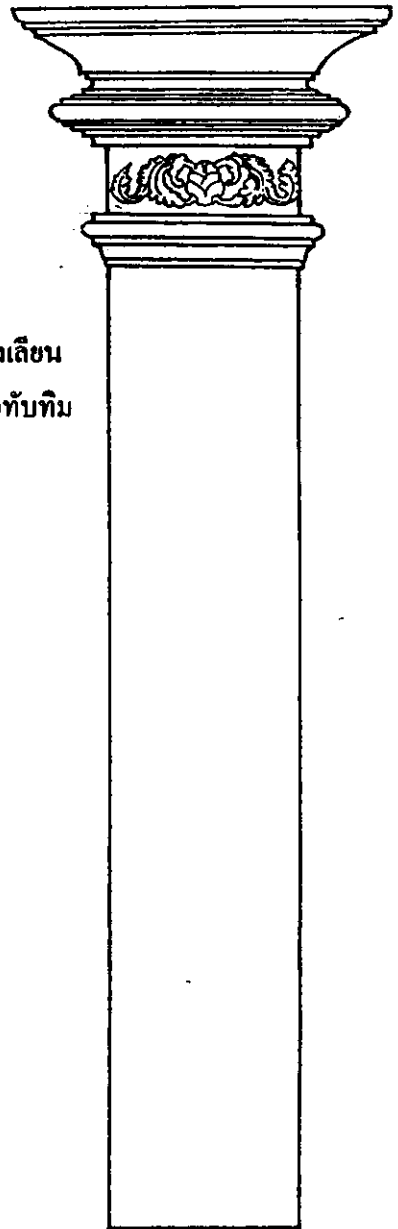
สัญลักษณ์
หัวใจ

อาคารหมายเลข 56

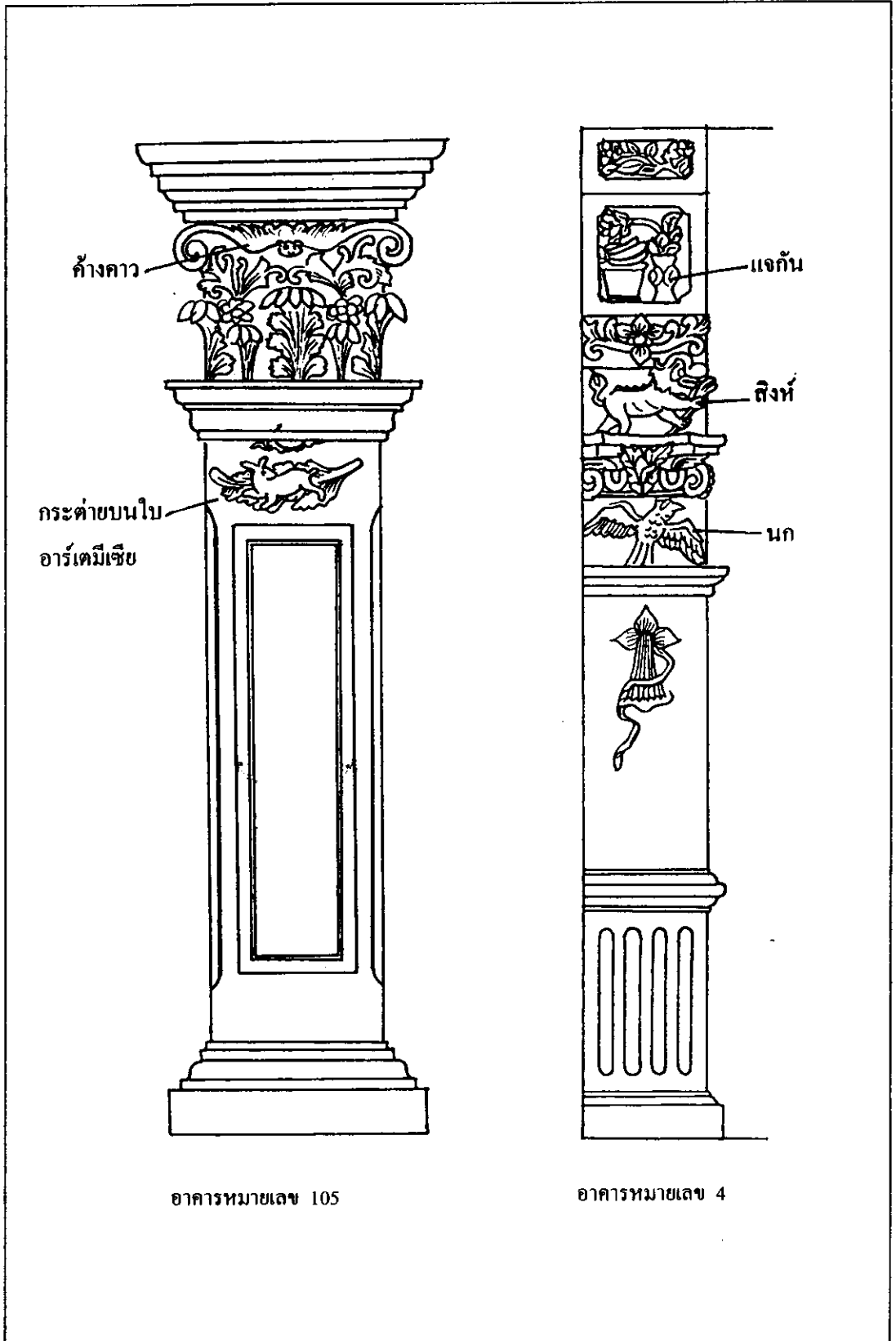
ทรงระฆังเขียน
แบบดอกทับทิม

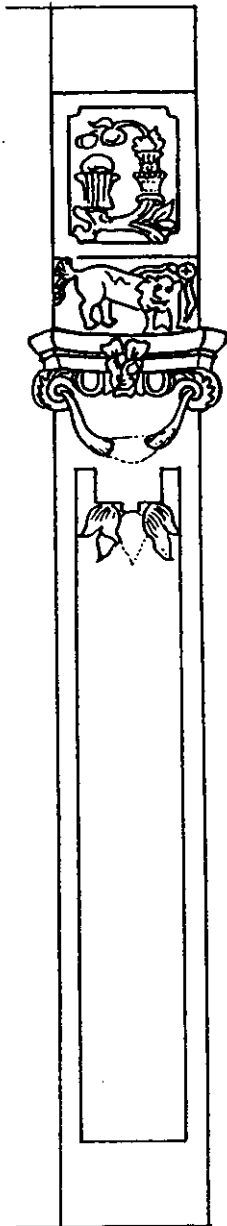
อาคารหมายเลข 23

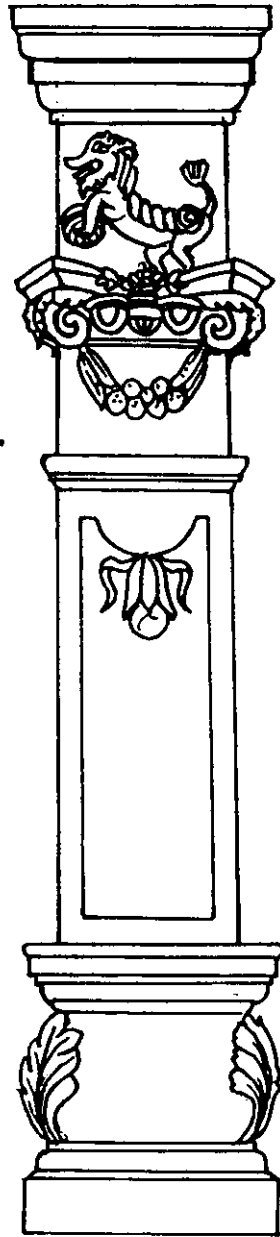
อาคารหมายเลข 95

1.4 หัวเสาหลายสัตว์ผสมพันธุ์พฤกษา

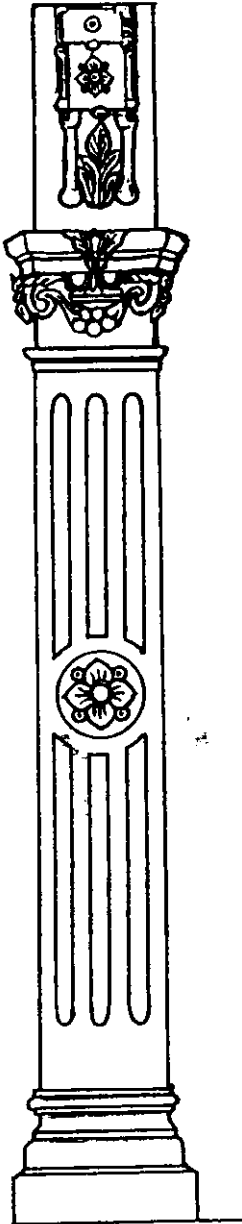

อาคารหมายเลข 33

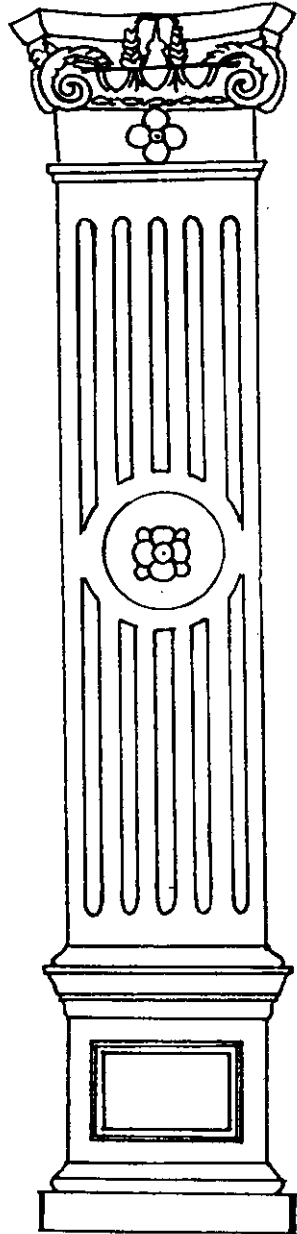

อาคารหมายเลข 97

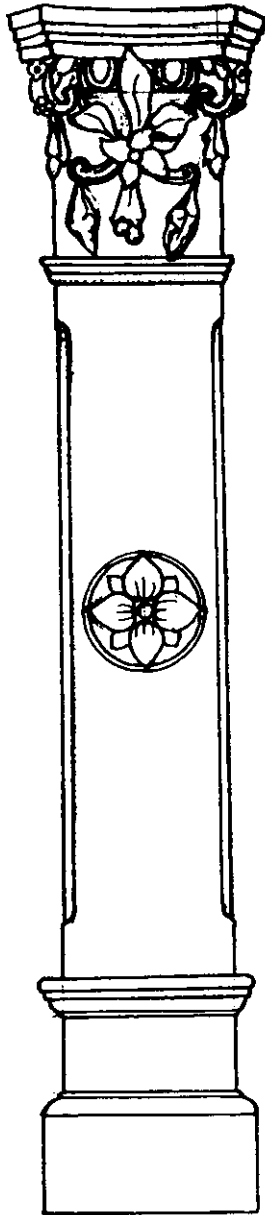
1.5 ตัวเสาปลายกลีบดอกอยู่กึ่งกลาง

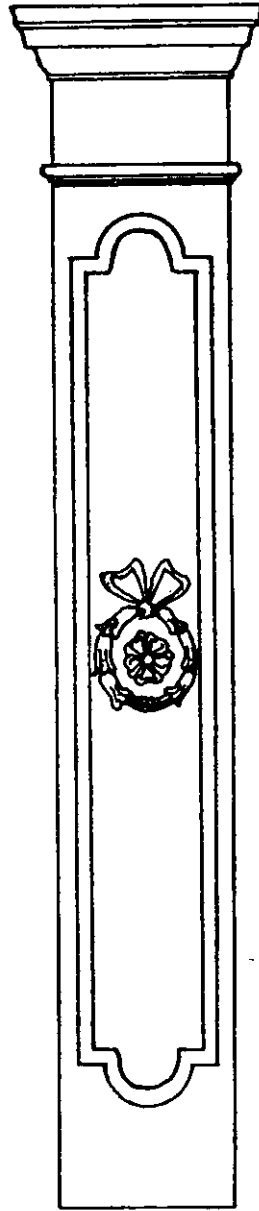
อาคารหมายเลข 48

อาคารหมายเลข 96

อาคารหมายเลข 83

อาคารบ้านเลขที่ 161 ถ ระนอง*

*ภาพมิได้แสดงในบทที่ 5

1.6 ตัวเสากลางพันธุ์พฤกษา

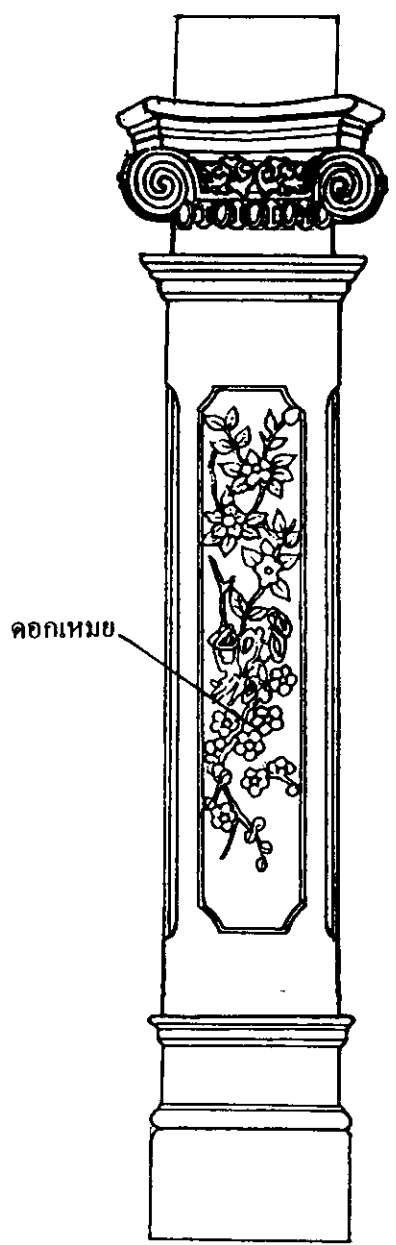
บัวอาร์เต็มี่เซีย

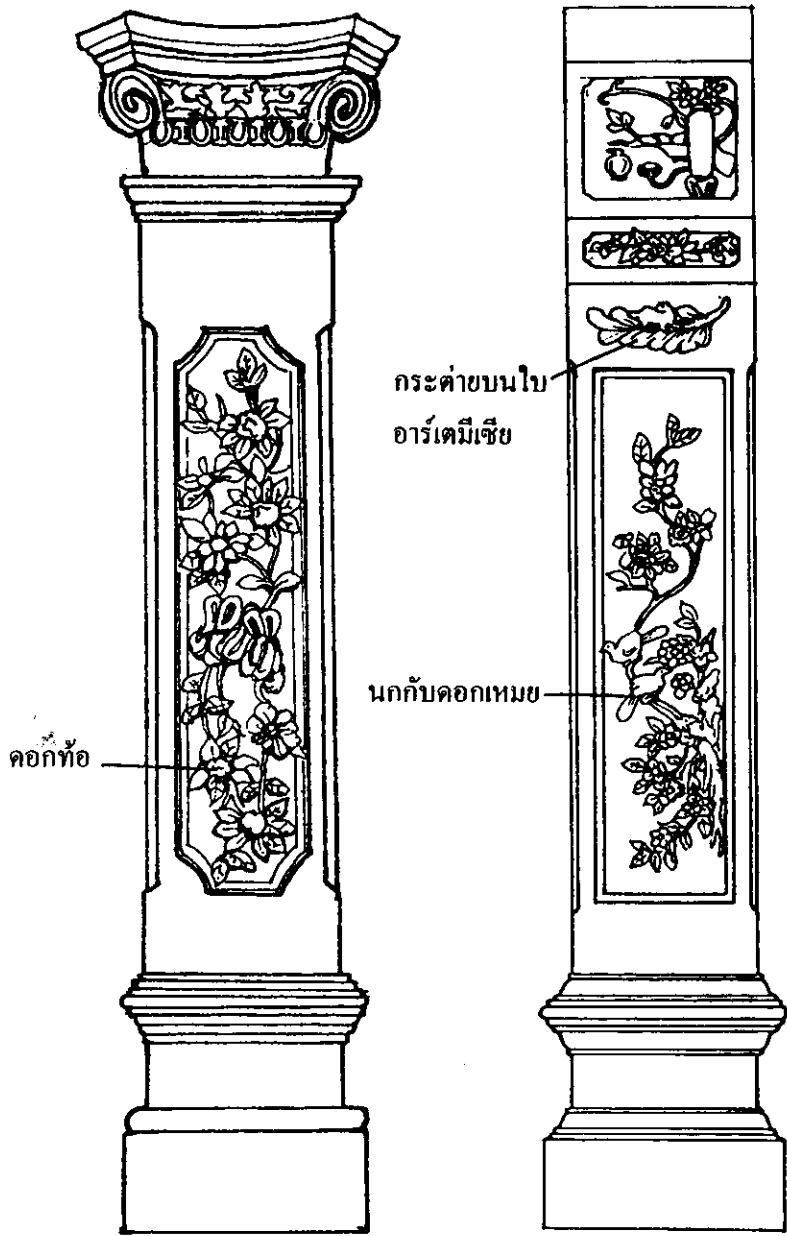
อาคารหมายเลข 91

อาคารหมายเลข 67

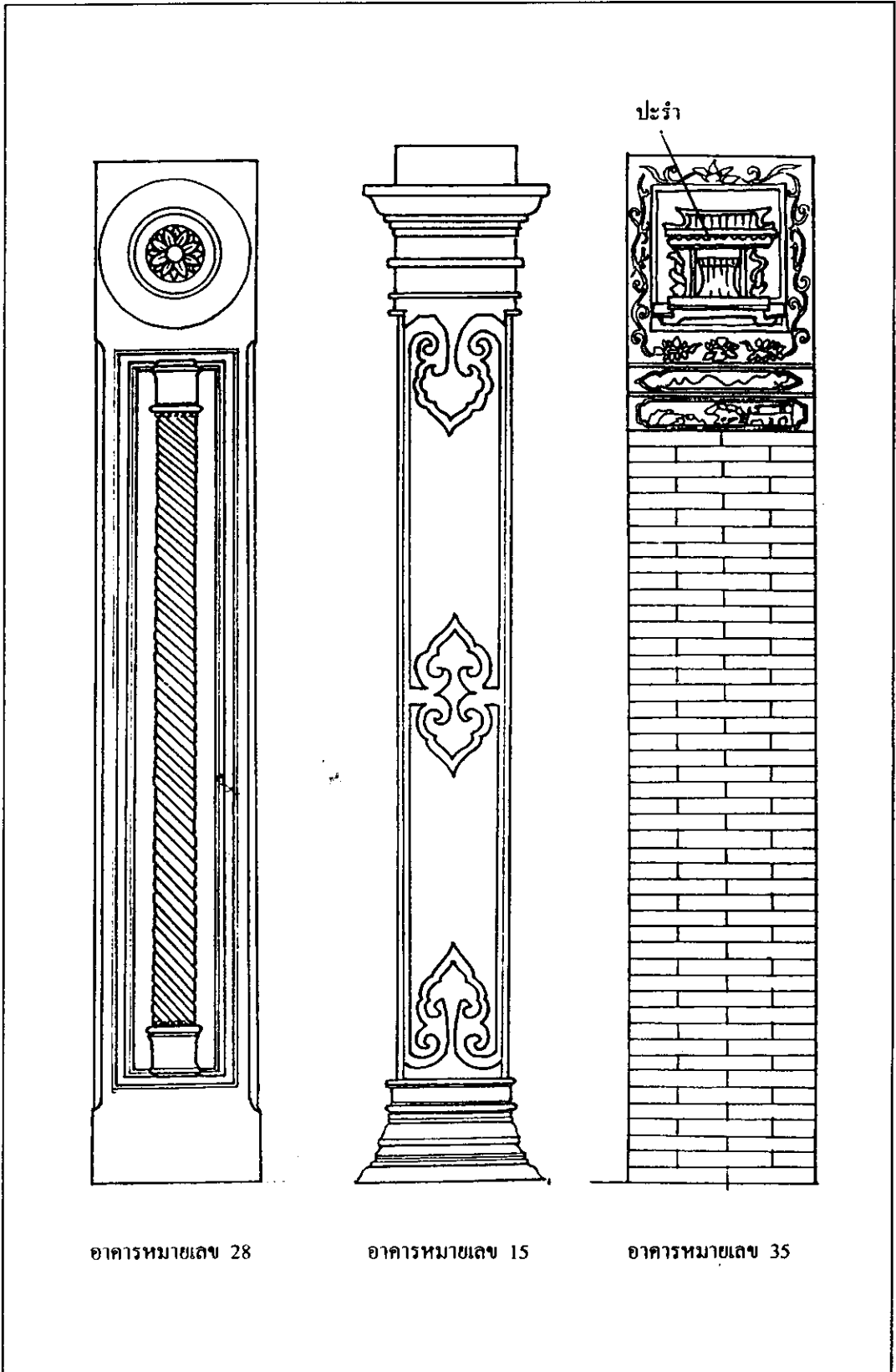
อาคารหมายเลข 80

อาคารหมายเลข 36

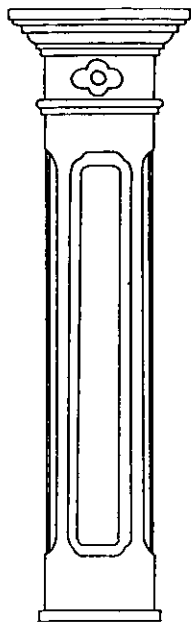
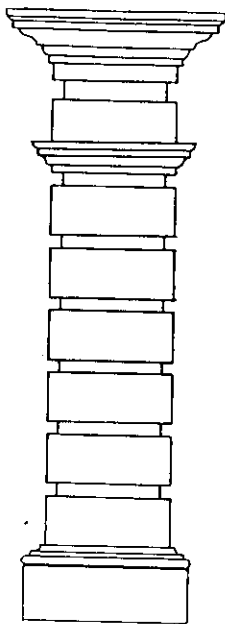
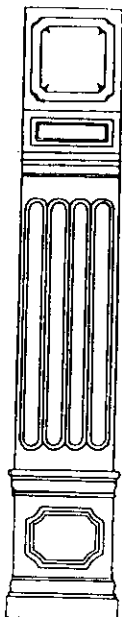
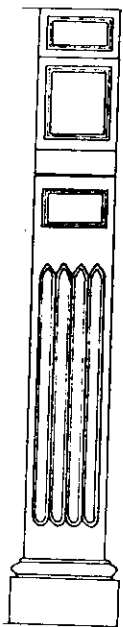
อาคารหมายเลข 54

1.7 แบบพิเศษและอื่นๆ

อาคารหมายเลข 60

อาคารหมายเลข 107

อาคารหมายเลข 38

อาคารหมายเลข 99

อาคารหมายเลข 61

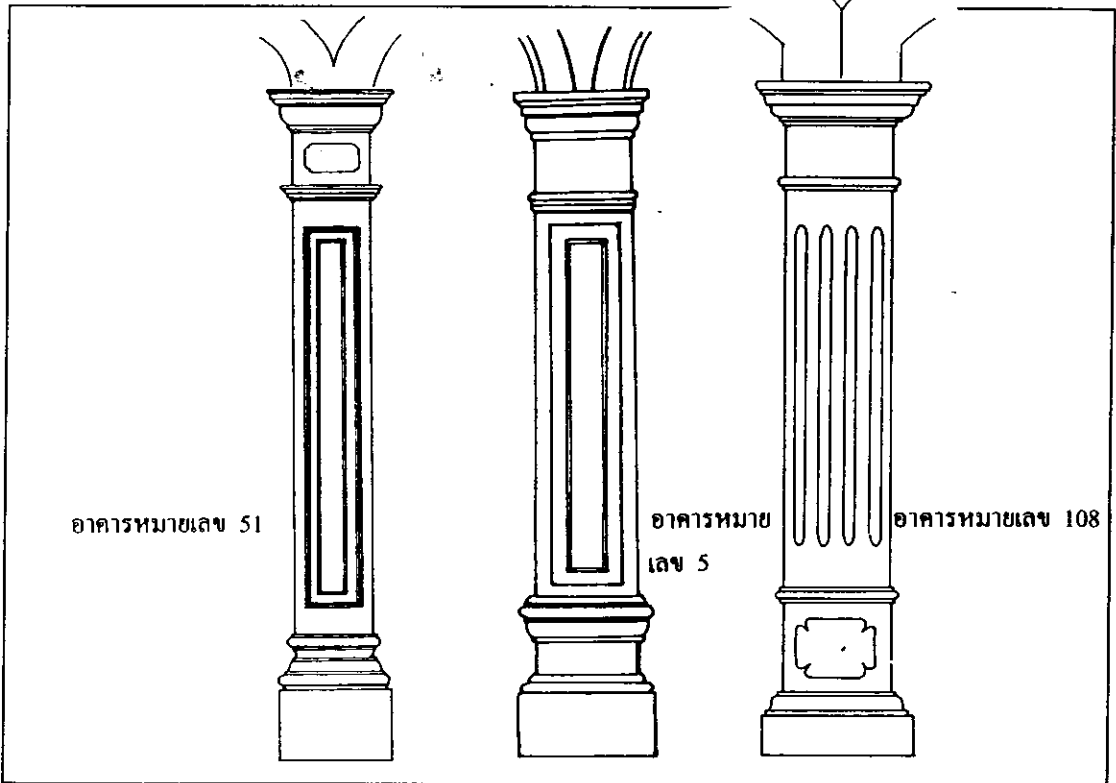
2 ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง

โดยทั่วไปเสาอิงประกอบด้วยหัวเสา ตัวเสา และตีนเสา แต่ส่วนใหญ่เน้นการตกแต่งที่หัวเสา มีบ้างที่ตกแต่งตัวเสาประกอบด้วย นอกนี้ยังมีแบบอื่นๆ ดังจำแนกออกได้ ดังนี้

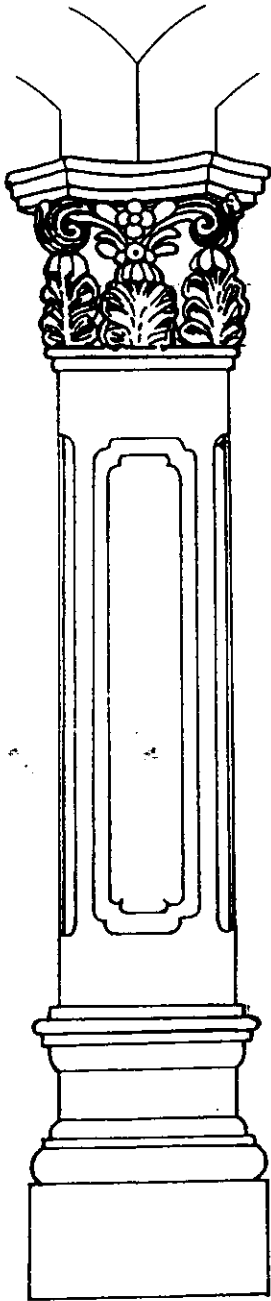
- 2.1 แบบเรียบง่าย
- 2.2 หัวเสาลายขม้วน 1 ซ่อ ผสมใบพีช
- 2.3 หัวเสาลายขม้วน 2 ซ่อ ผสมใบพีช
- 2.4 หัวเสาลายขม้วน 1 ซ่อ ผสมกลีบดอกไม้
- 2.5 หัวเสาลายกลีบดอกไม้และใบพีช
- 2.6 หัวเสาลายขม้วนผสมผลไม้
- 2.7 หัวเสาลายสัตว์
- 2.8 หัวเสาลายแถวกลีบใบ
- 2.9 ตัวเสาประดับลายพฤษภษา
- 2.10 แบบพิเศษและอื่นๆ

ภาพลายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

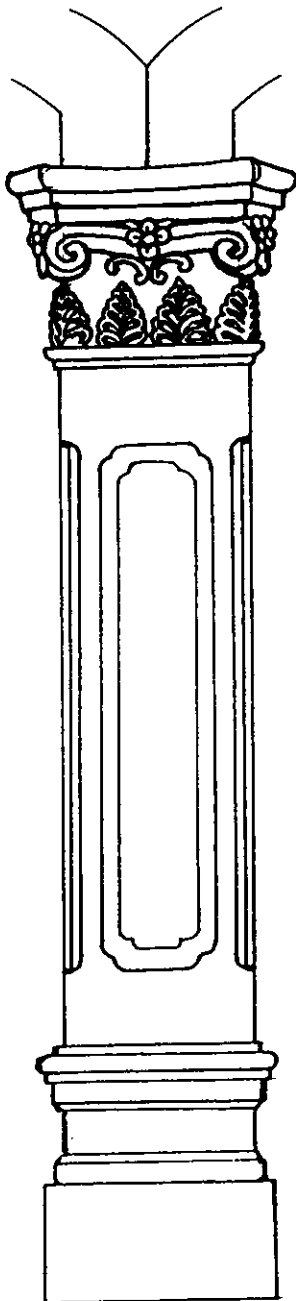
2.1 แบบเรียบง่าย

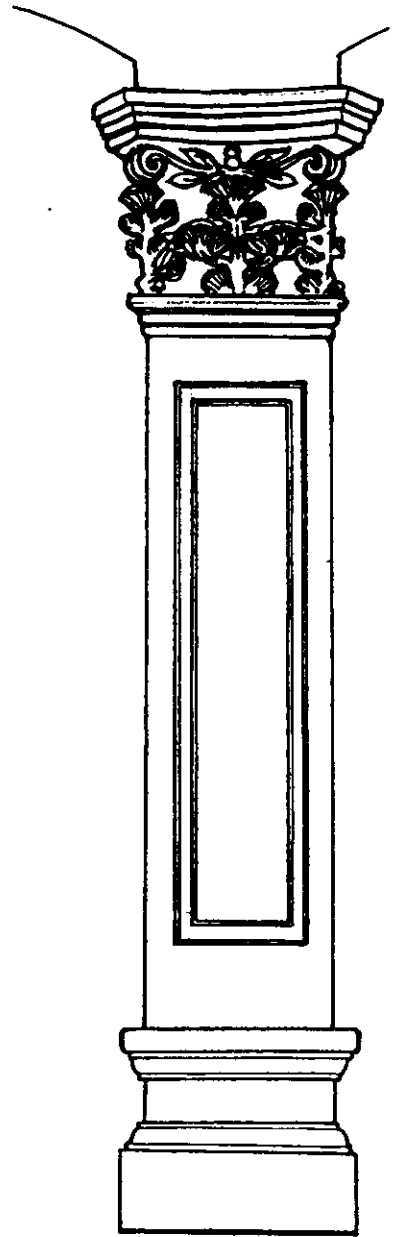
2.2 หัวเสาหลายชนิดม้วน 1 ซ่อ ผสมใบพืช

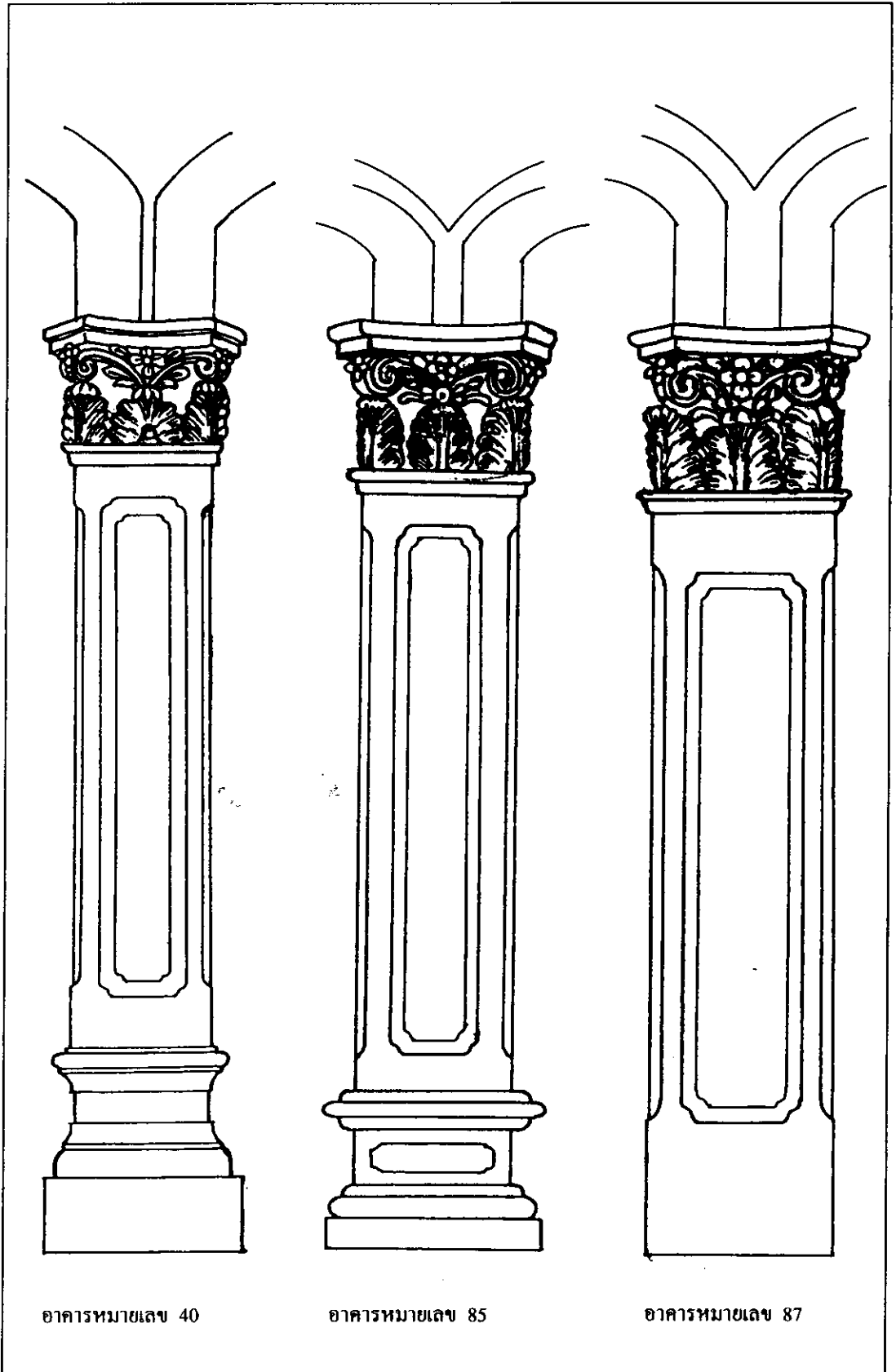
อาคารหมายเลข 72

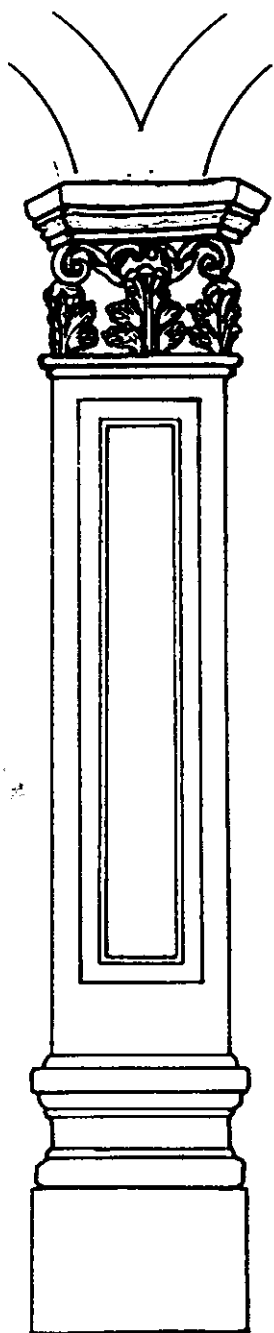

อาคารหมายเลข 74

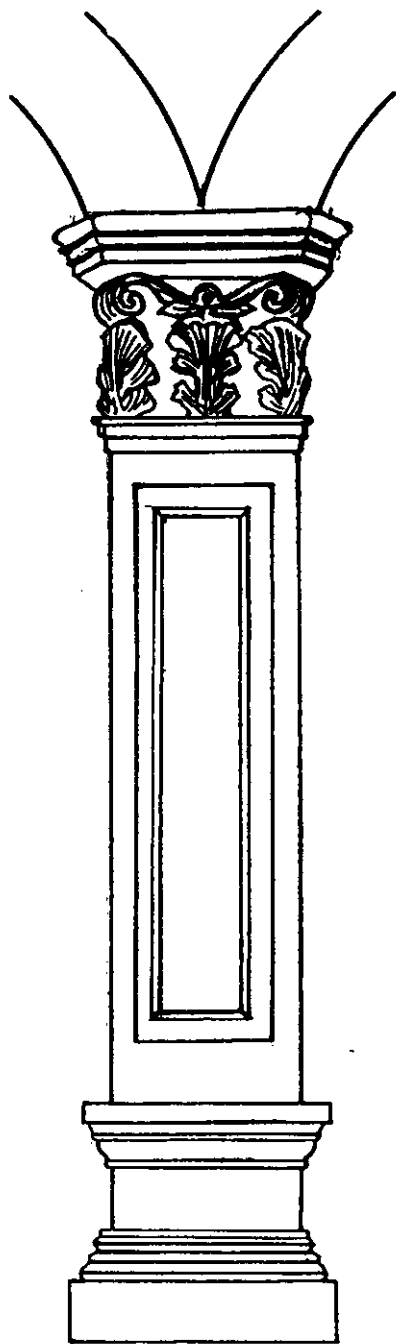

อาคารหมายเลข 43

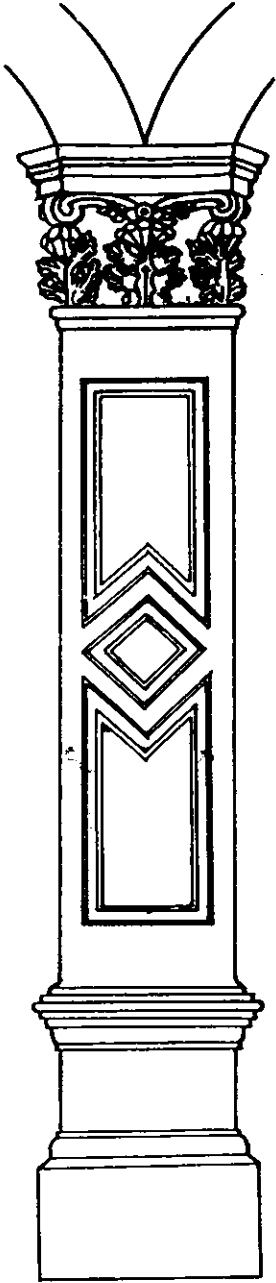

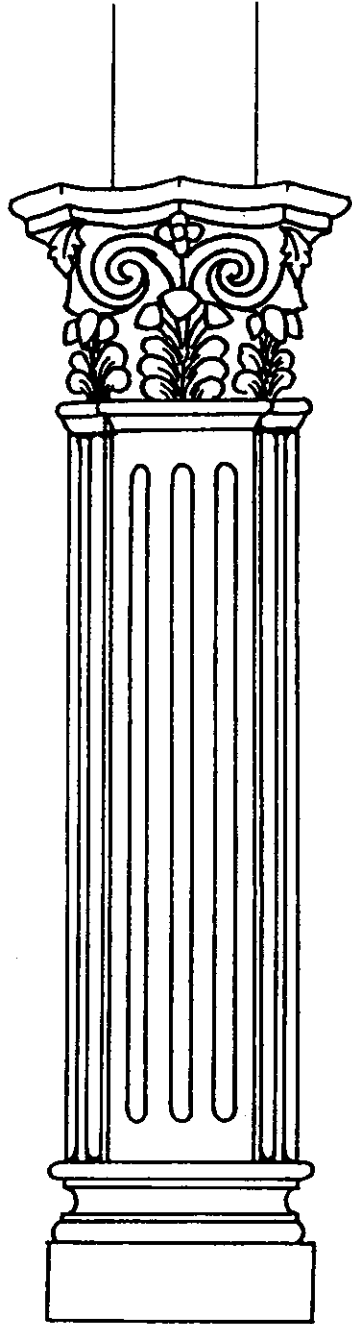
อาคารหมายเลข 84

อาคารหมายเลข 25

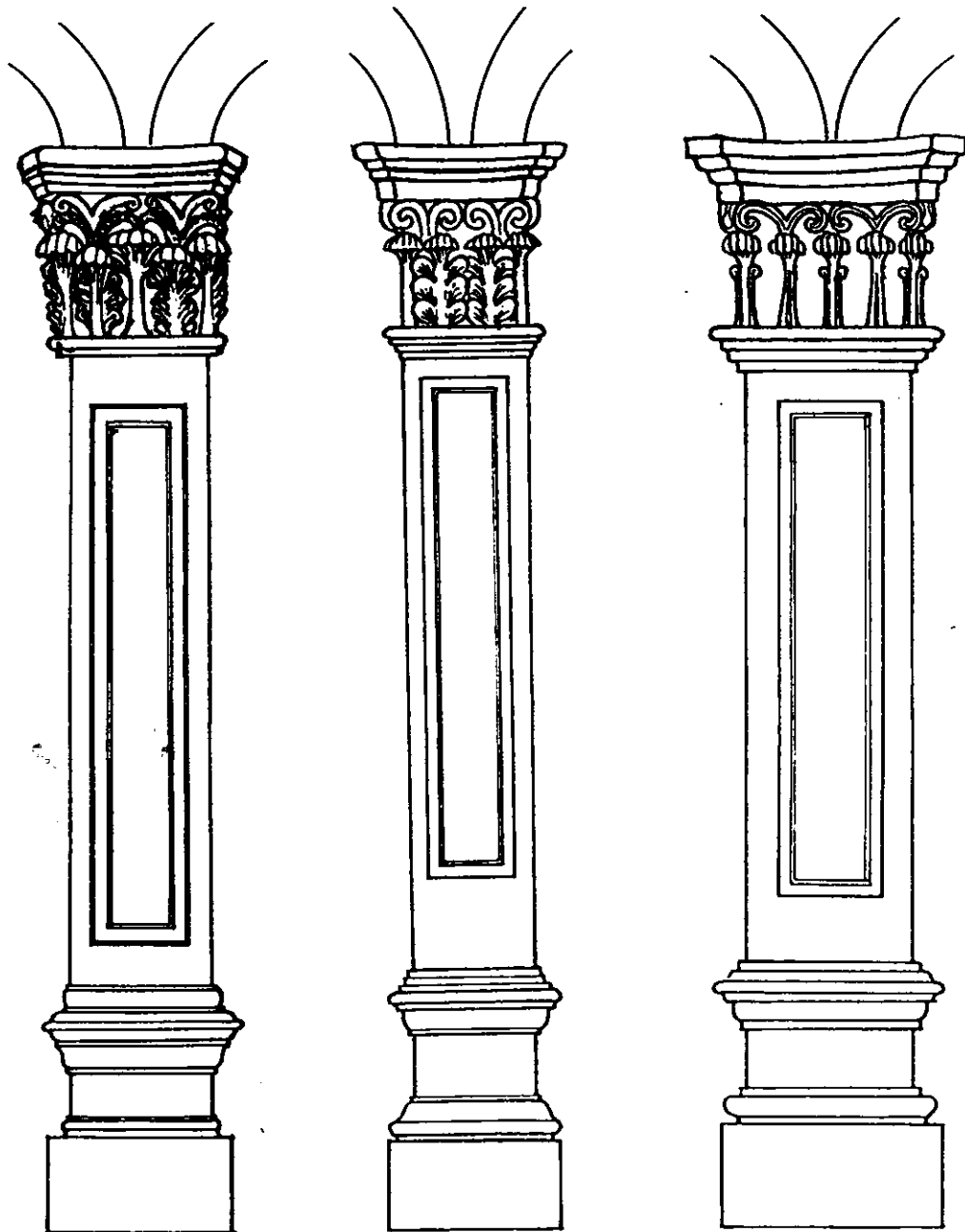

อาคารหมายเลข 75

อาคารหมายเลข 98

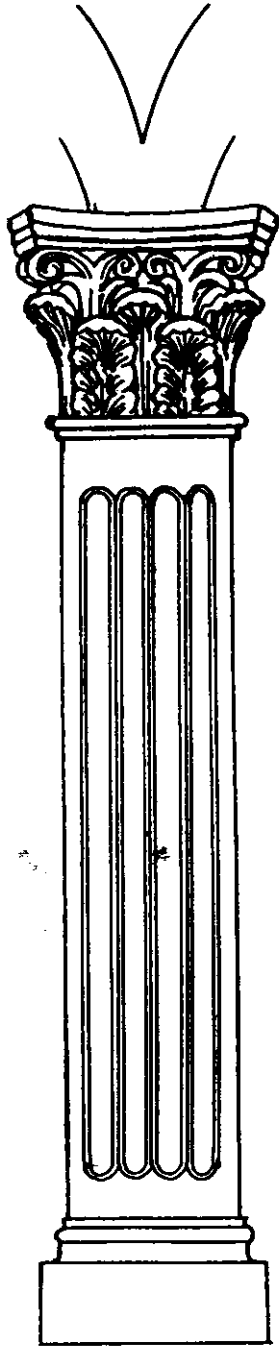
2.3 หัวเสาหลายขมวดม้วน 2 ชั้น ผสมใบพืช

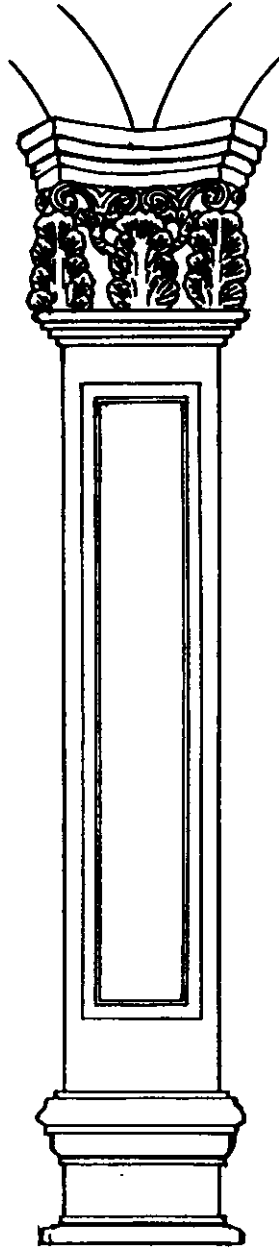
อาคารหมายเลข 56

อาคารหมายเลข 38

อาคารหมายเลข 37

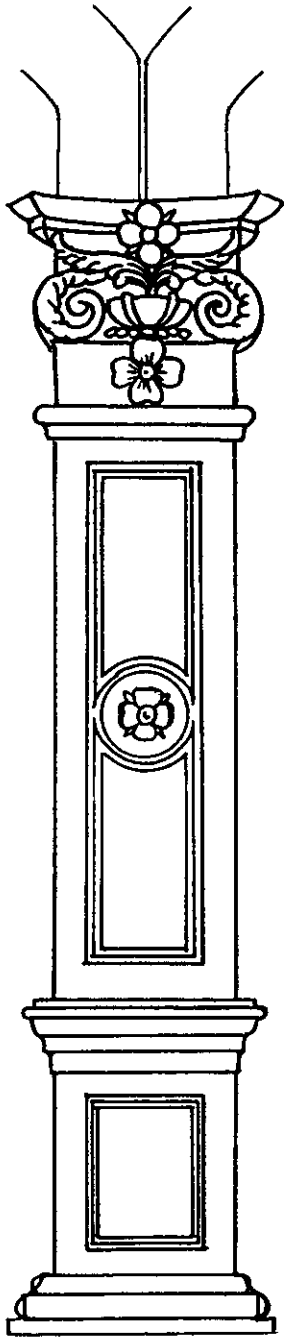

อาคารหมายเลข 66

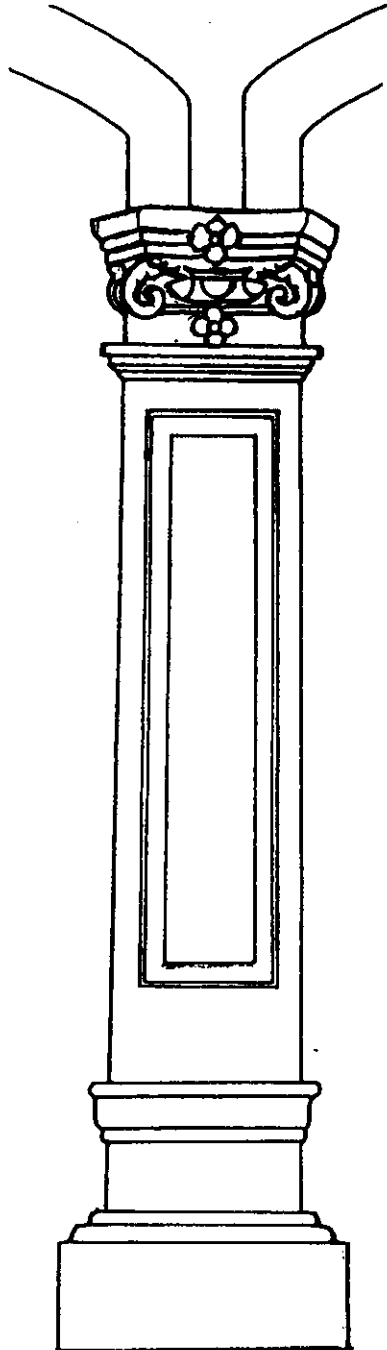

อาคารหมายเลข 64

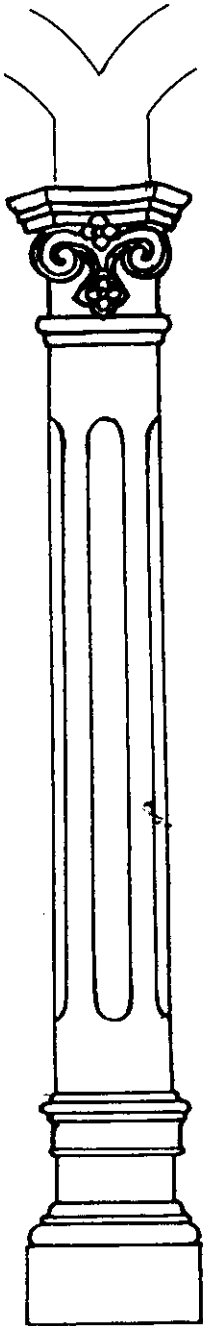
2.4 หัวเสาตามขดม้วน 1 ซอ ผสมกึ่งติดดอกไม้

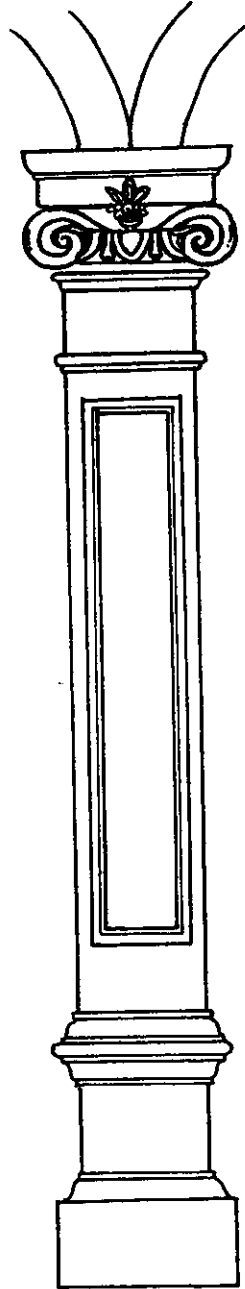
อาคารหมายเลข 96

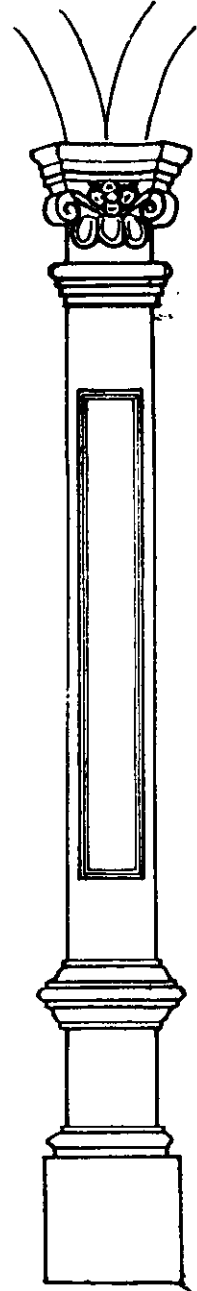
อาคารหมายเลข 82

อาคารหมายเลข 90

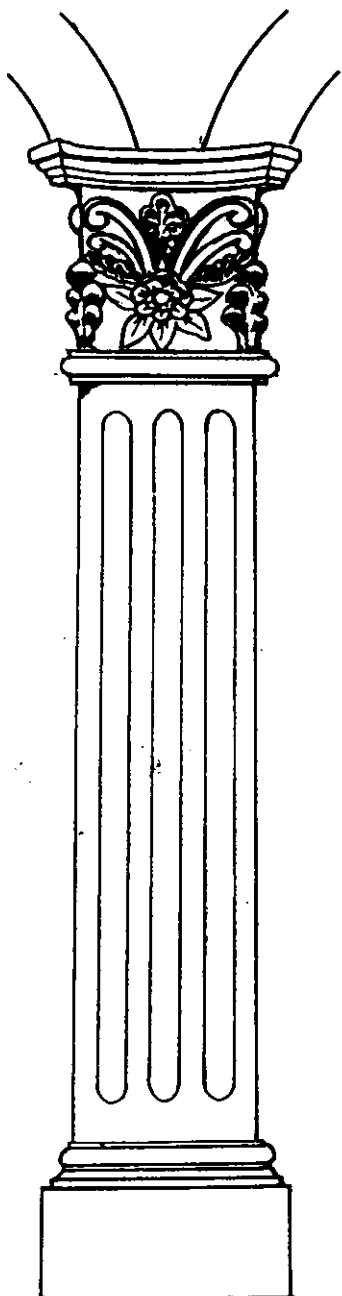

อาคารหมายเลข 10

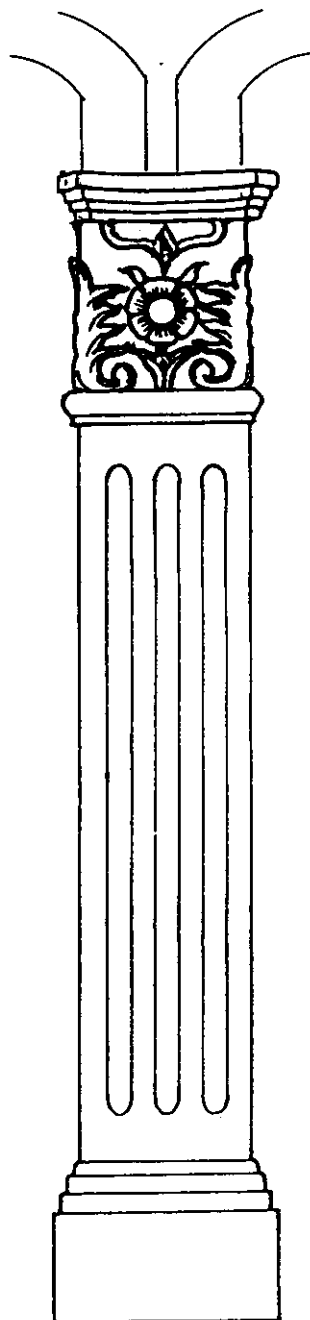

อาคารหมายเลข 36

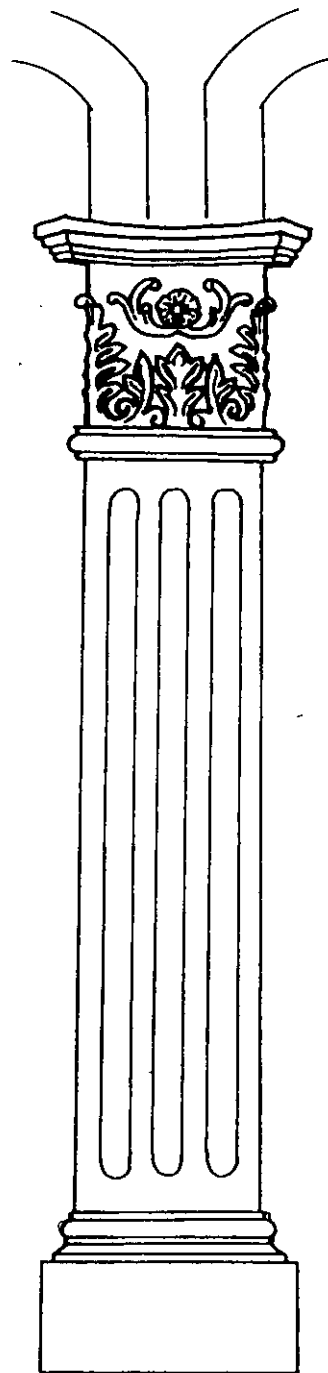
2.5 หัวเสาตายกลีบดอกไม้และใบพืช

อาคารหมายเลข 61

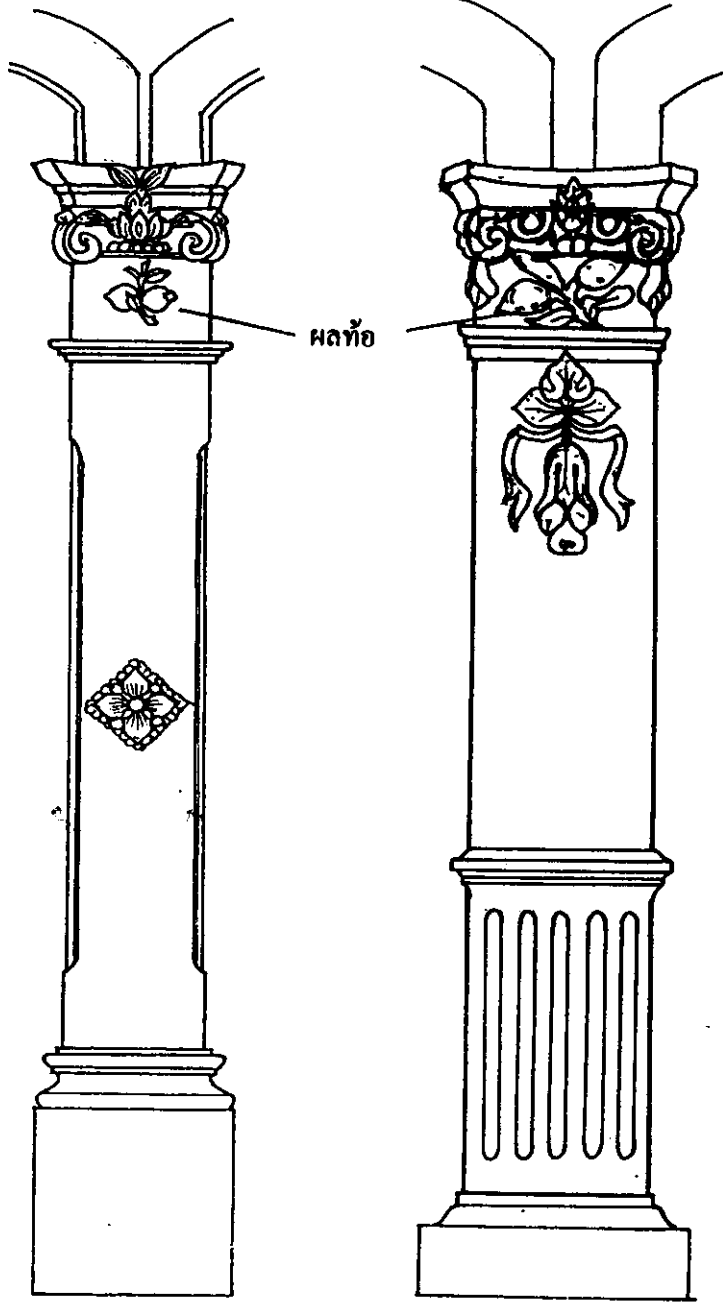

อาคารหมายเลข 79

อาคารหมายเลข 62

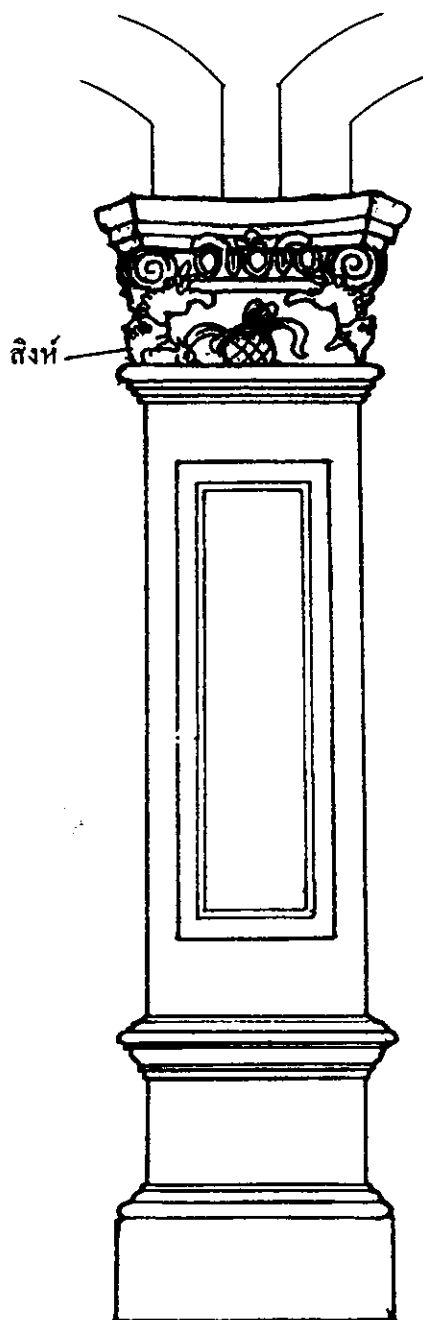
2.6 หัวเสาตามขดม้วนผสมผลไม้

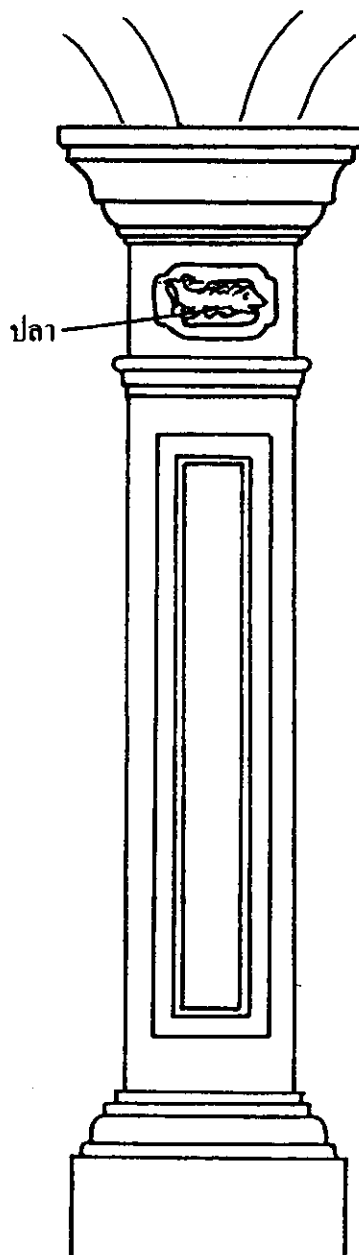
อาคารหมายเลข 34

อาคารหมายเลข 4

2.7 หัวเสาหลายสัตว์

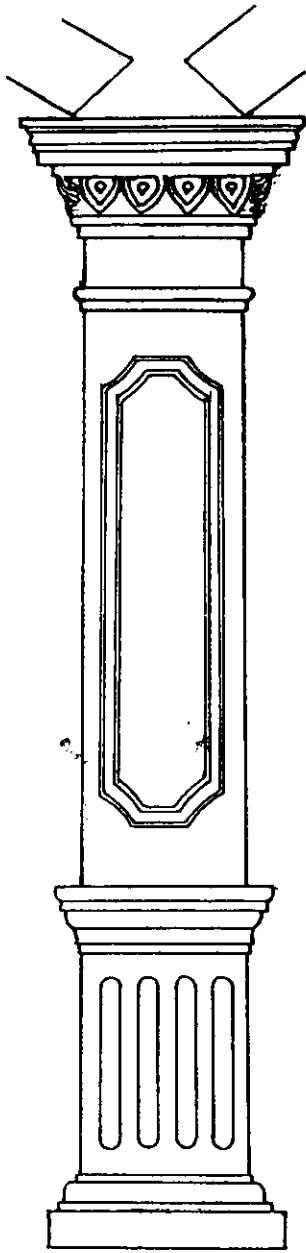

อาคารหมายเลข 31

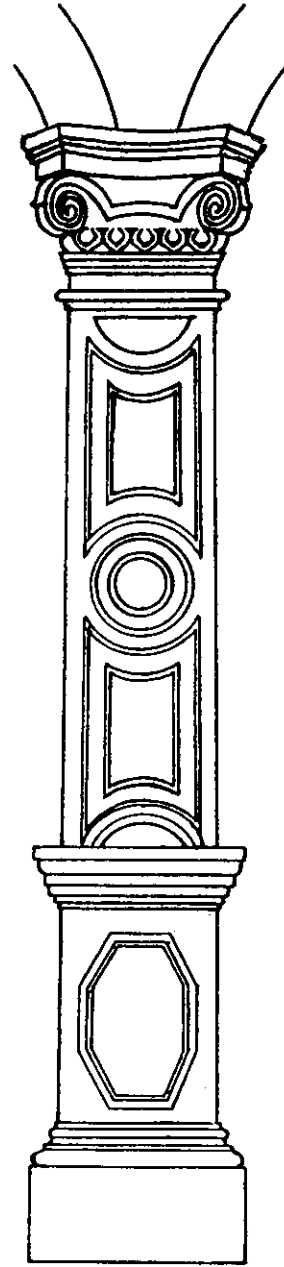

อาคารหมายเลข 105

2.8 หัวเสาหลายแถวกลีบบใบ

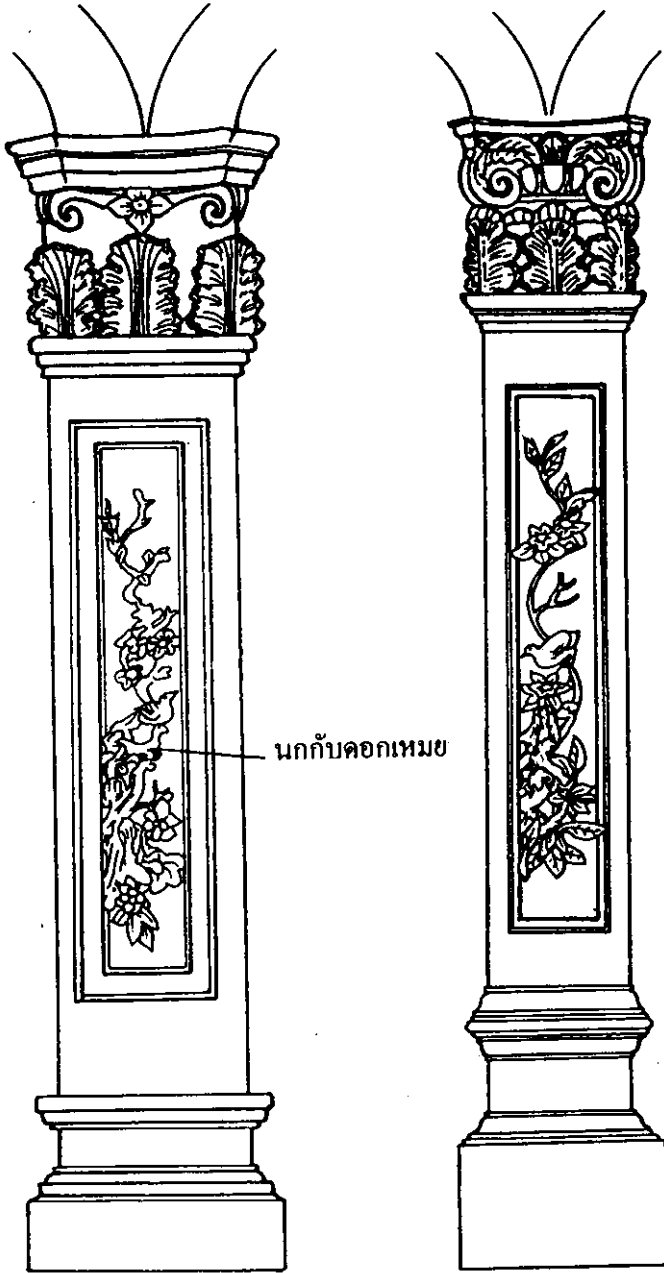

อาคารหมายเลข 60

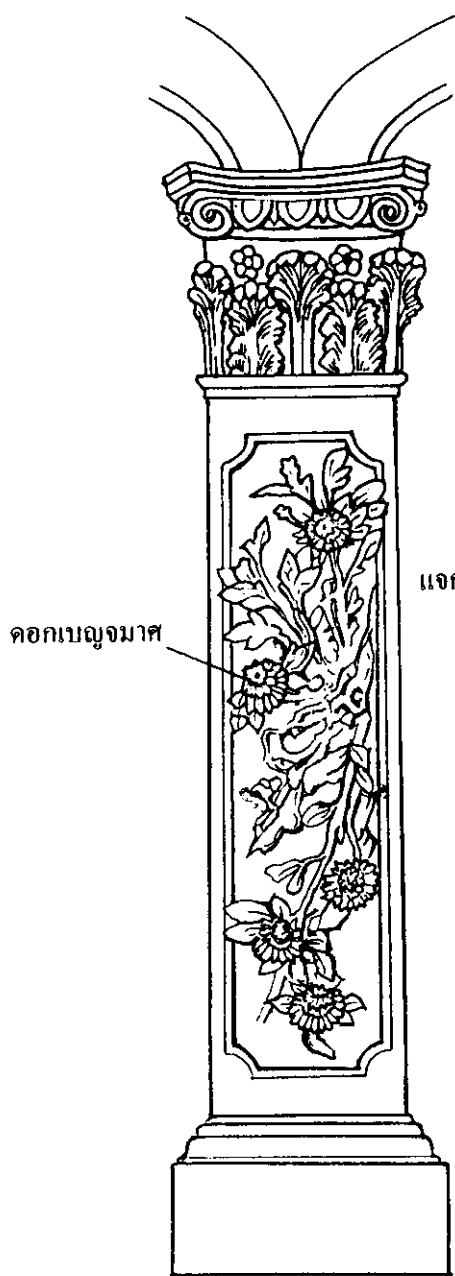
อาคารหมายเลข 71

2.9 ตัวเสาประดับลายพฤกษา

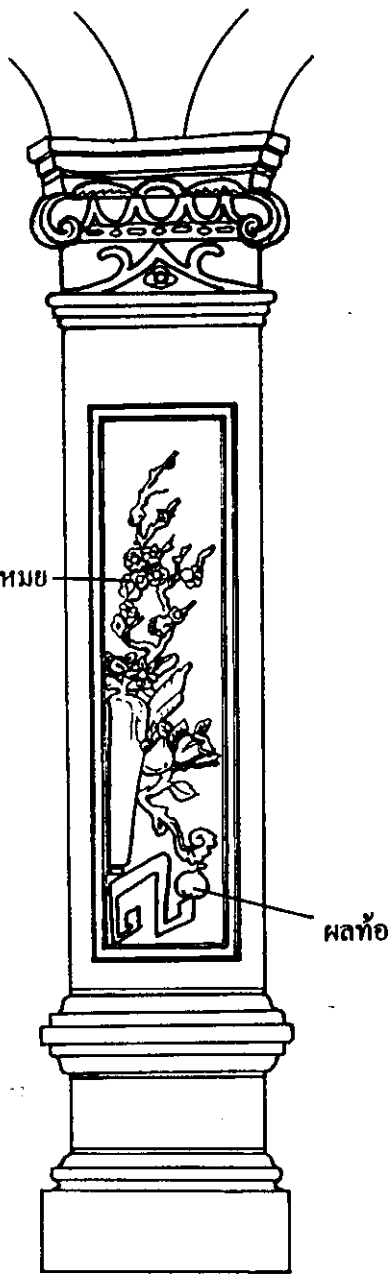
อาคารหมายเลข 42

อาคารหมายเลข 55

ดอกเบญจมาศ

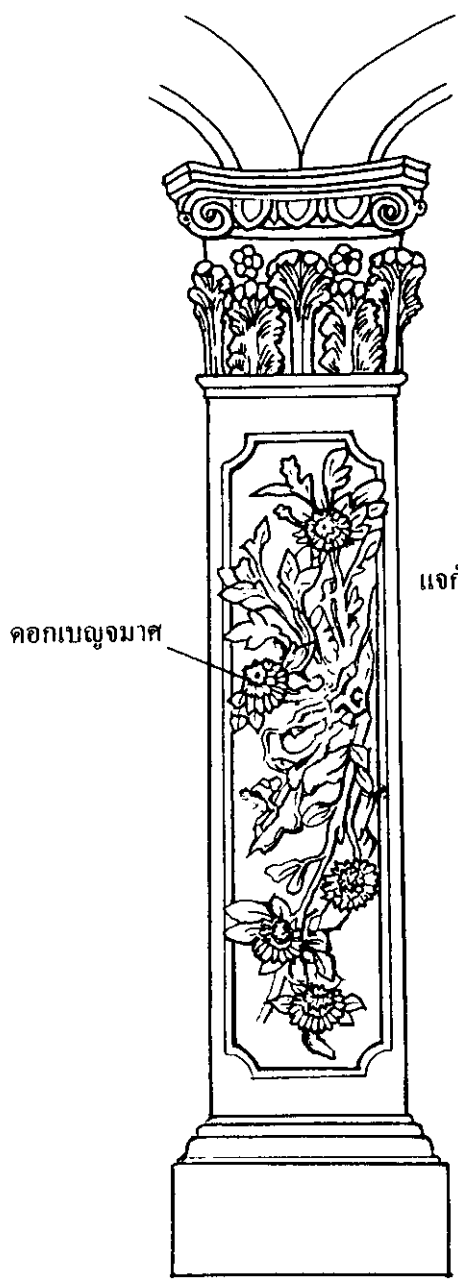
อาคารหมายเลข 67

แจกันปักดอกเหมย

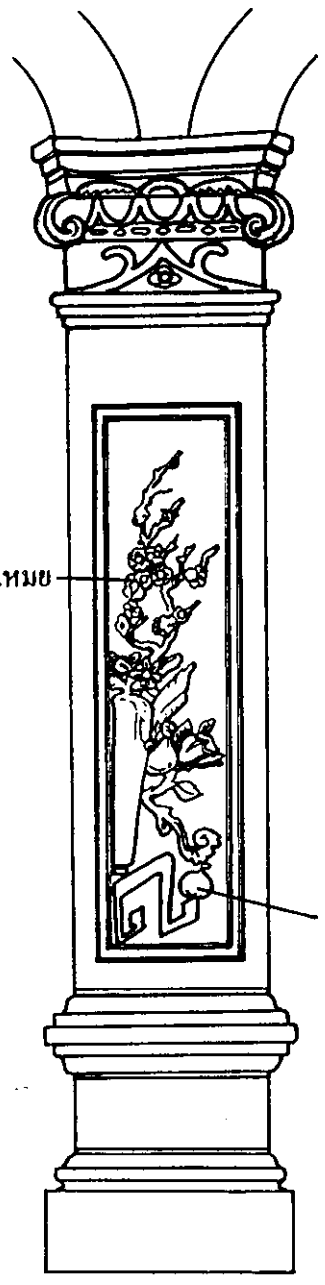
ผลท้อ

อาคารหมายเลข 41

ดอกเบญจมาศ

อาคารหมายเลข 67

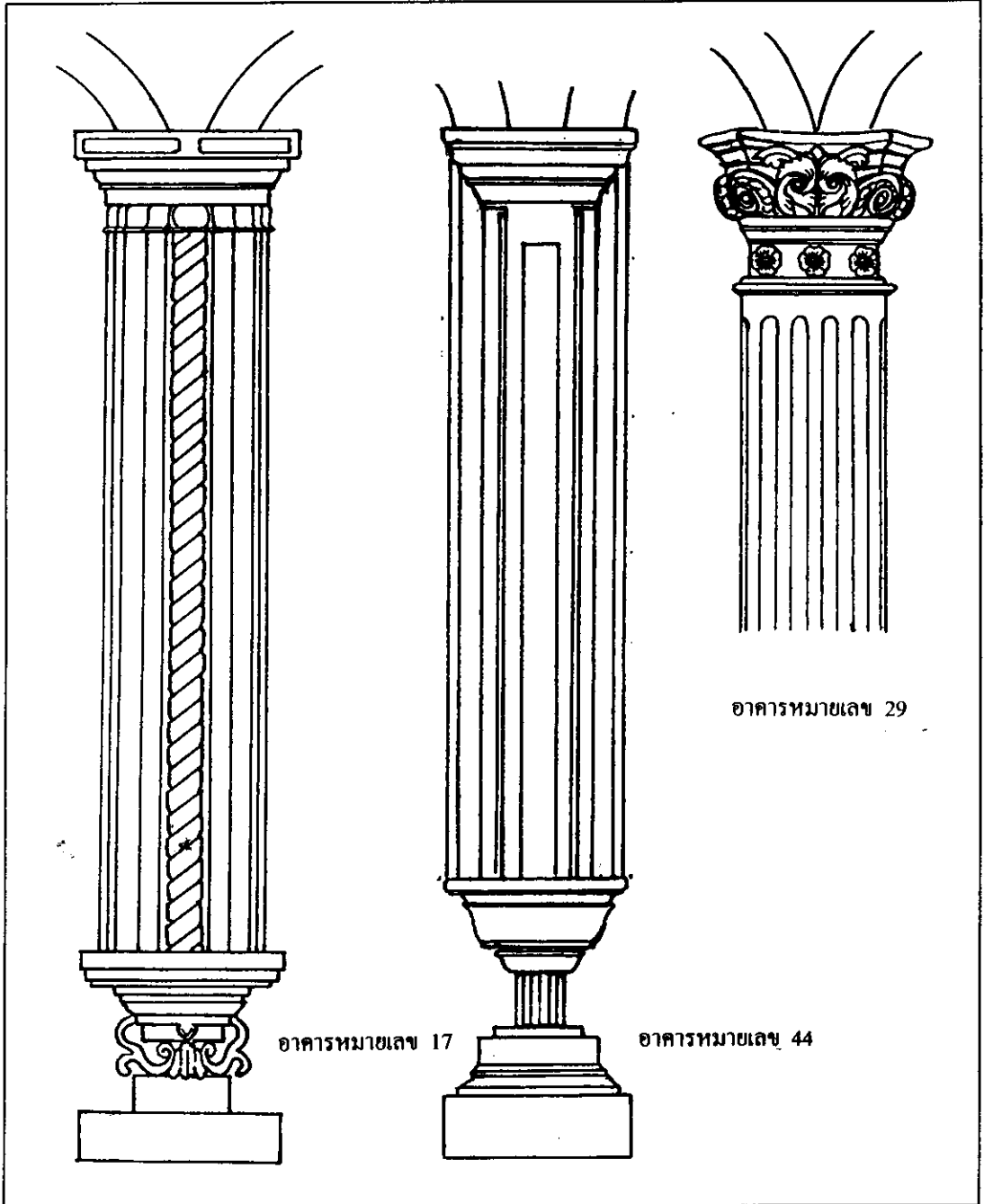

แจกันปักดอกเหมย

ผลท้อ

อาคารหมายเลข 41

2.10 แบบพิเศษและอื่นๆ

3 ลวดลายตกแต่งบริเวณเหนือหน้าต่างชั้นบน

ลวดลายตกแต่งบริเวณเหนือหน้าต่างชั้นบนหมายถึง ตั้งแต่ยอดซุ้มหน้าต่างชั้นบนขึ้นไปจนถึง โครงคานหลังคา ซึ่งบริเวณนี้มีลวดลายตกแต่งหลายลักษณะ โดยแยกออกได้ดังนี้

3.1 ลวดลายเหนือซุ้มโค้งบนหน้าต่าง

- 3.1.1 ลายสัตว์
- 3.1.2 ลายพันธุ์พฤกษามีดอกไม้อยู่กึ่งกลาง
- 3.1.3 ลายพันธุ์พฤกษาโคนซุ้มเป็นกลีบใบคู่
- 3.1.4 ลายพันธุ์พฤกษาโคนซุ้มเกี่ยวหวัด
- 3.1.5 ลายพันธุ์พฤกษาโคนซุ้มก้อนมน
- 3.1.6 ลายพันธุ์พฤกษาโคนซุ้มเรียวแหลม
- 3.1.7 ลายพันธุ์พฤกษาก้านขด
- 3.1.8 ลายซ้อระช้ำและลายประดิษฐ์อื่นๆ

3.2 ลวดลายเหนือซุ้มและในกรอบสามเหลี่ยมบนหน้าต่าง

3.3 ลวดลายในแนวกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนานกับคาน

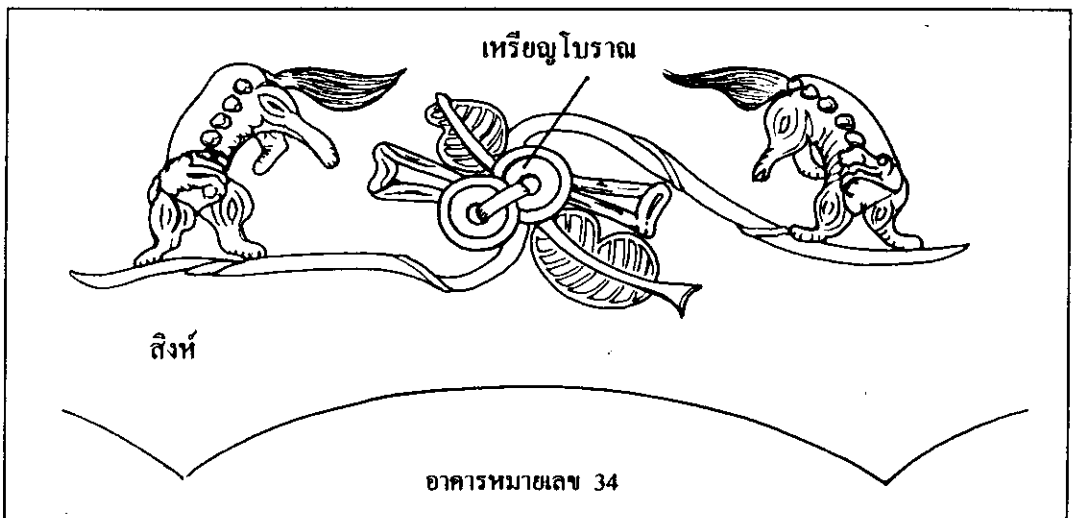
- 3.3.1 ลายเรขาคณิต
- 3.3.2 ลายสัตว์ผสมพืชและลาย โบราณ

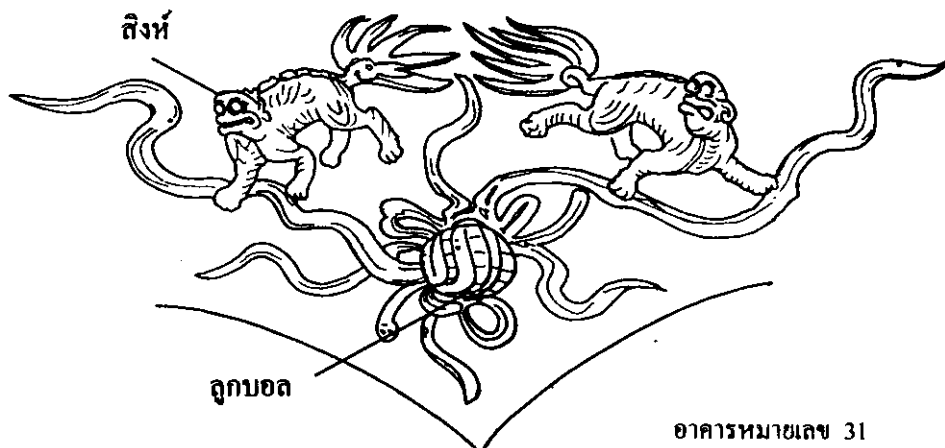
3.4 แบบพิเศษและอื่นๆ

ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

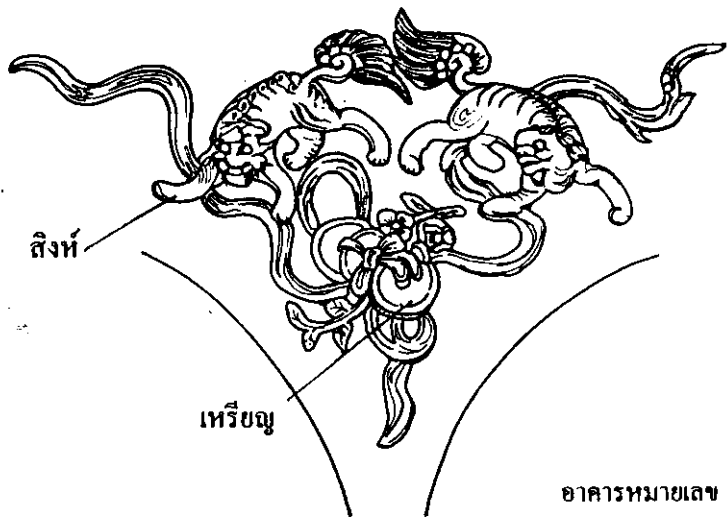
3.1 ลวดลายเหนือซุ้มโค้งบนหน้าต่าง

3.1.1 ลายสัตว์

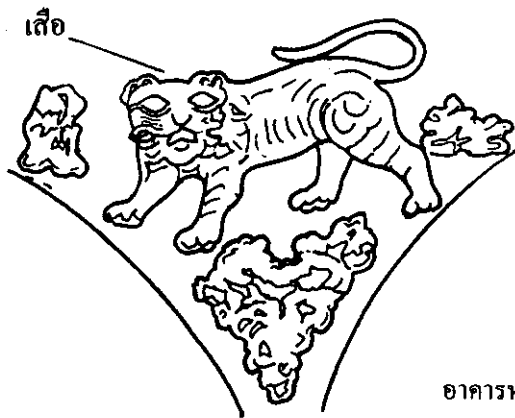

อาคารหมายเลข 31

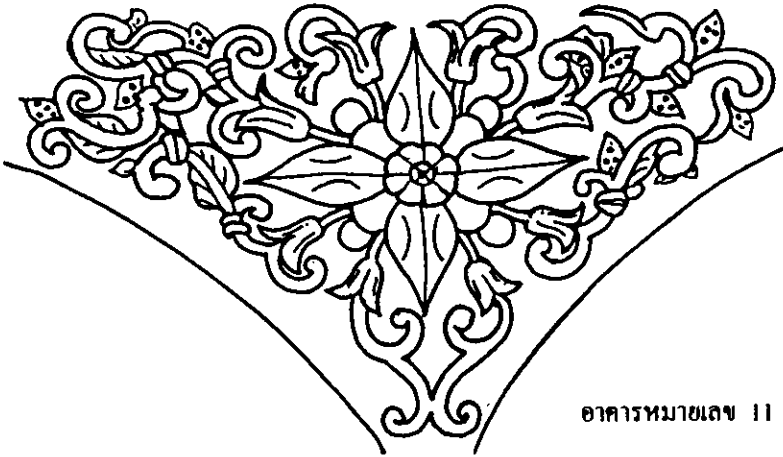

อาคารหมายเลข 41

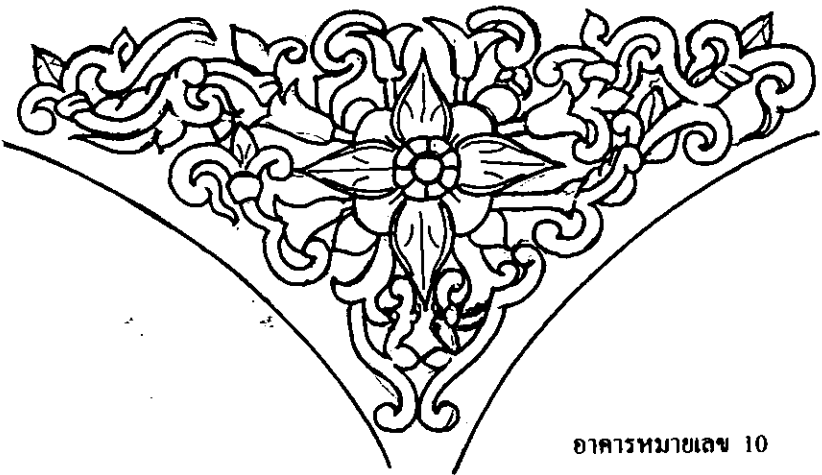

อาคารหมายเลข 71

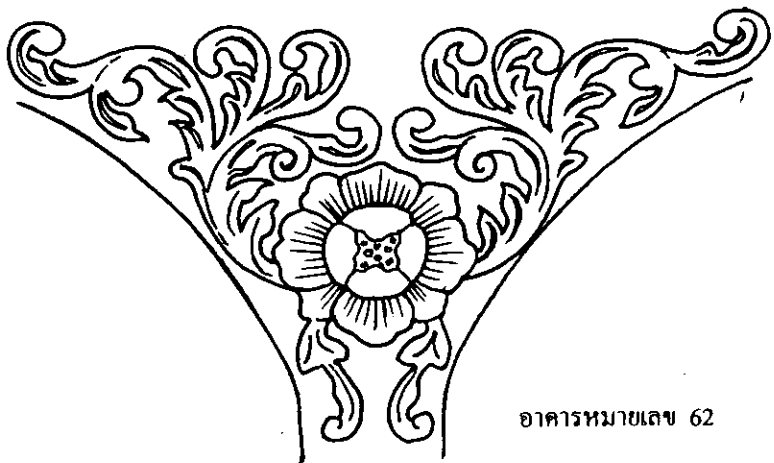
3.1.2 ลายพันธุ์พฤกษามีดอกไม้ที่อยู่กึ่งกลาง

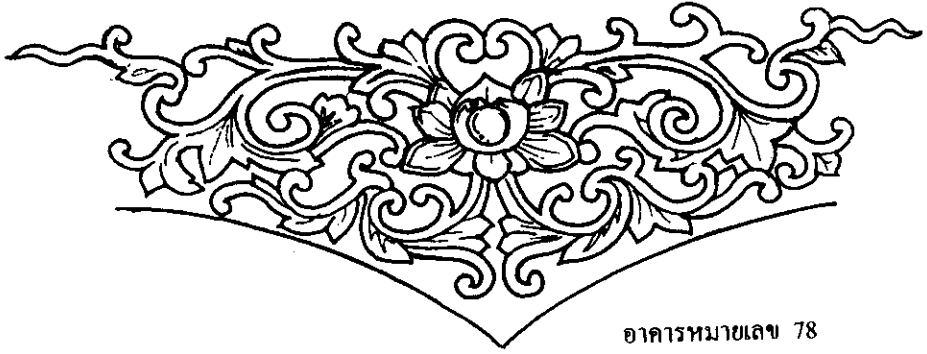
อาคารหมายเลข 11

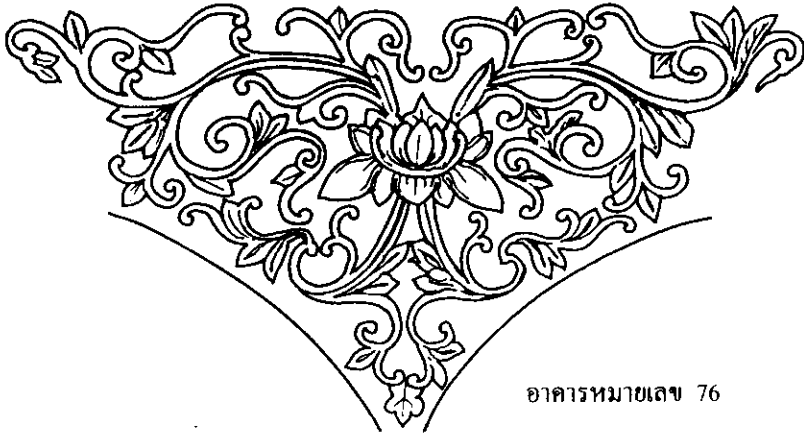
อาคารหมายเลข 10

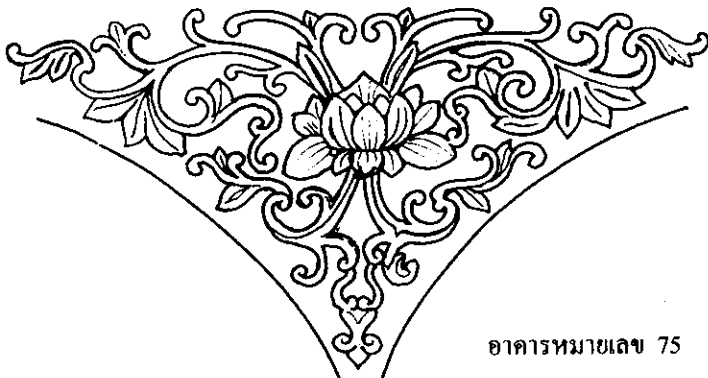
อาคารหมายเลข 62

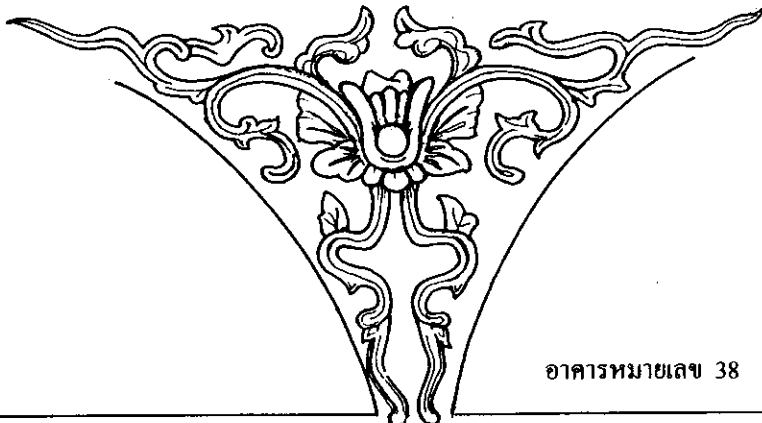
อาคารหมายเลข 78

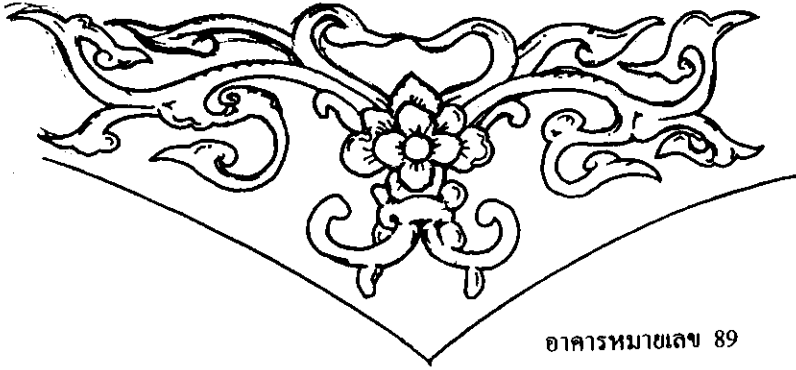
อาคารหมายเลข 76

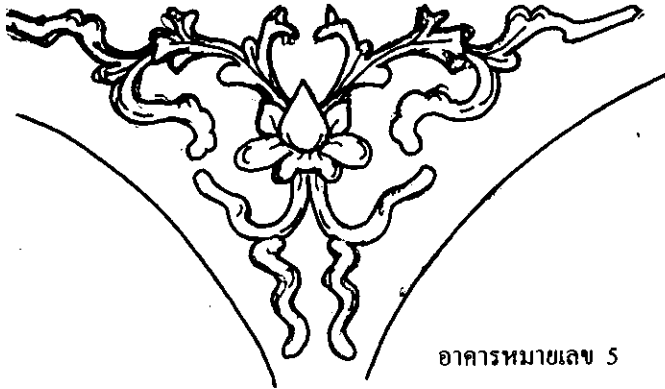
อาคารหมายเลข 75

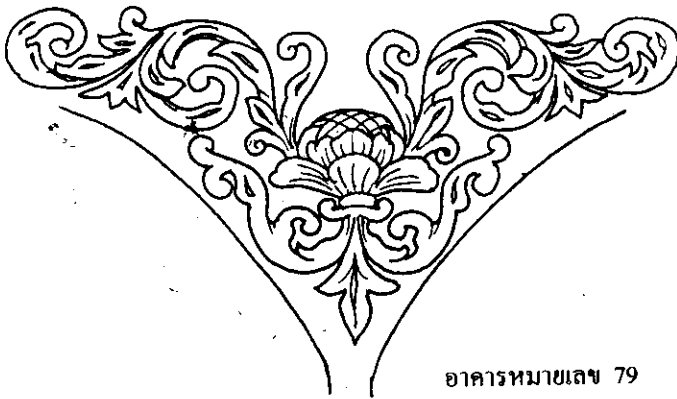
อาคารหมายเลข 38

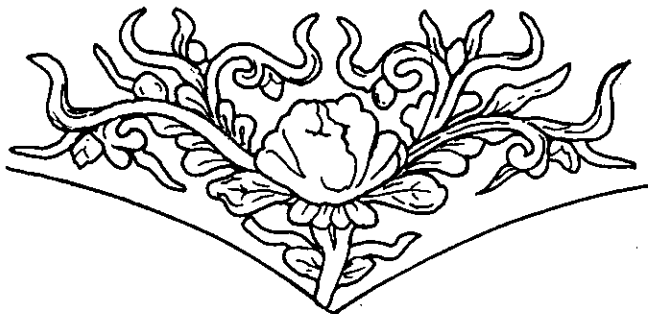
อาคารหมายเลข 89

อาคารหมายเลข 5

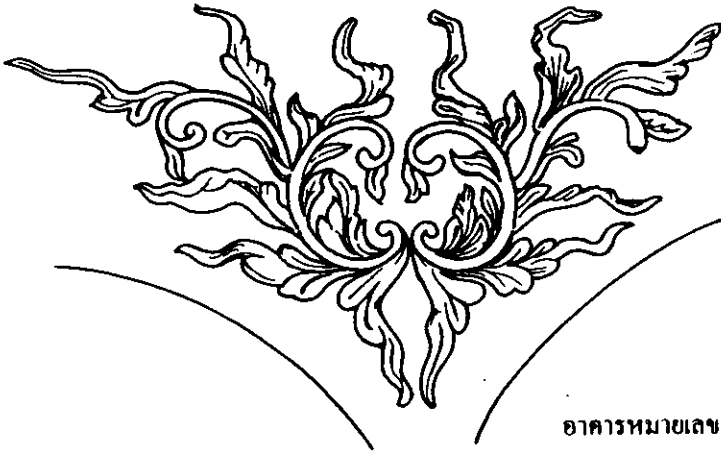

อาคารหมายเลข 79

อาคารหมายเลข 91

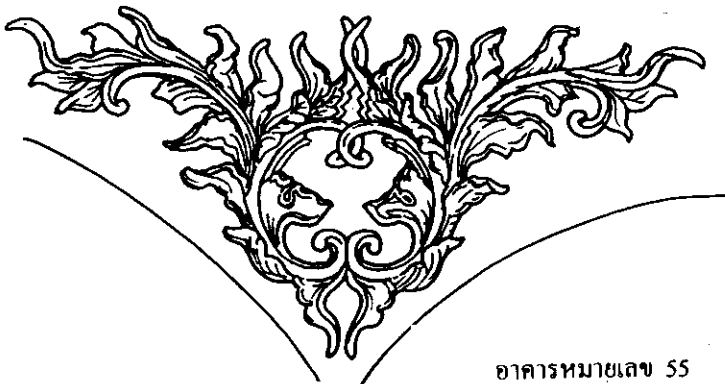
3.1.3 ลายพันธุ์พฤกษาโคนช่อเป็นกลีบใบคู่

อาคารหมายเลข 42

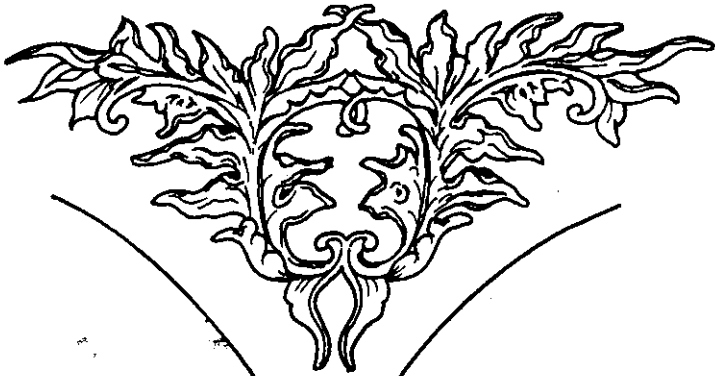
อาคารหมายเลข 37

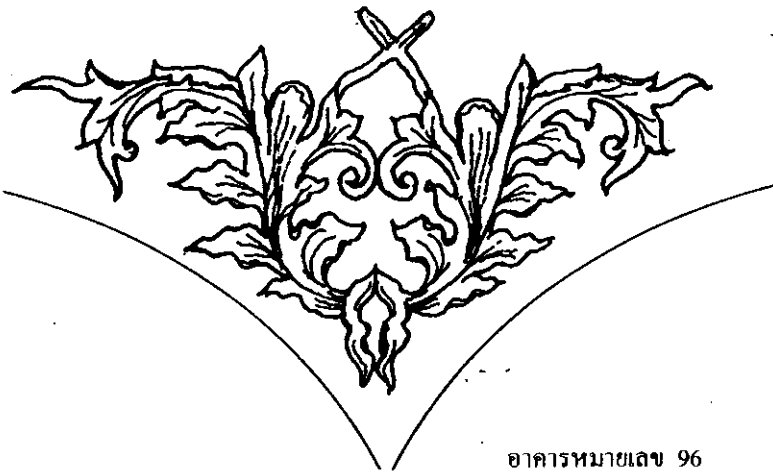
อาคารหมายเลข 55

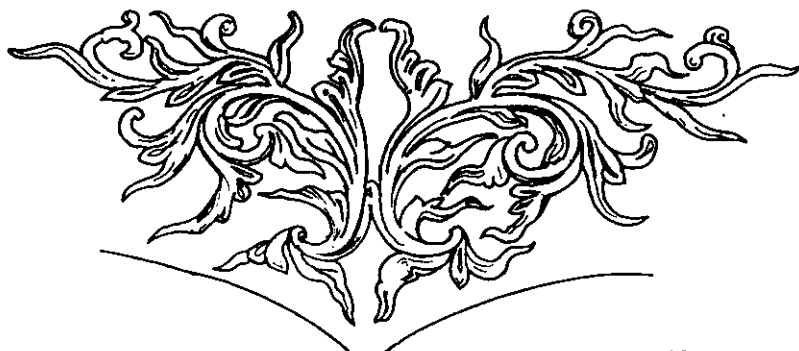
อาคารหมายเลข 36

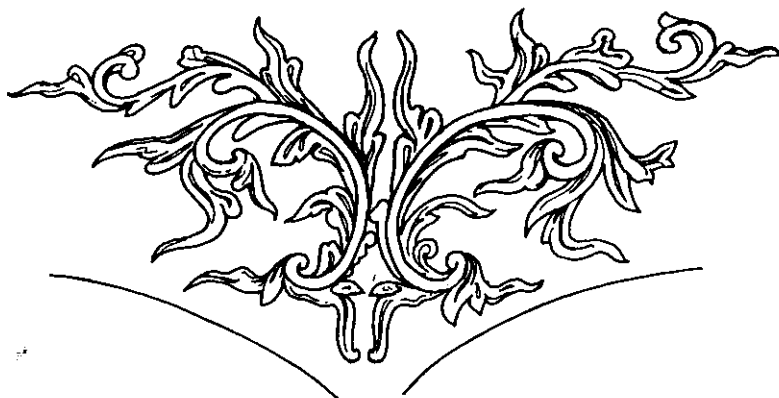
อาคารหมายเลข 54

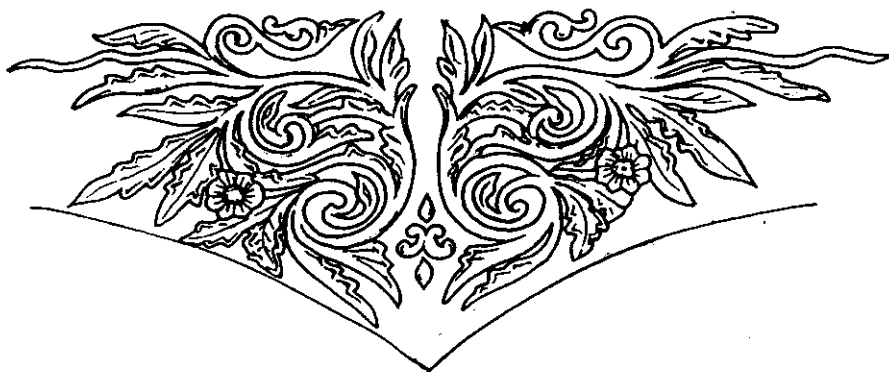
อาคารหมายเลข 96

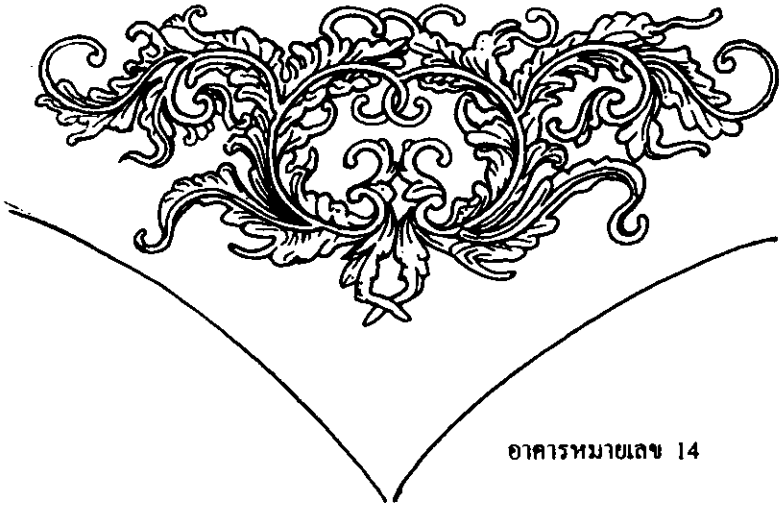
อาคารหมายเลข 32

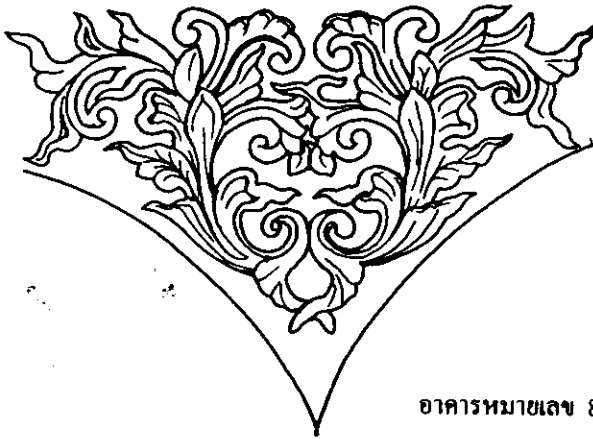
อาคารหมายเลข 30

อาคารหมายเลข 74

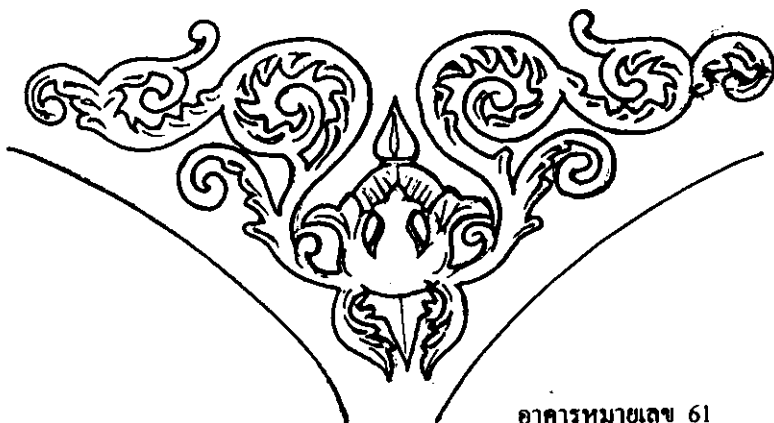
อาคารหมายเลข 14

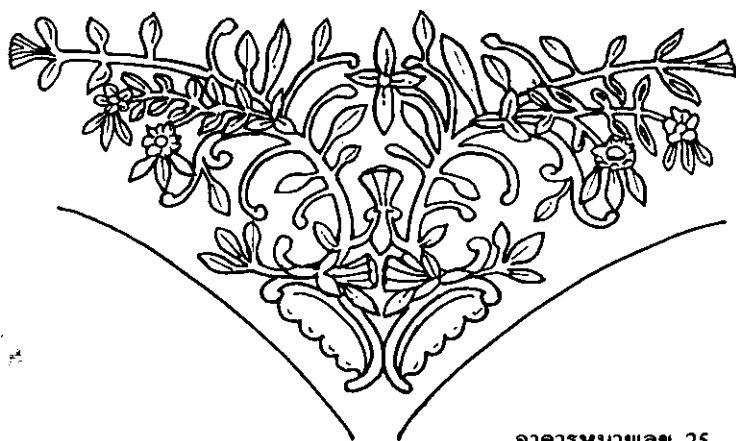
อาคารหมายเลข 81

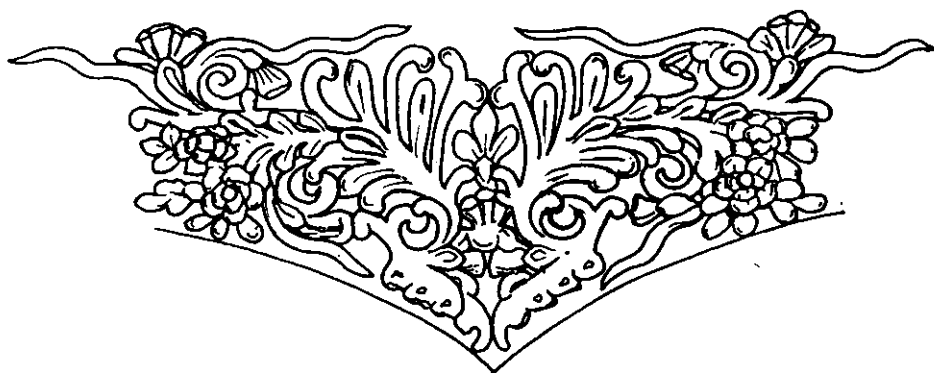
อาคารหมายเลข 67

อาคารหมายเลข 61

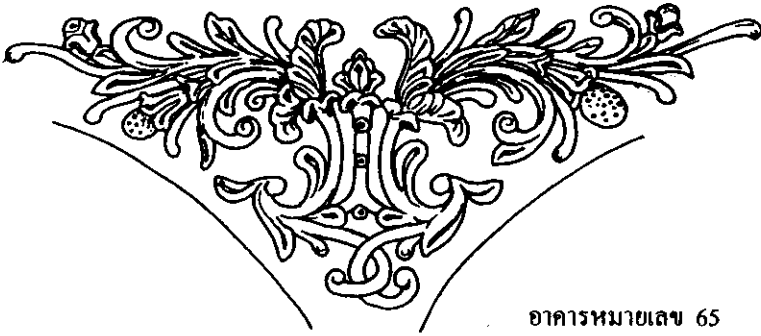

อาคารหมายเลข 25

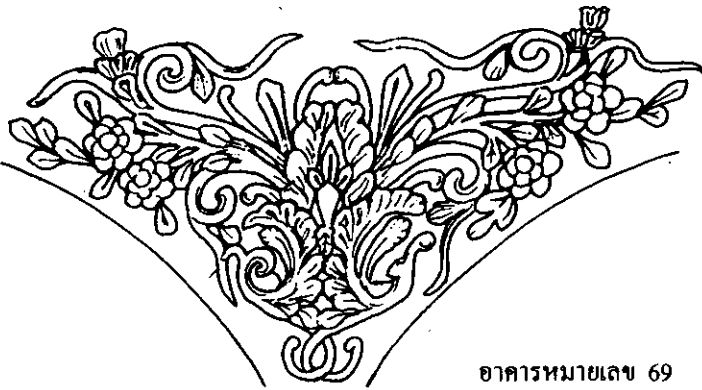

อาคารหมายเลข 72

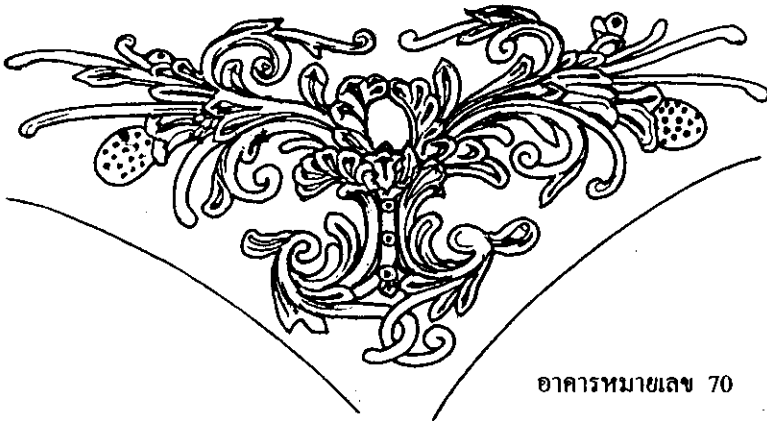
3.1.4 ลายพันธุ์พุดชาโคนช่อเกี่ยวตัวค

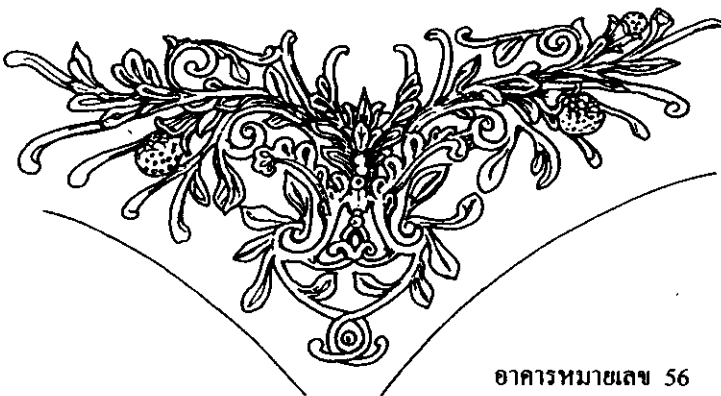
อาคารหมายเลข 65

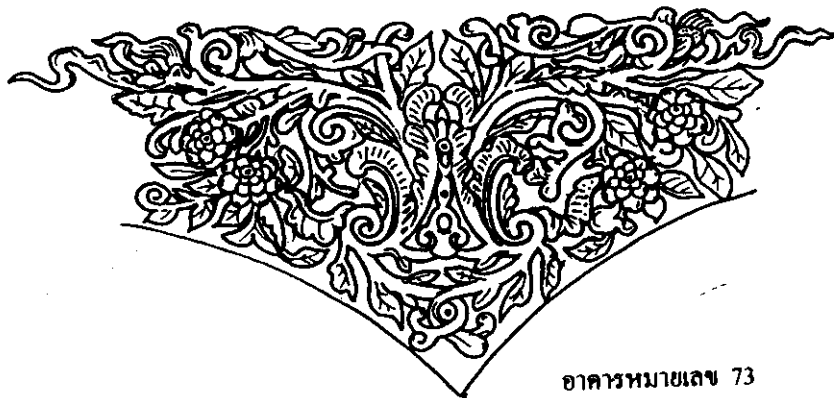
อาคารหมายเลข 69

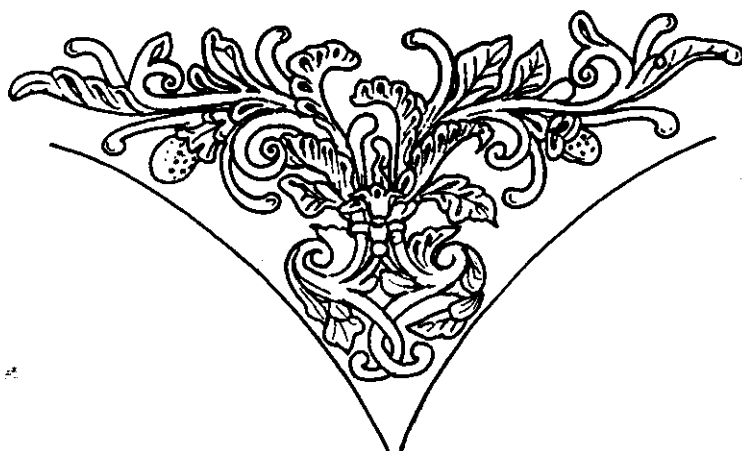
อาคารหมายเลข 70

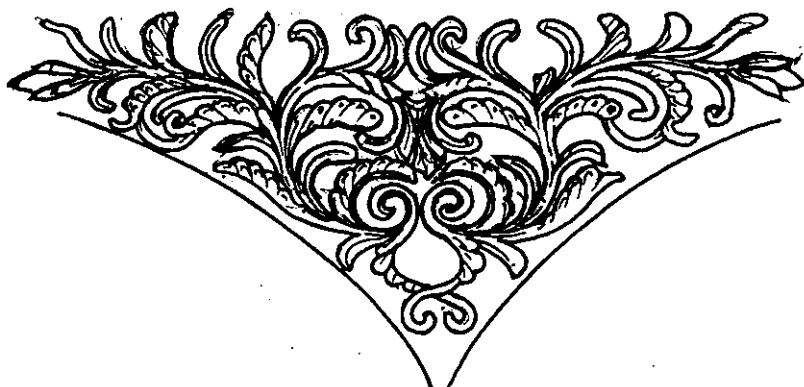
อาคารหมายเลข 56

อาคารหมายเลข 73

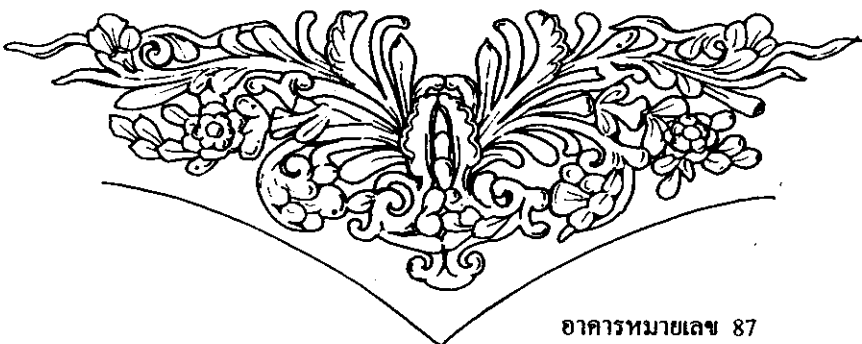
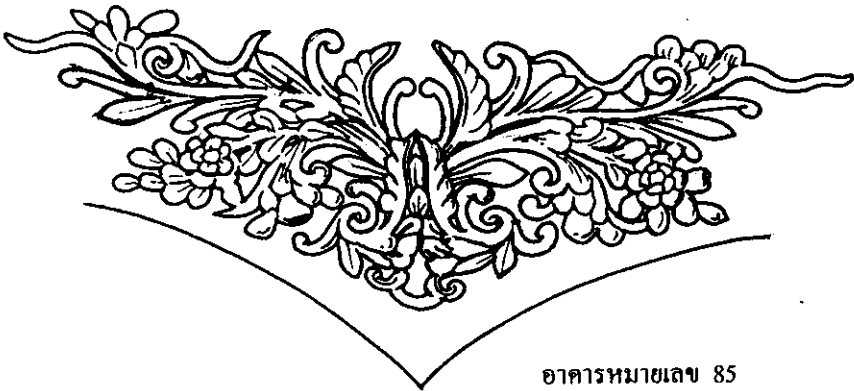
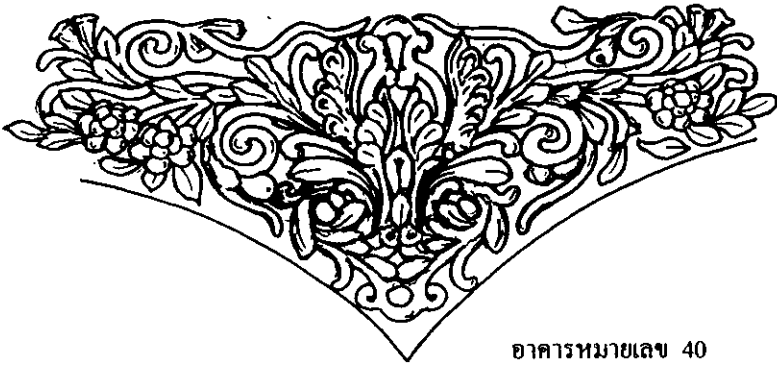
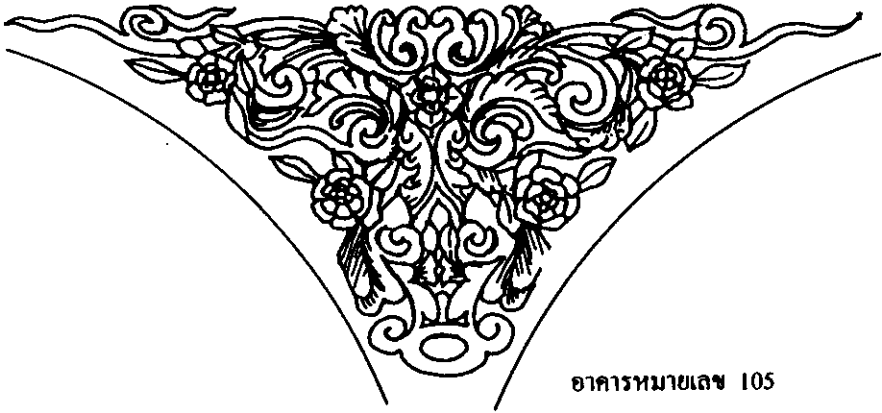

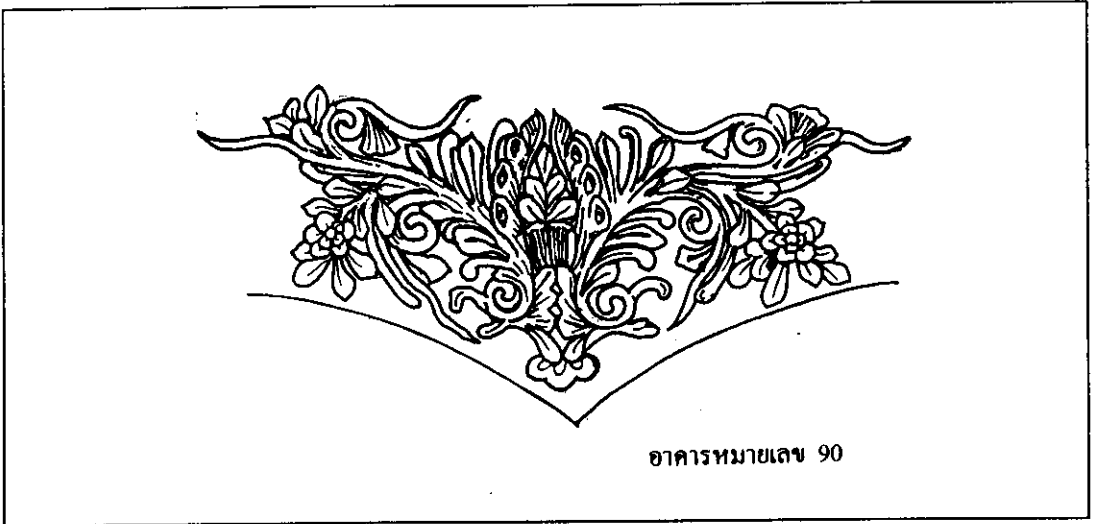
อาคารหมายเลข 66

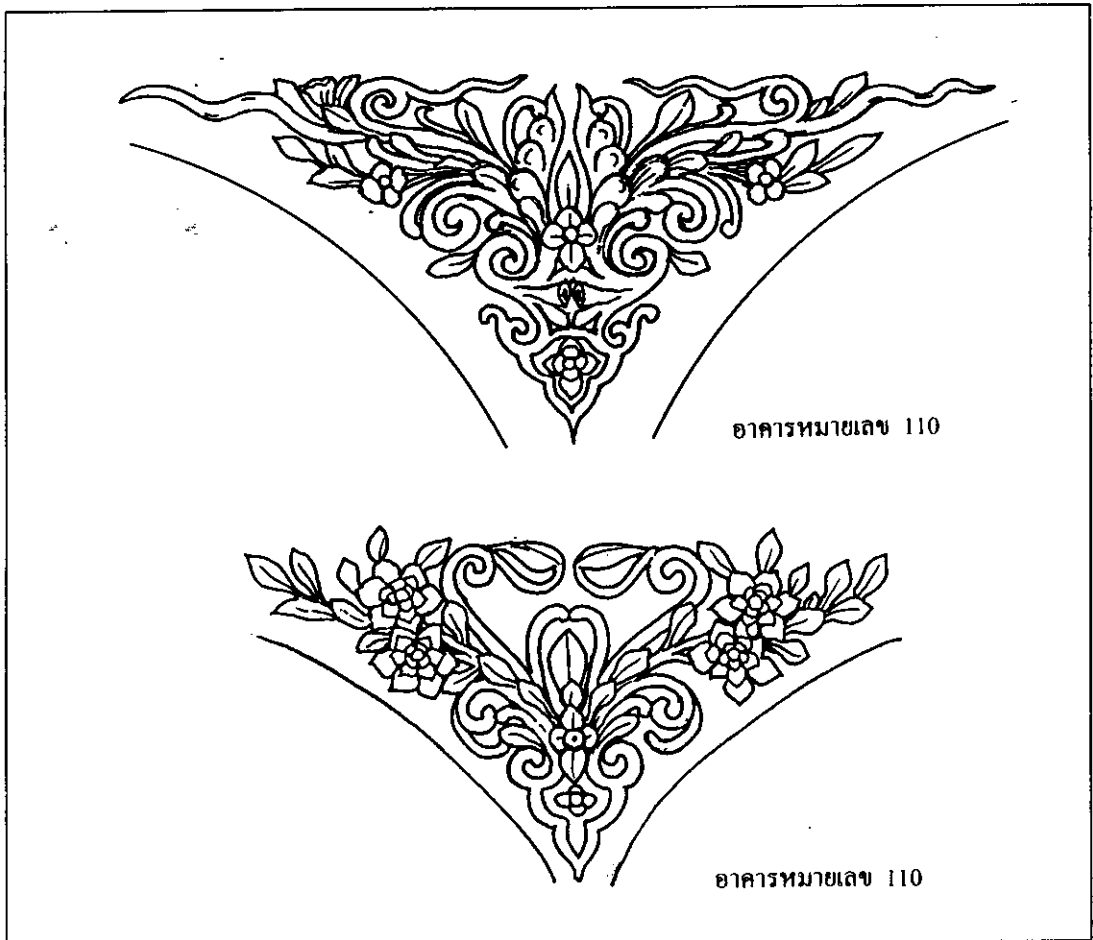
อาคารหมายเลข 64

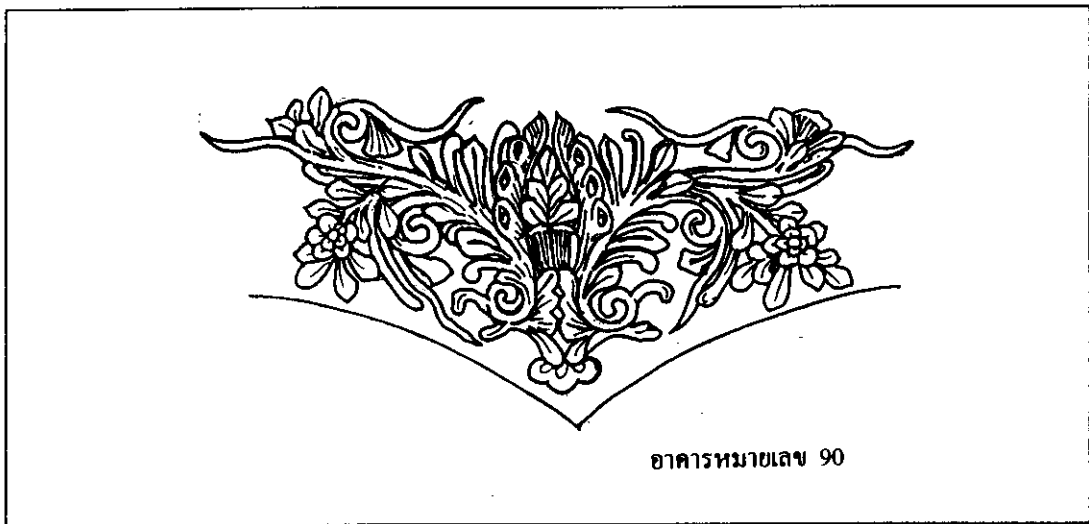
3.1.5 ลายพันธุ์พฤกษาโคนช่อก่อนมน

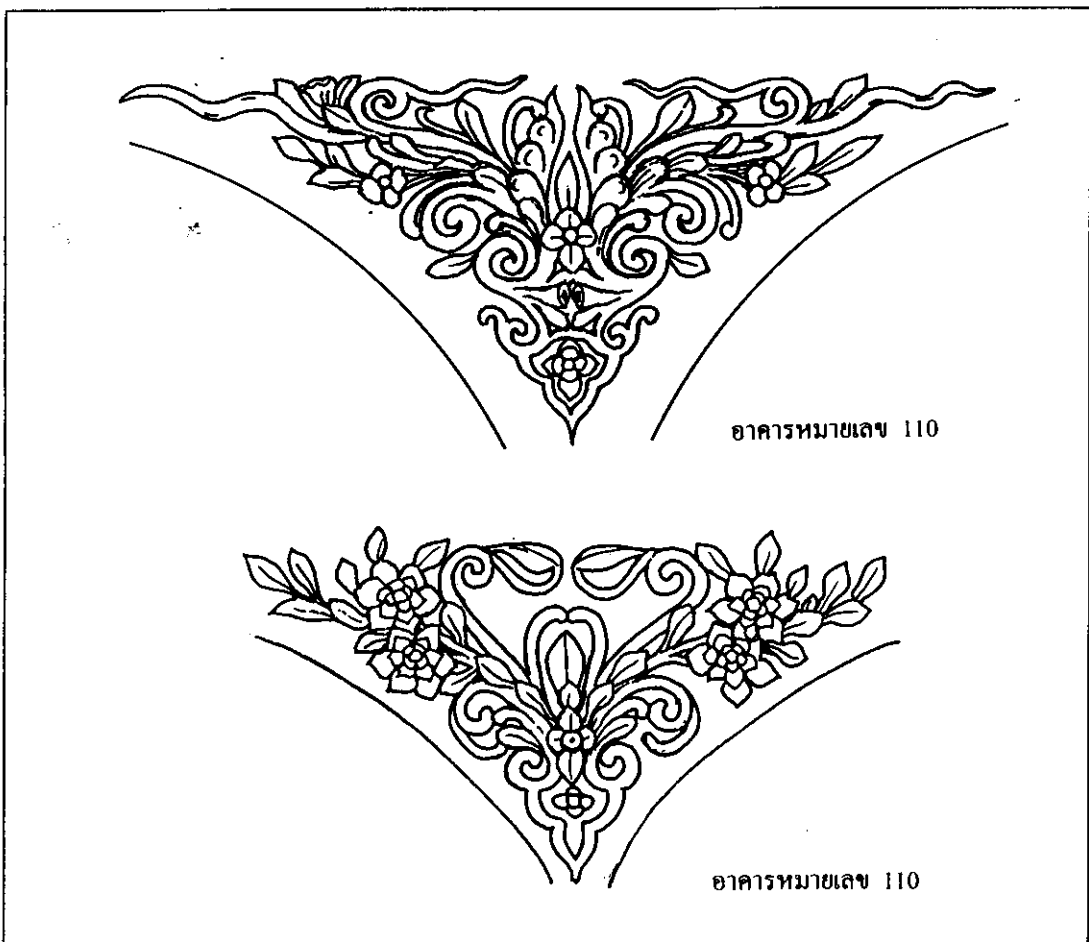

3.1.6 ลายพันธุ์พฤกษาโคนช่อเรียวแหลม

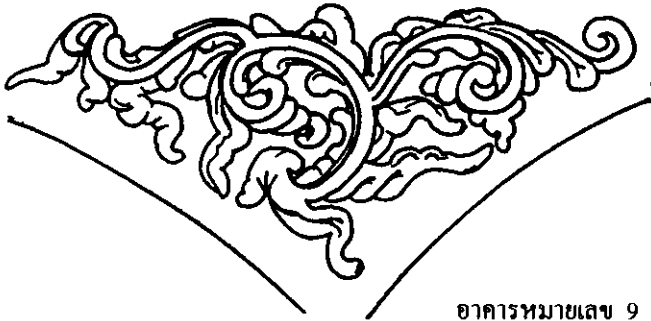
3.1.6 ลายพันธุ์พฤกษาโคนช่อเรียวแหลม

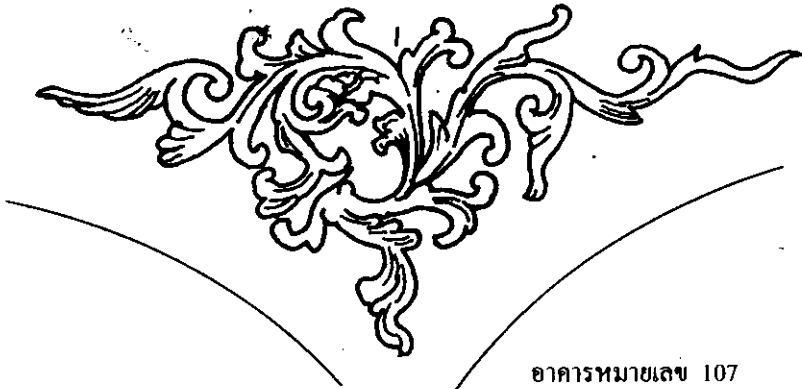
3.1.7 ลายพันธุ์พุดชาก้านขด

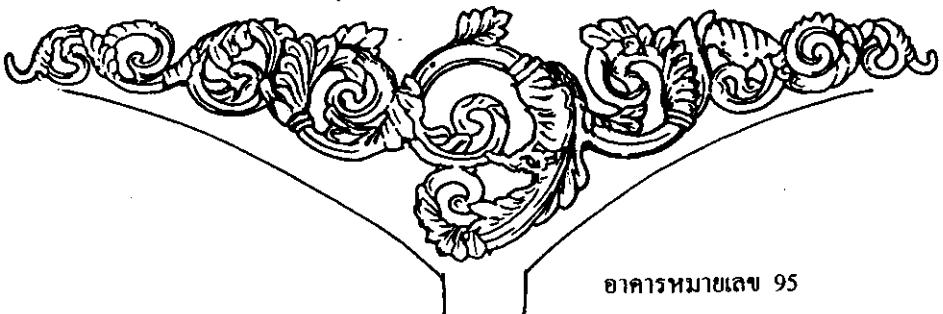
อาครหมายเลข 12

อาครหมายเลข 9

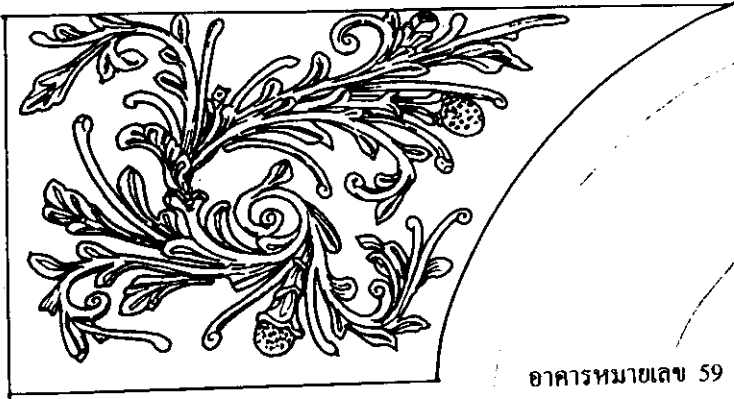
อาครหมายเลข 107

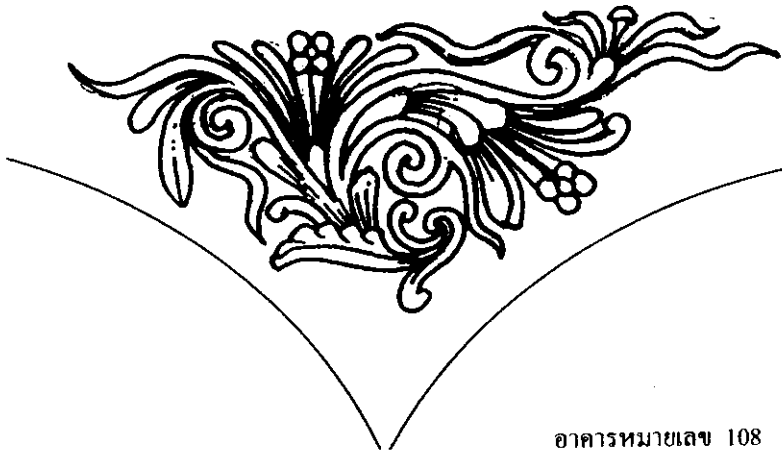
อาครหมายเลข 95

อาคารหมายเลข 59

อาคารหมายเลข 59

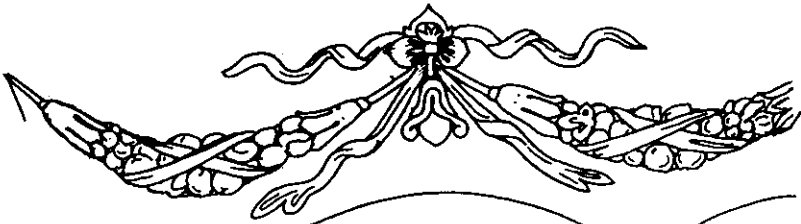

อาคารหมายเลข 108

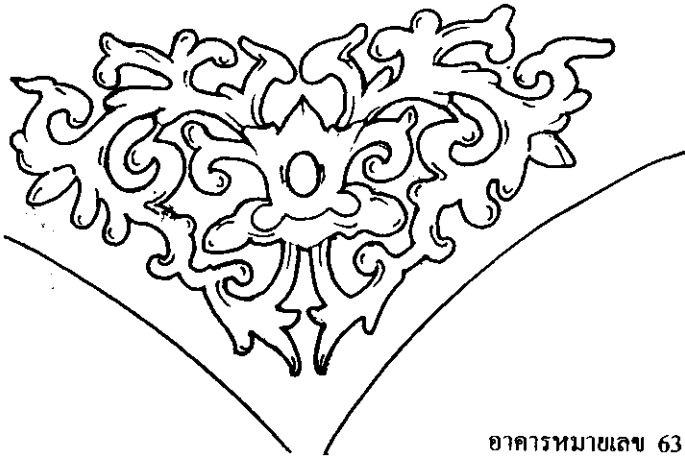
3.1.8 ลายช่อระย้าและลายประดิษฐ์อื่นๆ

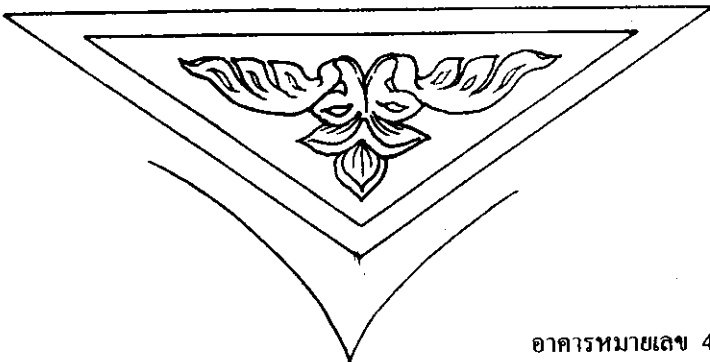
อาคารหมายเลข 4

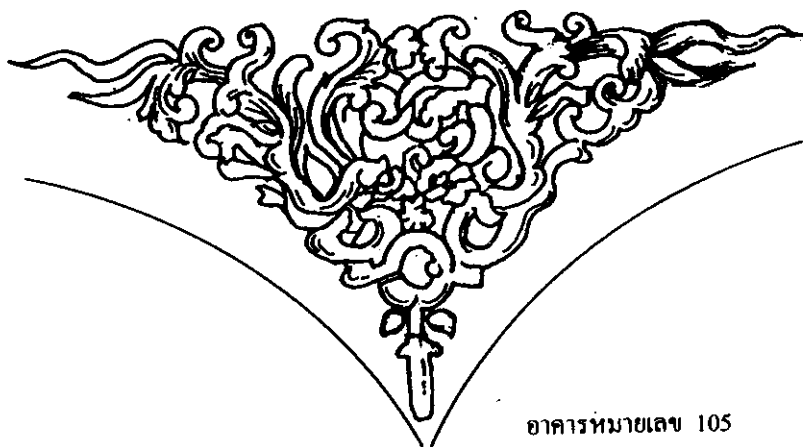
อาคารหมายเลข 33

อาคารหมายเลข 63

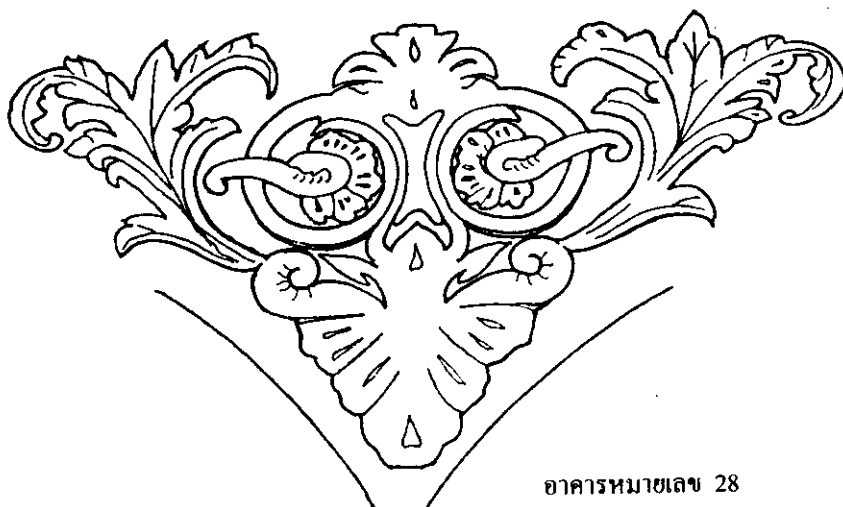
อาคารหมายเลข 49

อาคารหมายเลข 105

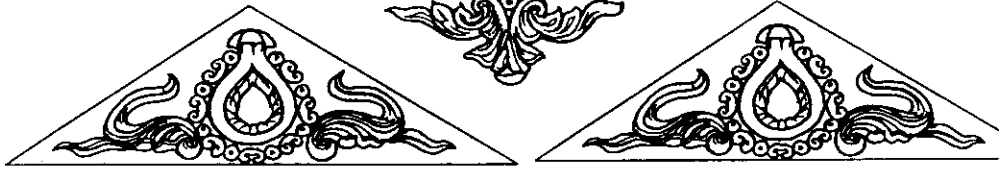

อาคารหมายเลข 29

อาคารหมายเลข 28

3.2 ลวดลายเหนือซุ้มและในกรอบสามเหลี่ยมบนหน้าต่าง

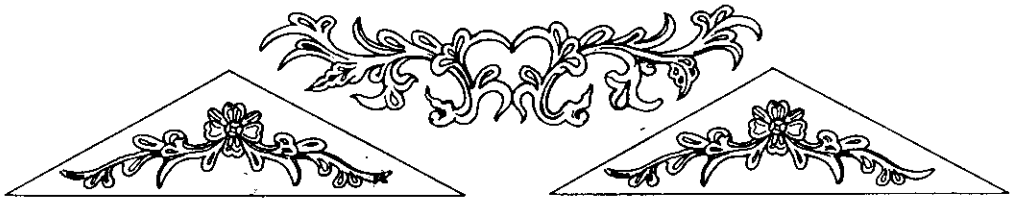
อาคารหมายเลข 48

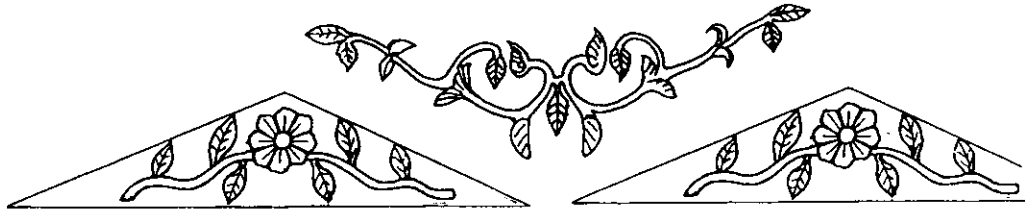
อาคารหมายเลข 99

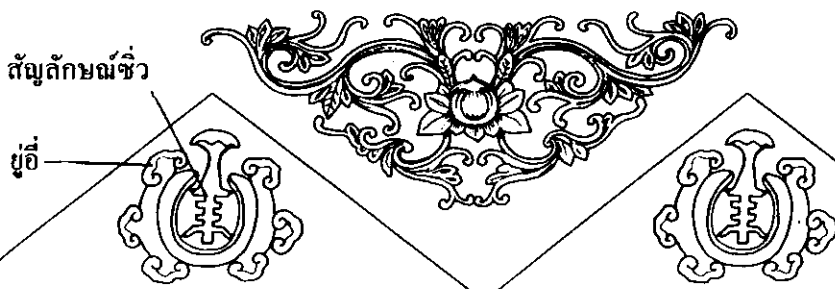
อาคารหมายเลข 26

อาคารหมายเลข 8

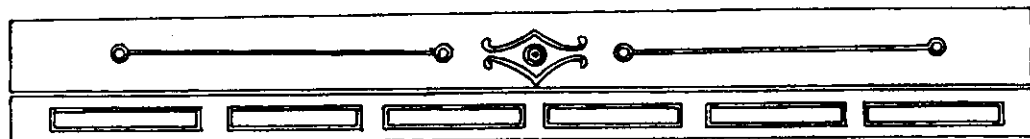
อาคารหมายเลข 23

อาคารหมายเลข 60

3.3 ลวดลายในแนวกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนานกับคาน

3.3.1 ลายเรขาคณิต

อาคารหมายเลข 93

อาคารหมายเลข 94

3.3.2 ลายสัตว์ผสมพิซและลายโบราณ

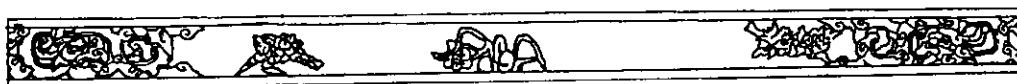

ม้า

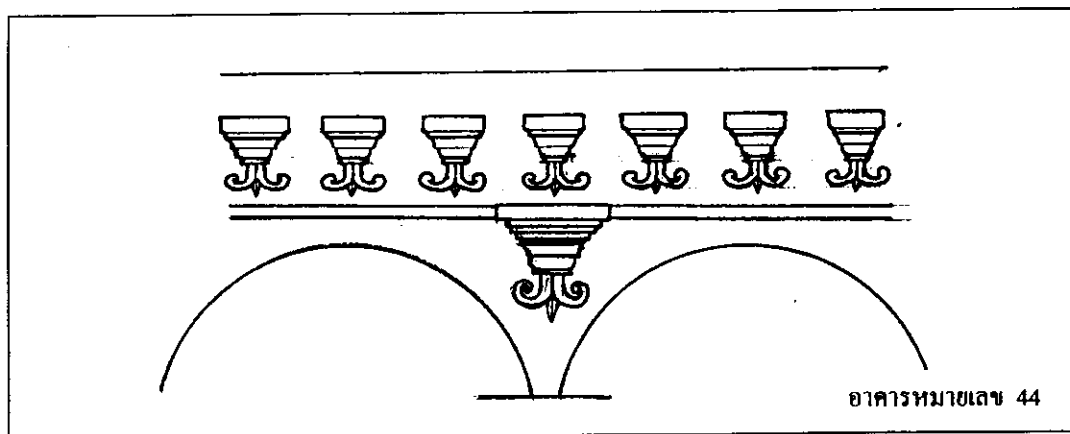
ต้นไม้

อาคารหมายเลข 6

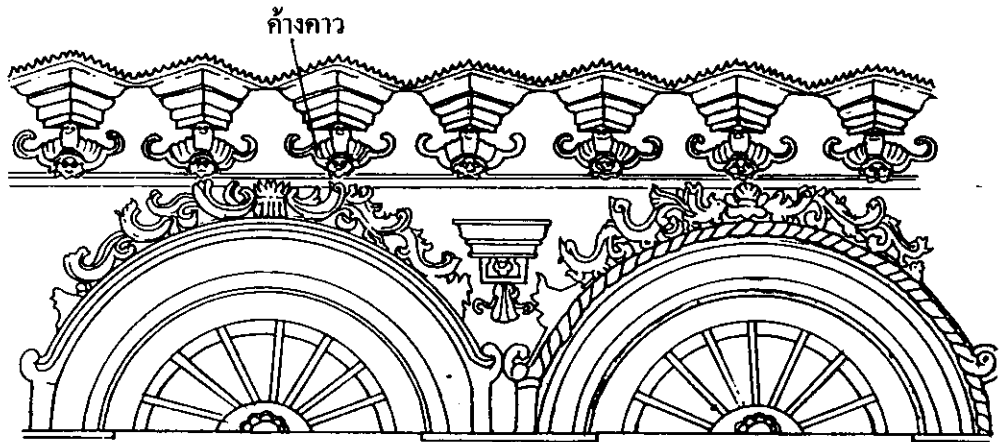

อาคารหมายเลข 7

3.4 แบบพิเศษและอื่นๆ

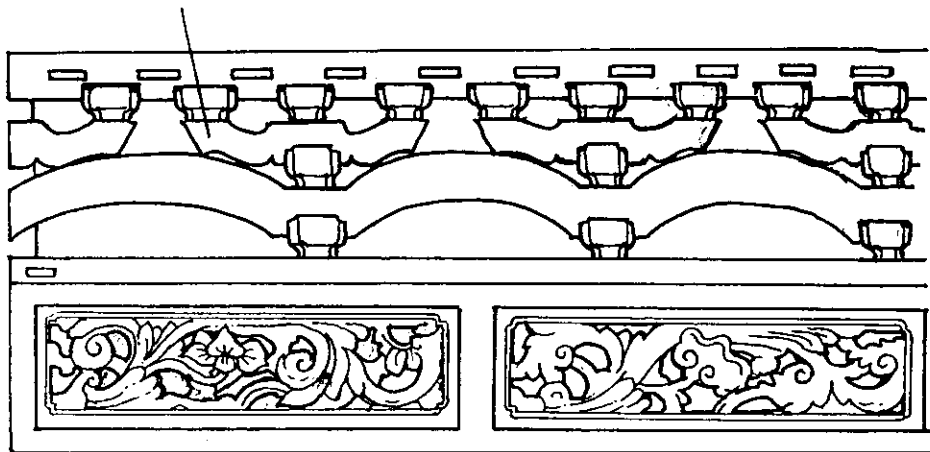

อาคารหมายเลข 44

อาคารหมายเลข 17

ช่องแสงเลียนแบบเท้าแขนในสถาปัตยกรรมจีน

อาคารหมายเลข 18

4 ลวดลายตกแต่งบริเวณใต้หน้าต่างชั้นบน

ลวดลายตกแต่งบริเวณใต้หน้าต่างชั้นบนหมายถึง ผนังตั้งแต่หน้าต่างชั้นบนลงมาถึงคานหลักยกพื้น ซึ่งบริเวณนี้มีลวดลายตกแต่งหลายลักษณะ โดยจำแนกออกได้ดังนี้

4.1 ลวดลายใต้หน้าต่าง (เหนือคาน)

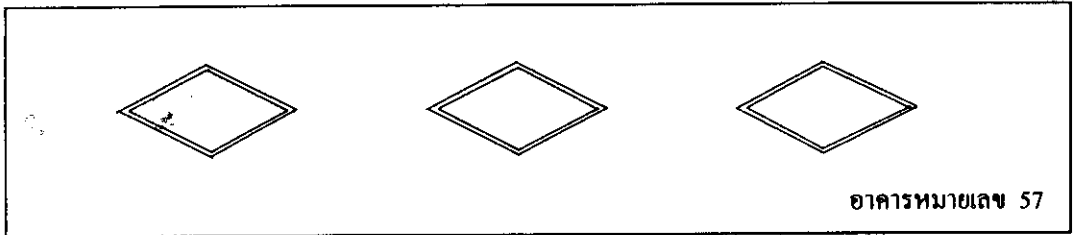
- 4.1.1 ลายเรขาคณิต
- 4.1.2 ลายช่อระย้า
- 4.1.3 ลายพันธุ์พฤกษา
- 4.1.4 ลายสิงห์และพันธุ์พฤกษา
- 4.1.5 ลาดขดม้วน
- 4.1.6 ลายลูกกรงและตุ๊กตาจีน

4.2 ลวดลายบนคาน

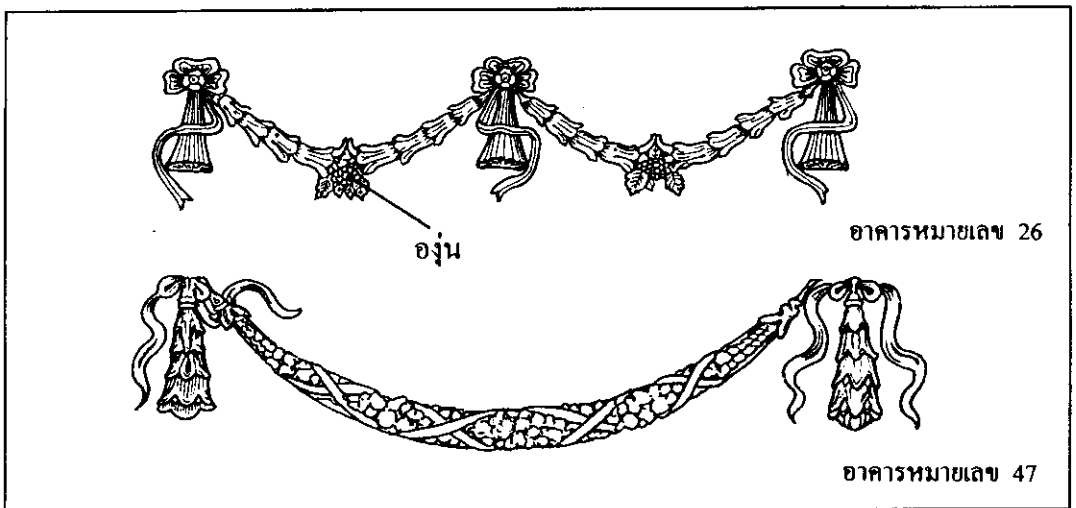
ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

4.1 ลวดลายใต้หน้าต่าง

4.1.1 ลายเรขาคณิต

4.1.2 ลายช่อระย้า

4.1.3 ลายพันธุ์พฤกษา

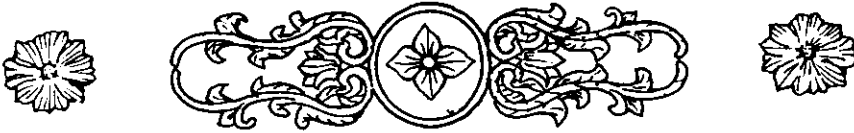
อาคารหมายเลข 2

อาคารหมายเลข 48

อาคารหมายเลข 58

อาคารหมายเลข 24

4.1.4 ลายสิงห์และพันธุ์พฤกษา

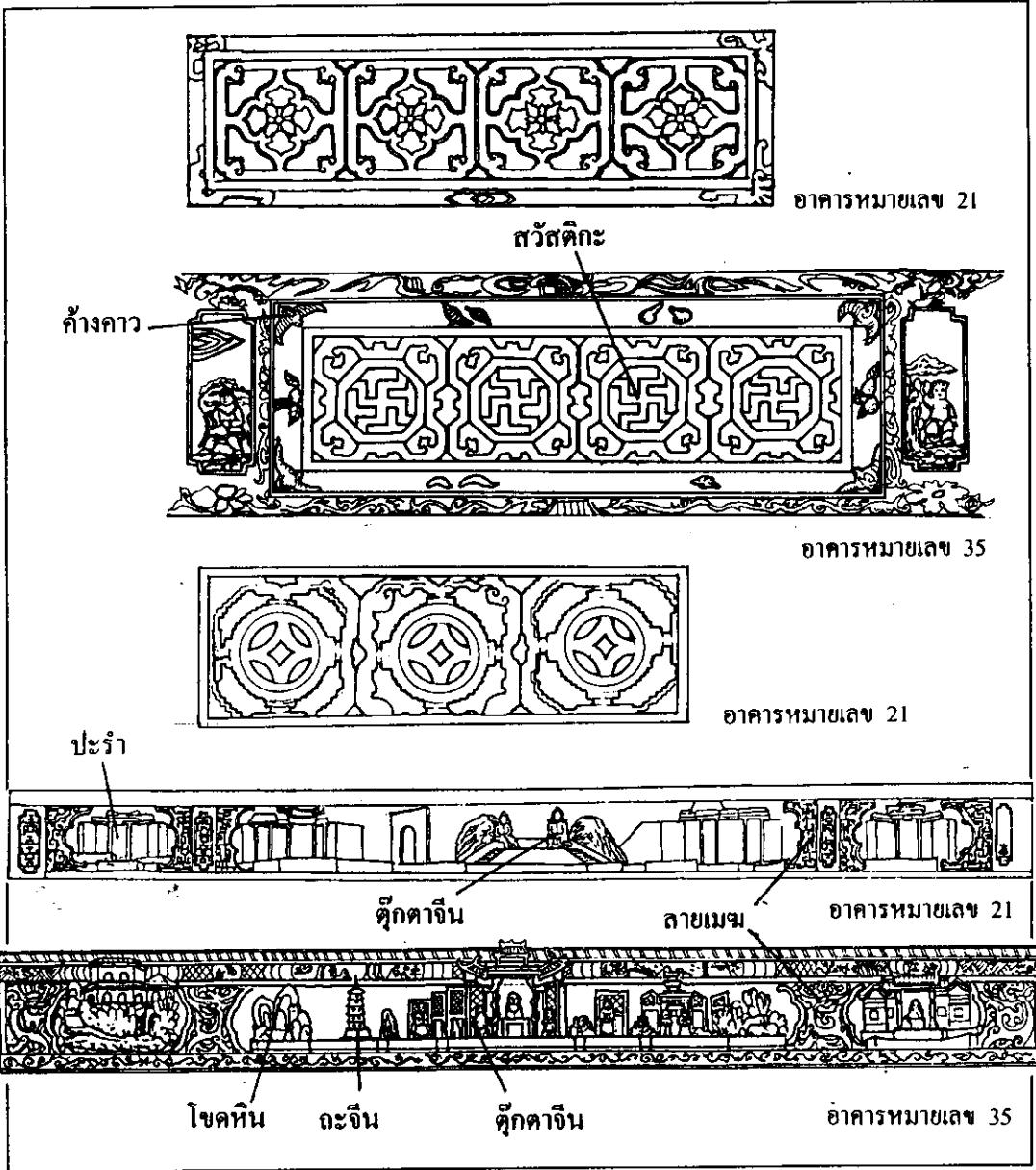
อาคารหมายเลข 16

4.1.5 ลายขม้วน

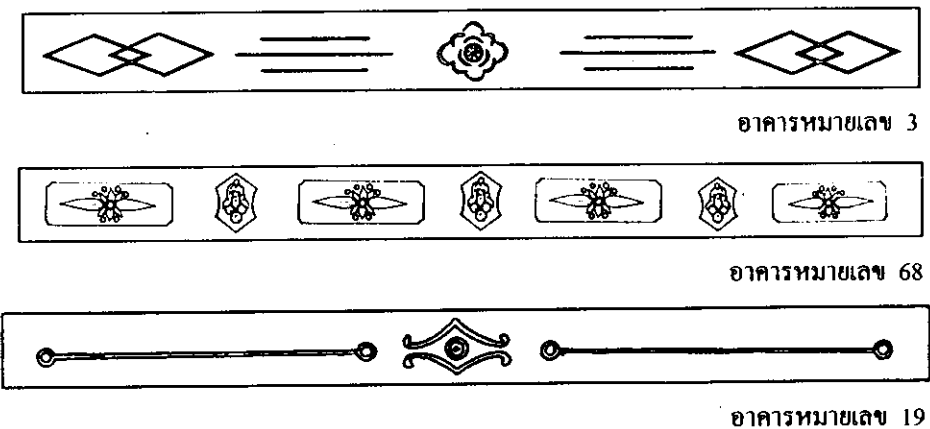

อาคารหมายเลข 92

4.1.6 ลายลูกกรงและตุ๊กตาจีน

4.2 ลวดลายบนคาน

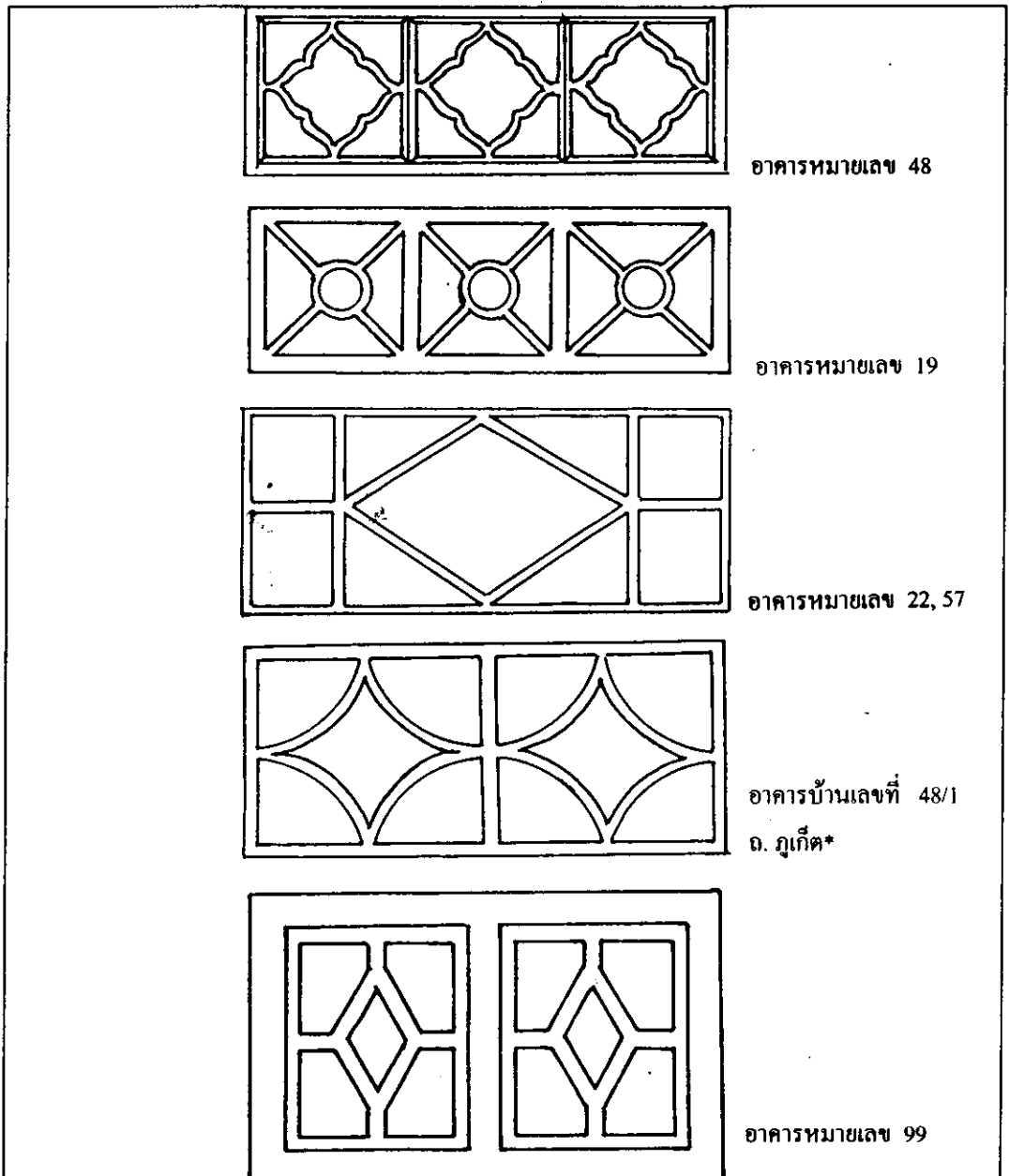
5 ลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่าง

ลวดลายช่องแสงหัวหน้าต่างประกอบด้วย

- 5.1 ลายเรขาคณิตในกรอบสี่เหลี่ยม
- 5.2 ลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลม
- 5.3 ลายดอกไม้พันธุ์พุกชาในโค้งครึ่งวงกลมและสี่เหลี่ยม

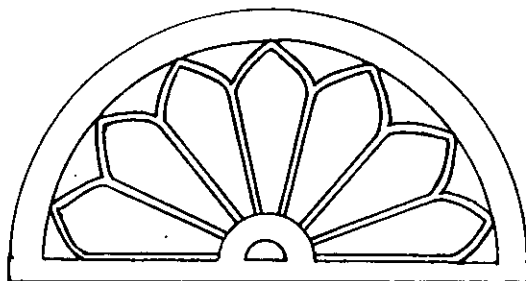
ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

5.1 ลายเรขาคณิตในกรอบสี่เหลี่ยม

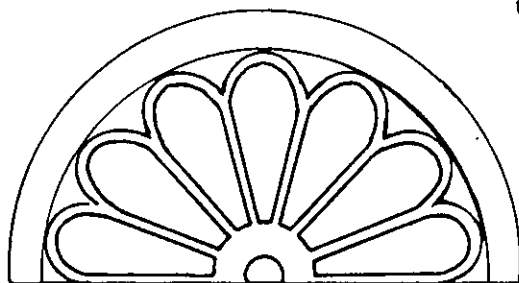

*ภาพมิได้แสดงในบทที่ 5

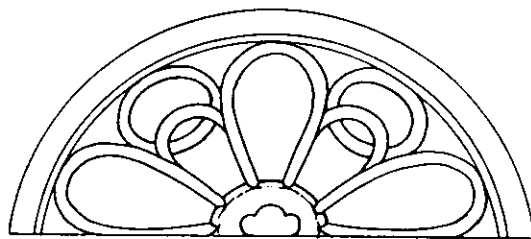
5.2 ลายรัศมีในโค้งครึ่งวงกลม

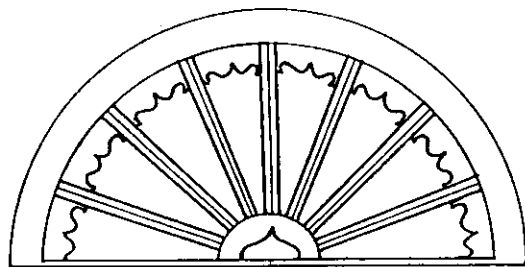
อาคารหมายเลข 56

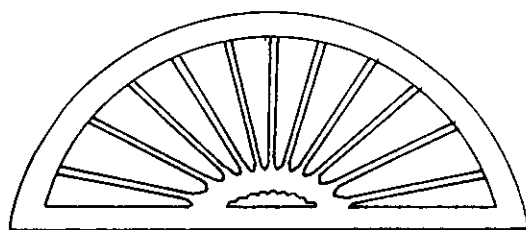
อาคารหมายเลข 10

อาคารบ้านเลขที่ 5 ถ. ดลาง*

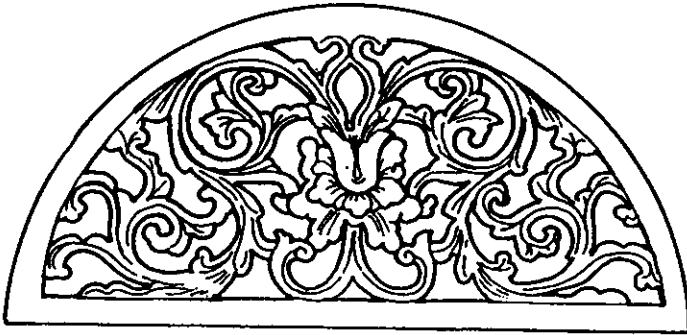

อาคารหมายเลข 44

อาคารหมายเลข 15

5.3 ลายฉลุไม้พันธุ์พฤกษาในโค้งครึ่งวงกลมและเสี้ยววงกลม

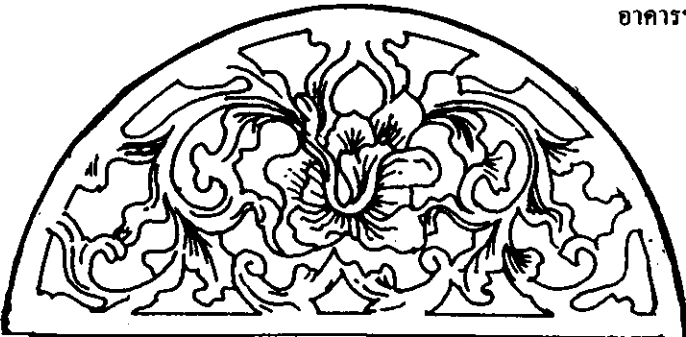
อาคารหมายเลข 41

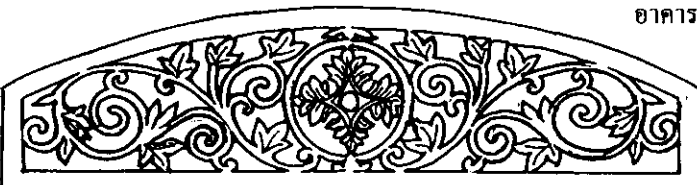
อาคารหมายเลข 38

อาคารหมายเลข 37

อาคารหมายเลข 105

อาคารหมายเลข 4

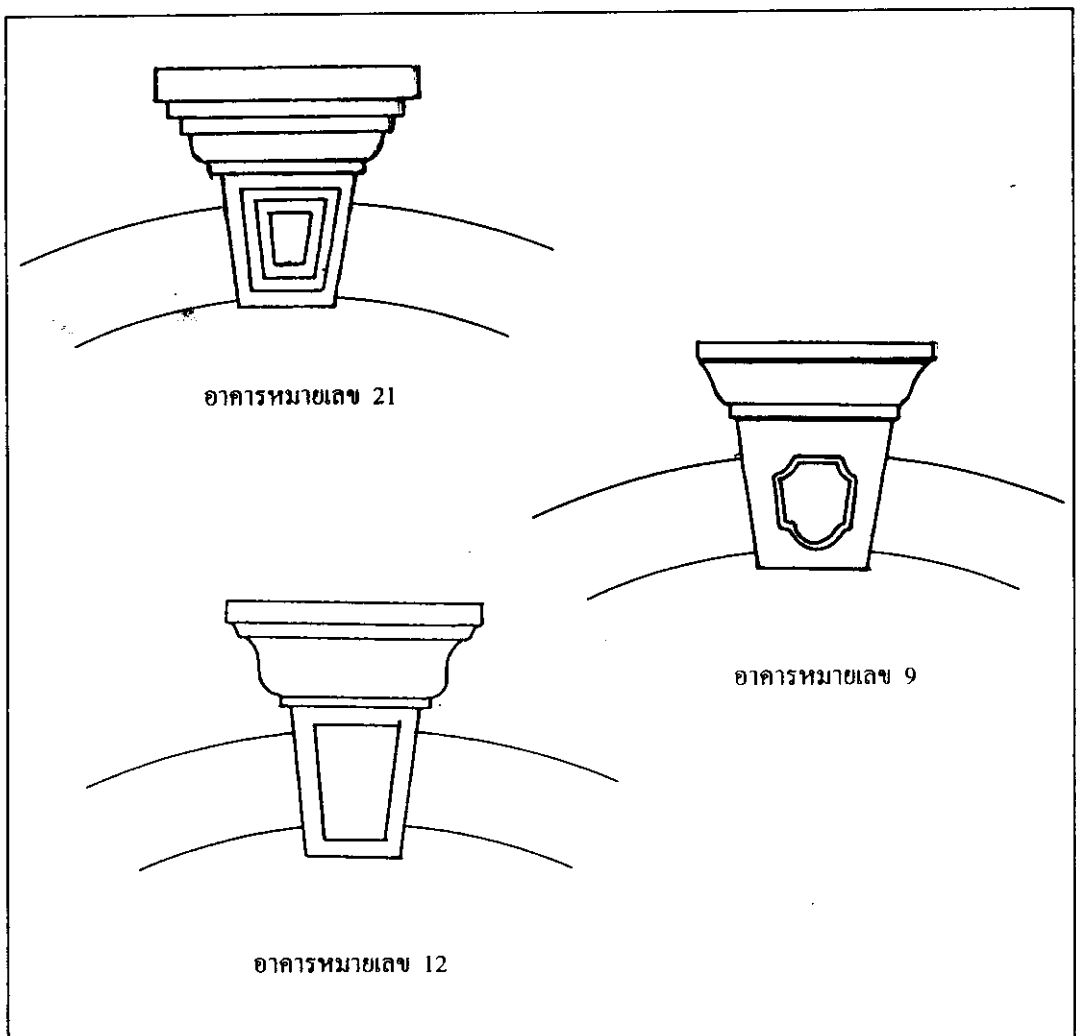
6 ลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้ง

หินหลักยอดโค้งมีหลายลักษณะ ลวดลายต่างๆ จึงขึ้นอยู่กับชนิดของแบบด้วย ดังนี้

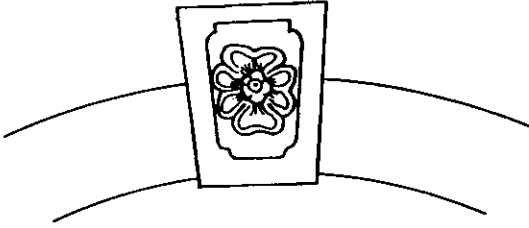
- 6.1 แบบเรียบง่าย
- 6.2 แบบสี่เหลี่ยมประกอบลายพุดกษา
- 6.3 แบบม้วน
- 6.4 แบบม้วนประกอบลายใบพีช
- 6.5 แบบพิเศษและอื่นๆ

ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

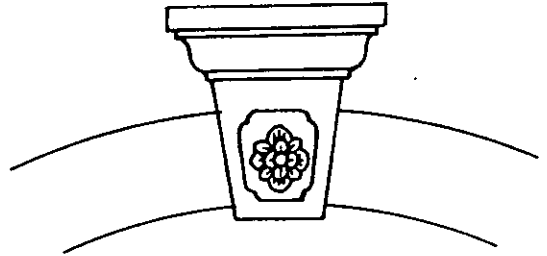
6.1 แบบเรียบง่าย

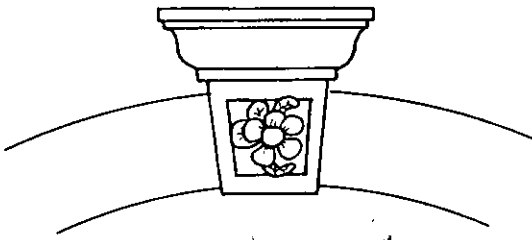
6.2 แบบสี่เหลี่ยมประกอบลายพฤกษา

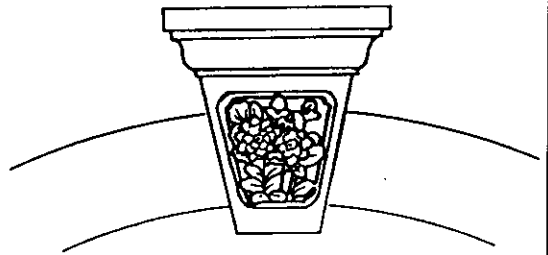
อาคารหมายเลข 67

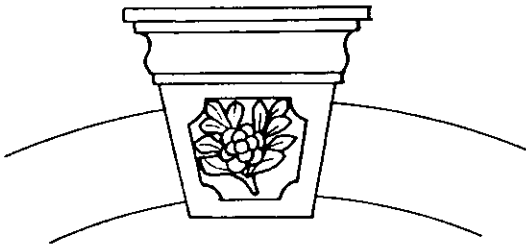
อาคารหมายเลข 72

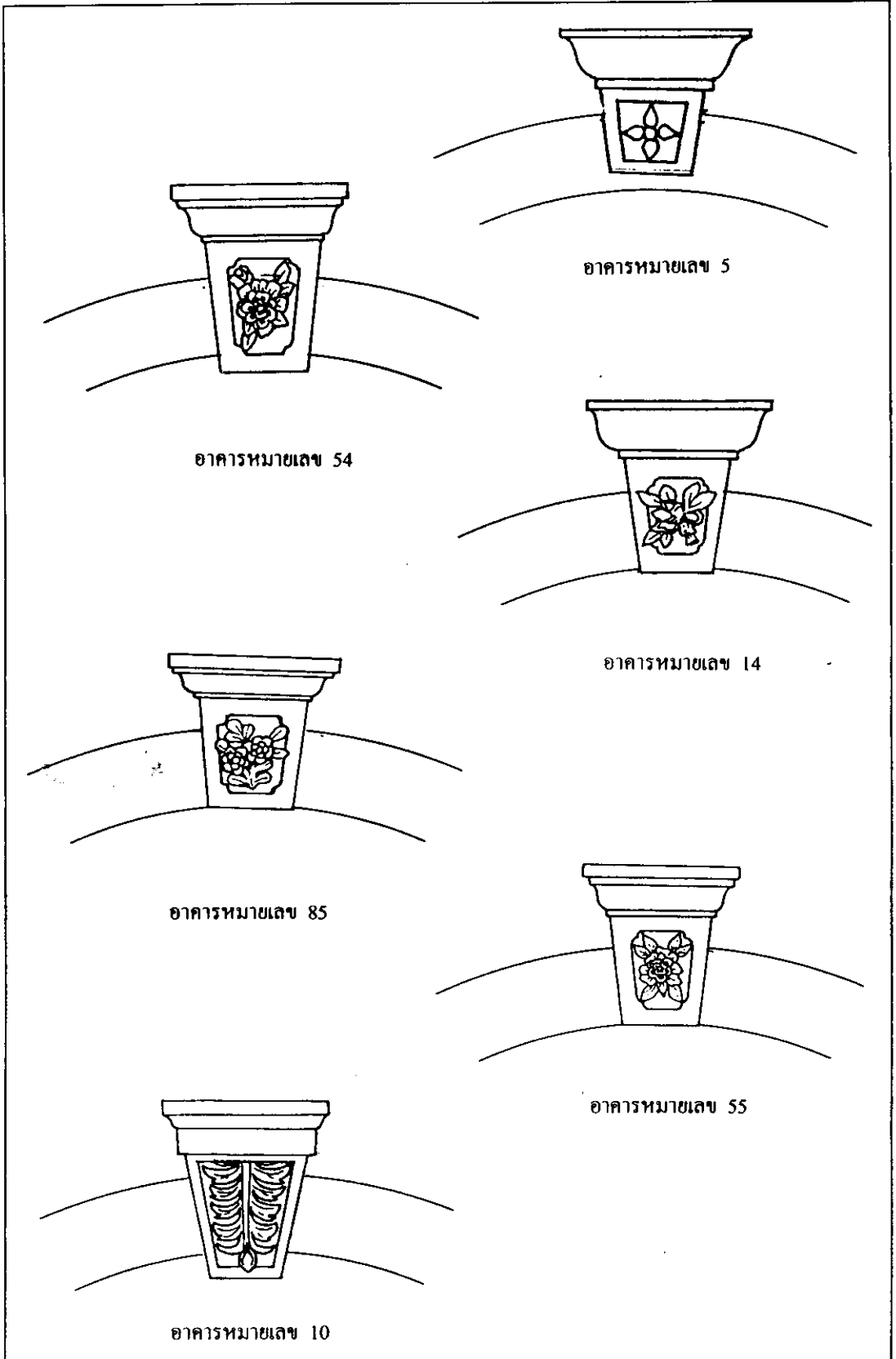
อาคารหมายเลข 37

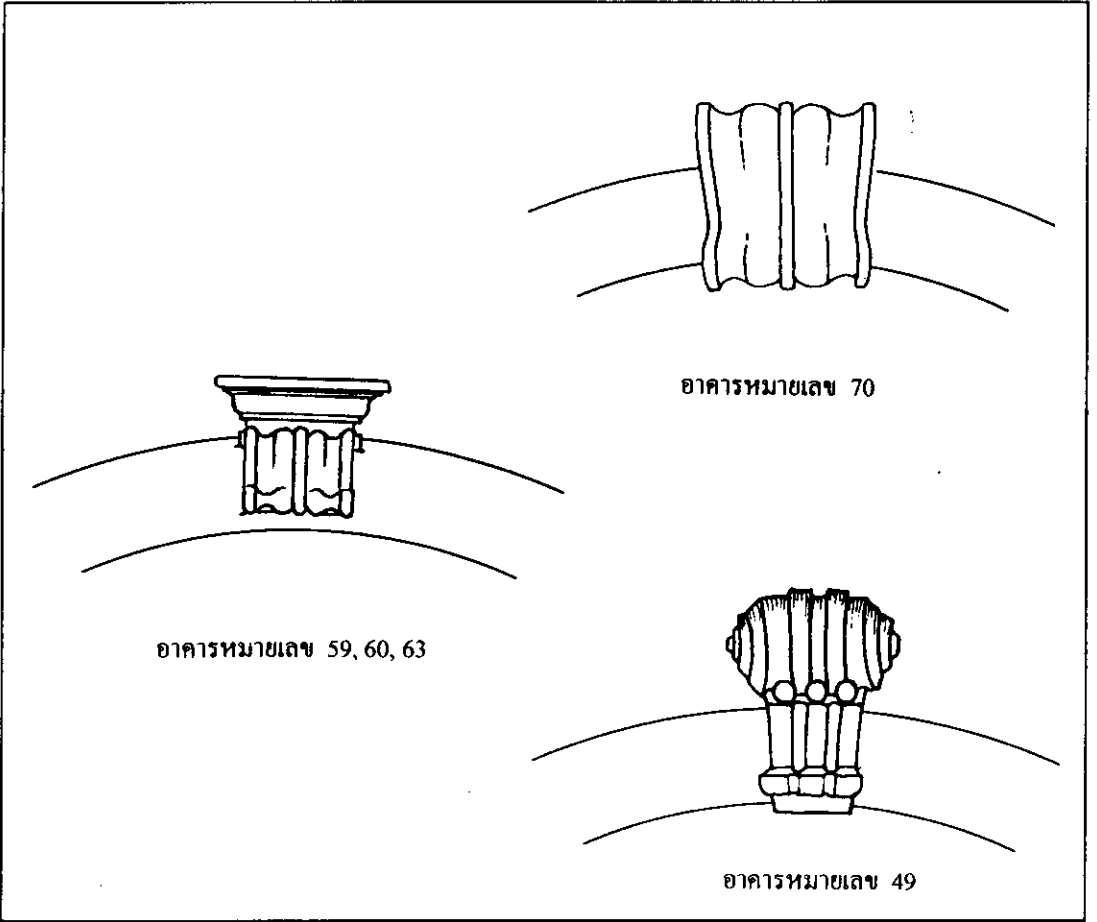
อาคารหมายเลข 91

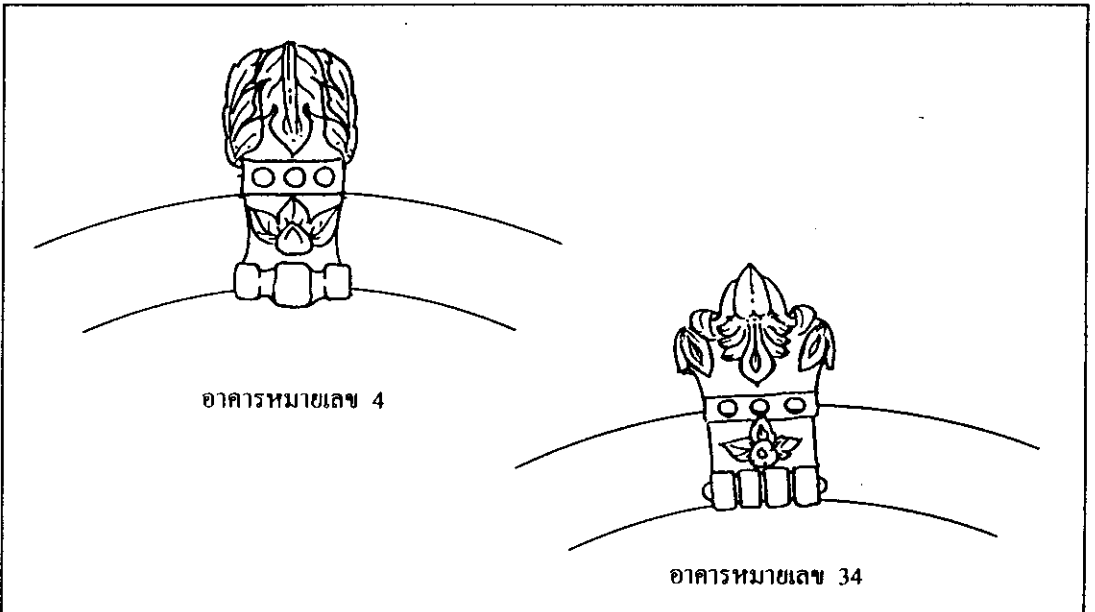
อาคารหมายเลข 40

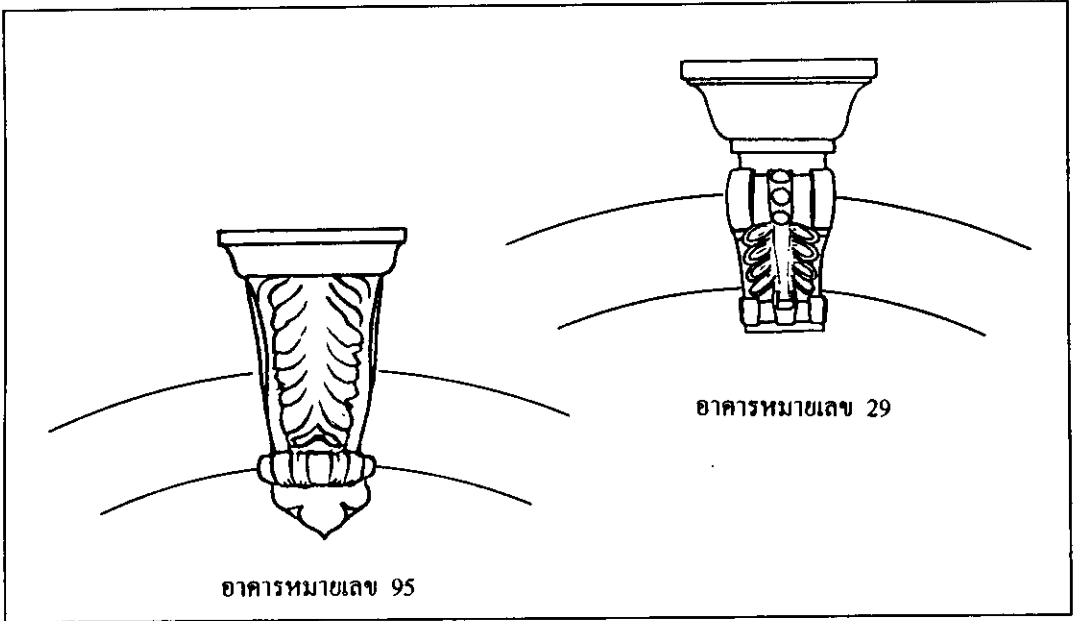

6.3 แบบม้วน

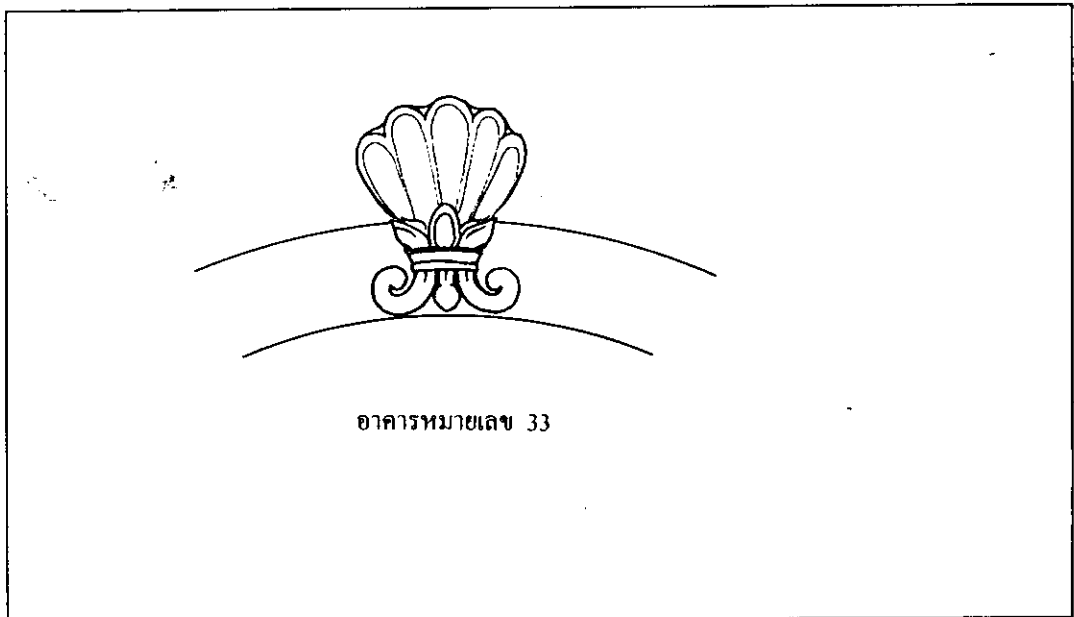

6.4 แบบม้วนประกอบใบพืช

6.5 แบบพิเศษและอื่นๆ

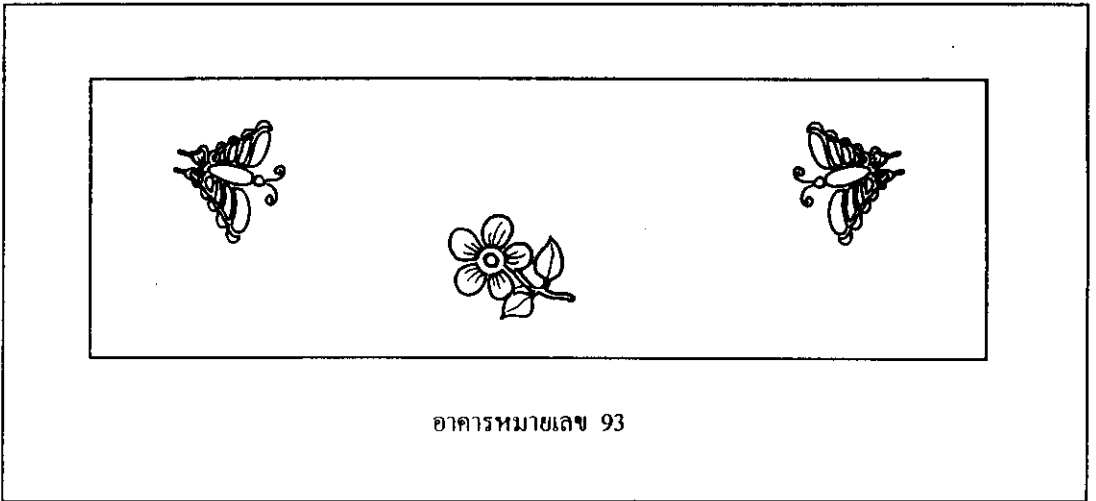
7 ลวดลายตกแต่งเพดานกันสาด

ลวดลายตกแต่งได้เพดานกันสาดจำแนกออกเป็นลวดลายต่างๆ ดังนี้

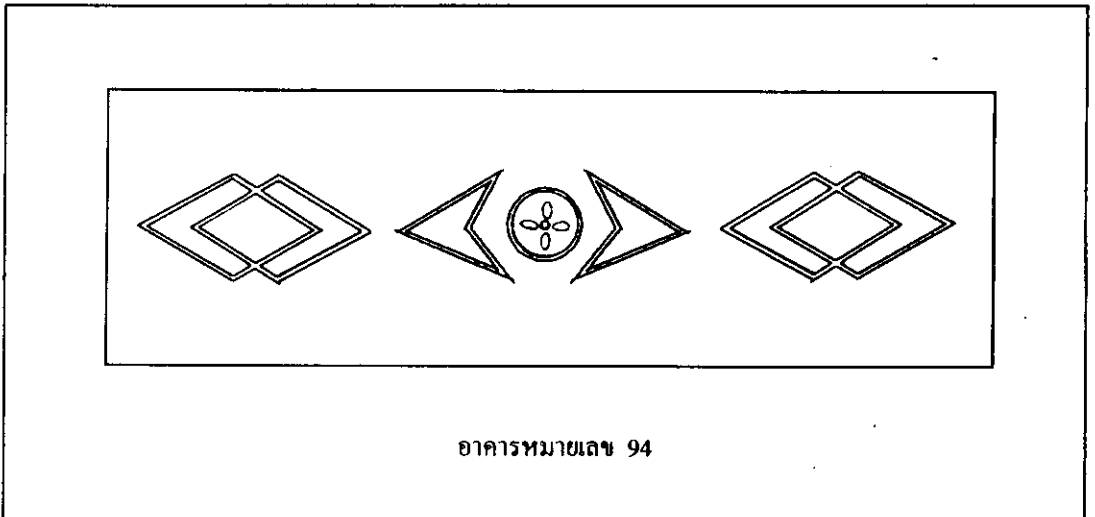
- 7.1 ลายดอกไม้กับผีเสื้อ
- 7.2 ลายขนมเปียกปูนกับดอกไม้
- 7.3 ลายขนมเปียกปูนกับสัญลักษณ์มงคลจีน

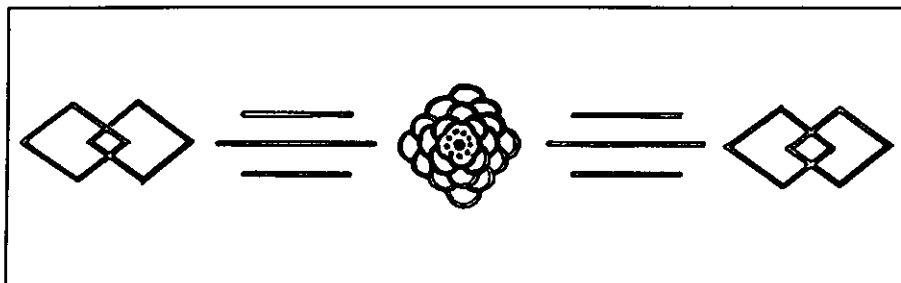
ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

7.1 ลายดอกไม้กับผีเสื้อ

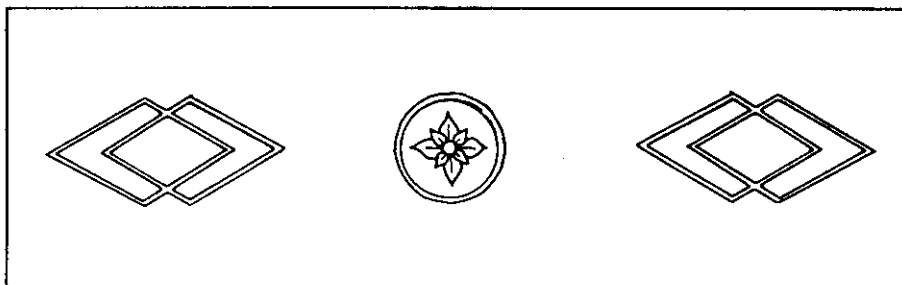

7.2 ลายขนมเปียกปูนกับดอกไม้

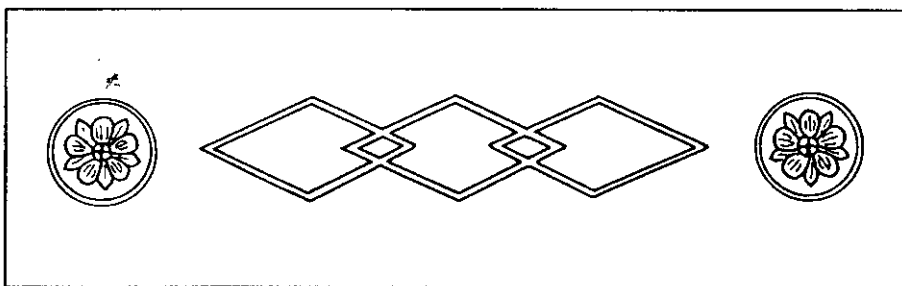

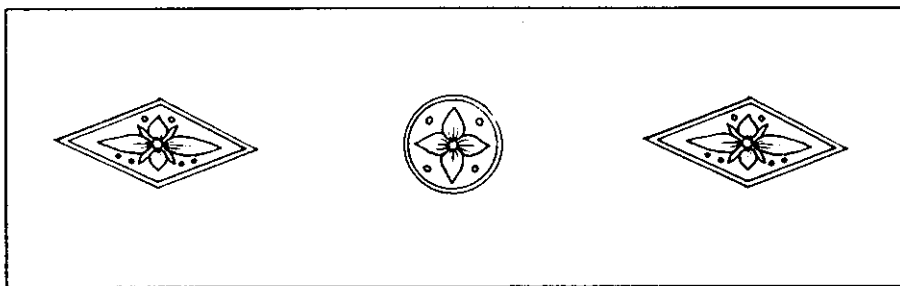
อาคารหมายเลข 3

อาคารหมายเลข 22

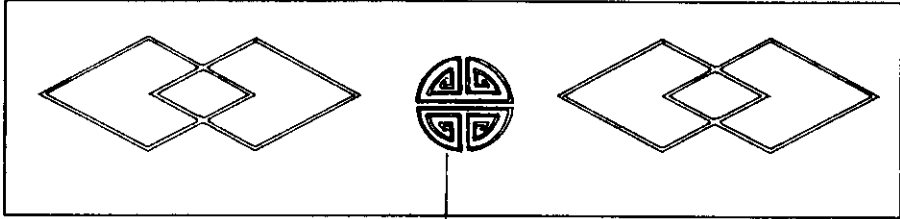

อาคารหมายเลข 8

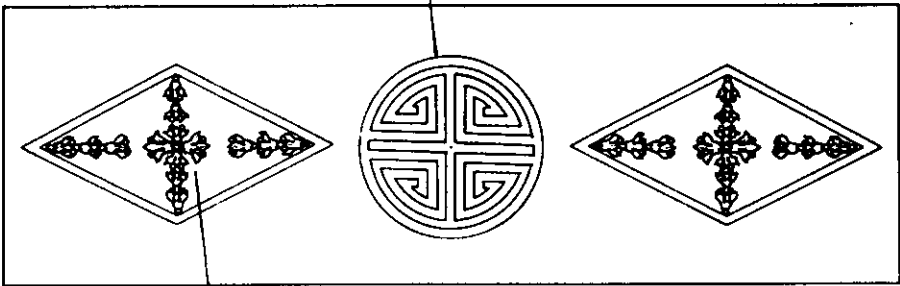
อาคารหมายเลข 27

7.3 ลายขนนกเป็ยกปูนผสมสัญลักษณ์มงคลจีน

สัญลักษณ์มงคลจีน (จิว)

อาคารหมายเลข 26

ดอกทับทิม

อาคารหมายเลข 68

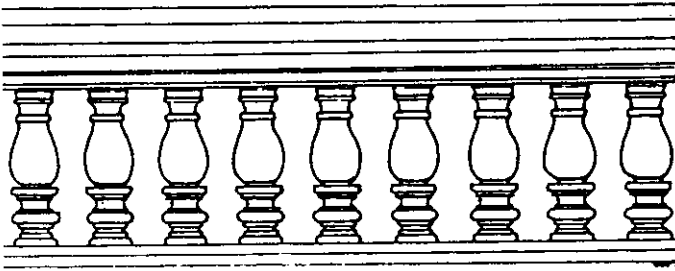
8 ลวดลายตกแต่งระเบียง

ลวดลายตกแต่งระเบียงแยกออกได้ดังนี้

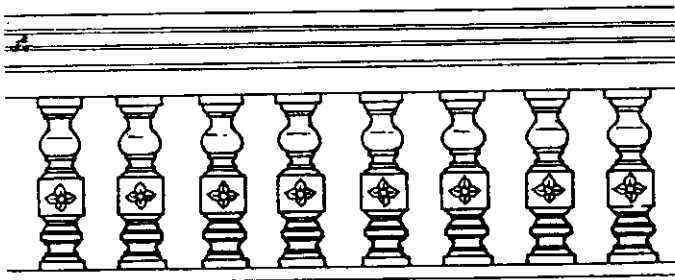
- 8.1 ลายลูกทรงทรงคนโท
- 8.2 ลายลูกทรงทรงเรขาคณิต
- 8.3 ลายลูกทรงจีน

ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

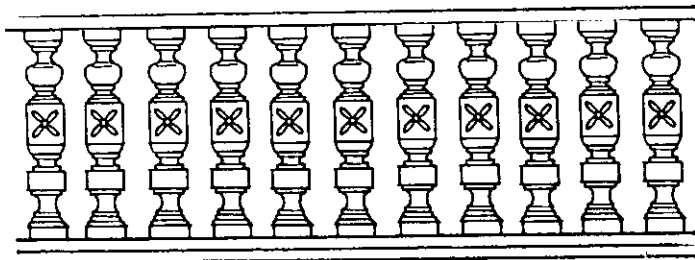
8.1 ลายลูกทรงทรงคนโทแบบคลาสสิก (Classical Style)

อาคารหมายเลข 46

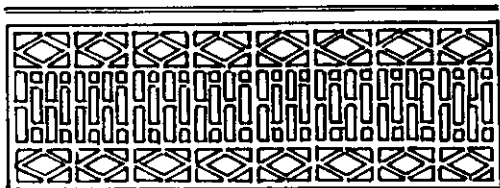

อาคารหมายเลข 70

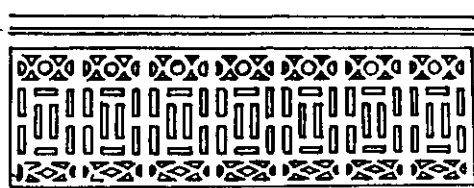

อาคารมณฑลนเขาวราชคัถนกลาง *

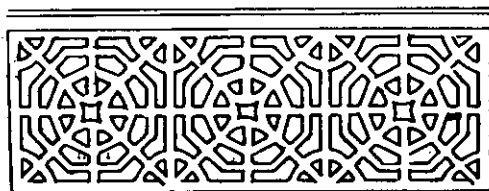
8.2 ลายตุ๊กกรงทรงเรขาคณิตแบบอาร์ต เดคโค (Art Deco Style)

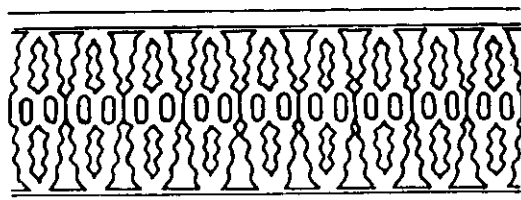
อาคารหมายเลข 27

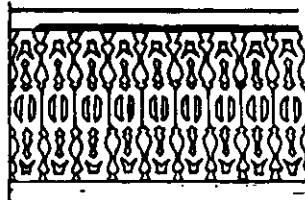
อาคารหมายเลข 112

อาคารหมายเลข 94

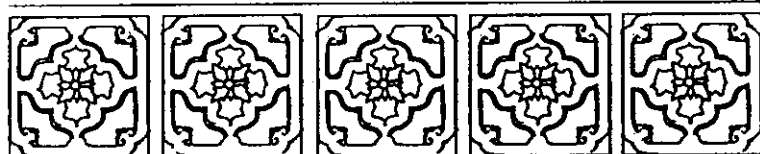

อาคารหมายเลข 68, 93

อาคารหมายเลข 13

8.3 ลายตุ๊กกรงจีน

อาคารหมายเลข 20

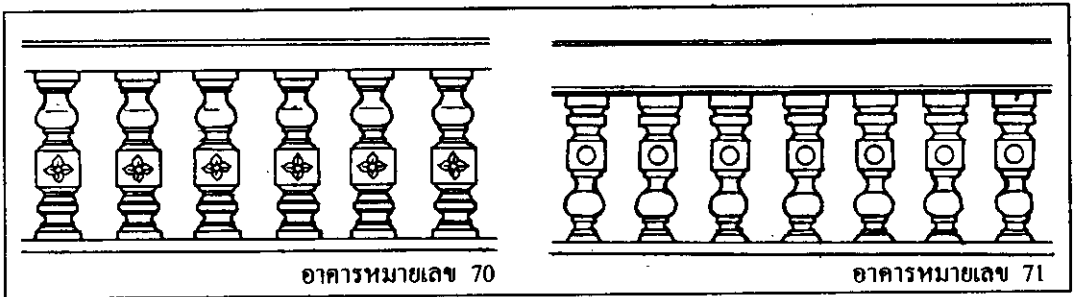
9 ลวดลายตกแต่งระเบียงหลังคา

ลวดลายตกแต่งระเบียงหลังคา (Parapet) หากมีลูกกรงโดยส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายระเบียงตกแต่งของชั้นที่สองหรือชั้นที่สามของอาคาร แต่โดยทั่วจำแนกออกได้ดังนี้

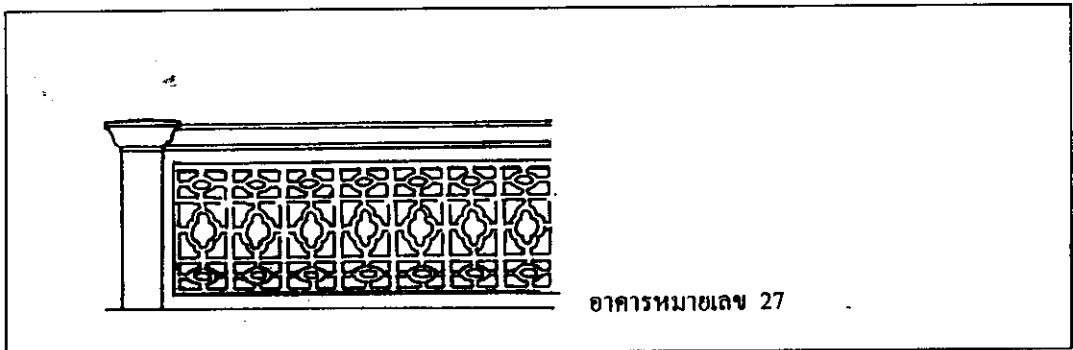
- 9.1 แบบลูกกรงทรงคนโท
- 9.2 แบบลูกกรงทรงเรขาคณิต
- 9.3 แบบที่بتันประดับลายพฤกษา

ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

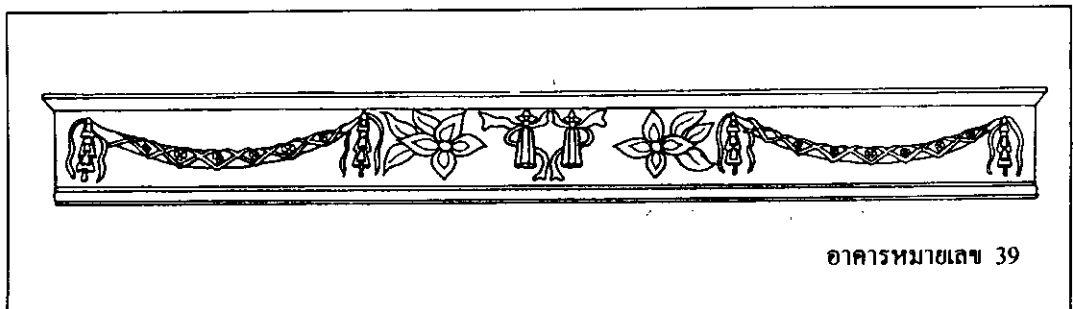
9.1 แบบลูกกรงทรงคนโท

9.2 แบบลูกกรงทรงเรขาคณิต

9.3 แบบที่بتันประดับลายพฤกษา

10 ลวดลายตกแต่งหน้าจั่วหลังคา

ลวดลายตกแต่งนี้หมายถึง บริเวณสามเหลี่ยมหน้าบ้านของจั่วหลังคา ซึ่งหันออกสู่ด้านหน้า พบอยู่ตามบริเวณบ้านเค็ยวเป็นส่วนใหญ่ ดังจำแนกออกได้ ดังนี้

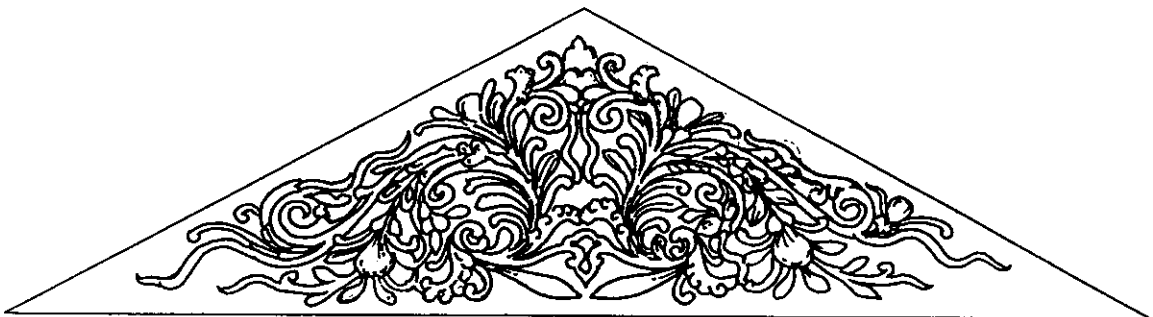
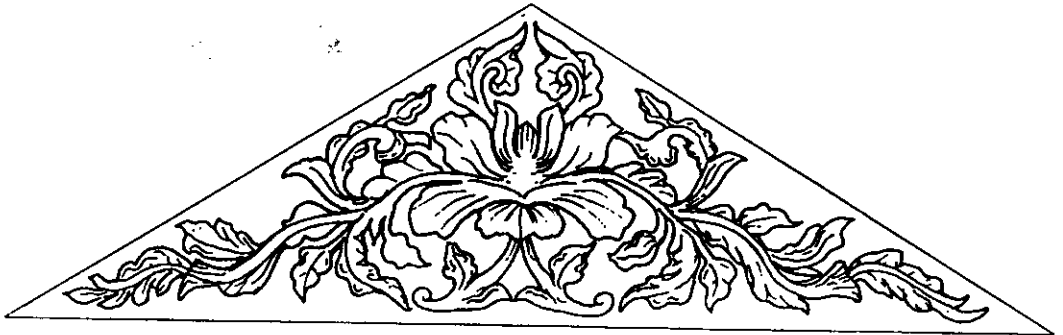
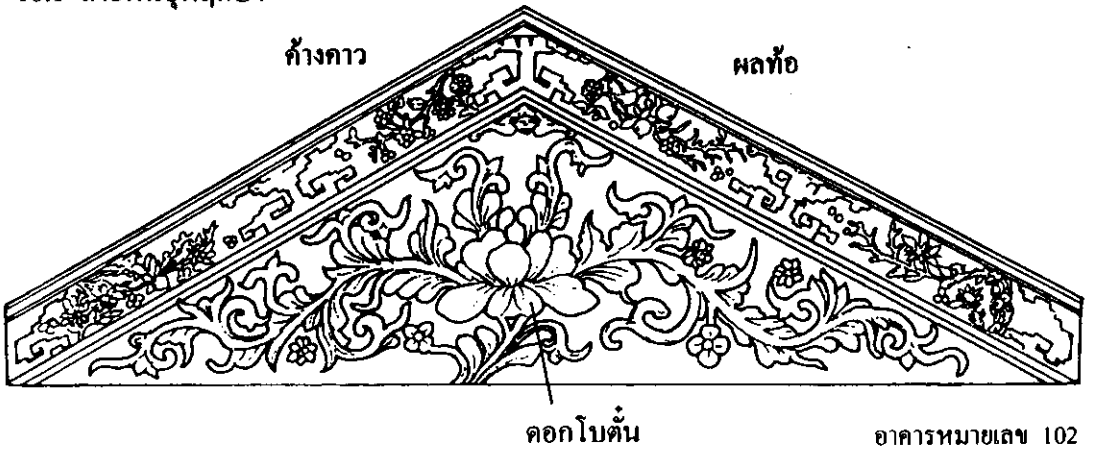
10.1 ลายพันธุ์พฤกษา

10.2 ลายพันธุ์พฤกษาหรือสัตว์ กึ่งกลางมีแกนกลม

10.3 ลายช่อระย้า

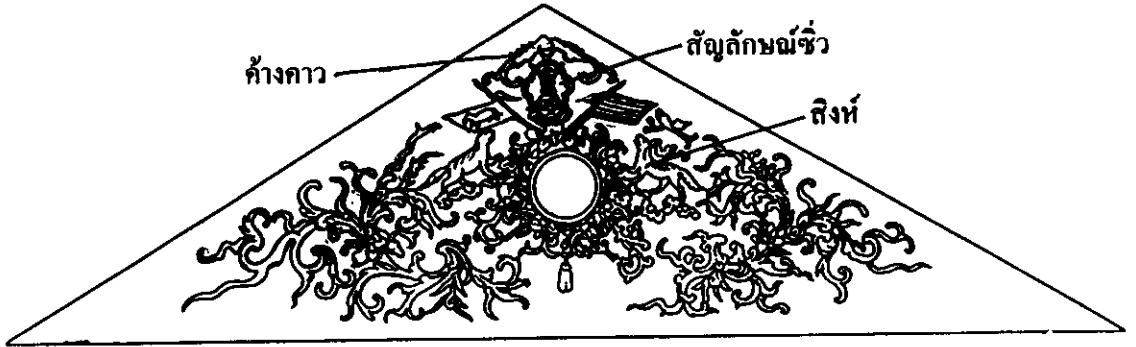
ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

10.1 ลายพันธุ์พฤกษา

อาคารหมายเลข 108

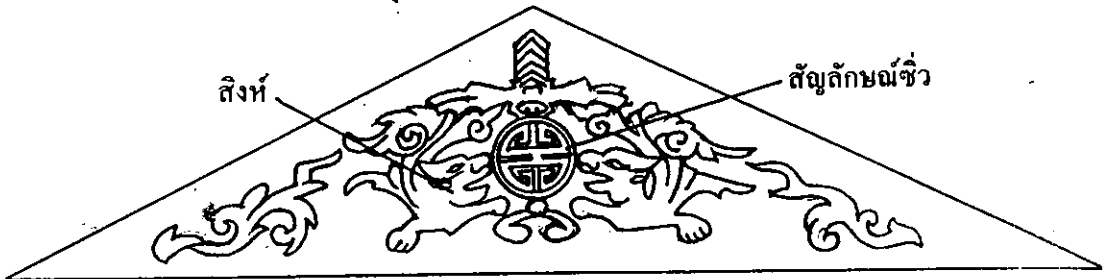
10.2 ลายพันธุ์พฤกษาหรือสัตว์ กึ่งกลางมีแกนกลม

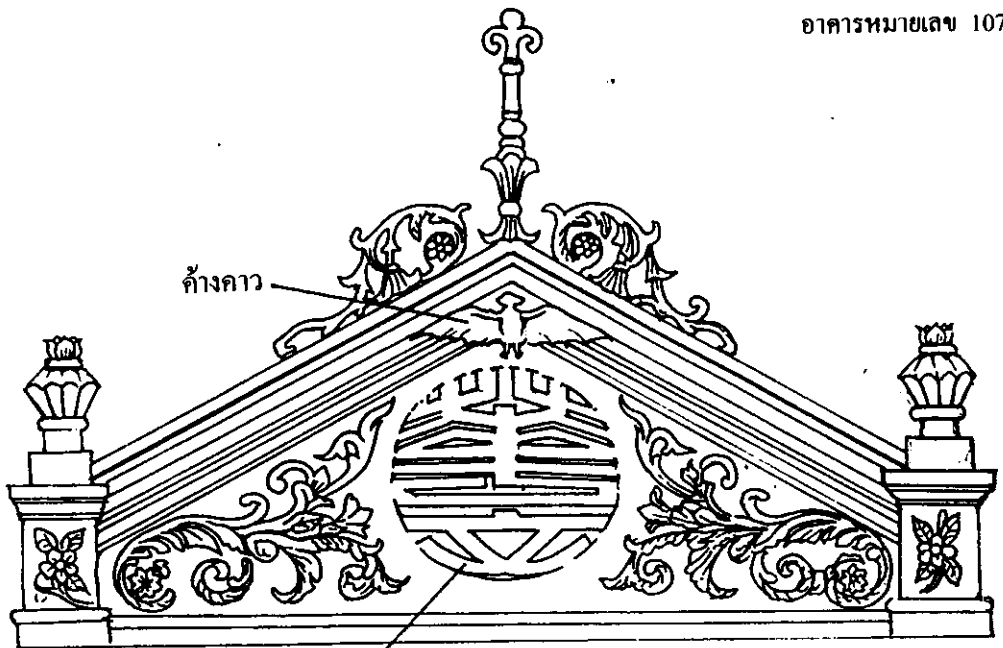
อาคารหมายเลข 105

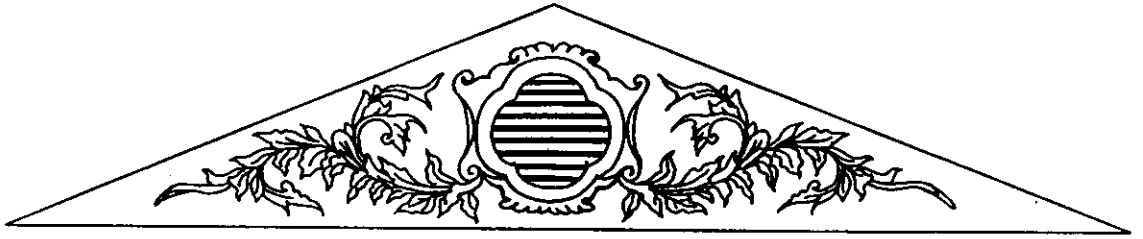
อาคารหมายเลข 103

อาคารหมายเลข 107

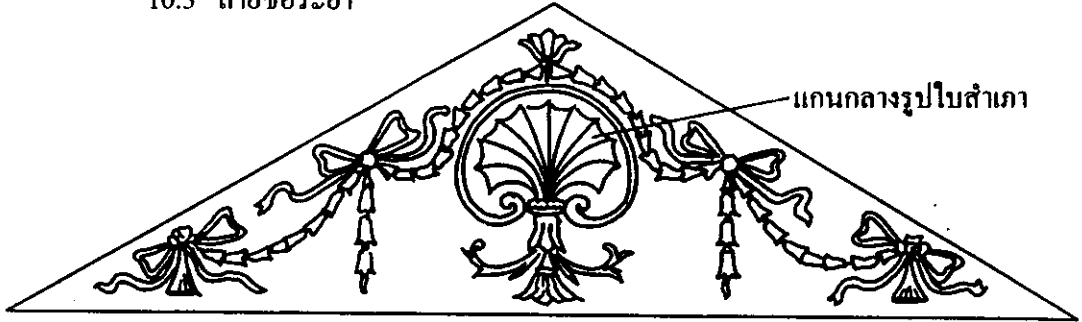

อาคารหมายเลข 99

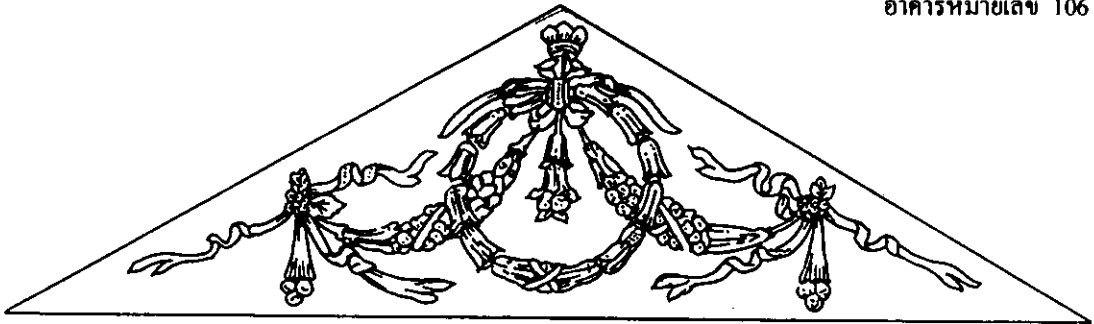
10.3 ลายช่อระย้า

อาคารหมายเลข 96

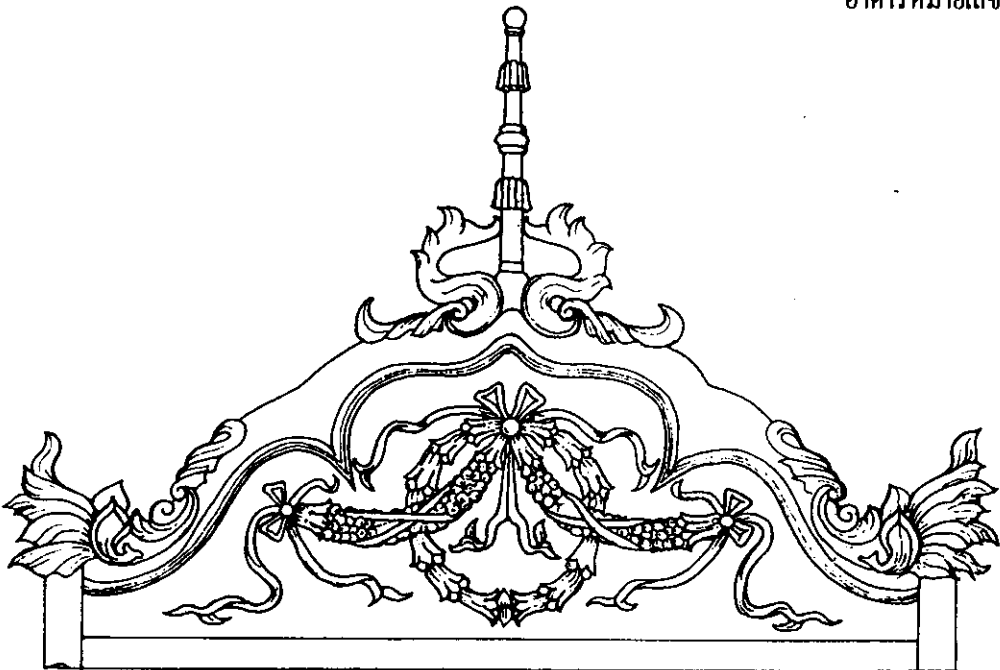

แกนกลางรูปใบสำเภา

อาคารหมายเลข 106

อาคารหมายเลข 97

อาคารหมายเลข 112

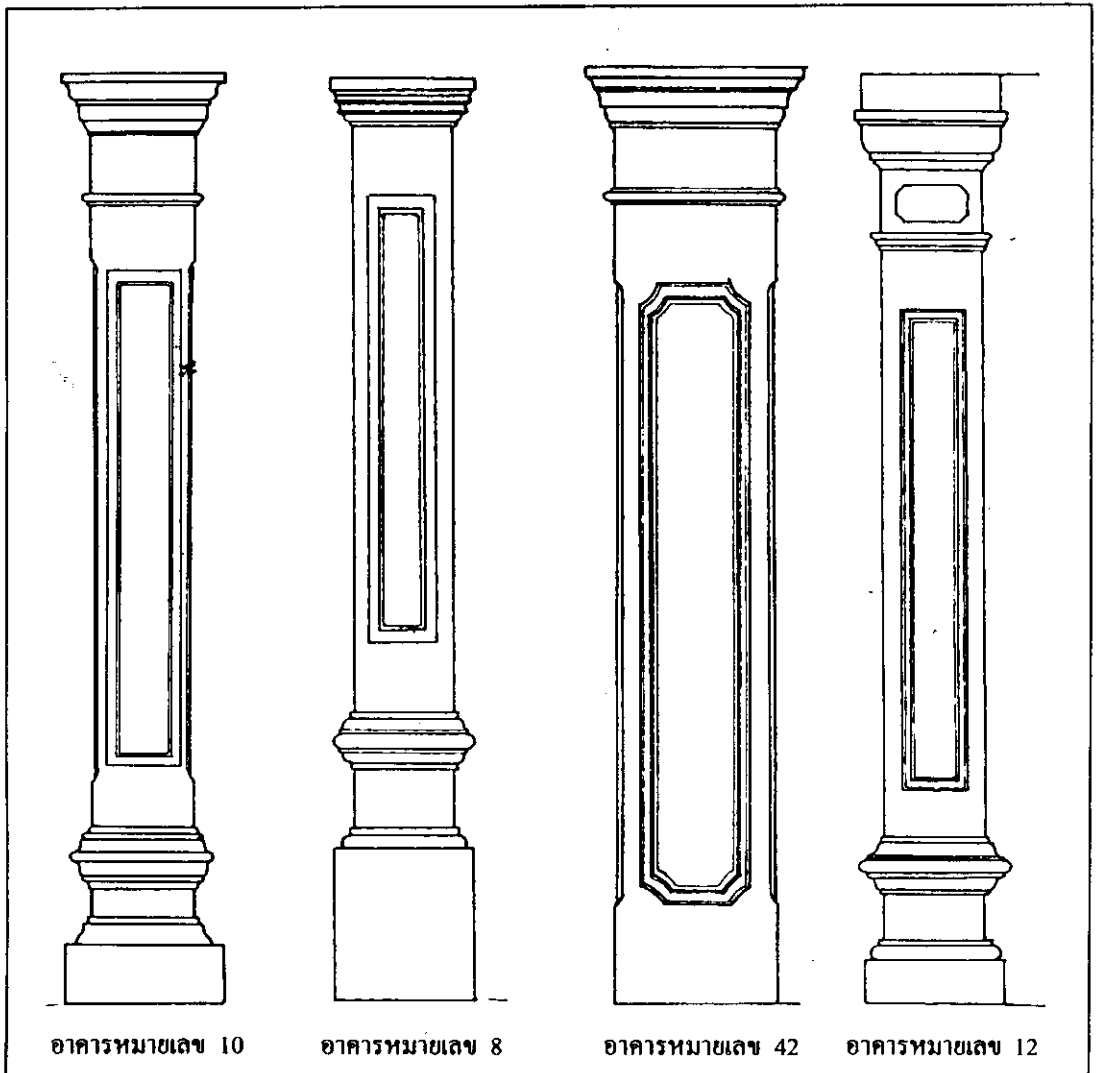
11 ลวดลายตกแต่งเสาอ่างด้านหน้า

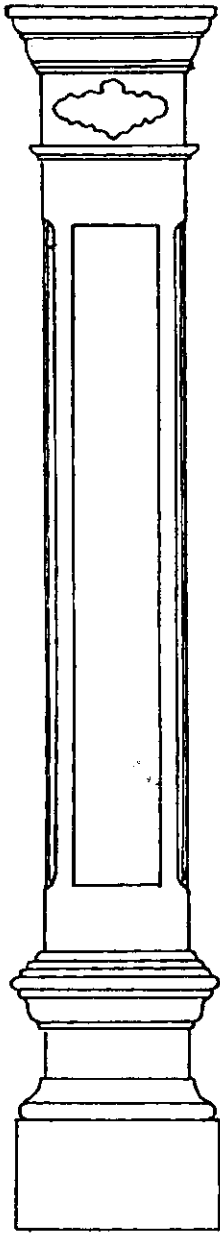
เสาอ่างที่ใช้รองรับ โครงสร้างด้านหน้าโดยทั่วไปตั้งอยู่แนวเดียวกับเสาอิงแบ่งช่วงคูหา มีลักษณะต่างๆ ดังนี้

- 11.1 แบบเรียบง่ายหรือสอดคล้องหัวเสาเล็กน้อย
- 11.2 หัวเสามีกรอบสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนอยู่ที่กึ่งกลาง
- 11.3 หัวเสามีกรอบสี่เหลี่ยมอยู่ที่กึ่งกลางและร่องเส้นตามแนวเสา
- 11.4 หัวเสามีลายขมวดม้วนออกสองข้าง
- 11.5 แบบพิเศษและอื่นๆ

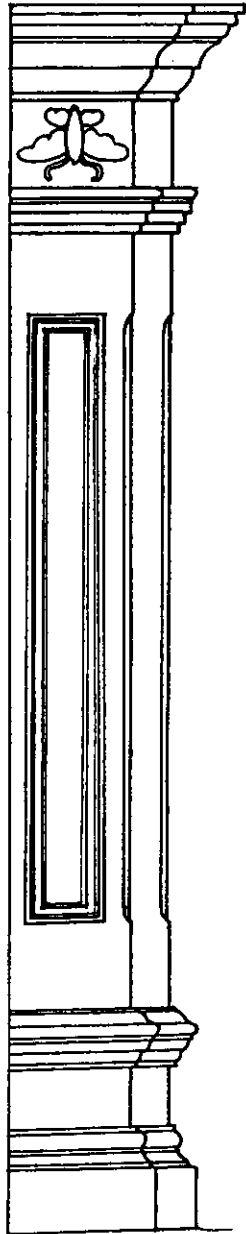
ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

- 11.1 แบบเรียบง่ายหรือสอดคล้องหัวเสาเล็กน้อย

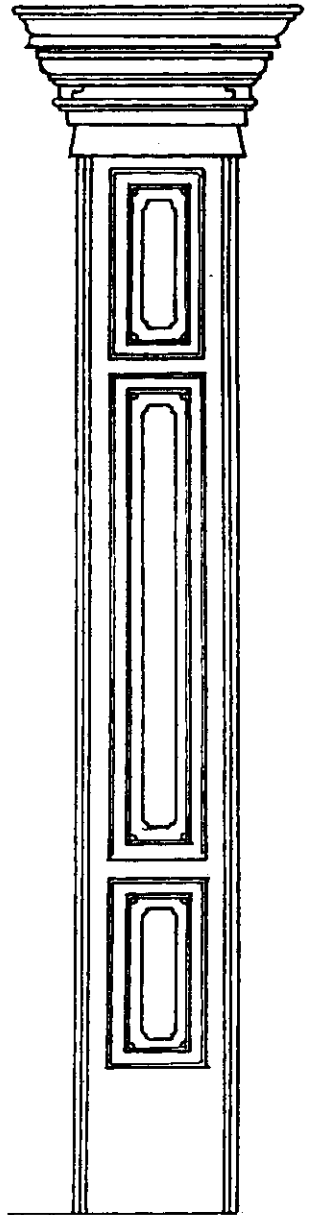

อาคารหมายเลข 84

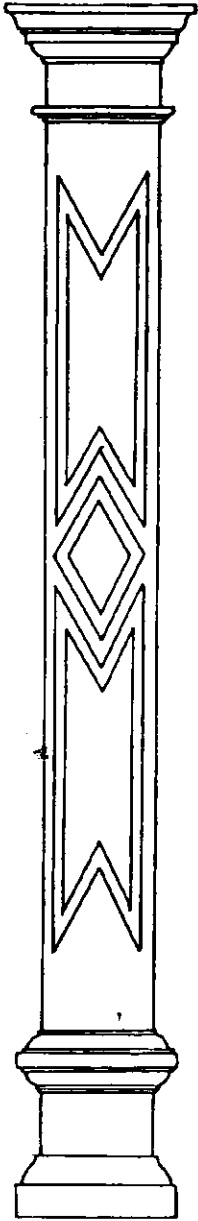

อาคารหมายเลข 38

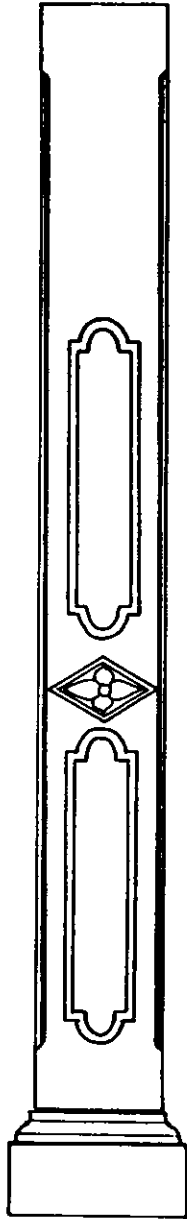

อาคารหมายเลข 15

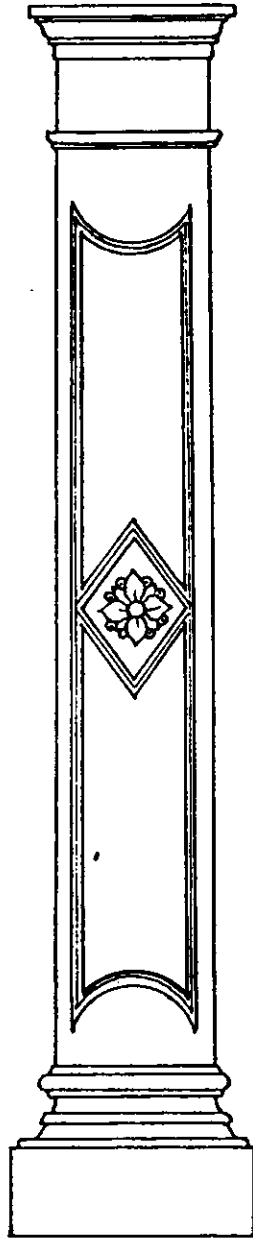
11.2 ตัวเสาไม้กรอบสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนอยู่กึ่งกลาง

อาคารบ้านเลขที่ 161 อ.ระนอง *

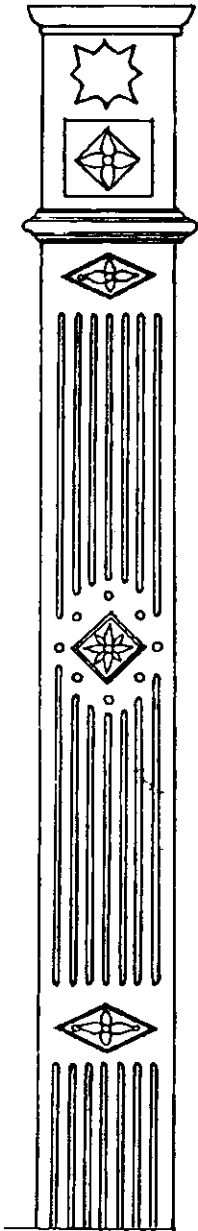

อาคารบ้านเลขที่ 74
อ. เทพกษัตรี *

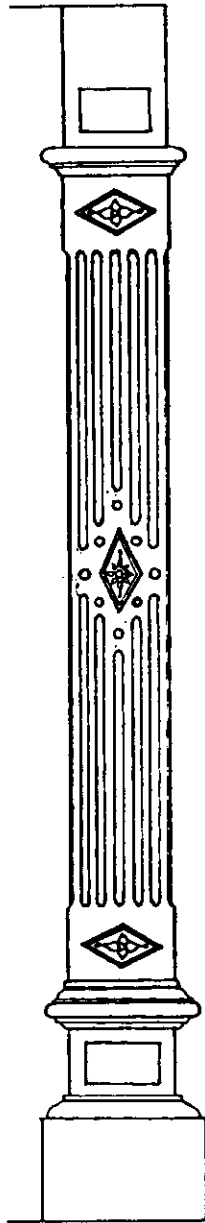

อาคารหมายเลข 48

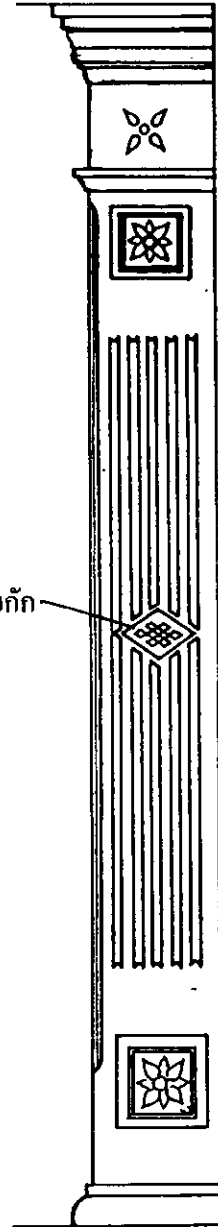
11.3 ค้ำเสามีกรอบสี่เหลี่ยมอยู่ที่กึ่งกลางและร่องเส้นตามแนวเสา

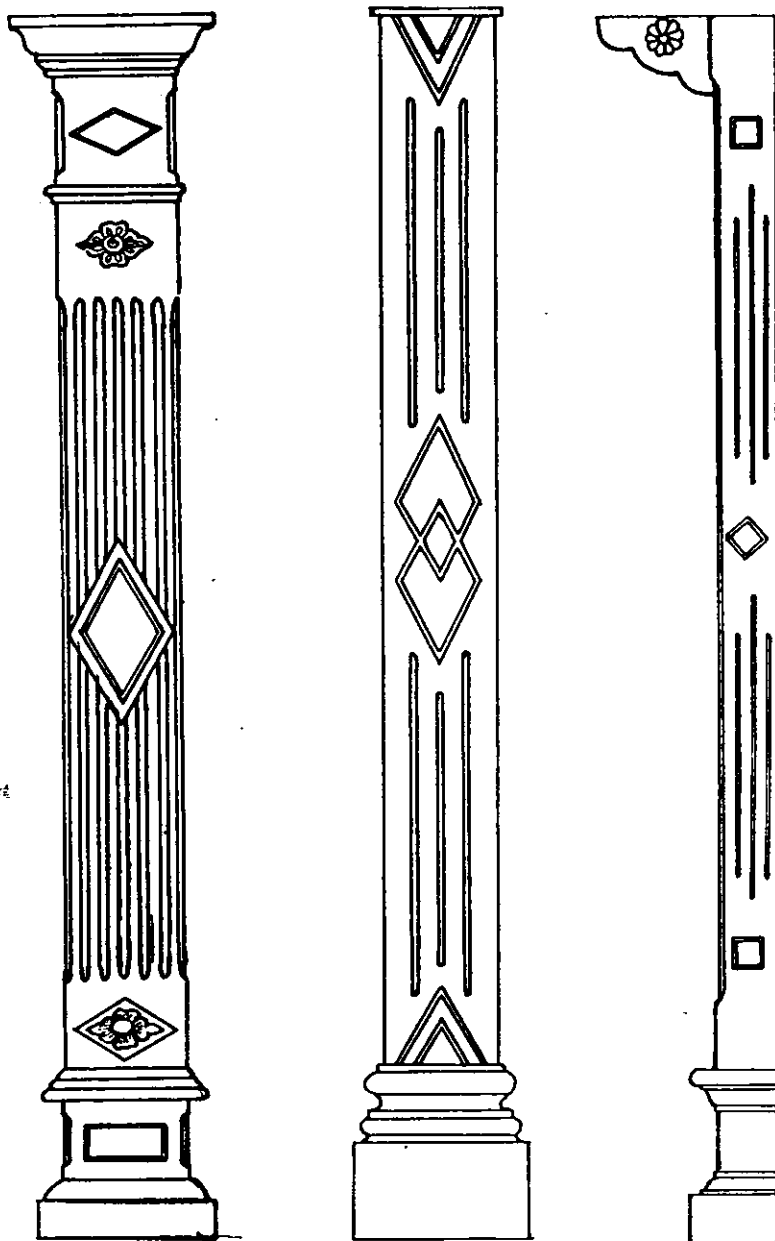
อาคารหมายเลข 13

อาคารหมายเลข 13

อาคารหมายเลข 19

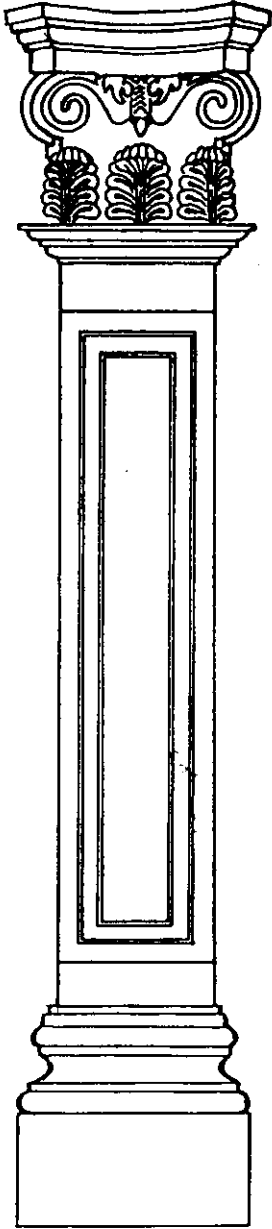

อาคารหมายเลข 26

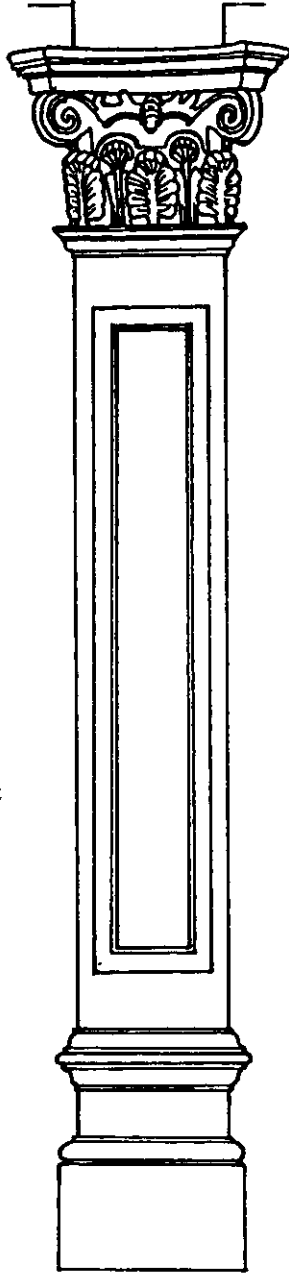
อาคารบ้านเลขที่ 68 ถ.ตีบุก*

อาคารหมายเลข 3

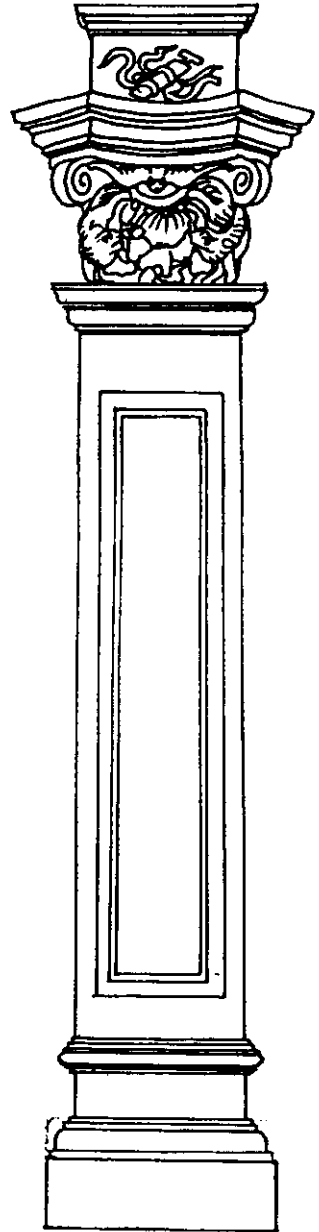
11.4 หัวเสาไม้ลายขม้วนออกสองข้าง

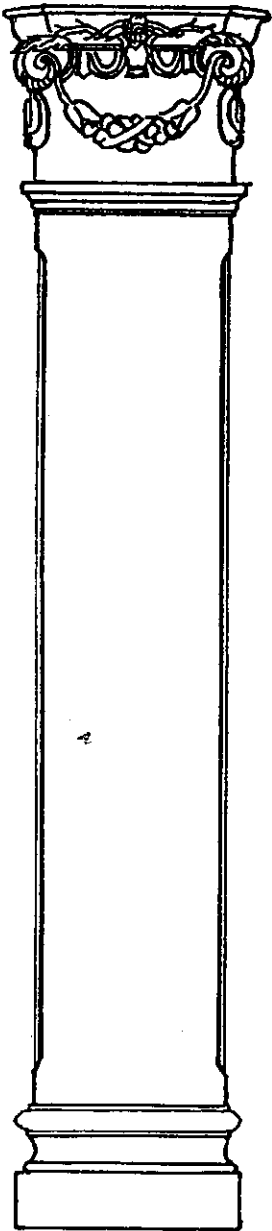
อาคารหมายเลข 70

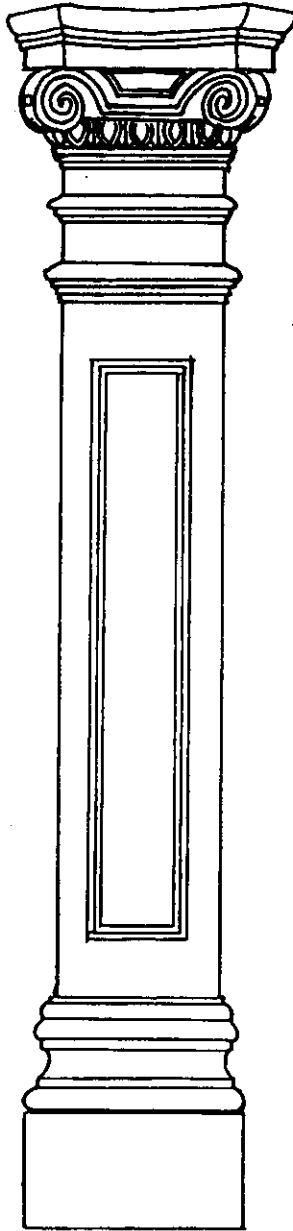
อาคารหมายเลข 60

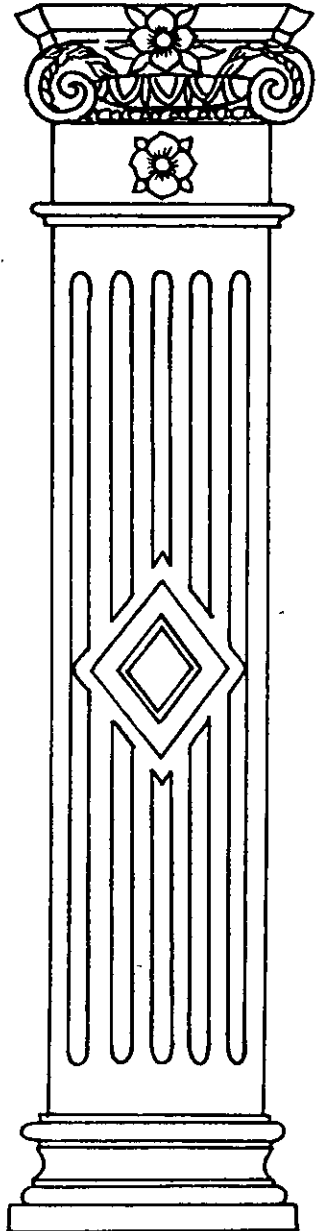
อาคารหมายเลข 105

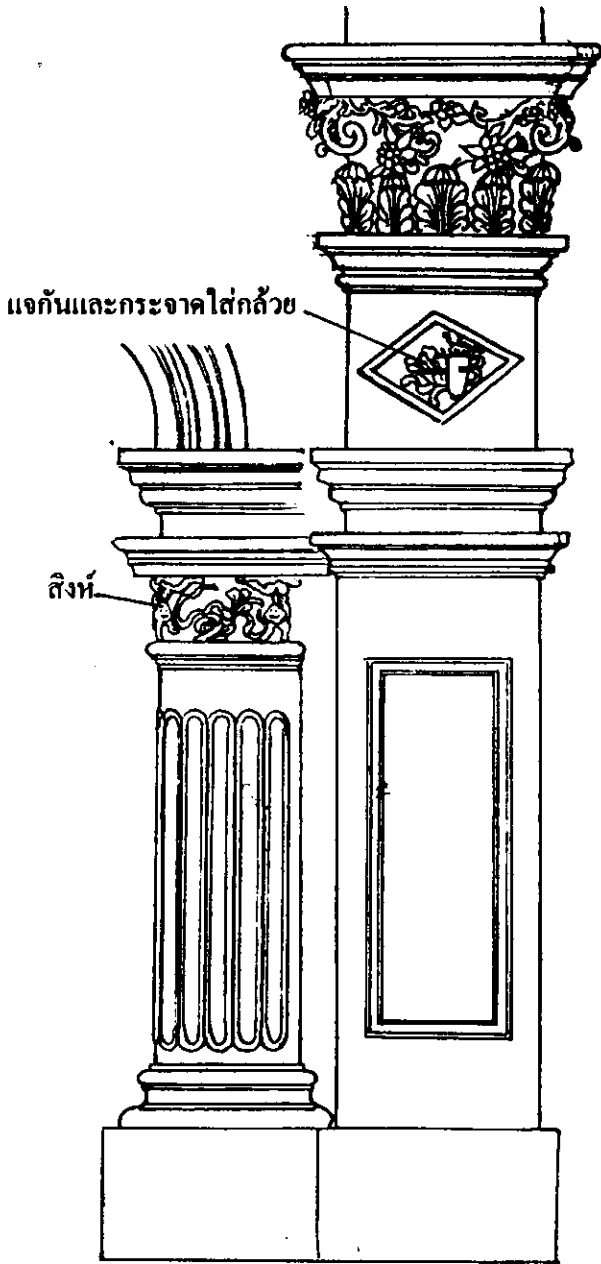
อาคารหมายเลข 17

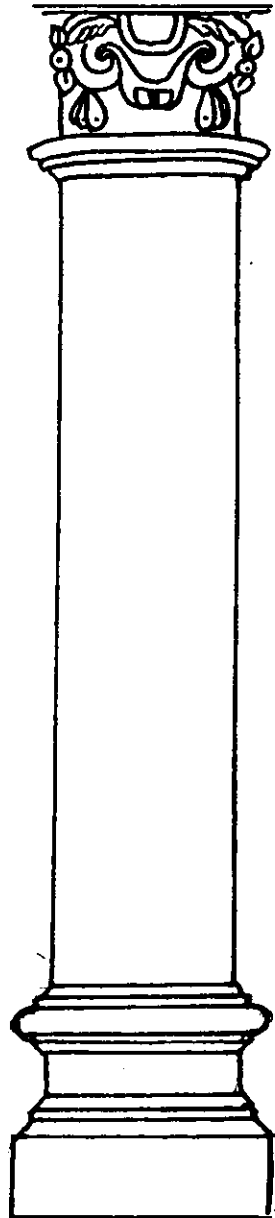
อาคารหมายเลข 71

อาคารหมายเลข 96

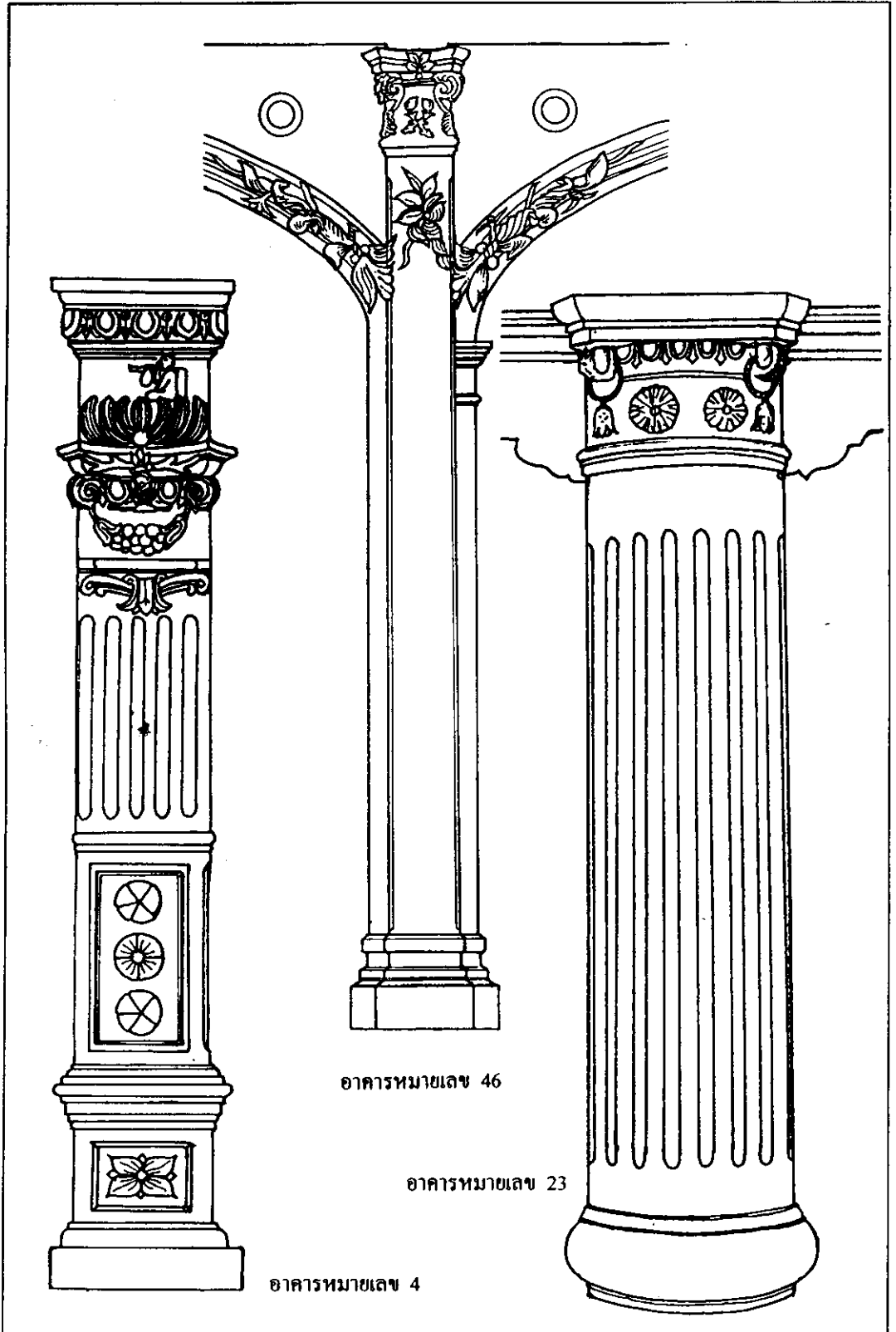

อาคารหมายเลข 103

อาคารหมายเลข 99

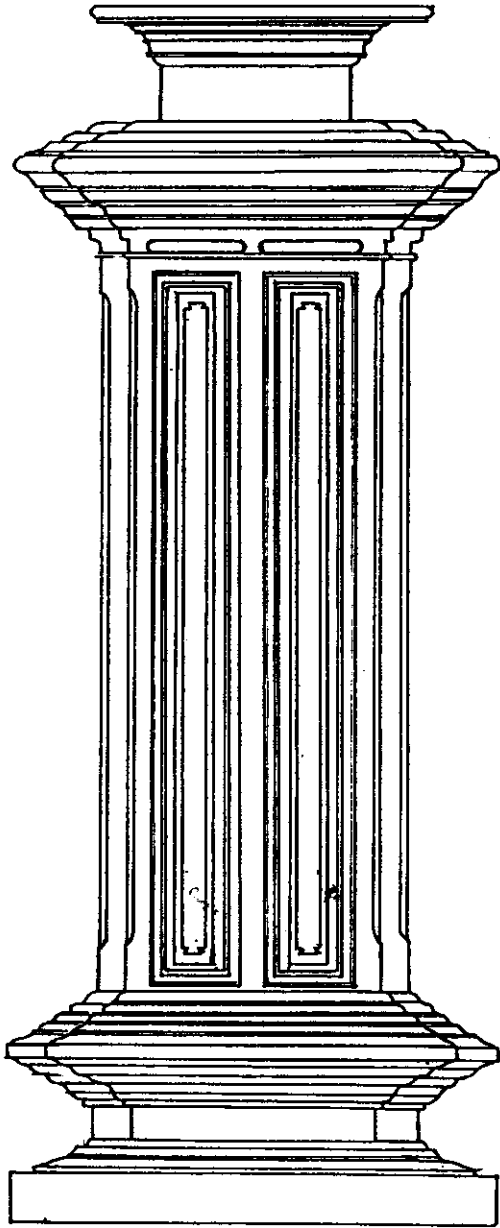
11.5 แบบพิเศษและอื่นๆ

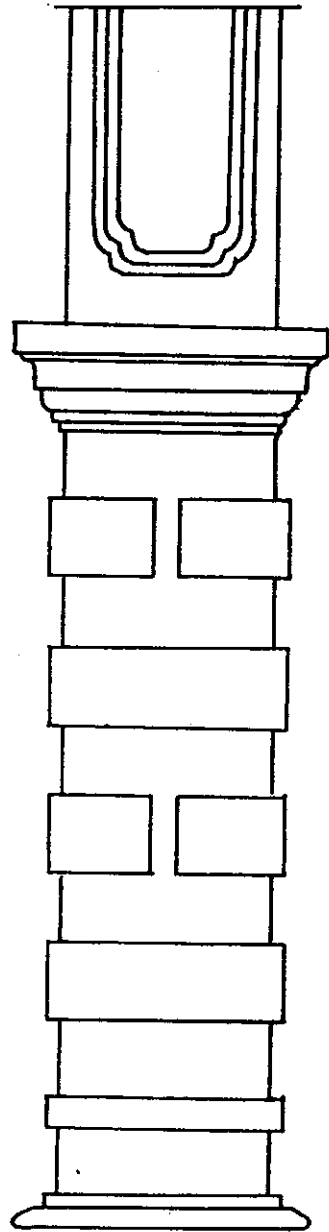
อาคารหมายเลข 46

อาคารหมายเลข 23

อาคารหมายเลข 4

อาคารหมายเลข 28

อาคารหมายเลข 98

12 ลวดลายตกแต่งช่องแสงเหนือหน้าต่าง

ลวดลายตกแต่งช่องแสงเหนือหน้าต่าง ที่ขนานข้างประคูดอยู่ชั้นต่างแบ่งออกได้หลายลักษณะ แต่ที่มีการตกแต่งใส่ลวดลายจำนวนมากมักเป็นแบบ โค้งเว้าที่คล้ายค้ำควา (Bad Shape) ดังนี้

12.1 แบบวงรี

12.2 แบบสี่เหลี่ยม

12.3 แบบสี่เหลี่ยมผสมโค้ง จตุลยพัณฑ์พฤษกา

12.4 แบบ โค้งเว้าคล้ายปีกค้ำควา จตุลยพัณฑ์พฤษกา

12.4.1 ลายพัณฑ์พฤษกา มีผลไม้ในวงกลมอยู่กึ่งกลาง

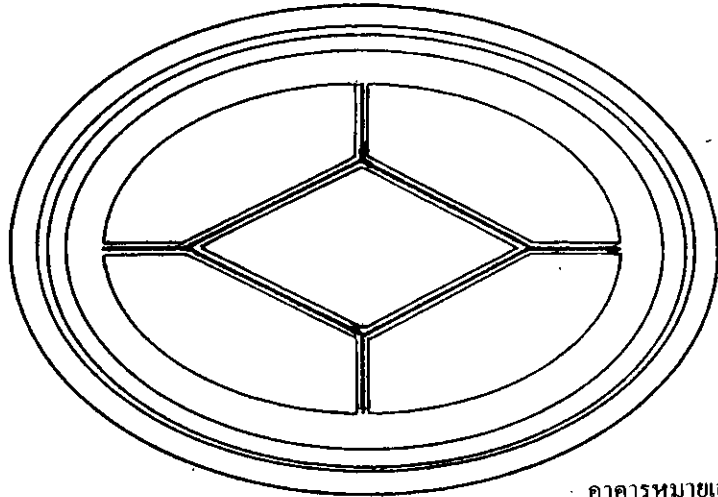
12.4.2 ลายพัณฑ์พฤษกา มีกลีบดอกในวงกลมอยู่กึ่งกลาง

12.4.3 ลายพัณฑ์พฤษกา มีกลีบดอกในวงโค้งคล้ายขนมเปียกปูนอยู่กลาง

12.4.4 ลายพัณฑ์พฤษกาอื่นๆ

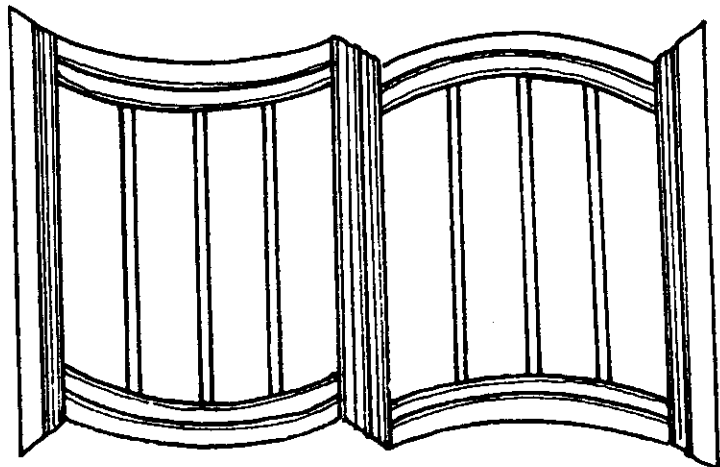
ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

12.1 แบบวงรี

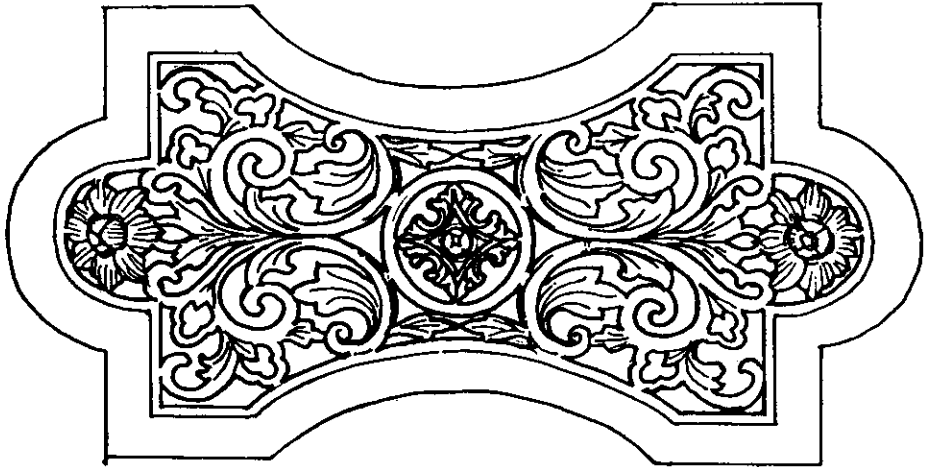
อาคารหมายเลข 48

12.2 แบบสี่เหลี่ยม

อาคารหมายเลข 44

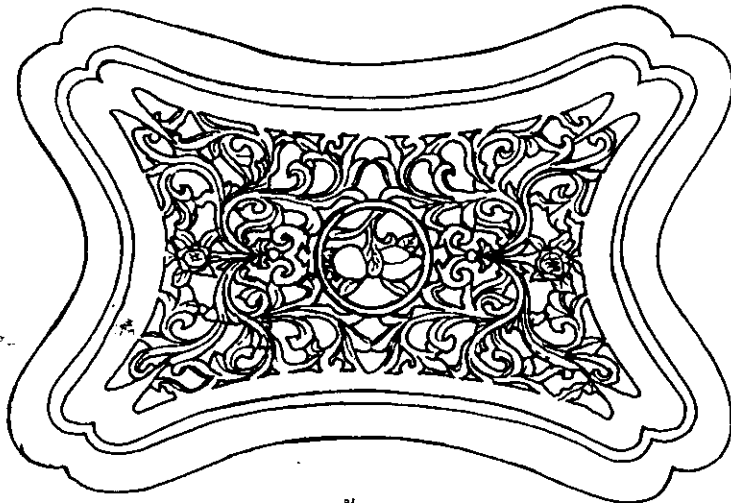
12.3 แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้าโค้งมน ขอบตกแต่งด้วยลายดอกไม้

อาคารหมายเลข 71

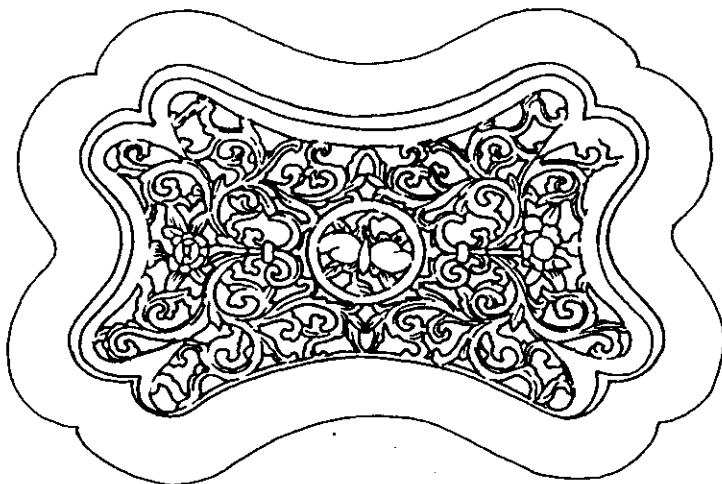
12.4 แบบโค้งเว้าค้ำด้วยปีกค้ำคาว ขอบตกแต่งด้วยลายดอกไม้

12.4.1 ลายพันธุ์พฤกษา มีผลไม้ในวงกลมอยู่กึ่งกลาง

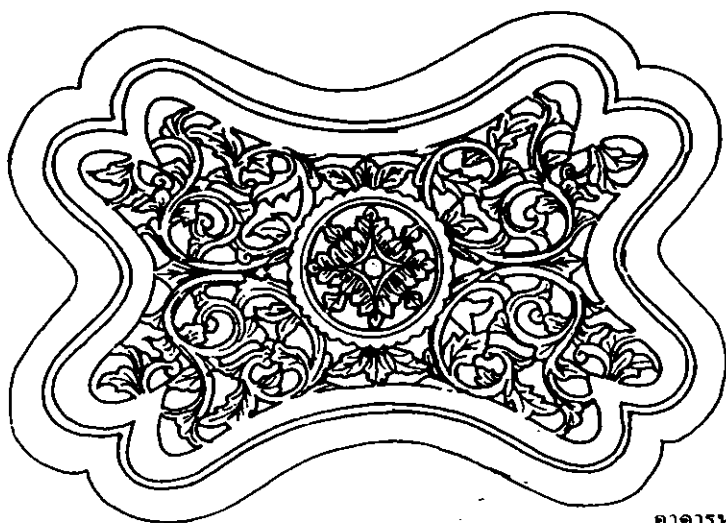
ผลท้อ

อาคารหมายเลข 58

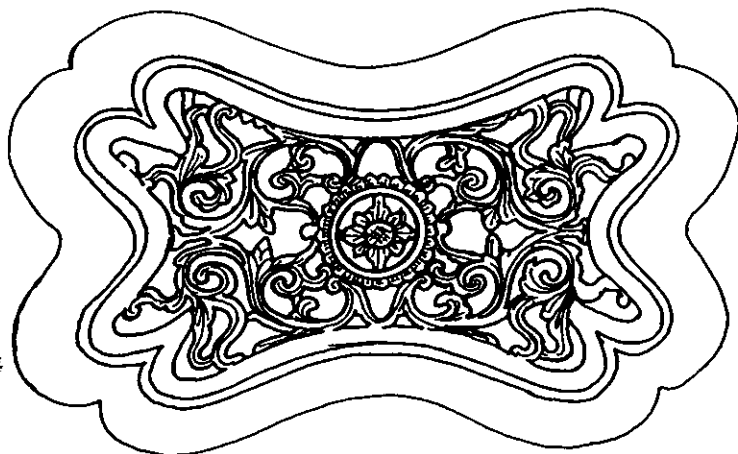

อาคารหมายเลข 53

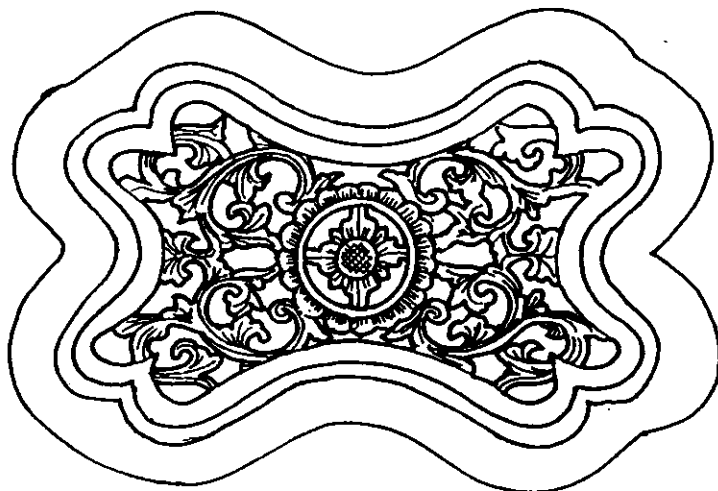
12.4.2 ลายพันธุ์พุดกษา มีกลีบดอกในวงกลมอยู่กึ่งกลาง

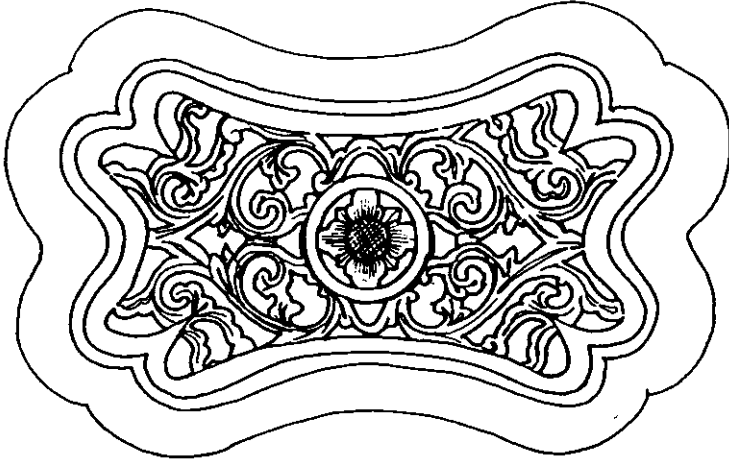
อาคารหมายเลข 57

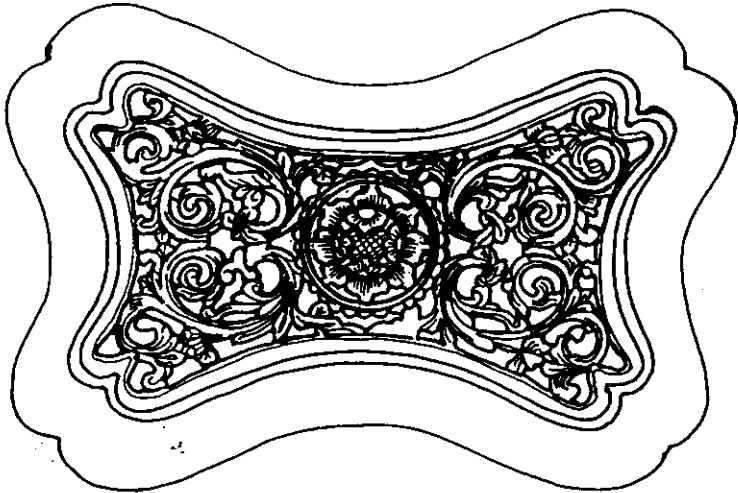
อาคารหมายเลข 41

อาคารหมายเลข 37

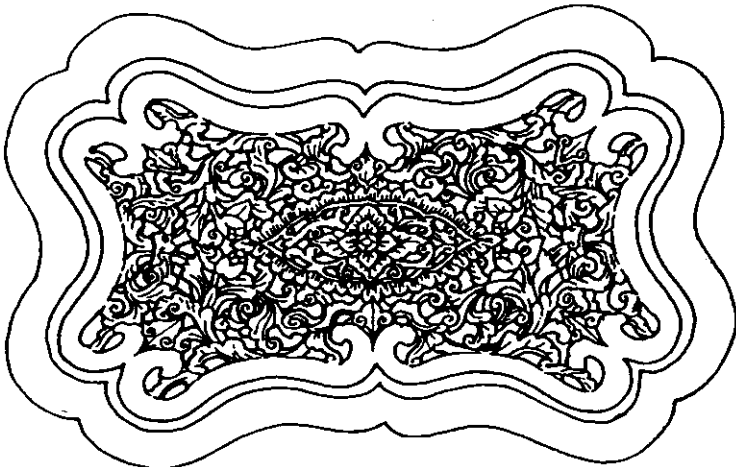

อาคารหมายเลข 42

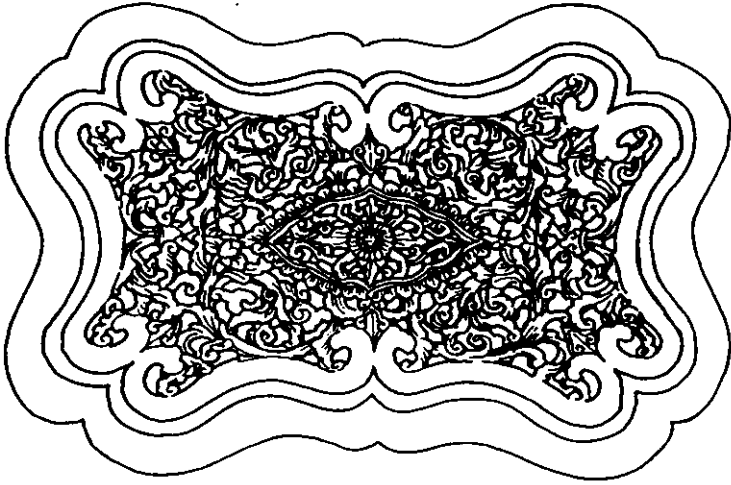

อาคารหมายเลข 38

12.4.5 ลายพันธุ์พุดกษา มีกลีบดอกในวงโค้งคล้ายขนมเป็ลคปูนอยู่กลาง

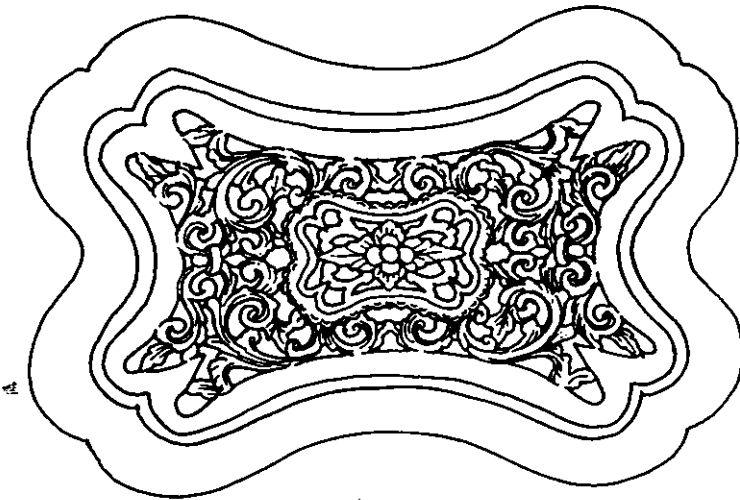

อาคารหมายเลข 52

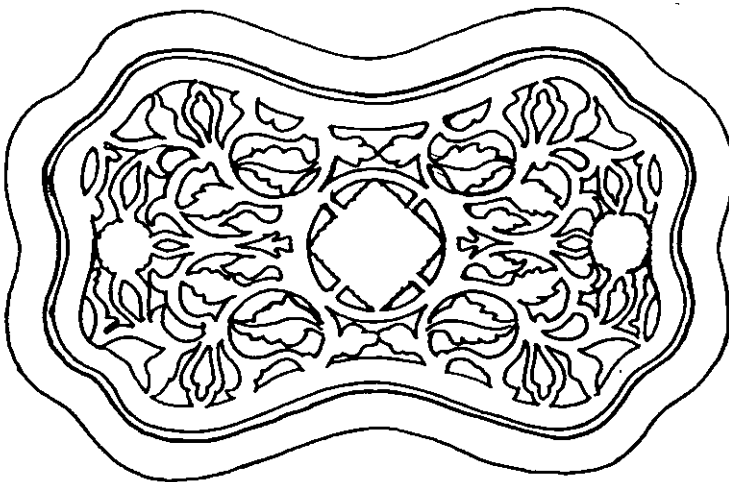

12.4.4 ลายพันธุ์พฤกษาอื่นๆ

อาคารหมายเลข 51

อาคารหมายเลข 50

อาคารหมายเลข 107

13 ลวดลายตกแต่งหัวหน้าต่าง

ลวดลายตกแต่งหัวหน้าต่างคือส่วนที่อยู่ติดหน้าต่างตอนบน โดยทั่วไปมี 2 ลักษณะคือ แบบเรขาคณิต และแบบฉลุไม้ลายพันธุ์พฤกษา ดังจะจำแนกออกดังนี้

13.1 แบบเรขาคณิต

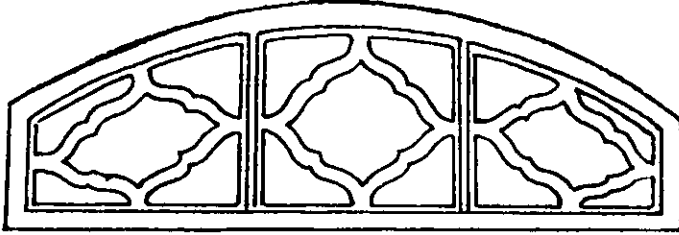
13.2 แบบฉลุไม้ลายพันธุ์พฤกษา

13.2.1 ลายพันธุ์พฤกษามีกลีบดอกในวงกลมอยู่กึ่งกลาง

13.2.2 ลายพันธุ์พฤกษามีกลีบดอกอยู่แกนกลาง

ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

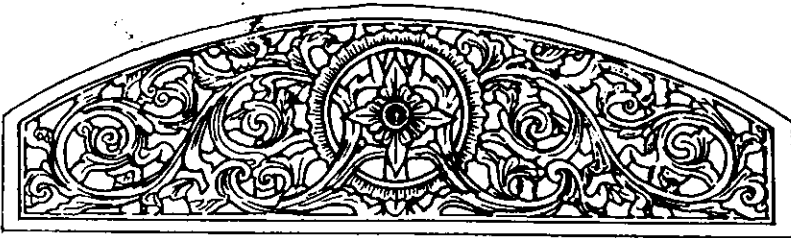
13.1 แบบเรขาคณิต

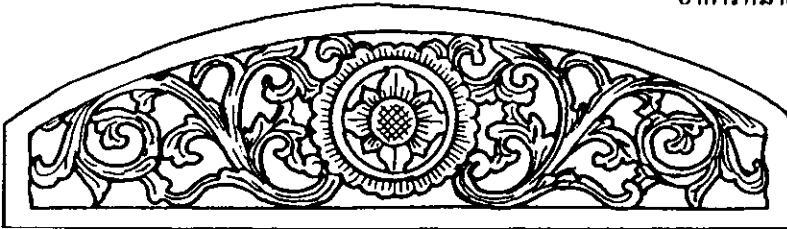
อาคารหมายเลข 48

13.2 แบบฉลุไม้ลายพันธุ์พฤกษา

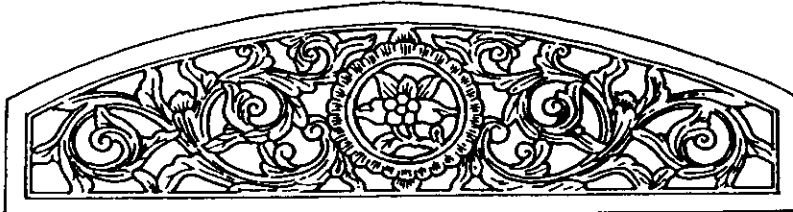
13.2.1 ลายพันธุ์พฤกษามีกลีบดอกในวงกลมอยู่กึ่งกลาง

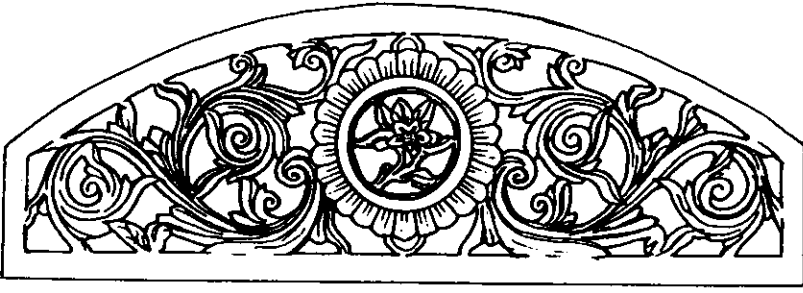
อาคารหมายเลข 103

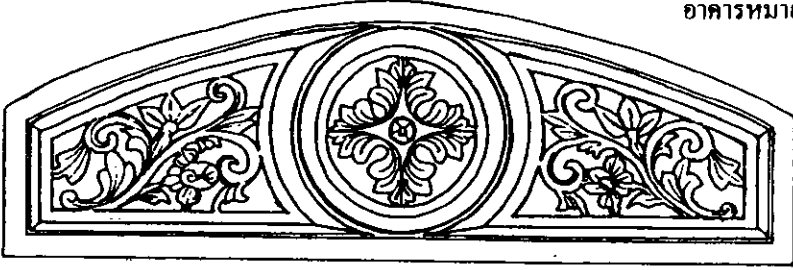
อาคารหมายเลข 37

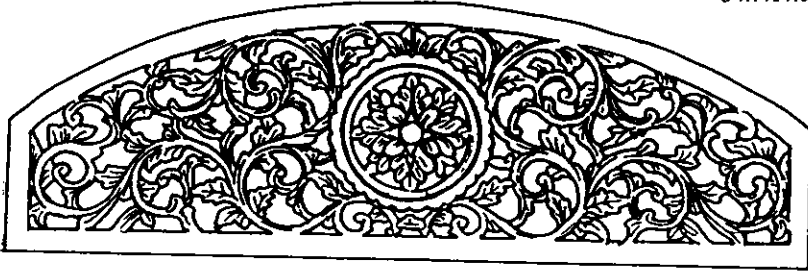
อาคารหมายเลข 53

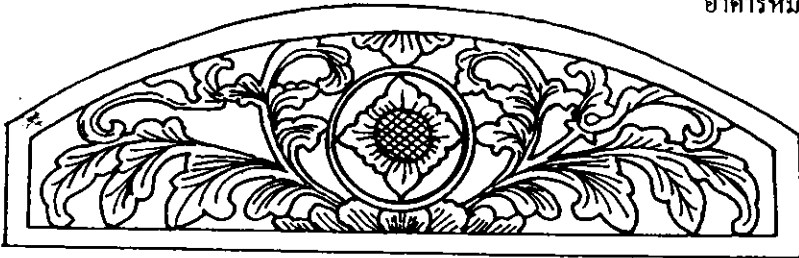
อาคารหมายเลข 58

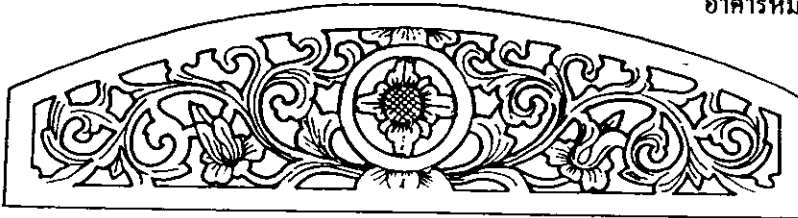
อาคารหมายเลข 71

อาคารหมายเลข 57

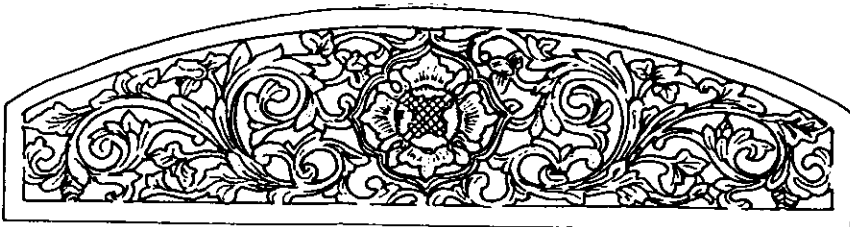

อาคารหมายเลข 105

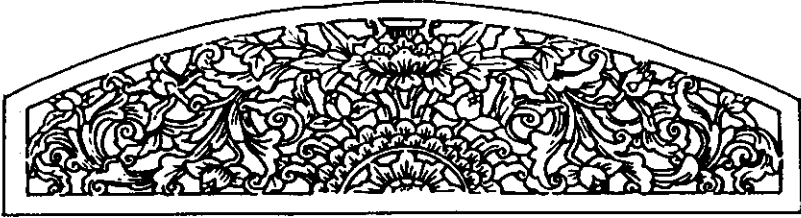

อาคารหมายเลข 42

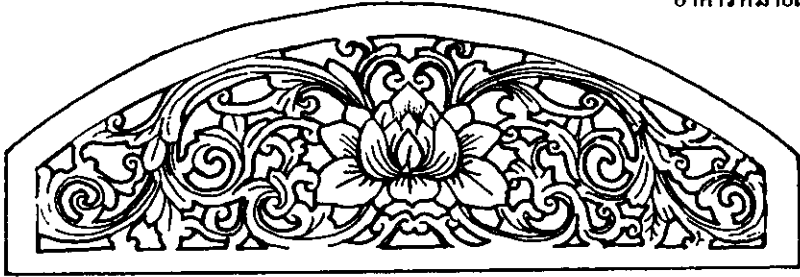
13.2.2 ลายพันธุ์พฤกษามีกลีบดอกอยู่แกนกลาง

อาคารหมายเลข 38

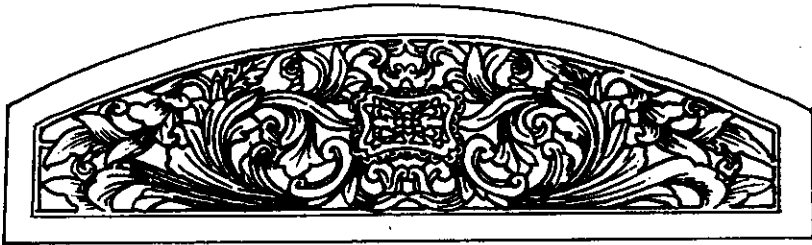
อาคารหมายเลข 52

อาคารหมายเลข 43

อาคารหมายเลข 51

อาคารหมายเลข 50

14 ลวดลายตกแต่งคันทันหน้าต่าง

ลวดลายตกแต่งคันทันหน้าต่างคือส่วนที่อยู่ติดคันทันหน้าต่างตอนล่าง โดยทั่วไปเป็นแบบจลุไม้ลาย
พันธุ์พฤษภา ดังนี้

อาคารหมายเลข 58

อาคารหมายเลข 57

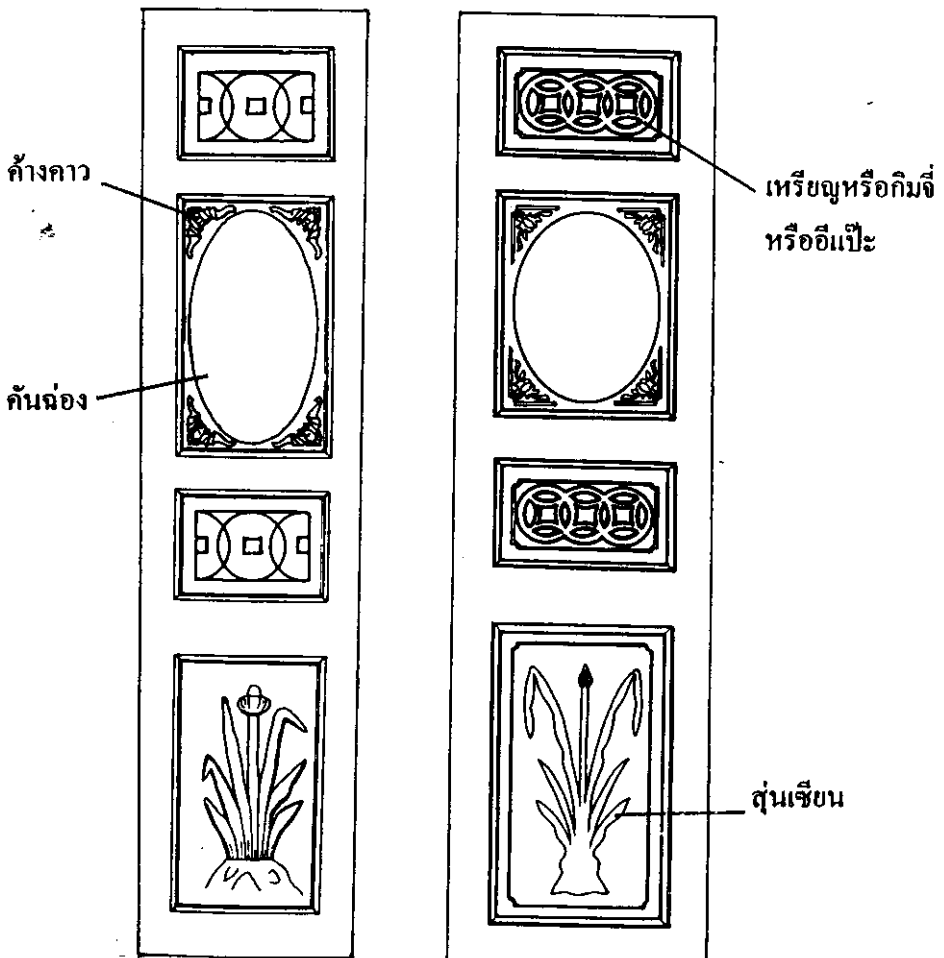
15 ลวดลายตกแต่งบานประตู

ลวดลายตกแต่งบานประตูจำแนกออกตามลักษณะของแบบบานประตูซึ่งต่างกัน โดยส่วนมากแต่ละบานแยกออกเป็น 4 ส่วน หากนับจากตอนบนส่วนที่หนึ่งและสามจะแคบ ส่วนที่สองและสี่สูงกว่า ทั้งหมดนิยมตกแต่งด้วยลายพันธุ์พฤกษา ที่อาจสอดคล้องกับลายสัตว์หรือลายมงคลอื่นๆ ดังนี้

- 15.1 แบบที่มีส่วนสองเป็นวงรีคล้ายคันฉ่อง ส่วนที่สี่เป็นลายคันทับไม้
- 15.2 แบบที่มีส่วนสองเป็นวงรีคล้ายคันฉ่อง ฉลุช่องพื้นไม้
- 15.3 แบบที่มีส่วนที่สองเป็นลูกทรงไม้ ด้านข้างฉลุลวดลายมงคล
- 15.4 แบบที่มีส่วนที่สองเป็นลูกทรงไม้ แซมลวดลายเป็นกรอบ
- 15.5 แบบพิเศษหรืออื่นๆ

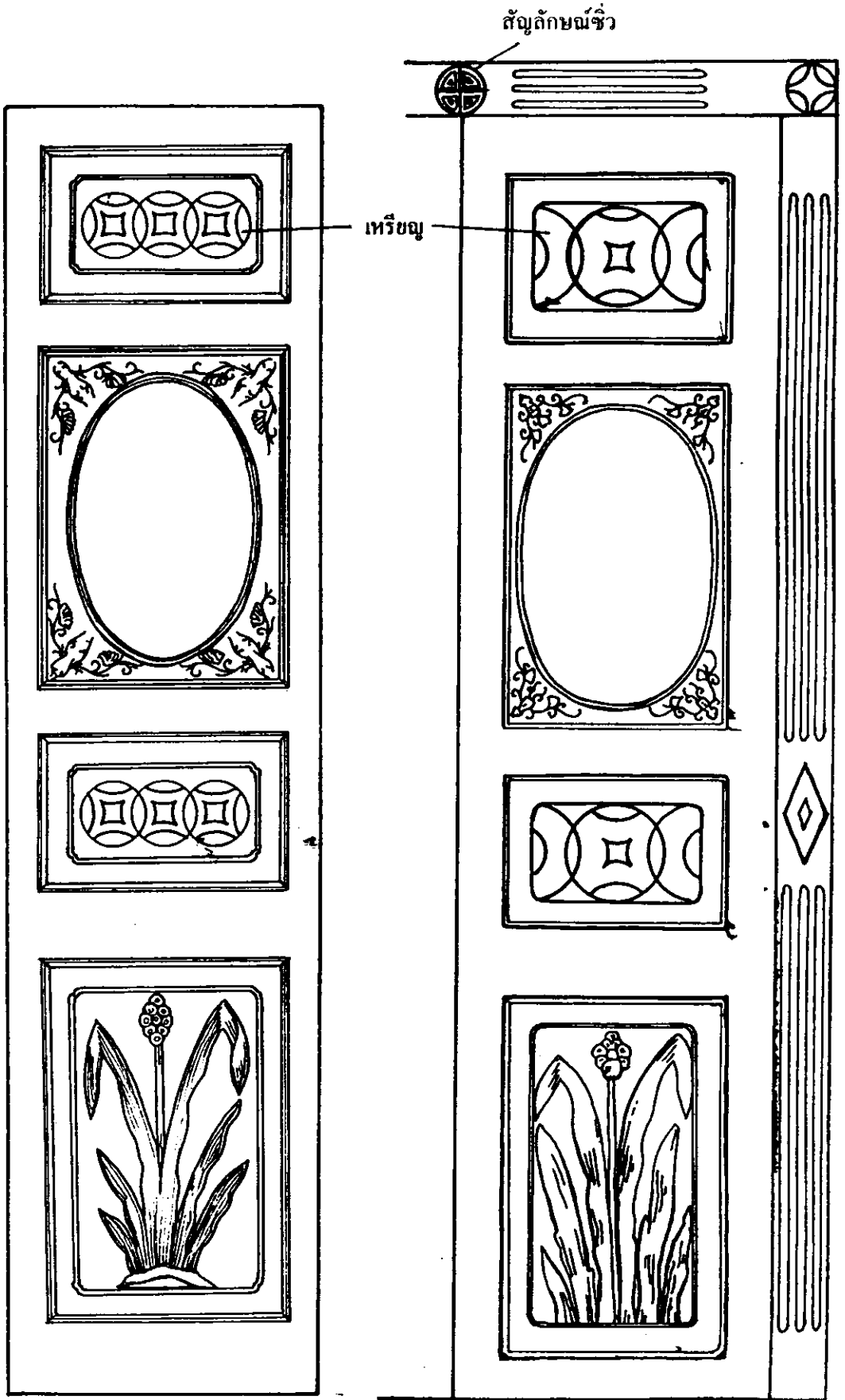
ภาพลายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

- 15.1 แบบที่มีส่วนสองเป็นวงรีคล้ายคันฉ่อง ส่วนที่สี่เป็นลายคันทับไม้

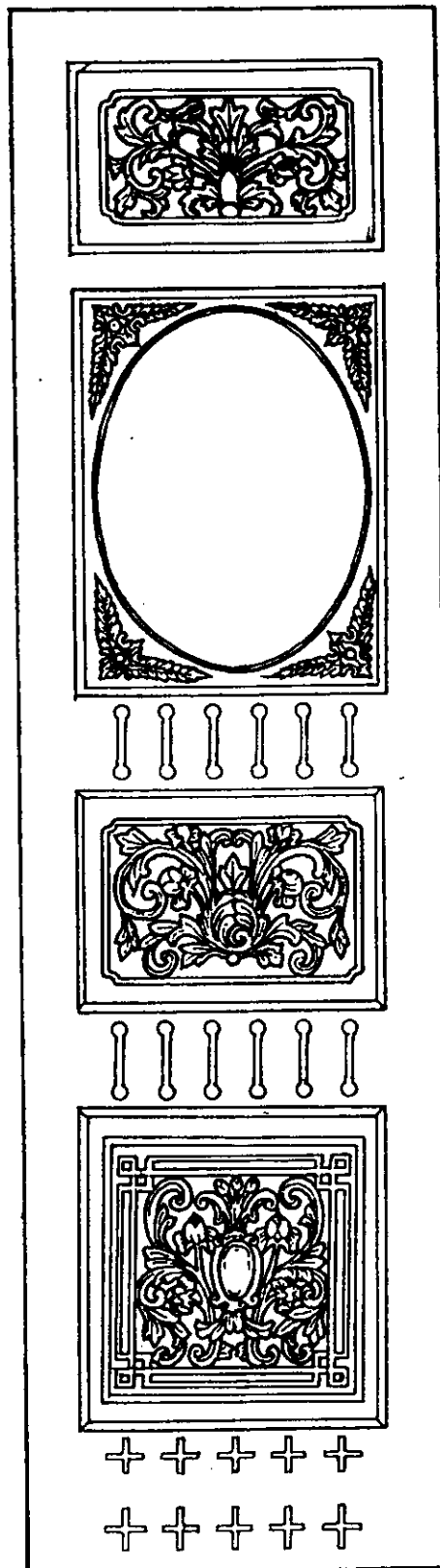
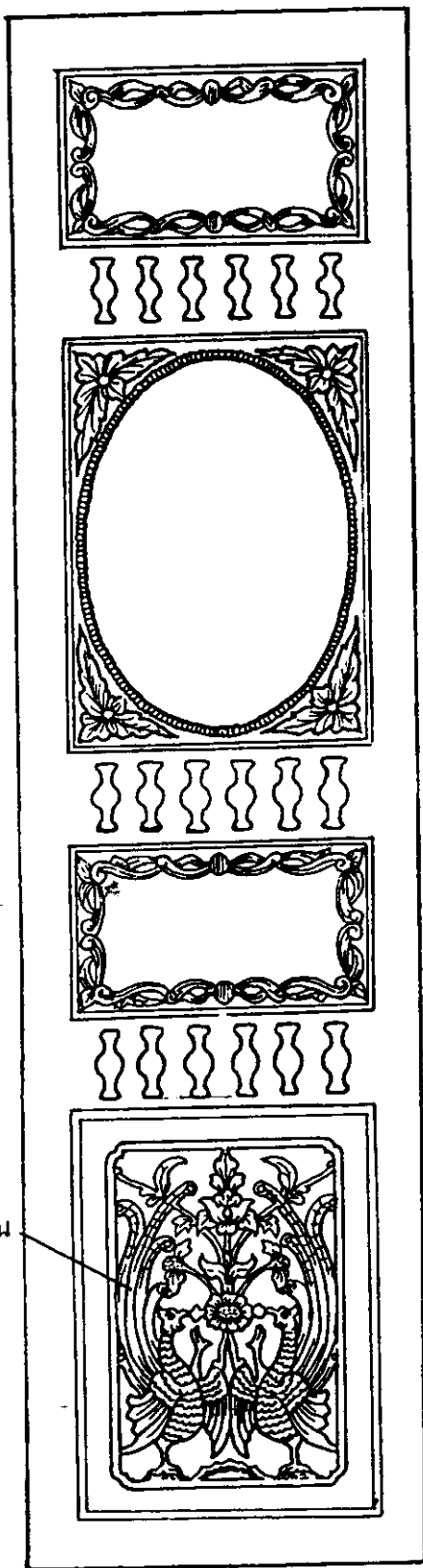

อาคารหมายเลข 48

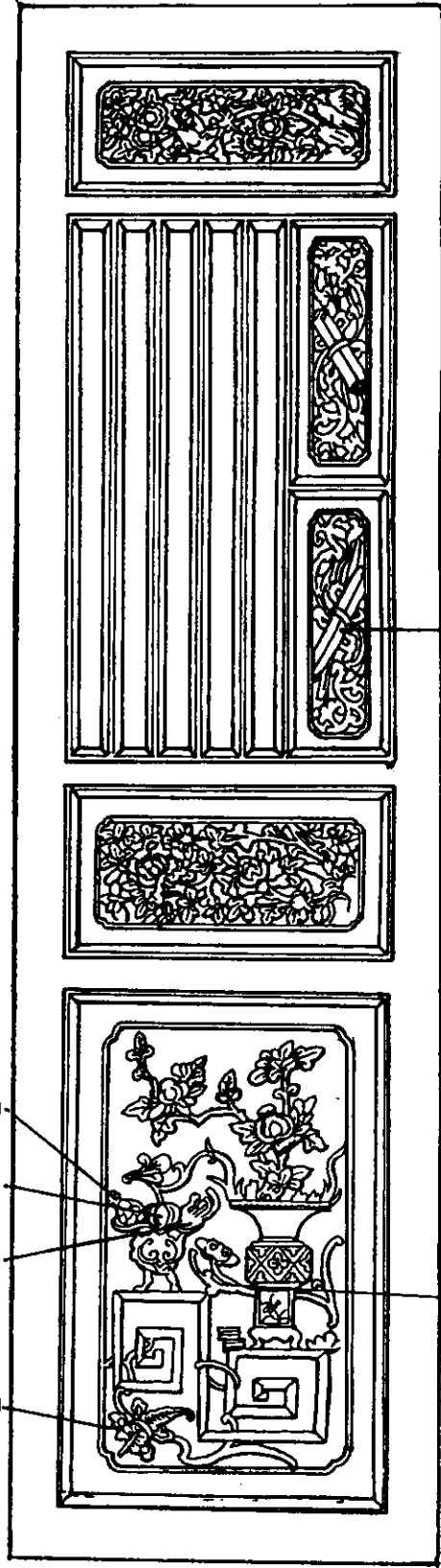
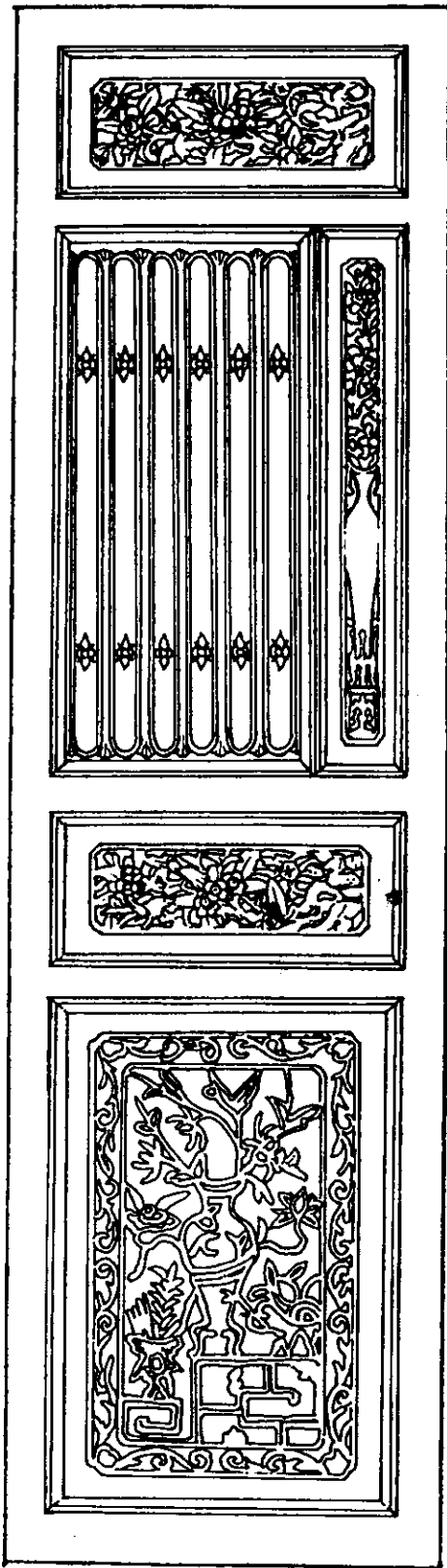
อาคารหมายเลข 58

15.2 แบบที่มีส่วนสองเป็นวงรีคล้ายกันฉ่อง จดช่องพื้นไม้

15.3 แบบที่มีส่วนที่สองเป็นตุ๊กกรงไม้ ด้านข้างฉลุลวดลายมงคล

กรับคู่

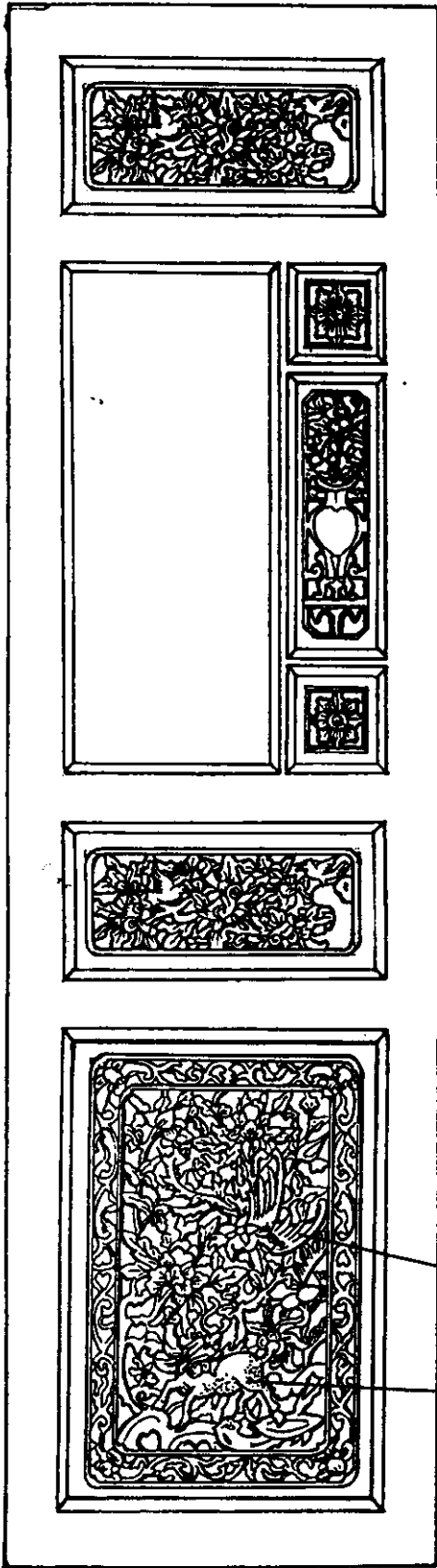
สับประค

ฟักทอง

ส้มมือ

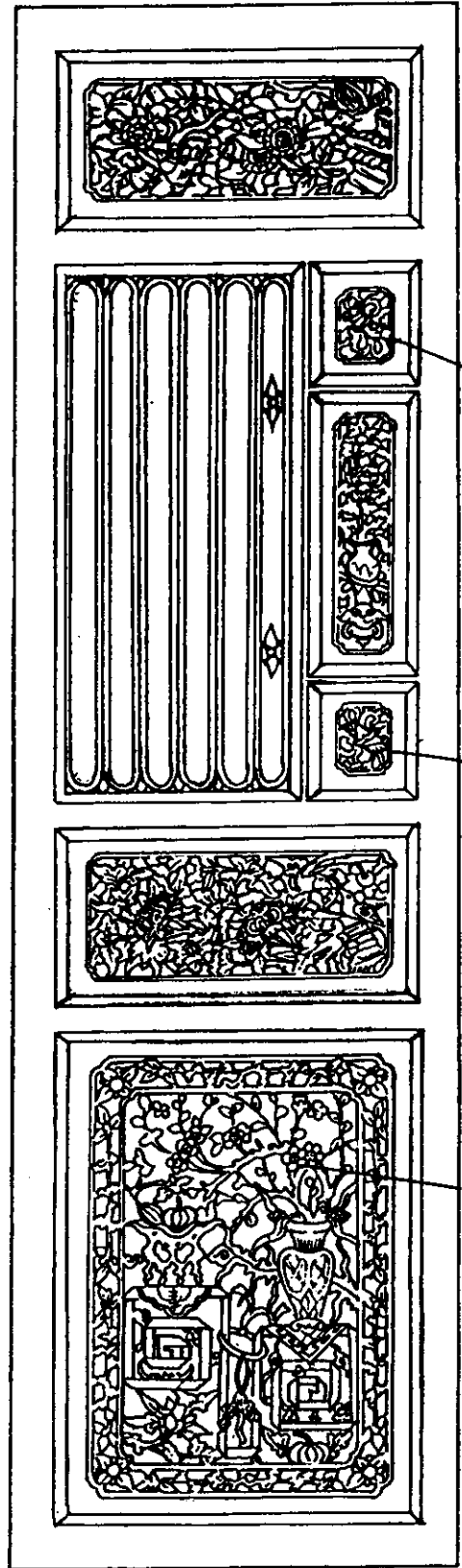
ใบอาร์เต
มีเขี้ยว

เห็ดหลินจือ

หงส์

กิลเลน

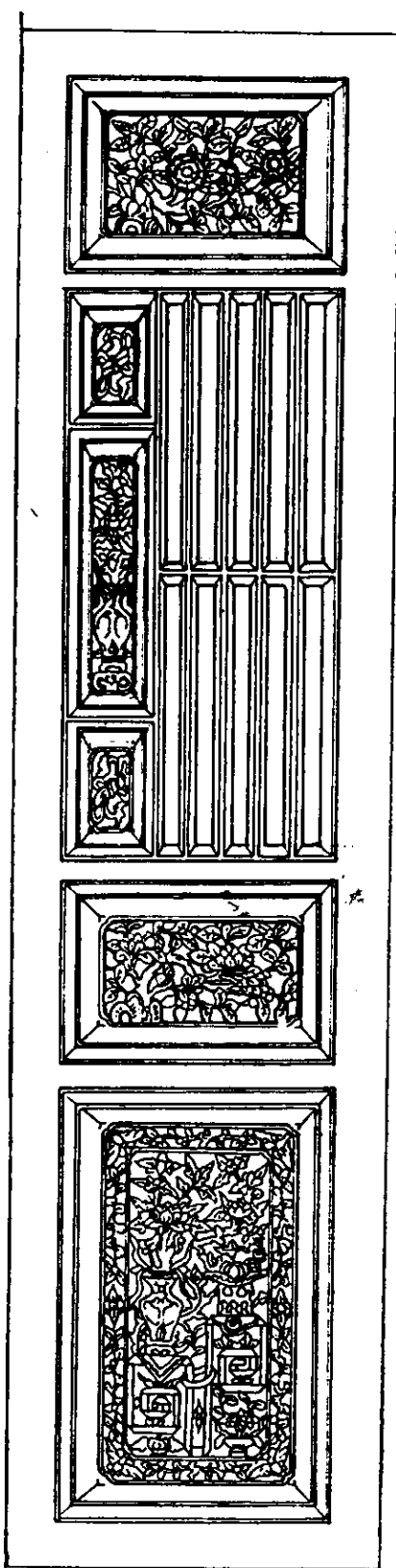
กทาชูอี

หนังสือ

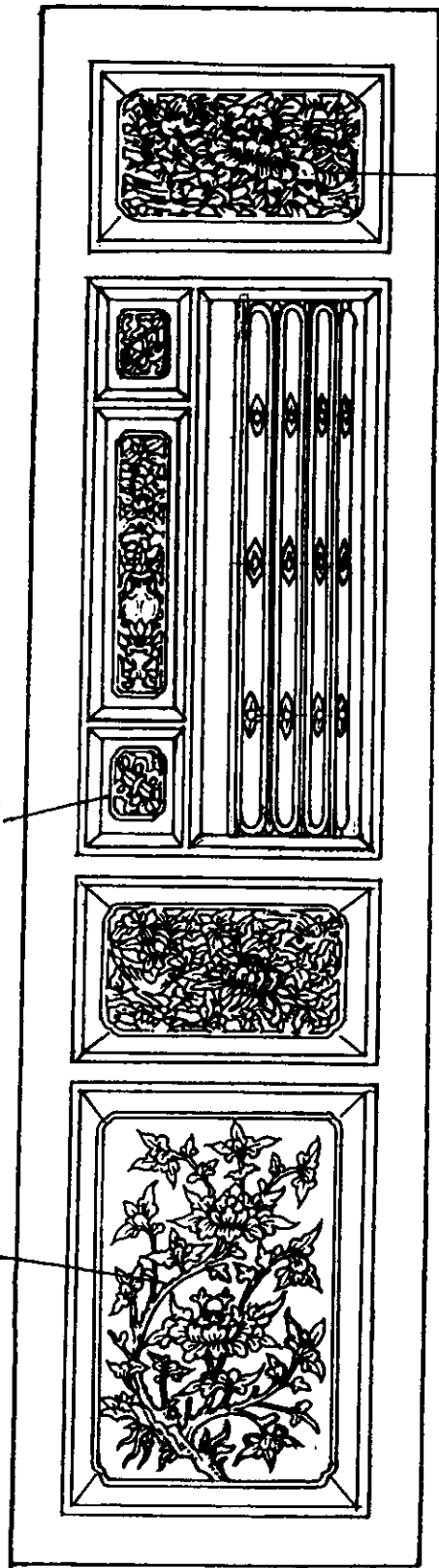
ดอกเหมย

อาคารหมายเลข 41

อาคารหมายเลข 103

อาคารหมายเลข 50

ดอกโบตั๋น

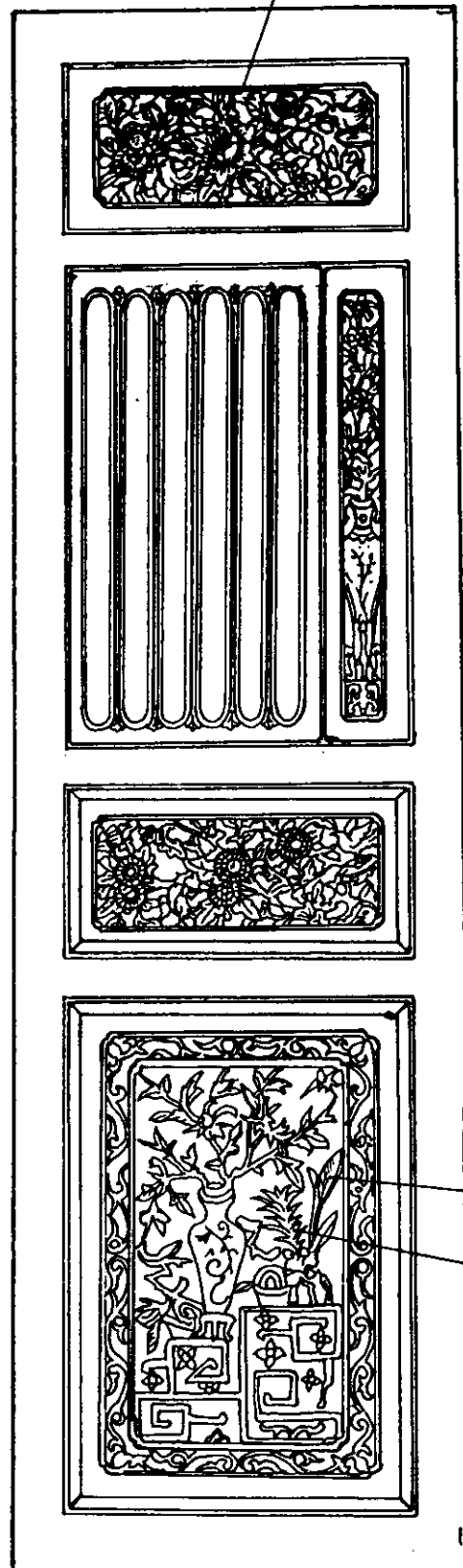
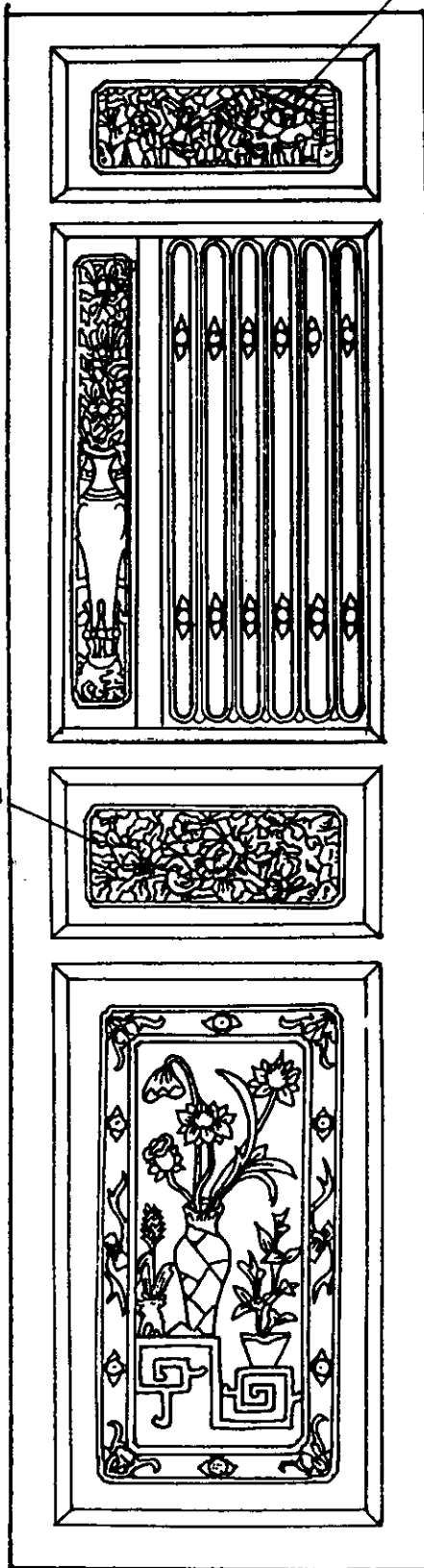
กรับคู่

โบตั๋น

อาคารหมายเลข 110

ป๊อเขียน

นกกับดอกโบตัน

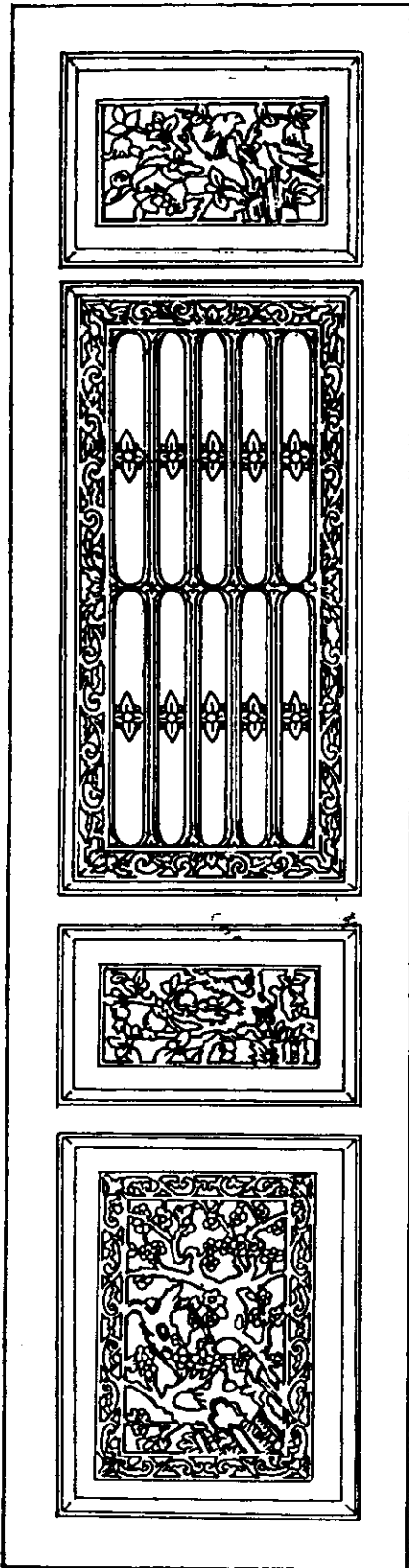

ดอกพุดตาน

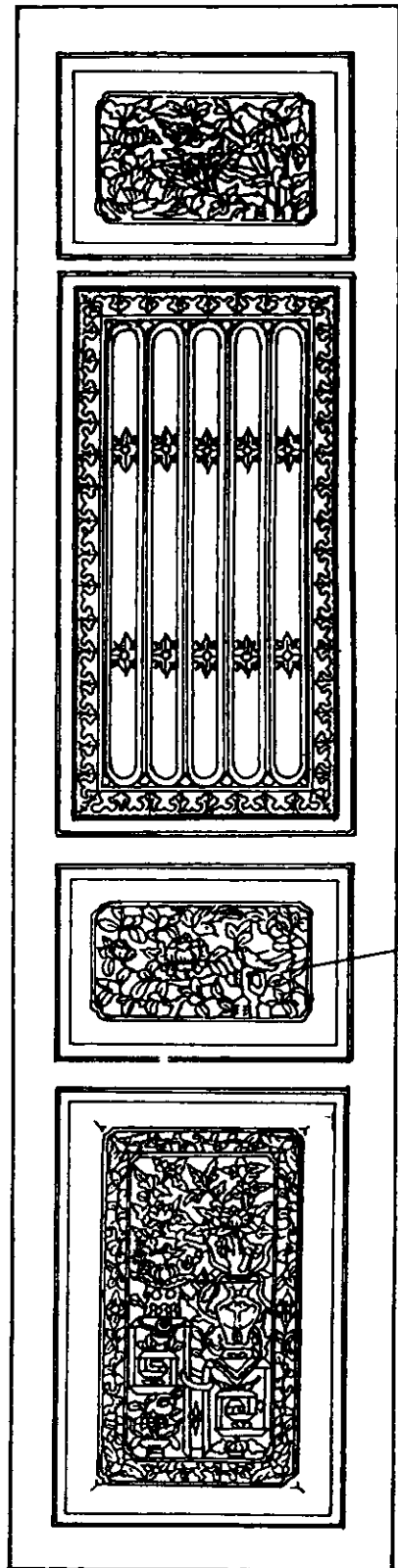
ขนนก

ใบไม้

15.4 แบบที่มีส่วนที่สองเป็นลูกทรงไม้ แซมลวดลายเป็นกรอบ

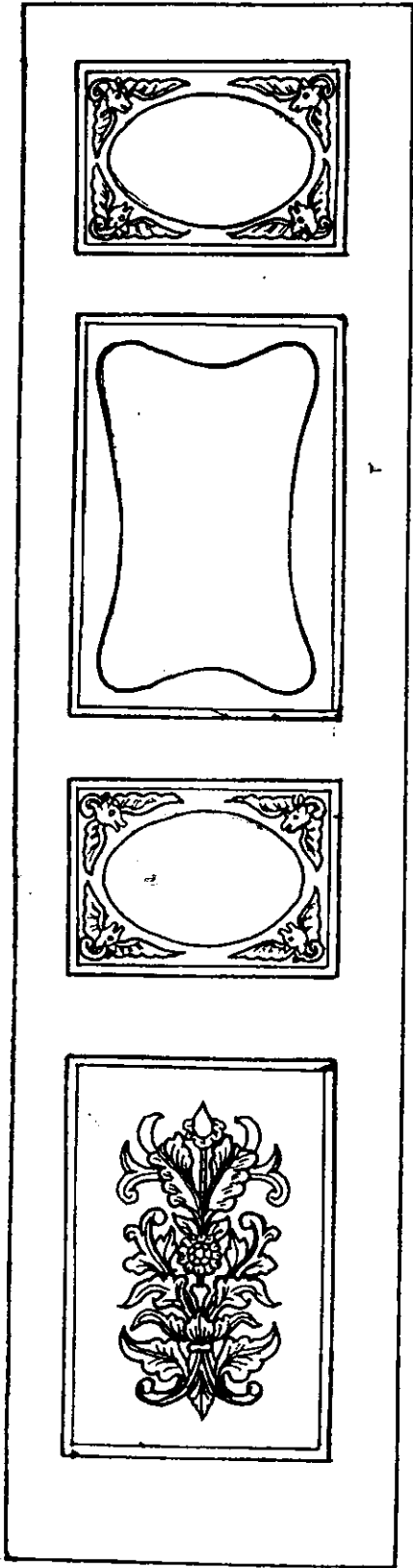
อาคารหมายเลข 52

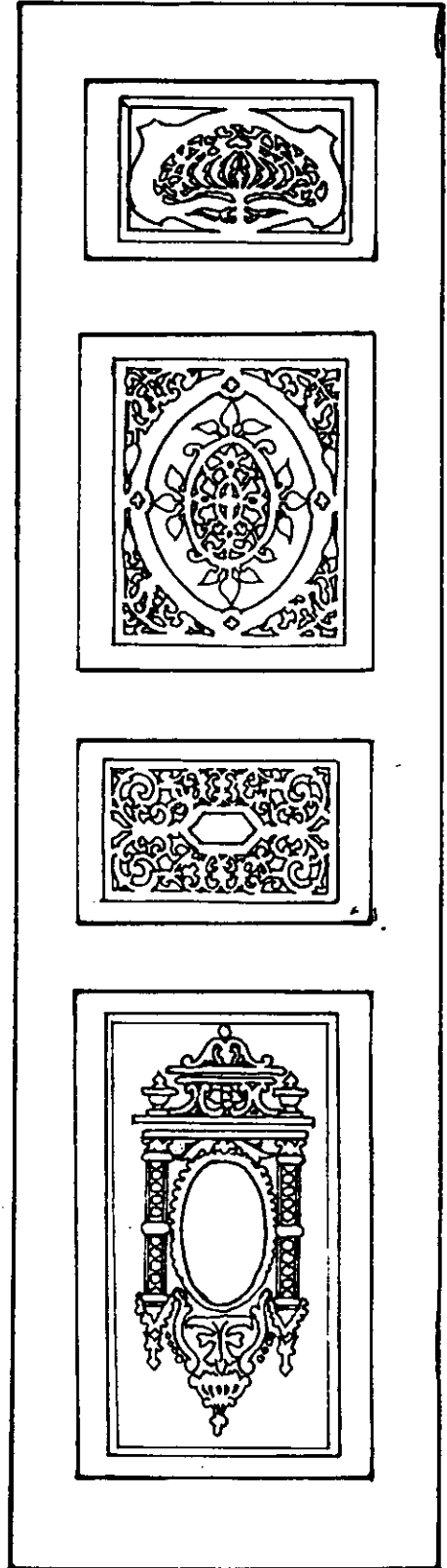
คอกทุคตาน

อาคารหมายเลข 51

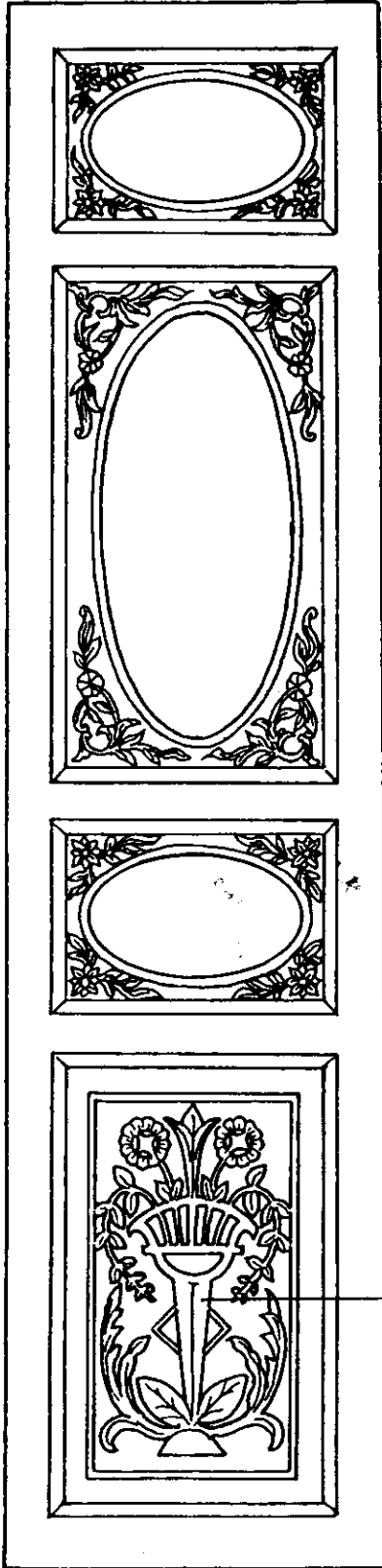
15.5 แบบพิเศษหรืออื่นๆ

อาคารหมายเลข 107

อาคารหมายเลข 106

แจกันรูป
สมอเรือ

นกกับดอกไม้ต้น

16 ลวดลายตกแต่งพื้นที่เหนือช่องโค้งด้านหน้า

การตกแต่งบริเวณนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการออกแบบช่องโค้งทางเข้า ซึ่งหากเป็นบ้านเดี่ยวมักแบ่งช่องมุขหน้า (Porch) เป็น 1 หรือ 3 ช่อง โดยยึดแกนสมมูล แต่หากเป็นตึกแถว มักจัดโค้งสลับกับช่วงเสาอย่างเสมอกัน (Colonnade Porch) ดังนั้นจึงมีพื้นที่มากน้อยสำหรับการตกแต่งแตกต่างกัน ลวดลายตกแต่งส่วนใหญ่เป็นลายพันธุ์พฤกษา ลายสัตว์ ดังนี้

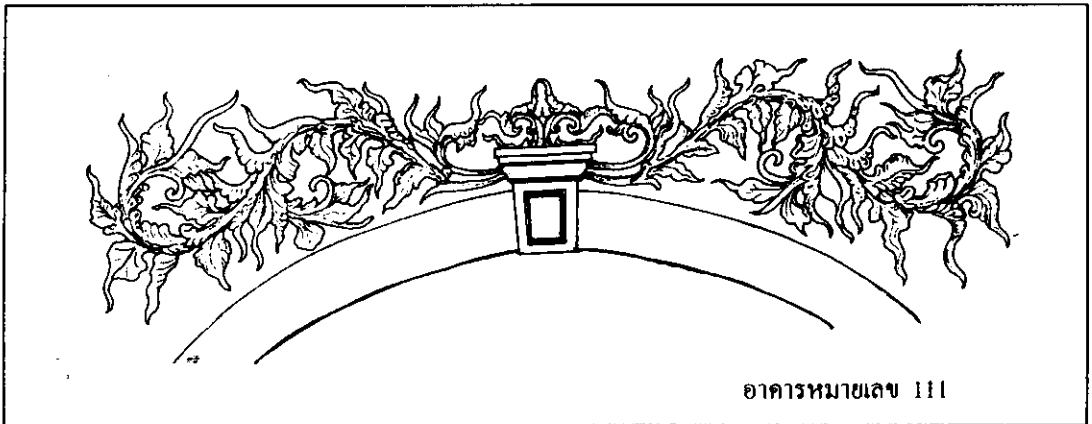
16.1 ลายพันธุ์พฤกษา

16.2 ลายพันธุ์พฤกษาสผสมสัตว์

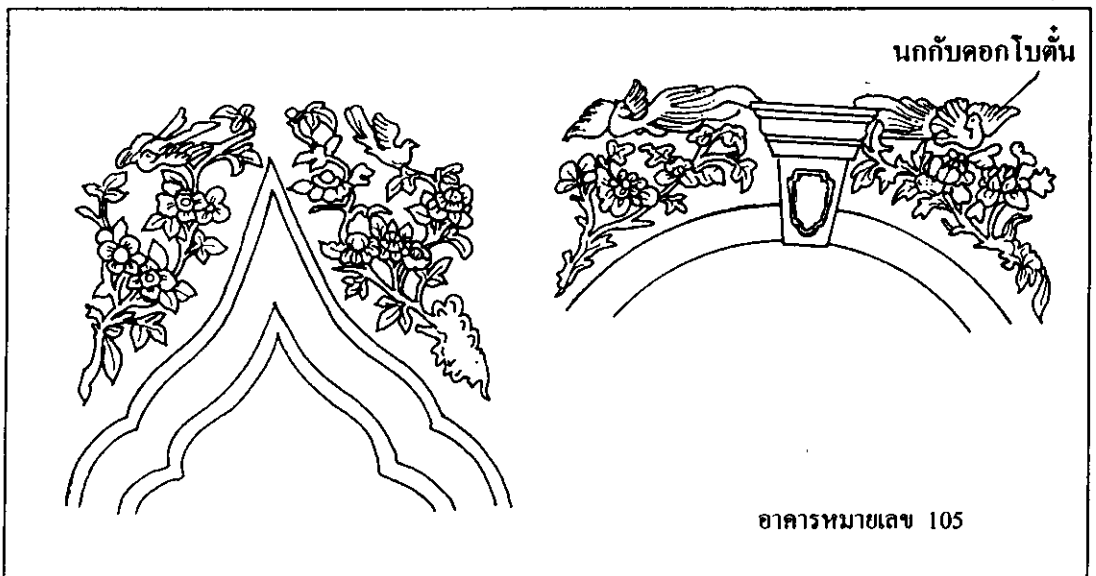
16.3 ลายพันธุ์พฤกษาที่มีกิ่งก้านยาวๆ คล้ายศิลปะอาร์ต นูโว (Nouveau Art)

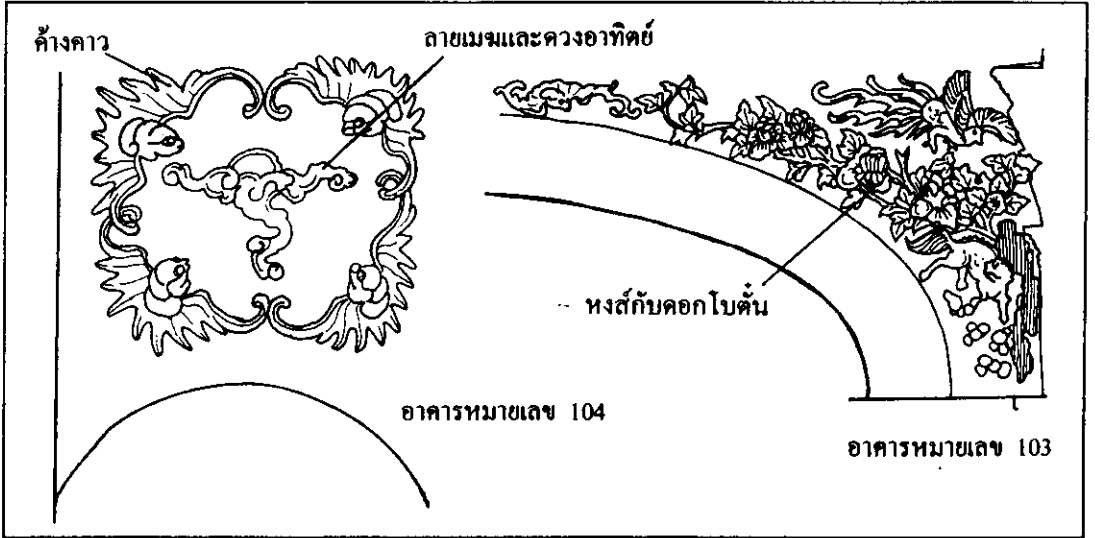
ภาพถ่ายเส้นแสดงลวดลายแบบต่างๆ

16.1 ลายพันธุ์พฤกษา

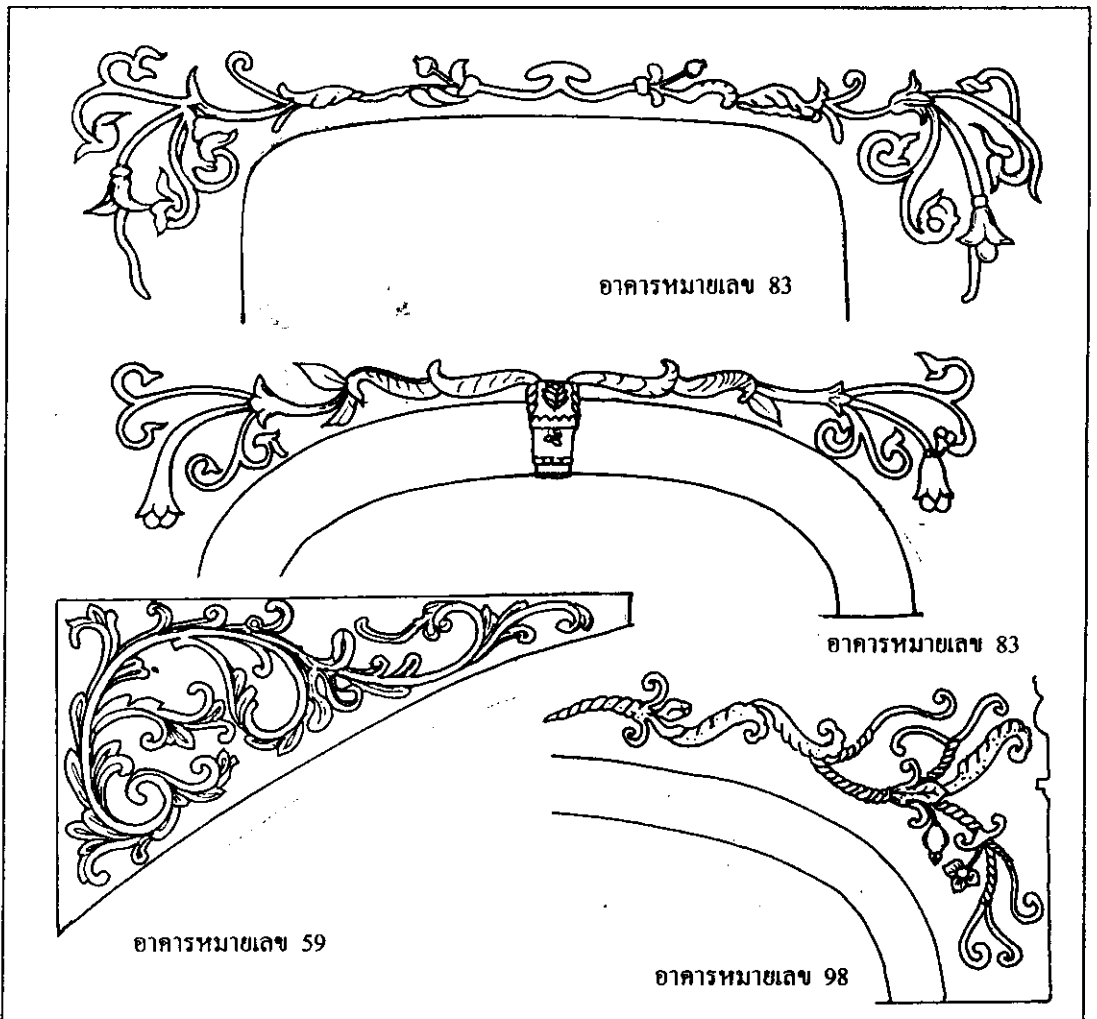

16.2 ลายพันธุ์พฤกษาสผสมสัตว์

1.3 ลายพันธุ์พฤกษาที่มีกิ่งก้านยาวๆ คล้ายศิลปะอาร์ต นูโว

6.2 การวิเคราะห์ความหมายถวคล้าย

ถวคล้ายคกแตงที่ปรากฏตามการจำแนกรูปแบบข้างต้น สามารถแยกย่อยชนิดของถวคล้ายออกได้หลายชนิด ตามที่มาของแหล่งบันคาลใจ จากสิ่งแวดล้อมประเภทต่างๆ ซึ่งถวคล้ายเหล่านี้บางครั้งช่างเนรมิตขึ้นเอง หรือเป็นถวคล้ายที่ถูกถ่ายทอดตามประเพณี ทั้งแบบตะวันตกและจีน สำหรับถวคล้ายประเพณีจีนส่วนใหญ่จะมีความหมายมงคลแฝงอยู่ในตัว ถวคล้ายมีดังต่อไปนี้

6.2.1 ประเภทพันธุ์พฤกษา

6.2.1.1 ไม้ดอก

ดอกไม้มีปรากฏอยู่ที่เสาแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 54 เสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่างอาคารหมายเลข 42, 55 บานประตูอาคารหมายเลข 41, 45, 51, 52, 67, 101, 103, 109 เหนือช่องโค้งทางเข้าชั้นล่างอาคารหมายเลข 103, 105 ส่วนใหญ่ทำพร้อมกันนก ซึ่งมีความหมายถึงความสดชื่น สนุกสนาน เช่น นกกับดอกเหมย และพบมากที่สุดทำเป็นคู่เกาะกิ่งไม้ดอก ซึ่งหมายถึงการมีชีวิตคู่ที่รักใคร่กัน หรือเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า

ดอกไม้ที่ปรากฏมีหลายลักษณะ บางลักษณะบ่งบอกชนิดของดอกไม้ แต่บางลักษณะยากยิ่งที่จะระบุชนิด เนื่องจากถวคล้ายเหล่านี้ช่างมักดัดแปลงเอาตามความคิดคำนึง ดอกไม้ที่ระบุชนิดเทียบเคียงกับดอกไม้ที่ชาวจีนถือเป็นสิริมงคล ซึ่งสังเกตได้ง่าย เช่น ดอกเหมย ดังปรากฏที่เสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่างของอาคารหมายเลข 41, 42 เสาอิงแบ่งช่วงคูหาของอาคารหมายเลข 54, 80 บานประตูอาคารหมายเลข 52, 103 ดอกเบญจมาศปรากฏที่เสาอิงแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 91 เสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่างของอาคารหมายเลข 67 ช่องแสงเหนือหน้าต่างอาคารหมายเลข 51 บานประตูอาคารหมายเลข 20, 101, 103, 110 ดอกโบตั๋นมีปรากฏที่ช่องแสงหัวหน้าต่างอาคารหมายเลข 51, 52 หน้าจั่วอาคารหมายเลข 102 บานประตูอาคารหมายเลข 20, 45, 50, 51, 101, 103, 105, 109, 110 ดอกบัวมีปรากฏเหนือหน้าต่างชั้นบนของอาคารหมายเลข 60, 75, 76, 78 หัวหน้าต่างอาคารหมายเลข 43 ดอกพุดตานมีปรากฏที่บานประตูหมายเลข 51, 105 ดอกเบญจมาศหมายถึงความยืนยาว ดอกเหมยหมายถึงความมีโชค ความยืนยาว ดอกโบตั๋นมีความหมายถึง ความมั่งคั่งรุ่งเรือง ความสำเร็จ เกียรติยศ ความสง่างาม ดอกบัวหมายถึงความสันติ ความบริสุทธิ์ ความสุขเป็นสองเท่า ดอกบัวยังผลิตดอกออกผลในเวลาเดียวกัน จึงมักใช้ช่วยพรให้มีบุตรเร็ว ดอกบัวบางครั้งออกสำเนียงจีนเป็นเหอฮวา ซึ่งเหอหมายถึงความสามัคคีปรองดอง ดอกพุดตานหมายถึงความมั่งคั่ง ยศศักดิ์

นอกจากนี้ยังมีดอกไม้บางลายที่กลีบดอกคล้ายทรงระฆัง อาจเป็นชนิดดอกค้อดอกหรือดอกเด็ชแบบเขวน ส่วนใหญ่ปรุงแต่งจากดอกทับทิม มีปรากฏที่เสาอิงแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 23 หมายเลข 4, 97, ใต้หน้าต่างอาคารหมายเลข 47 หน้าจั่วอาคารหมายเลข 97, 106, 112 กลีบดอกที่เลือกสรรใช้รูปทรงระฆังนี้ถือเป็นลักษณะมงคลอย่างหนึ่ง สืบเนื่องจากระฆังเป็นสิ่งมงคลทาง

พุทธศาสนา มีความหมายถึงการตื่น การรู้ กลีบดอกบางชนิดที่คล้ายทรงระฆัง โดยธรรมชาติ จึงงู
ใจให้ช่างจีนนำมาประดิษฐ์โดยง่าย เหมาะที่จะทำลวดลายประเภทแขวน ซึ่งให้ทั้งความงามและ
ความหมายมงคลยิ่ง

6.2.1.2 ไม้ผล

ผลท้อ

ผลท้อมีปรากฏที่เสาอิงแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 34 เสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่างอาคาร
หมายเลข 4, 34, 41 หน้าจั่วอาคารหมายเลข 102 เสาล่างค้ำหน้าอาคารหมายเลข 46 ช่องแสง
เหนือหน้าต่างอาคารหมายเลข 53, 58 ผลท้อมีความหมายถึงความยั่งยืน หรือความมีอายุยืนยาว

องุ่น

ลวดลายองุ่นมีปรากฏอยู่ใต้หน้าต่างอาคารหมายเลข 26 หน้าจั่วอาคารหมายเลข 103 มี
ความหมายถึงความเจริญรุ่งเรือง ความงอกงามและอุดมสมบูรณ์

ส้มมือ

ส้มมือมีปรากฏอยู่ที่หัวเสาอิงแบ่งช่วงคูหาของอาคารหมายเลข 4 บานประตูอาคารหมาย
เลข 45, 50, 52 มีความหมายถึง ความมั่งคั่งและความยืนยาว

ลิ้นจี่

ลวดลายนี้สังเกตได้จากลวดลายตกแต่งเหนือหน้าต่างโค้งอาคารหมายเลข 56, 65, 66, 70,
ลิ้นจี่แม้ไม่ปรากฏรูปร่างชัดเจน แต่ลักษณะการออกแบบลวดลายแสดงให้เห็นการนำแรงคลไจจาก
ผลลิ้นจี่มาผสมเข้ากับลวดลายประดิษฐ์อื่นๆ เช่น การทำผลที่มีผิวขรุขระประกอบเข้ากับกลีบดอก
ทรงระฆังที่ต่อซ้อนกัน ด้วยเหตุที่ลิ้นจี่เป็นผลไม้มงคลอย่างหนึ่ง ชาวจีนเรียกว่า “ลี้จื่อ” ลี้เป็นคำ
พ้องกับคำว่าหลินจี่ซึ่งแปลว่าปราดเปรื่อง คล่องแคล่ว ลิ้นจี่จึงหมายถึงความปราดเปรียวและว่องไว

ทับทิม

ผลทับทิมมีปรากฏที่บานประตูอาคารหมายเลข 52 ดอกทับทิมมีปรากฏที่เพดานอาคาร
หมายเลข 68 ทั้งผลและดอกทับทิมถือเป็นสิ่งมงคล ดอกทับทิมมีลักษณะคล้ายระฆัง ดอกไม้ทรง
ระฆังเกือบทั้งหมดตามหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสในจังหวัดภูเก็ต สันนิษฐานว่า ช่างได้รับแรงคลไจ
จากดอกทับทิมหนู ซึ่งมีลักษณะคล้ายระฆัง โดยแยกออกเป็นแฉกๆ ไม่ว่าส่วนใดของทับทิมถือว่าเป็น
เป็นเครื่องหมายแห่งความอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ชาวจีนยังเชื่อว่าใบทับทิมหากใช้พรมน้ำมนต์ มี
อำนาจป้องกันภูตผีปีศาจได้ ส่วนผลซึ่งมีเมล็ดมาก หมายถึงมากมาย ใช้อวยพรให้มีลูกชายมากๆ

ส้ม

ส้มมีปรากฏที่ผนังชั้นบนหน้าอาคารหมายเลข 83 เป็นส้มหลายผลอยู่ในกระจาด ส้มหลาย
ผลในกระจาดจึงหมายถึง ขอให้มิใช่เคราะห์ใดๆ

ตับประรด พิกทอง สัมมือในภาษาณะเดียวกัน

ตับประรด พิกทองหรือน้ำเต้า สัมมือตั้งรวมกันอยู่ในภาษาณะมีเรียงคล้ายดิง (Ting) แบบโบราณมักพบอยู่ตามบานประตูชั้นล่างของอาคารหมายเลข 45, 50, 51, 103 ตับประรดโดยปกติไม่นิยมทำเป็นลายมงคลในประเทศจีนเชื่อว่านิยมนอยู่ในแถบคาบสมุทรมาลาอู ทั้งสามให้ความหมายถึง สก ลก ชั่ว กล่าวคือพิกทองหมายถึงสกหรือความโชคดี (เทียบได้กับสี่เหล็องทอง) ตับประรดหมายถึงลก คือความมั่งคั่งหรือมากมาย เช่น มีลูกหลานเยอะ (เทียบได้กับตาตับประรดจำนวนมาก) สัมมือหมายถึงชั่วหรือความชืนยาว (เทียบได้กับความคงทนของพืชชนิดนี้) หนึ่งตับประรดยังอาจหมายถึงโชคกลาง เพราะออกเสียงจีน เป็นอ้องล่าช อ้องหมายเฮง ล่าชหมายถึงมา แปลโดยรวมหมายถึงโชคกำลังมา ความนิยมนับตับประรดเป็นเครื่องถวายเทพยังคงสืบทอดอยู่ในปัจจุบัน

กล้วย

กล้วยมีปรากฏที่หัวเสาชั้นล่างหน้าอาคารหมายเลข 103 กล้วยมีความหมายถึงให้มีลูกหลานสืบสกุลมากๆ นอกจากนี้กล้วยในคำจีนเรียกเกงเจี หรือเกงไล่ เกงแปลว่าคิง เกงไล่คือการคิงมา หมายถึงตั้งแต่สิ่งดีๆ เข้ามา

6.2.1.3 พืชไม้อื่นๆ

ไผ่

ต้นไผ่มีปรากฏบริเวณเหนือหน้าต่างชั้นบนอาคารหมายเลข 6 ประกอบเข้ากับภาพม้าหรืออื่นๆ ไผ่มีความหมายถึงความก้าวหน้า ชีคหุ่่น มั่งคั่ง ความทนทาน และอายุชืนยาว

ต้นเชียน

ต้นเชียนในภูเก็คมีปรากฏที่บานประตูอาคารหมายเลข 37, 38, 48, 58, 108 ต้นเชียนเป็นพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่ง มีแต่ใบไม่มีต้น ลวดลายตกแต่งบางครั้งคัดแปลงจากต้นต้นเชียน ต้นหรือจ้อยแปลว่าน้ำ เนื่องจากต้นนี้มีน้ำหล่อเลี้ยงจึงปลูกในอ่างน้ำได้ ทำให้ไม้แห้งเหี่ยวง่าย ส่วนเชียนแปลว่าเทวดา ใช้เป็นมงคลแทนคำอวยพรหมายถึงความโชคดี

อาร์เคมีเซีย

อาร์เคมีเซียเป็นใบไม้มงคลของจีน มีปรากฏอยู่ที่เสาแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 91 บานประตูอาคารหมายเลข 45 มีความหมายถึงความโชคดีมีสุข สันติภาพ การขจัดปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย

6.2.2 ประเภทช้อระย้า

ลายช้อระย้ามีปรากฏอยู่ที่เสาแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 10, 33, 34, 48, 97 ผนังใต้หน้าต่างชั้นบนอาคารหมายเลข 26, 47 หน้าจั่วอาคารหมายเลข 97, 106, 112 หัวเสาข้างด้านหน้าอาคารหมายเลข 4, 17 ระเบียบหลังคาอาคารหมายเลข 39 ลายช้อระย้าได้รับแบบอย่างจากตะวันตก มักผูก

ช่อเป็นผลไม้เล็กๆ ดังเช่น องุ่น เมื่อชาวจีนถูกเกณฑ์นำมาใช้สอคล้องกับรสนิยมเดิม เพราะองุ่นมีความหมายมงคลหมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง ความงอกงาม

6.2.3 ประเภทสัตว์

ค่างคาว

ค่างคาวมีปรากฏอยู่ที่เสาแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 59, 103, 105 เหนือหน้าต่างอาคารหมายเลข 17 ได้หน้าต่างอาคารหมายเลข 35 หน้าจั่วอาคารหมายเลข 99, 102, 105 เสาล่างด้านหน้าอาคารหมายเลข 60, 70, 105 บานประตูอาคารหมายเลข 48, 107 ลวดลายเหนือช่องโค้งด้านหน้าอาคารหมายเลข 103, 104 ปลายจั่วโค้งของหน้าต่างชั้นบนอาคารหมายเลข 46 ค่างคาวมีความหมายถึงโชค และหากมีค่างคาวหลายตัวดังเช่นบานประตูอาคารหมายเลข 48 ก็จะหมายถึงโชคหลายชั้น นอกจากนี้มีความหมายถึงความยืนยาวด้วย

สิงห์

สิงห์มีปรากฏที่เสาแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 4, 33, 97 เสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่างอาคารหมายเลข 31 เหนือหน้าต่างโค้งชั้นบนอาคารหมายเลข 31, 34, 41, ผนังได้หน้าต่างชั้นบนอาคารหมายเลขที่ 16 หน้าจั่วอาคารหมายเลข 105, 107 เสาล่างด้านหน้าปีกอาคารหมายเลข 103, 105 สิงห์มีความหมายถึงการป้องกันขับไล่สิ่งชั่วร้าย

หงส์หรือนกฟีนิกซ์

ลายหงส์หรือนกฟีนิกซ์ปรากฏอยู่ที่บานประตูอาคารหมายเลข 41, 109, เป็นนกในตำนานของจีน และใช้เป็นลายมงคลมาช้านาน โดยเฉพาะในราชสำนัก ควบคู่กับลายมังกร มีความหมายถึงคุณธรรม ความงาม ในภูเขามักทำหงส์กับดอกโบตั๋นมีความหมายถึงชีวิตที่สุขสมหวัง หากเป็นหงส์คู่ดังเช่นอาคารหมายเลข 109 หมายถึงความสุขที่อยู่ร่วมกันได้

กระต่าย

กระต่ายที่ปรากฏในงานตกแต่งอาคารภูเก็ตส่วนใหญ่วางอยู่บนใบอาร์เดมิเซีย กระต่ายดังกล่าวมีปรากฏที่เสาแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 54 อาคารหมายเลข 105 กระต่ายมีความหมายถึงความมีอายุยืน ความมีโชค

กิลเลน

กิลเลนมีปรากฏที่บานประตูอาคารหมายเลข 41 กิลเลนเป็นสัตว์ในตำนานจีน มีความหมายถึงความโชคดี ความมั่นคง ความจงรักภักดี หรือวาสนา

ปลา

ปลามีปรากฏที่หัวเสาอิงแบ่งช่วงหน้าค่างชั้นบนของอาคารหมายเลข 105 มีความหมายมงคล หมายถึงความมากมายสิ้นเหลือ ร่ำรวย (เนื่องจากชาวจีน เรียกปลาว่า “ชื้อ” ซึ่งแปลว่ามากมาย) จึงมักนำปลามาใช้วยพรให้ได้สิ่งที่ต้องการมากมาย

ม้า

ม้ามักปรากฏบริเวณเหนือหน้าค่าง หรือใต้ชายคาชั้นบนอาคารหมายเลข 6 เป็นรูปฝูงม้าหลายตัว ด้วยลีลาท่าทางที่แตกต่างกัน ม้ามักมีความหมายถึงความปราดเปรียว ว่องไว และแข็งแรง

เสือ

เสียมักปรากฏที่เหนือโค้งหน้าค่างชั้นบนของอาคารหมายเลข 71 หัวเสาชั้นล่างอาคารหมายเลข 105 เสียมักมีความหมายถึง การป้องกันภูติผีปีศาจ สิ่งชั่วร้าย และการคุ้มครองชีวิต

ผีเสื้อ

ลวดลายผีเสียมักปรากฏที่เสาข้างด้านหน้าอาคารหมายเลข 38 บานประตูอาคารหมายเลข 51 ที่เพดานกันสาดอาคารหมายเลข 93 ผีเสื้อมีความหมายถึงอายุยืน และเป็นสัญลักษณ์โบราณที่หมายถึงบรรพบุรุษ โดยเฉพาะอาคารหมายเลข 93 มีรูปผีเสื้อกับดอกไม้ซึ่งมีความหมายให้การครองชีวิตคู่ยั่งยืนยาว

ลายกระดองเต่า

เต่าถือเป็นสัตว์มงคลมีความหมายถึง ความมีชีวิตยืนยาว การใช้สัญลักษณ์นี้บางครั้งช่างทำเป็นรูปเต่า แต่ก็มีผืนน้อยที่ลอกเลียนแบบจากลายสันหลังเต่ามาเป็นลายกระเบื้องโมเสก โดยเฉพาะกับพื้น ดังเช่น พื้นเหยียบหน้าบ้านอาคารหมายเลข 20 ซึ่งปูกระเบื้องจนเห็นลายโยงใย คล้ายลายหลังเต่า จึงให้ทั้งประโยชน์ ความงาม และความหมายอีกด้วย

ขนหงส์

มีปรากฏอยู่ที่บานประตูหมายเลข 50, 51, 103 ส่วนใหญ่ทำคดเคี้ยวอยู่เบื้องหลังแจกันหงส์มักใช้เป็นสัญลักษณ์ในงานมงคล ขนหงส์หมายถึงความโชคดี ความมั่งคั่ง ขศดาบรรดาศักดิ์

6.2.4 ประเภทเรขาคณิต

สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน

ลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนแม้เป็นลายพื้นฐานแต่พบมากอย่างน่าสังเกต กล่าวคือ พบมากกว่าลายสี่เหลี่ยมจัตุรัส สี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือวงกลมซึ่งทำได้ง่ายกว่า ทั้งนี้คงเกี่ยวข้องกับลวดลายของโบราณที่ถูกสืบทอดมาเป็นประเพณี จนถือเป็นลายมงคลอย่างหนึ่ง ที่เรียกว่า “ฮวงคิม” หรือ “เล่งเกี่ย” ซึ่งล้วนมีรูปร่างพื้นฐานเป็นสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน โดยเล่งเกี่ยเป็นกระจกรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียก

ปูน ในกุเกิดลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนมักทำกรอบง่าย ๆ มีปรากฏอยู่ที่คานของอาคารหมายเลข 3 เพดานอาคารหมายเลข 3, 8, 22, 26, 27, 68, 94 ได้หน้าต่างชั้นบนอาคารหมายเลข 57 เสาล่างคาน หน้าอาคารหมายเลข 13, 19, 26, 48 ลายขนมเปียกปูนในกุเกิดนิยมจัดวางเป็นคู่ให้ปลายเหลี่ยมกัน เล็กน้อย สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนของเดิมมักมีแถบผ้าผูกเป็นโบ มีความหมายถึงชัยชนะ อย่างไรก็ตามรูปลี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนคู่ยังมีปรากฏอยู่ตามผนังกำแพงในยุโรป เพราะเชื่อว่าจะช่วยป้องกัน ภูติผีปีศาจร้าย การทำรูปลี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนจึงน่าที่จะได้รับอิทธิพลตะวันตกส่วนหนึ่ง เมื่อสอดคล้องกับลายมงคลจีน ชาวจีนจึงนำมาใช้โดยง่าย ทั้งความหมายในชัยชนะและการป้องกันปีศาจร้าย คือภาพสะท้อนชาวจีน ที่ต้องการเสริมอำนาจ เอาชนะอุปสรรคและมารร้ายใดๆ

6.2.5 ประเภทวัตถุสิ่งของ

แจกัน

แจกันส่วนใหญ่ปักดอกไม้ มีปรากฏอยู่ที่เสาอิงแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 4, 33, 34, 54, 91, 97 เสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่างอาคารหมายเลข 41, 96, เหนือโค้งหน้าต่างชั้นบนอาคารที่ 29 เสาล่างคาน หน้าอาคารหมายเลข 4, 17, 103, บานประตูอาคารหมายเลข 20, 41, 45, 50, 51, 52, 67, 100, 103, 105, 110 แจกันมีความหมายถึงความสงบ ความร่มเย็นเป็นสุข แจกันเป็น 1 ใน 8 อย่างของสิ่งมงคลในพุทธศาสนา ดังจะเห็นจากกวนอิมในมือถือแจกัน เมื่อนำดอกไม้ใส่แจกันก็ยิ่งมงคลยิ่ง หมายถึงการเพิ่มพูนความอุดมสมบูรณ์ มักใช้แสดงความเป็นมิตรภาพความปรารถนาให้สงบสุข หากใส่ดอกไม้จากสิ่งฤดูกาลหมายถึงให้สวัสดิมงคลตลอดกาล โดยเฉพาะดอกไม้มงคลชนิดโบต้น ดอกเหมย ดอกท้อ แจกันดอกไม้ในกุเกิดหากเป็นปูนปั้นทำในแนวประดิษฐ์มากกว่าจะบอกชนิดของดอกไม้ และเป็นเครื่องเสริมลายอื่นๆ พบมากบริเวณหัวเสา หากเป็นลายแกะสลักบานประตู เป็นธรรมชาติมากกว่า

เหรียญโบราณ

เหรียญโบราณมีชื่อเรียกหลายชื่อ เช่น กิมจี้ กิมป้อ กระเปาะ คนกุเกิดเรียกอีเปาะ เหรียญโบราณมีปรากฏอยู่ที่เหนือหน้าต่างโค้งชั้นบนอาคารหมายเลข 31, 34, 41 บานประตูอาคารหมายเลข 37, 38, 48, 58, 108 ตามประเพณีจีนนิยมนำเหรียญมาผูกโบเป็นเครื่องประดับ (ในกุเกิดมีที่อาคารหมายเลข 34) หรือใช้สองเหรียญประกอปกันแล้วแขวนไว้ที่ประตูหน้าร้าน แทนรูปหรือชื่อเทพเจ้าแห่งความร่ำรวย เชื่อว่าจะเกิดความมั่งคั่งกับเจ้าของร้านนั้น เหรียญจึงมีความหมายถึงความมั่งคั่งร่ำรวย มีเงินทองมากมาย

คทาอยู่

คทาอยู่มีปรากฏเป็นงานแกะสลักอยู่ที่บานประตูอาคารหมายเลข 50, 103 มีลักษณะคล้าย ตะบอง แต่หัวตะบองมีขาคคล้ายเห็ดหลินจือ เป็นเครื่องหมายของความปรารถนาดี หรืออวยพรให้ สมปรารถนาในทุกสิ่งทุกอย่าง

กรับคู่

กรับคู่มีลักษณะเป็นแผ่นไม้ยาวประกบกัน ผูกมัดด้วยแถบผ้า มีปรากฏอยู่ที่บานประตู อาคารหมายเลข 45, 50, 110 หัวเสาชั้นล่างอาคารหมายเลข 105 เป็นเครื่องวิเศษประจำไปยี่เขียน จึง ถือเป็นของมงคลด้วย

หนังสือ

ลวดลายหนังสือโดยมากเป็นงานแกะสลัก มีปรากฏอยู่ที่บานประตูอาคารหมายเลข 45, 105, 110, 103 มีใบหรือแถบผ้าผูกอยู่ มีความหมายถึงความรู้ ความก้าวหน้าในการงาน

เจดีย์จีน

เจดีย์จีนหรือตะปรากฏเป็นงานปูนปั้นจำลองเล็กๆ อยู่ได้หน้าต่างชั้นบนของอาคารหมายเลข 35 เจดีย์เป็นลวดลายพุทธมงคล สื่อความหมายถึงความรู้สึกรักที่เป็นสุขและสงบ

ตุ๊กตาทองรูปคน

ตุ๊กตาทองรูปคนมีปรากฏที่ได้หน้าต่างชั้นบนของอาคารหมายเลข 35 เหนือคานของอาคาร หมายเลข 21 อย่างไรก็ตามเป็นการยากที่จะตีความหมายว่า เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร เนื่องจากไม่ สมบูรณ์ ถูกน้ำกัดเคาะไปบ้าง ตุ๊กตาทองของอาคารหมายเลข 35 พบจำนวนมาก บริเวณช่องลูกกรง ได้หน้าต่าง ตุ๊กตาดัวใหญ่มีอยู่ 4 รูปวางคั่นลูกกรง ถัดลงมาเป็นรูปตุ๊กตาทองตัวเล็กและสิ่งก่อสร้าง จำพวกเจดีย์จีน บาน หรือที่ว่าการ ตุ๊กตาสีสุครุสมคา สำหรับเจดีย์องค์เล็กเป็นของปั้นใหม่เมื่อครั้ง ซ่อมแซม องค์ใหญ่มีลักษณะเป็นเหลี่ยมมีช่องโค้ง หมายถึง เจดีย์หรือศาสนสถาน กึ่งกลางมีตุ๊กตา คนนั่งเด่นอยู่กึ่งกลางมีบริวารโดยรอบ หมายถึง ราชสำนักสังเกดมั่งกรพันรอบเสาซึ่งมีที่ใช้ในงาน ตกแต่งราชสำนัก ส่วนรูปอื่นๆ คงเป็นซุ้มประตูเมือง และศาลเจ้า ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการแสดงถึงวิถี ชีวิตของชาวจีนโดยทั่วไป คงไม่เน้นเทพเจ้า เพราะชาวจีนไม่นิยมนำรูปเทพเจ้ามาตกแต่งตามบ้าน คนธรรมดา ถือเป็นของสูงเหมาะกับศาสนสถานมากกว่า ส่วนอาคารหมายเลข 21 ปรากฏเป็นคน นั่งอยู่บนเนิน 2 คน หากสังเกตการแต่งตัวจะแตกต่างจากตุ๊กตาคอนของอาคารหมายเลข 35 กล่าวคือ ใส่เสื้อเกราะ แต่หากมีหมวกคลุมศีรษะ สันนิษฐานว่าเป็นนักรบ

ปะรำ

ปะรำหรือพลับพลาปรากฏบริเวณได้หน้าต่างอาคารหมายเลข 21 และเสาอิงแบ่งช่วงคูหา อาคารหมายเลข 35 มักทำเป็นปะรำว่างๆ ไม่มีคนอาศัยข้างใน ปะรำพิธีเป็นลวดลายพุทธมงคล เป็น

สัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้า แต่หากในภูเก็ตประรำคงเป็นการจำลองประรำ หรือพลับพลาทั่วไปที่อาจใช้ประทับหรือตรวจการ อันแสดงถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับสถาปัตยกรรม

กระบอกใบบ่ไม้ ขนบก และหนังสือ

ปรากฏที่บ้านประดู่หมายเลข 20 ส่วนบานประตูอาคารหมายเลข 105 มีใบบ่ไม้และหนังสือ ไม่มีขนบก ใบบ่ไม้หมายถึงผู้ได้บังคับบัญชา ขนบกหมายถึงสถาปนกราคาคักค์ ดำราหมายถึง ความรู้ ห่วง

ห่วงมีปรากฏที่บ้านประดู่และสลักชั้นล่างหน้าอาคารหมายเลข 45, 50, 51, 103 มีความหมายถึงความไม่สิ้นสุด หรือความยืนยาว

คันท่อง

คันท่องในภูเก็ตแม้ไม่ปรากฏรูปร่างชัดเจน แต่การตกแต่งบานประตูของอาคารหมายเลข 99, 107, 108 เป็นรูปวงรีนั้น แสดงถึงการเลียนแบบคันท่องหรือกระจกโบราณ กระจกโบราณมีลักษณะรีหรือกลม ทำด้วยสาริคักคมัน เชื่อว่ามีอำนาจลึกลับ ช่วยปกป้องคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของให้พ้นจากอันตราย และให้ความหมายถึงความสุขแห่งชีวิตสมรสที่ไม่แตกแยก

6.2.5 ประเภทสัญลักษณ์ประดิษฐ์

เครื่องหมายชีวิต

เครื่องหมายชีวิตมีปรากฏที่เสาอิงแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 56 เพดานอาคารหมายเลข 26, 68 หน้าจั่วอาคารหมายเลข 105, 107 เหนือหน้าต่างอาคารหมายเลข 60 เครื่องหมายชีวิตมีหลายลักษณะ โดยทั่วไปมีความหมายถึงความยืนยาว

สวัสดิคะ

ลายสวัสดิคะหรือลายหวันมีปรากฏเป็นลายกระเบื้องปรุได้หน้าต่างชั้นบนของอาคารหมายเลข 35 เป็นลายพุทธมงคล หรือเครื่องหมายทางพุทธศาสนา ฝ่ายมหายาน หมายถึงความเป็นอมตะ ความสมหวัง

ลายกัก

ลายกักหรือลายसानไส้ไกจัน หรือปัวเซียงมีลักษณะเป็นลายเส้นที่สอดประสานกันอย่างต่อเนื่อง มีปรากฏอยู่ที่เสาหลักค้ำหน้าชั้นล่างของอาคารหมายเลข 19 หน้าจั่วอาคารหมายเลข 103 เป็นหนึ่งในแปดของลายพุทธมงคล มีความหมายถึงความยืนยาว

6.2.6 ประเภทธรรมชาติ

ลายเมฆ

ลายเมฆมีหลายลักษณะ เช่น แบบเหลี่ยมหรือลายประแจจีน แบบเห็ดคลินจือ หรือแบบลอยฟ้า เป็นลายประเพณีอันเก่าแก่ของจีน ลายเมฆเหลี่ยมมีปรากฏบนภาชนะสำริดที่ขุดพบได้จากสุสานตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฉาง ชาวจีนได้ลอกเลียนและรักษาสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน มักใช้สอดแทรกเสริมกับลายอื่นๆ มีปรากฏที่เหนือหน้าต่างอาคารหมายเลข 6,7 หน้าจั่วอาคารหมายเลข 102 ส่วนลายเมฆหลินจือมีลักษณะห้วงคด คล้ายเห็ดคลินจือหรือหัวคทาขู้อี้ บางครั้งจึงเรียกลายเมฆขู้อี้มีปรากฏเป็นพื้นป้ายชื่อของอาคารหมายเลข 20, 105 ลายเมฆโดยทั่วไปมีความหมายถึงความสงบ สันติภาพ ความรุ่งเรือง ส่วนมากผสมอยู่กับลายอื่นๆ เช่น ค้างคาว คทาขู้อี้ หงส์ มังกร จึงช่วยเสริมความหมายในทางมงคลทั้งสิ้น

หิน

หินมักปรากฏควบคู่กับภาพต้นไม้ มีปรากฏที่เสาอิงแบ่งช่วงคูหาอาคารหมายเลข 67 เสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่างอาคารหมายเลข 42 บานประตูอาคารหมายเลข 41, 45, 50, 51, 67, 103, 105, 110 ส่วนมากช่างจะทำต้นไม้ไผ่ขึ้นจากโขดหินซึ่งซ้อนกันเป็นชั้น มากกว่าชุกกิ่งก้านขึ้นมาเรื่อยๆ หินมีความหมายถึงความแข็งแกร่ง ความคงทนถาวร ความมั่นคง

6.2.7 ประเภทเขียน

ป้ายเขียน

ป้ายเขียนปรากฏที่บานประตูไม้แกะสลักของอาคารหมายเลข 105 โดยทำเป็นป้ายเขียนบานละ 4 องค์กร มี 2 บานเท่ากับจำนวน 8 เขียนพอดิ ลวดลายนี้มักเห็นอยู่ตามวัดหรือศาลเจ้าจีน มีน้อยนักที่นำมาใช้ตกแต่งคามบ้าน มีความหมายมงคลแสดงถึงการตั้งอยู่ในศีลในธรรม ความยืนยาว

6.2.8 อื่นๆ

อักษรประดิษฐ์

ลวดลายอักษรจีนประดิษฐ์มีปรากฏที่หน้าจั่วอาคารหมายเลข 99 เป็นการนำอักษรจีน 2 ตัวมาประดิษฐ์ให้อยู่ในวงกลม โดยมีเถาใบพุดกษาคดแต่งอยู่ 2 ข้าง ตัวอักษรตกแต่งนี้อ่านว่า “ฮ้วนุ่น” มีหมายถึงหนังสือจีน

ป้ายชื่ออักษรจีน

ป้ายชื่ออักษรจีนที่เป็นของดั้งเดิมยังมีให้พบเห็นที่อาคารหมายเลข 20, 53, 54, 105 ป้ายเหล่านี้จัดอยู่เหนือประตูกลาง มีพื้นเป็นลายเมฆสีทอง อักษรจีนอาคารหมายเลข 20 เป็นชื่อประจำ

บ้าน (หับ ล่ง หวด) อาคารหมายเลข 53 เป็นชื่อตำบลหรือหมู่บ้านเดิมของชาวจีนอพยพ มีความหมายถึงความดี 100 อย่าง อาคารหมายเลข 54 เป็นชื่อตำบลที่ประเทศจีนเช่นกัน แต่มีความหมายถึงโชคกลาง 5 อย่าง ส่วนอาคารหมายเลข 105 เป็นชื่อที่แฝงความหมายถึงของสูง หรือกระดิ่งแขวงบังเหียนรศพระที่นั่ง และความสดชื่น บริสุทธิ์ พื้นหลังเป็นลายค้ำควา 5 ตัว มีความหมายถึงสก หรือโชคกลาง หากรวมกับรูปเทพข้างป้ายชื่อ ซึ่งมีด้านซ้ายเป็นลก ด้านขวาเป็นชิว ก็จะแสดงออกถึงสก ลก ชิว

6.3 การวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบศิลป์หน้าอาคาร

การวิเคราะห์ครั้งนี้มี 3 ประเด็นหลักใหญ่ๆ คือ การพิจารณาหาจุดเด่น (Dominance) จุดรองอันดับ 1 (Sub – Dominance I) และจุดรองอันดับ 2 (Sub – Dominance II) ของอาคาร รวมถึงความสมดุล (Balance) ความมีเอกภาพ (Unity) โดยมองในภาพรวมของถนนสายหนึ่งๆ เพื่อมองหาสุนทรียภาพของลวดลายตกแต่งหน้าอาคาร

6.3.1 วิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ของลวดลายหน้าอาคารริมถนนภูเก็ตและถนนถลาง

จุดเด่น (Dominance)

ลวดลายตกแต่งหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสที่ถนนภูเก็ตและถลาง ส่วนใหญ่มีจุดเด่นที่ซุ้มหน้าต่างซึ่งประกอบด้วยหน้าต่างและลวดลายตกแต่งช่องแสงที่อยู่เหนือหน้าต่างทั้งสามบาน ซึ่งตกแต่งด้วยลวดลายรัศมีในครึ่งวงกลม

จุดรอง 1 (Sub – Dominance I)

ส่วนใหญ่มีจุดรอง 1 ที่ลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง 2 เสา และลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงคาน 2 เสา ซึ่งส่วนใหญ่ตกแต่งหัวเสาด้วยลวดลายพันธุ์พฤกษา

จุดรอง 2 (Sub – Dominance II)

ส่วนใหญ่มีจุดรอง 2 ที่ลวดลายตกแต่งบริเวณผนังเหนือหน้าต่างทั้งสามบาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลวดลายพันธุ์พฤกษา

ความสมดุล (Balance)

ส่วนใหญ่มีความสมดุลแบบเหมือนกัน 2 ข้าง (Symmetrical Balance)

เอกภาพ (Unity)

ส่วนใหญ่มีเอกภาพ เพราะมีความกลมกลืนของลวดลายที่ส่วนใหญ่เป็นรูปทรงธรรมชาติ

3.6.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์ของลวดลายหน้าอาคารริมถนนกระบี่

ชั้นบน

จุดเด่น (Dominance)

จุดเด่นของอาคารริมถนนกระบี่ ส่วนใหญ่อยู่ที่หน้าค่างและลวดลายตกแต่งช่องแสงครึ่งวงกลม ซึ่งตกแต่งด้วยลวดลายฉลุไม้พันธุ์พญา และมิลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้งเป็นแบบสี่เหลี่ยมประกอบลายพญา

จุดรอง 1 (Sub – Dominance I)

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าค่าง 2 เสา และลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงคานา 2 เสา ซึ่งตกแต่งด้วยลวดลายประดับลายพันธุ์พญา ในที่นี้เป็นแจกันดอกไม้หรือดอกไม้ที่หมายถึงความชื่นบาน ความโชคดี ลูกท้อ หมายถึงความยืนยาว

จุดรอง 2 (Sub – Dominance II)

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายตกแต่งบริเวณผนังบนหน้าค่างทั้งสามบาน ซึ่งตกแต่งด้วยลวดลายสิงห์กับเหรียญโบราณ ซึ่งหมายถึงการขจัดสิ่งชั่วร้าย และความมั่งคั่ง

ชั้นล่างหรือชั้นพื้นดิน

จุดเด่น (Dominance)

จุดเด่น คือลวดลายตกแต่งบนประตูที่อยู่ตรงกลาง ซึ่งมีการตกแต่งแบบที่มีส่วนที่ 2 เป็นลูกกรงไม้ ด้านข้างฉลุลวดลายมงคล ในที่นี้คือ ภาพนก หมายถึงความสนุกสนาน หงส์หมายถึงความสุข และตัวกิลิน หมายถึงโชควาสนา

จุดรอง 1 (Sub – Dominance I)

ส่วนใหญ่เป็นหน้าค่างและลวดลายตกแต่งหัวหน้าค่าง ซึ่งเป็นแบบฉลุไม้ลวดลายพันธุ์พญา มีกลีบดอกไม้วงกลมอยู่กึ่งกลาง

จุดรอง 2 (Sub – Dominance II)

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายตกแต่งช่องแสงเหนือหน้าค่าง ซึ่งเป็นแบบฉลุไม้ลวดลายพันธุ์พญา มีกลีบดอกไม้ในวงกลมอยู่กึ่งกลาง

ความสมดุล (Balance)

ลวดลายบนอาคารนี้จัดองค์ประกอบของลวดลาย แบบสมดุลเหมือนกันทั้ง 2 ข้าง (Symmetrical Balance)

เอกภาพ (Unity)

ลวดลายตกแต่งอาคารนี้มีเอกภาพ เพราะมีความกลมกลืนของลวดลายที่ส่วนใหญ่เป็นรูปทรงธรรมชาติ

6.3.3 การวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบศิลป์ของลวดลายหน้าอาคารวิมณนคินุก

ชั้นบน

จุดเด่น (Dominance)

จุดเด่นส่วนใหญ่คือหน้าต่างและลวดลายตกแต่งช่องแสงครึ่งวงกลม ซึ่งมีลวดลายรัศมีในครึ่งวงกลม และลวดลายตกแต่งหินหลักยอดโค้งเป็นแบบสี่เหลี่ยมประกอบลายพุดกษา

จุดรอง 1 (Sub – Dominance I)

ส่วนใหญ่คือลวดลายตกแต่งช่องหน้าต่าง 2 เสา และลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงคานา 2 เสา ซึ่งส่วนใหญ่ตกแต่งหัวเสาด้วยลวดลายประดับพันธุ์พุดกษา

จุดรอง 2 (Sub – Dominance II)

ส่วนใหญ่คือลวดลายตกแต่งบนผนังเหนือหน้าต่างทั้งสามบาน ซึ่งส่วนใหญ่ตกแต่งด้วยลวดลายพันธุ์พุดกษา

ชั้นล่างหรือชั้นพื้นดิน

จุดเด่น (Dominance)

ส่วนใหญ่คือลวดลายตกแต่งบานประตู ซึ่งมีลวดลายส่วนใหญ่เป็นไม้ฉลุลวดลายมงคล

จุดรอง 1 (Sub – Dominance I)

ส่วนใหญ่คือหน้าต่างและลวดลายตกแต่งช่องแสงหัวหน้าต่างทั้งสองบาน ซึ่งตกแต่งด้วยลวดลายพันธุ์พุดกษา มีดอกไม้อยู่ตรงกลาง

จุดรอง 2 (Sub – Dominance II)

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายช่องแสงเหนือหน้าต่าง ซึ่งส่วนใหญ่ตกแต่งด้วยลวดลายพันธุ์พุดกษามีดอกไม้อยู่ตรงกลาง

ความสมดุล (Balance)

ลวดลายบนอาคารณนนี้จัดองค์ประกอบของลวดลายแบบสมดุลเหมือนกัน 2 ข้าง (Symmetrical Balance)

เอกภาพ (Unity)

ส่วนใหญ่ลวดลายตกแต่งอาคารถนนนี้มีเอกภาพ เพราะมีความกลมกลืนของลวดลายที่ส่วนใหญ่เป็นรูปทรงธรรมชาติและเรขาคณิต

6.3.4 การวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบศิลป์ของลวดลายหน้าอาคารริมถนนเยาวราช

จุดเด่น (Dominance)

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายเหนือหน้าต่างชั้นบน ซึ่งเป็นลวดลายพันธุ์พฤกษา

จุดรอง 1 (Sub – Dominance I)

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง 4 เสา และลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงคานา 2 เสา ซึ่งส่วนใหญ่ตกแต่งด้วยลวดลายพันธุ์พฤกษา

จุดรอง 2 (Sub – Dominance II)

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายตกแต่งบริเวณผนังเหนือหน้าต่าง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลวดลายพันธุ์พฤกษา

ความสมดุล (Balance)

ลวดลายบนอาคารนี้จัดองค์ประกอบของลวดลายแบบสมดุลเหมือนกัน 2 ข้าง (Symmetrical Balance)

เอกภาพ (Unity)

ลวดลายตกแต่งอาคารถนนนี้ส่วนใหญ่มีเอกภาพ เพราะความกลมกลืนของลวดลายที่ส่วนใหญ่เป็นรูปทรงเรขาคณิตและธรรมชาติ

3.6.5 การวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบศิลป์ของลวดลายหน้าอาคารริมถนนพังงา รัชดา ระนอง และบางกอก

จุดเด่น (Dominance)

ส่วนใหญ่เป็นซุ้มหน้าต่างโค้งทั้งสามบาน ที่มีการตกแต่งด้วยหินหลักยอดโค้ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นรูปสี่เหลี่ยมบรรจูลวดลายพันธุ์พฤกษา

จุดรอง 1 (Sub – Dominance I)

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายตกแต่งเหนือหน้าต่างโค้ง เพราะมีความคมชัดมาก

จุดรอง 2 (Sub – Dominance II)

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง 4 เสา และลวดลายตกแต่งเสาอิงแบ่งช่วงคาน 2 เสา ซึ่งเป็นลวดลายหัวเสาประดับลายพันธุ์พฤกษา

ความสมดุล (Balance)

ลวดลายบนอาคารนี้จัดองค์ประกอบของลวดลายแบบสมดุลเหมือนกัน 2 ข้าง (Symmetrical Balance)

เอกภาพ (Unity)

ส่วนใหญ่ลวดลายตกแต่งอาคารณนนี้มีเอกภาพ เพราะมีความกลมกลืนของลวดลายที่ส่วนใหญ่เป็นรูปทรงเรขาคณิตและธรรมชาติ

3.6.6 การวิเคราะห์การจัดองค์ประกอบศิลปะของลวดลายหน้าอาคารบ้านเคี้ยว**จุดเด่น (Dominance)**

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายตกแต่งหน้าจั่ว ซึ่งเป็นลวดลายพันธุ์พฤกษาหรือสัตว์ โดยจุดกึ่งกลางเป็นรูปทรงกลม

จุดรอง 1 (Sub – Dominance I)

ส่วนใหญ่คือลวดลายตกแต่งเสาอิง แบ่งช่วงหน้าต่างและคาน เพราะอาคารเคี้ยวมีหน้าต่างมากและมีหลายคาน

จุดรอง 2 (Sub – Dominance II)

ส่วนใหญ่เป็นลวดลายตกแต่งบริเวณผนังเหนือหน้าต่าง และเหนือประตู (หน้ามุข) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลวดลายพันธุ์พฤกษา

ความสมดุล (Balance)

ลวดลายบนอาคารนี้จัดองค์ประกอบของลวดลาย แบบสมดุลเหมือนกัน 2 ข้าง (Symmetrical Balance)

เอกภาพ (Unity)

ลวดลายตกแต่งอาคารบ้านเคี้ยวส่วนใหญ่มีเอกภาพ เพราะมีความกลมกลืนของลวดลายที่ส่วนใหญ่เป็นรูปทรงเรขาคณิตและธรรมชาติ

6.4 การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสในมะละกา ปีนัง และภูเก็ต

ในการวิเคราะห์ผู้วิจัยแยกออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

- 6.4.1 การเรียกชื่อแบบอาคาร
- 6.4.2 ที่มาของอาคาร
- 6.4.3 รูปลักษณ์หน้าอาคาร
- 6.4.4 ลวดลายตกแต่งหน้าอาคาร

6.4.1 ประเด็นการเรียกชื่อแบบอาคาร

คำว่าชิโน-ปอร์ตุเกสในประเทศมาเลเซียมีใช้น้อยมาก แม้จะเป็นแหล่งใหญ่ ซึ่งนอกเหนือจากที่มะละกา และปีนังแล้ว ยังมีกัวลาลัมเปอร์ ไทปิง กูชิง ยะโฮร์บารู แต่ชาวมาเลย์ไม่คุ้นเคยกับคำนี้มากนัก นักวิชาการมาเลเซียไม่นิยมเรียกชิโน-ปอร์ตุเกส แต่เป็นคำอื่นแทน ซึ่งต่างจากประเทศไทยที่นิยมใช้คำนี้อย่างกว้างขวาง ในภูเก็ตอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง นักวิชาการไทยมักใช้คำนี้ จากการศึกษเอกสารต่างๆ ในมาเลเซีย มีชื่อเรียกอาคารที่ชาวภูเก็ตเรียกว่า “ชิโน-ปอร์ตุเกสหลายชื่อ แต่ไม่พบชื่อเรียกชิโน-ปอร์ตุเกสอย่างเป็นทางการ คำที่เรียกแทนมีเหตุผลต่างๆ กัน ยกตัวอย่างเช่น

- Sino - Malay - Colonial Style

สาเหตุที่เรียกชื่อนี้ เป็นเพราะมีลักษณะผสมผสาน 3 แบบไว้ด้วยกันคือ จีน (Sino) มาเลย์ (Malay) และแบบตะวันตกที่เผยแพร่อยู่ในเขตอาณานิคม (Colony) จึงนับเป็นคำที่เข้าใจง่ายที่สุด

- Sino - Malay - Palladian Style

สาเหตุที่เรียกชื่อนี้เกิดจากลักษณะการสร้างบ้านบังกะโลหรือคฤหาสน์ของคหบดีจีน ที่ยึดตามแกนสมมาตรคือ มีทางเข้า (Portico) อยู่กลาง มีปีกอาคารซ้ายขวายื่นออกอย่างละเท่าๆ กัน ตามแบบบ้านคลาสสิกของยุโรป อนึ่งการเรียกชื่อ “Palladian” มาจากชื่อสถาปนิกชาวอิตาลีในปลายสมัยเรอเนสซองซ์ (Renaissance) (ราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 16) นามว่า Andrea Palladio ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มสร้างบ้านพักอาศัยแบบนี้ หลังจากนั้นนำมาฟื้นฟูใหม่แบบนีโอ-คลาสสิก (Neo-Classicism) (ราวปลายศตวรรษที่ 18) โดยสถาปนิกอังกฤษ แล้วนำมาปรับกับบ้านพื้นเมืองแบบมาเลย์อีกชั้นหนึ่ง

- Towkay Italianate Style

คำว่า Towkay หมายถึง คหบดีจีน ผู้ร่ำรวย หรือที่คนไทยเรียกเล่นๆ ส่วนคำ Italianate หมายถึงอิตาลี สืบเนื่องจากอาคารคฤหาสน์ของชาวจีนออกแบบ คล้ายสถาปัตยกรรมคลาสสิกในอิตาลี ดังเช่น คฤหาสน์ของลิม หลิน เต็ง (Lim Lean Teng) บนถนนสุลต่าน อาห์เมด ซาห์ ในปีนัง มีโฉมอย่างสมัยเรอเนสซองซ์ มีกระจกสีแบบที่นิยมในเวนิส นอกจากนี้ลวดลายตกแต่งหลายอย่าง นำแบบจากศิลปะสมัยต่างๆ ในประเทศอิตาลี

Chinese Palladian Style

คำนี้คล้ายกับความหมายของ Towkay Italianate คือมีลักษณะบ้านหรือคฤหาสน์แบบพัลลาเดียนคังกล่าวข้างต้น ผสมกับศิลปะจีน

- Chinese Baroque

สาเหตุที่เรียกชื่อนี้เนื่องจาก ยุคสมัยหนึ่งของยุโรปราวคริสต์ศตวรรษที่ 17 นิยมตกแต่งอาคารด้วยลวดลายอย่างวิจิตร ดูเกินความพอดี เป็นยุคของความฟุ้งเฟ้อทางศิลปะตามรสนิยมของคนชั้นสูง จึงมักเรียกเปรียบเปรยการตกแต่ง ที่ทำมากจนเกินความจำเป็นว่าบาโรก ฉะนั้นอาคารของชาวจีนที่นิยมตกแต่งลวดลายอย่างมากจึงเรียก Chinese Baroque ด้วย

-Tropical Renaissance

คำนี้หมายถึง แบบอย่างของศิลปะเรอเนสซองส์ในยุโรป ที่ปรากฏอยู่ในเขตร้อน เช่น การทำอาร์ชโค้ง การตกแต่งหัวเสา การทำผนังเซาะ การทำเสาอิง การใช้ลวดลายระย้า แต่หากได้ปรับเปลี่ยนเข้ากับรสนิยมท้องถิ่นในเขตร้อน และชาวจีนอพยพบนคาบสมุทรมลายู

- Straits Eclectic Style

คำนี้หมายถึง ลักษณะผสมผสานแบบต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในช่องแคบมะละกา เป็นคำกว้างๆ ที่ครอบคลุมถึงความหมายทั้งหมด และสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในคาบสมุทรมลายู จึงถือเป็นคำเรียกที่นิยมใช้มากที่สุดในปัจจุบัน และเหมาะที่จะใช้ในภูเก็ตด้วย

จากชื่อคังกล่าวส่วนใหญ่มีคำว่า Sino หรือ Chinese ซึ่งหมายถึงจีนเป็นตัวร่วม ส่วนตะวันตกมักแทนด้วย Colonial, Palladian, Baroque, Italianate เป็นตัวร่วม ไม่มีคำ Portuguese ตามข้อสังเกตคังกล่าว

6.4.2 ประเด็นที่มาของอาคาร

อาคารชิโน-ปอร์ตูกีสที่ตกแต่งลวดลายอย่างสวยงาม ในเมืองมะละกา เท่าที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่สร้างขึ้นราวปลายคริสต์ศตวรรษ 19 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ทั้งนี้สังเกตได้จากปี ค.ศ. ที่สร้างซึ่งระบุอยู่หน้าอาคาร หรือในช่วงอังกฤษปกครอง จากความเฟื่องฟูด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่และขางพาราที่มีมาตลอดคริสต์ศตวรรษที่ 19 ช่วยให้ชาวจีนอพยพผู้บากบั่นขยันฐานะตัวเองเป็นเจ้าแก่ มีบ้านที่ตกแต่งลวดลายอย่างสวยงาม ตามฐานะและทันสมัยอยู่ในขณะนั้น อย่างไรก็ตามในมะละกา มีรูปแบบโอนเอียงไปตามอิทธิพลศิลปะบาโรก และโรโกโก ที่ชาวคัทซ์เข้ามาเผยแพร่ เนื่องจากมะละกาเป็นอาณานิคมของชาวตะวันตกยาวนาน การครอบครองของคัทซ์ก่อให้เกิดอาคารแบบตะวันตกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งให้ความสำคัญกับการตกแต่งอย่างมาก ส่วนประกอบอาคารมักเด่นระนาบขั้วเชิง เส้นลวดลายคดเคี้ยว ผนังประดับอย่าง

ชดช้อยอ่อนไหว จึงฝังรากลึกรสนิยมนี้อยู่ในมะละกาช้านาน แม้ภายหลังได้รับอิทธิพลศิลปะนีโอ-คลาสสิกหรือวิกตอเรียนหรืออื่นๆ จากปีนังและสิงคโปร์ ที่มาของอาคารชิโน-ปอร์ตูกีสในมะละกาส่วนใหญ่จึงเกิดจากการเผยแพร่ของชาวตะวันตก คู่สังคมนจีนพลัดถิ่น ที่ลี้ภัยมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 โดยชาวคัทซังจนถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยชาวอังกฤษ

อาคารชิโน-ปอร์ตูกีสในปีนัง แม้มีประวัติศาสตร์ยาวนานตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 แต่ส่วนใหญ่สร้างขึ้นราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ด้วยเหตุผลจากรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ อันเป็นผลจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่และยางพาราในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 และการที่อังกฤษตั้งมั่นอยู่ในปีนังเป็นการถาวร ทำให้รูปแบบศิลปะตะวันตกแบบอังกฤษ เผยแพร่เข้าสู่ปีนัง แต่การที่อังกฤษตั้งฐานอยู่ในอินเดียมาก่อน อาคารสถาปัตยกรรมอังกฤษจึงถูกปรับเข้ากับภูมิศาสตร์และรสนิยมของอินเดีย ก่อนเข้ามาถึงปีนัง และผสมเข้ากับแบบพื้นเมืองมาเลย์อีกชั้นหนึ่ง แบบอย่างที่ทำให้อิทธิพลอย่างมาก ในระยะอังกฤษปกครองนี้อยู่ในสมัยวิกตอเรียน ที่มีรสนิยมสร้างสรรค์ศิลปะทั้งแบบคลาสสิกและแบบอื่นๆ มากมาย เป็นสมัยที่ชอบนำของเก่ามาฟื้นฟูใหม่ ที่เด่นมากคือ แบบนีโอ-คลาสสิก กล่าวคือ เมื่อครั้งสร้างเมืองปีนังใหม่ๆ นั้น แบบอย่างศิลปะนีโอ-คลาสสิก ในช่วงสมัยนโปเลียนเป็นที่นิยมอย่างยิ่ง ศิลปะแบบกรีกและโรมันได้รับการฟื้นฟูใหม่ ครั้นมาถึงสมัยวิกตอเรียนได้ขยายการฟื้นฟูจากรูปแบบอื่นๆ คือนอกจากสมัยกรีกและโรมันแล้ว ยังฟื้นฟูศิลปะสมัยกลาง ศิลปะบาโรกและโรโคโก รวมถึงศิลปะจากต่างแดน ที่มาของอาคารชิโน-ปอร์ตูกีสในปีนังส่วนใหญ่จึงเกิดจากการเผยแพร่ของชาวตะวันตกคู่สังคมนจีนโดยชาวอังกฤษ โดยลี้ภัยมาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ในแบบนีโอ-คลาสสิก ตลอดถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ในแบบวิกตอเรียน ที่มีการเลือกสรรศิลปะในอคิดหลายๆ อย่างและแบบท้องถิ่นนิยมไว้ด้วยกัน ในลักษณะประนีประนอม (บางครั้งจะเรียกกระบวนแนวคิดแบบสรรพสถานนี้ว่า "Eclecticism") รวมทั้งแบบอาร์ต-นูโว (Art Nouveau) ซึ่งถือว่าเป็นศิลปะของหนุ่มสาวคนรุ่นใหม่ขณะนั้น จนถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ในแบบอาร์ต เดโค (Art Deco)

สำหรับอาคารชิโน-ปอร์ตูกีสในภูเก็ต ส่วนใหญ่สร้างขึ้นราวปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งคล้ายกับปีนัง ทั้งนี้เพราะภูเก็ตกับปีนังต่างเป็นเมืองศูนย์กลางการผลิตและการรับซื้อแร่ โดยมีตลาดรับซื้อใหญ่อยู่ที่สิงคโปร์ ชาวจีนปีนังกับชาวภูเก็ตไปมาหาสู่เสมอ โดยเฉพาะการที่ปีนังเป็นเมืองทันสมัยที่สุดและอยู่ไม่ห่างไกลกับภูเก็ต จึงรับวัฒนธรรมต่างๆ ของชาวจีนในปีนังมาไว้จำนวนมาก มีการจ้างช่างก่อสร้างและช่างตกแต่ง จากปีนังมาตกแต่งบ้านเรือนตนอย่างไรก็ตามประวัติความเป็นมา และอายุของอาคารชิโน-ปอร์ตูกีสในปีนังมีมากกว่าภูเก็ต นับตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ตั้งแต่สมัยที่ลัทธินำชาวอินเดียเข้ามาก่อสร้างเมือง จนกระทั่งมีชาวจีนเข้ามาอาศัยจำนวนมากในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ในขณะที่ภูเก็คนั้นเจริญขึ้นภายหลัง จนถึงช่วงคริสต์

ศตวรรษที่ 20 ที่ชาวจีนอพยพทั้งที่ภูเก็ตและปีนังมีฐานะยิ่งขึ้น เป็นนายเหมือง พ่อค้ารับซื้อแร่ ขางพารา หรืออื่นๆ ดังนั้นรากเหง้าของอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสในภูเก็ตไม่นานลงไปถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ศิลปะนีโอ-คลาสสิกจึงมิได้เผยแพร่มาตั้งแต่ต้น แต่เผยแพร่เข้ามาในสมัยวิกตอเรียนที่ผสมผสานหลายๆ แบบไว้ด้วยกัน ที่มาของอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสในภูเก็ตส่วนใหญ่จึงเกิดจากการเดินทางไปมาหาสู่กัน การลอกเลียนแบบสถาปัตยกรรม ตลอดจนเครื่องตกแต่งแบบวิกตอเรียนและอาร์ต เดโคจากปีนังเข้ามา

6.4.3 ประเด็นรูปลักษณะหน้าอาคาร

การออกแบบหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสในมะละกา ปีนัง และภูเก็ตมีข้อสังเกตอยู่หลายประการ จากการวิเคราะห์ส่วนประกอบชั้นบน จะพบว่า มีลักษณะเดียวกันคือ ก่ออิฐขึ้นเป็นเก็จออกมาให้คล้ายเสาที่เรียกว่า เสาอิง (Pilaster) ซึ่งปรากฏอยู่ตามมุมผนังและข้างหน้าต่าง ทำหน้าที่แบ่งช่วงกุหาและช่วงหน้าต่างไปในตัว แต่หากในมะละกาเสาอิงซึ่งแบ่งกันช่วงหน้าต่างมีน้อย กลับพบมากที่ปีนัง และภูเก็ต ทั้งนี้เป็นไปตามลักษณะการออกแบบด้านหน้าอาคารที่ต่างกัน ดังพบว่า ด้านหน้าอาคารมักก่อผนังเป็นระนาบบรรจุช่องหน้าต่าง 2 ช่อง มีช่องว่างระหว่างหน้าต่างมากจึงตกแต่งลวดลายได้มาก ไม่นิยมคิ้วบัวที่นูนออกจากผนังมาก ส่วนใหญ่ตีคิ้วคั้นๆ ให้ประสานสัมพันธ์กันอยู่รอบหน้าต่าง เมื่ออาร์ชโค้งคอนบนไม่หนามาก จึงไม่จำเป็นต้องทำเสาอิงรองรับ การยกเอียงคิ้วอาร์ชโค้ง เว้าเข้าเว้าออก ไม่อาจทำให้หนาเพราะมีผลต่อน้ำหนัก การทำเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่างจึงมักพบกรณีที่ทำอาร์ชโค้งคอนบนหนาเป็นรูปครึ่งวงกลม หรือเสี้ยววงกลม แต่ก็มีบ้างที่เสาอิงไม่มีส่วนรองรับน้ำหนักใดๆ และด้วยเหตุที่ในมะละกาความนิยมลวดลายกรอบ ที่โค้งเว้ายกเอียงไปมามีสูงตามแบบฉบับศิลปะบาโรกและโรโกโก ระหว่างหน้าต่างจึงเปิดช่องกว้าง ทั้งผนังสำหรับตกแต่งลวดลายแทน ในปีนังและภูเก็ตนิยมทำอาร์ชโค้งที่มีระเบียบสัดส่วนตามแบบศิลปะนีโอ-คลาสสิก หน้าอาคารเน้นความโอ้อำด้วยอาร์ชโค้ง การทำเสาอิงจะช่วยเสริมอาร์ชโค้งให้เด่นยิ่งขึ้น กลายเป็นกรอบรูปหน้าต่างไปโดยปริยาย ดังนั้นพื้นที่ตกแต่งที่ใช้อยู่ตามระนาบบนผนังระหว่างหน้าต่าง ต้องใช้วิธีตกแต่งบนเสาอิงแทน

นอกจากนี้สังเกตได้ว่า อาคารชิโน-ปอร์ตุเกสในปีนังประเภทคิกแถว มีลักษณะเด่นกว่าแห่งอื่นๆ ประการหนึ่งคือ การเจาะวงกลมอยู่เหนือบริเวณหน้าต่างชั้นบน ในมะละกามีเล็กน้อย แต่ในภูเก็ตไม่ปรากฏให้เห็น ซึ่งลักษณะนี้ช่วยยืนยันถึงศิลปะนีโอ-คลาสสิกที่ปีนังรับมาเต็มที่ กล่าวคือ อิทธิพลของบ้านแบบพัลลาเดียน (Palladian Style) ที่มีเจาะช่องกลมอยู่กลางหน้าจั่ว เป็นแบบให้มีการถ่ายเทไปสู่อาคารแบบคิกแถว ซึ่งช่างจีนมองเห็นเป็นสิ่งดีช่วยระบายอากาศ ขณะเดียวกันเสริมแต่งเข้ากับลวดลายดอกไม้ที่มีแกนกลางเป็นวงกลมอย่างสมส่วน

สำหรับชั้นล่างหรือชั้นพื้นดิน (Ground Floor) ลักษณะหนึ่งที่เหมือนกันทั้งมะละกา ปีนัง และภูเก็ตคือ การวางตำแหน่งของประตูหน้าต่างโดยให้ประตูอยู่กลาง และหน้าต่างประกอบอยู่ด้านข้างทั้งสอง ซึ่งคล้ายกับบ้านเรือนชนบททางตอนใต้ของประเทศไทย แต่หากในมะละกามีระเบียบมากกว่า หน้าต่างมีวงกบไม้เป็นสีเหลืองงาช้าง หรือหัวหน้าต่างตัดให้โค้งเล็กน้อย ลูกกรงเป็นเส้นตรง แสดงถึงแบบหน้าต่างรุ่นแรกๆ ของชาวจีนอพยพ ไม่นิยมลวดลายที่หัวหน้าต่าง ลายฉลุบริเวณหน้าต่างพบมากในป็นังและภูเก็ต การเจาะผนังทำช่องแสงเหนือหน้าต่างก็เช่นเดียวกัน ในมะละกาเจาะช่องแสงเหนือหน้าต่างมีน้อยมาก แต่หากตกแต่งด้วยภาพหรืออักษรแทน

การเจาะช่องแสงบนผนังเหนือหน้าต่างชั้นล่างหรือพื้นดินไม่ปรากฏในประเทศไทย สันนิษฐานว่า นิยมอยู่ในป็นัง โดยชาวจีนในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ด้วยสาเหตุสำคัญ 2 ประการ ประการแรก อาคารในป็นังยึดสูงมากกว่าอาคารรุ่นเก่าในมะละกา ความอิทธิพลที่ได้รับจากสถาปัตยกรรมแอลกอฮอล์-อินเดียในอินเดีย จึงมีพื้นที่ว่างเหนือหน้าต่างมาก เมื่อชาวจีนรับรูปแบบนี้มาสร้างจึงเจาะทะลวงเพิ่มช่องแสงและระบายอากาศ ให้เหมาะกับเมืองร้อน โดยเฉพาะกับตึกแถว ซึ่งรับแสงเฉพาะด้านหน้า และมีผนังชั้นล่างอยู่ลึกเข้าไปทำให้อับแสง จึงต้องเปิดช่องแสงเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากช่องหน้าต่างที่มีอยู่แล้ว

ประการที่สอง การเจาะช่องแสงเหนือหน้าต่างยังเป็นเครื่องเสริมสิริมงคล เพราะส่วนมากจะเจาะเป็นรูปปีกค้างคาว (Bad-shape) ชาวจีนเชื่อว่า ค้างคาวเป็นสัตว์นำโชค การเปิดรับแสงรับลมผ่านช่องรูปค้างคาวจึงเป็นการนำโชคเข้าบ้าน ช่องแสงทรงนี้พบมากในป็นังตลอดจนถึงภูเก็ต

บานประตูบานในมะละกา ปีนัง และภูเก็ตมักทำ 2 ชั้นเสมอ เมื่อบานประตูแรกเปิดออก จะเห็นบานประตูชั้นหลัง บานประตูชั้นหน้าจะเปิดออกทางด้านหน้า บานประตูชั้นหลังเปิดออกด้านหลัง เพื่อมิให้กระทบกันเมื่อเปิดพร้อมกัน การตกแต่งปรากฏที่บานประตูด้านหน้ามากที่สุด แต่มีข้อสังเกตบานประตูในมะละกา ที่ชั้นหน้ากันเพียงครั้งเดียว แสดงถึงอิทธิพลที่รับมาจากบ้านพื้นเมืองมาเลย์ ส่วนในป็นังและภูเก็ตเต็มบานทั้งสองชั้น บานประตูชั้นหน้าจะตกแต่งลวดลายทั้งด้านหน้าด้านหลัง ดังนั้นเมื่อปิดเปิดประตูจึงยังคงเห็นลวดลาย ลายฉลุไม้บานประตูเจาะช่องทะลุตรงกัน แต่รายละเอียดลวดลายหน้าหลังไม่เหมือนกันอย่างน่าทึ่ง อีกประการหนึ่งที่มะละกาเสาหลักชั้นล่างหน้าอาคารประเภทตึกแถวมีลักษณะเรียบง่าย แต่หากที่ป็นังและภูเก็ตเสาหลักมีชั้นเชิงมากกว่า มีการขอมุมเพิ่มเก็จเสา ตกแต่งเสาโดยใช้ลวดบัวหรือคิ้วนูนอย่างซับซ้อน อันเป็นแบบนิยมสมัยวิกตอเรียน โดยเฉพาะที่ป็นังการตกแต่งลายพันธุ์พฤกษา หรือลายมงคลจีนจะพบอยู่ตามเสาหลักชั้นล่างด้วย นอกจากนี้ที่มะละกาอาคารประเภทตึกแถวมักทำกันสามชั้นออกมา โดยตกแต่งกันสามคด้วยกระเบื้องกลมและสามเหลี่ยม ที่มีลวดลายมงคลจีนตามแบบประเพณี จึงคล้ายศาลเจ้าและวัดจีน แสดงถึงศิลปะจีนที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบบ้านในมะละกาอย่างเข้มข้นในรุ่นแรกๆ

ส่วนในปีนังมีบ้าง เนื่องจากศาลเจ้าหรือศาลบรรพบุรุษ (กงสี) ในปีนังรุ่นเก่ามักสร้างติดเป็นเรือนแถว ประปนกับบ้านอาศัย การผสมแบบบ้านกับแบบศาลเจ้าจึงมิให้เห็นด้วย แต่หากภูเก็ตไม่ปรากฏอาคารผสมเช่นนี้เลย ทั้งนี้เพราะคติความเชื่อของคนไทยที่มีมาช้านาน โดยถือว่าไม่ควรนำรูปแบบศาสนสถานอันศักดิ์สิทธิ์มาใช้กับบ้านพักอาศัย ลวดลายตกแต่งหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสมีอยู่หลายประเภท แต่แทบไม่พบหลายไทย เพราะถือเป็นเครื่องตกแต่งวัดหรือสถานที่อันทรงเกียรติมากกว่า

ตารางวิเคราะห์การเปรียบเทียบรูปแบบด้านหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกส

มะละกา	ปีนัง	ภูเก็ต
<p>ชั้นบน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่นิยมทำเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง - แบ่งช่วงหน้าต่าง 2 ตอน ระหว่างกลางเว้นพื้นที่สำหรับตกแต่งลวดลาย - อาร์ชโค้งออกแบบเป็นเส้นตรงบ้างโค้งเว้าบ้าง ยึดเอียงไปมาอย่างอ่อนช้อย - ไม่นิยมเจาะช่องวงกลมบนผนังเหนือหน้าต่างชั้นบนหน้าอาคารตึกแถว <p>ชั้นล่างหรือชั้นพื้นดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีประตูอยู่แกนกลาง หน้าต่าง 2 ช่องขนานข้างทั้งซ้ายขวา - บานประตู 2 ชั้น ชั้นหน้ามีเพียงครึ่งเดียว ชั้นหลังเต็มบาน - ไม่นิยมทำช่องแสงเหนือหน้าต่าง 	<ul style="list-style-type: none"> - นิยมทำเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง - แบ่งช่วงหน้าต่างเป็น 3 ตอน นิยมใส่ลวดลายตามเสาอิง - อาร์ชโค้งเป็นแบบโค้งครึ่งวงกลมหรือเสี้ยววงกลม - นิยมเจาะช่องวงกลมบนผนังเหนือหน้าต่างชั้นบนหน้าอาคารตึกแถว - มีประตูอยู่แกนกลาง หน้าต่าง 2 ช่องขนานข้างทั้งซ้ายขวา - บานประตู 2 ชั้น ชั้นหน้าและชั้นหลังทำเต็มบาน - นิยมทำช่องแสงเหนือหน้าต่าง 	<ul style="list-style-type: none"> - นิยมทำเสาอิงแบ่งช่วงหน้าต่าง - แบ่งช่วงหน้าต่างเป็น 3 ตอน ใส่ลวดลายตามเสาอิง - อาร์ชโค้งเป็นแบบโค้งครึ่งวงกลมหรือเสี้ยววงกลม - ไม่นิยมเจาะช่องวงกลมบนผนังเหนือหน้าต่างชั้นบนหน้าอาคารตึกแถว - มีประตูอยู่แกนกลาง หน้าต่าง 2 ช่องขนานข้างทั้งซ้ายขวา - บานประตู 2 ชั้น ชั้นหน้าและชั้นหลังทำเต็มบาน - นิยมทำช่องแสงเหนือหน้าต่าง

ตารางวิเคราะห์การเปรียบเทียบรูปแบบด้านหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกส (ต่อ)

มละกา	ปิ่นัง	ภูเก็ต
- หัวหน้าต่างชั้นล่างที่ขนาน ข้างหน้าประตูมักเป็นกรอบสี่ เหลี่ยมธรรมดา	- หัวหน้าต่างชั้นล่างที่ขนาน ข้างประตูเป็นกรอบตรง และ แอ่นโค้งตอนบน ไล่ลาดลวย อย่างพอเหมาะ	- หัวหน้าต่างชั้นล่างที่ขนาน ข้างประตูเป็นกรอบตรง และ แอ่นโค้งตอนบน ไล่ลาดลวย อย่างมีชั้นเชิง
- เสาหลักด้านหน้าสุดไม่นิยม ย่อมุม ดินเสาไม่มีลวดบัวมาก นัก	- เสาหลักด้านหน้าสุดนิยมย่อ มุม ดินเสามีลวดบัวซับซ้อน พอเหมาะ	- เสาหลักด้านหน้าสุดนิยมย่อ มุม ดินเสามีลวดบัวซับซ้อน พอเหมาะ
- ชายคาถิ่นภาคนิยมปิดด้วย กระเบื้องวงกลมและ สามเหลี่ยมคล้ายอาคารศาลเจ้า	- ไม่นิยมปิดชายคาด้วย กระเบื้องแบบศาลเจ้า เพราะ ไม่ค่อยทำกันภาคที่ชั้นล่าง	- ไม่นิยมปิดชายคาด้วย กระเบื้องแบบศาลเจ้า เพราะ ไม่มีกันภาคที่ชั้นล่าง

6.4.4 ประเด็นลวดลายตกแต่งอาคาร

ลวดลายตกแต่งหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกส ขึ้นอยู่กับตำแหน่งของส่วนประกอบอาคาร เช่น บริเวณคาน (Beam) หัวเสาอิง (Pilaster) ผนังใต้หน้าต่าง หินหลักยอดโค้ง (Keystone) เสาหลักชั้นล่าง (Column) เป็นต้น เช่น บริเวณเสาอิงซึ่งมีแนวโค้งลวดลายส่วนใหญ่จะเป็นรูปแจกัน ต้นไม้ บริเวณคานและผนังใต้หน้าต่าง ซึ่งมีแนวอนส่วนใหญ่เป็นรูปเถาไม้เลื้อย หรือรูปอื่นๆ โดยแบ่งเป็นส่วนๆ ในมละกาตึกแถวแต่ละห้องนิยมแบ่งช่องหน้าต่างชั้นบน 2 ช่อง ต่างจากในปิ่นังและภูเก็ตซึ่งมี 3 ช่อง จึงมีพื้นที่ห่างระหว่างหน้าต่าง ด้วยเหตุนี้ช่างจึงเติมแต่งลวดลายได้อย่างเต็มที่ ลวดลายมักเป็นแนวโค้ง ชนิดข้อยหรือแขวน บางครั้งตีคิ้วยอดกรอบแหลมเหมือนโดมมีสยิด ซึ่งต่างจากปิ่นังและภูเก็ตที่พื้นที่เติมแต่งลวดลายมักเป็นแนวอน เหมือนลูกครึ่งด้วยเสา 2 ข้างของอาคาร พื้นที่ตกแต่งชั้นบนในปิ่นังหากเป็นหน้าต่างยาวจดพื้น ลวดลายส่วนใหญ่อยู่บริเวณเหนือหน้าต่าง หากเป็นหน้าต่างครึ่งเดียว ลวดลายจะอยู่บริเวณผนังใต้หน้าต่าง หรือทั้งเหนือและใต้หน้าต่าง ในภูเก็ตลวดลายส่วนใหญ่จัดอยู่บริเวณเหนือหน้าต่าง

ลวดลายที่พบมากในปิ่นังและภูเก็ตคือ ลวดลายที่จัดเค้าโครงและช่องไฟให้คอนล่างสอปแคบ ตอนบนกว้าง คล้ายสามเหลี่ยมขยคคว่ำ ซึ่งสัมพันธ์กับช่องห่างระหว่างอาร์ชโค้งบนหัวหน้าต่าง ขณะเดียวกันสัมพันธ์กับรูปทรงธรรมชาติของพันธุ์พฤษชาติทั่วไป ที่โคนเล็กแล้วค่อยๆ ใหญ่ขึ้น แดกแขนงกิ่งก้านดอกใบ กว้างออกไปข้างละพอยๆ กัน ตามแนวแกน ด้วยเหตุนี้จึงพบลายพันธุ์พฤษชาติประดิษฐ์อยู่ในตำแหน่งพื้นที่นี้มากที่สุด อีกตำแหน่งหนึ่งที่พบอยู่ในปิ่นังและมละกาโดยเฉพาะมละกาพบมากที่สุด แต่หากในภูเก็ตไม่พบเลยคือ บริเวณคิ้วเคนทิลส์ (Dentils) สี่เหลี่ยมที่จัด

เรียงเป็นแนวอยู่ได้ซายคา โดยที่ทิวแต่ละอันตกแต่งลายใบผักเหมือนๆ กันอย่างสละสลวย

การตกแต่งตามผนังหน้าอาคารในมะละกา ส่วนใหญ่เป็นลายประเภทช่อระย้าหรือเฟื่องอุบะ (Swag or Festoon) ลายกรอบคาร์ทูช (Cartouche) ลายมงคณิน ลายช่อระย้ายังพบที่มะละกา ปีนัง และภูเก็ต แต่ในมะละกาลายนี้เกือบจะเป็นจุดเด่นของลายทั้งหมด ลายช่อระย้าถือเป็นแม่ลายสำคัญของตะวันตก นิยมกับงานตกแต่งแบบคลาสสิก พบอยู่ในงานตกแต่งอาคารสมัยเรอเนซซองซ์ (ราวคริสต์ศตวรรษที่ 15-16) จนถึงสมัยวิกตอเรียน ส่วนลายคาร์ทูชปรากฏอยู่ในช่วงปลายสมัยเรอเนซซองซ์ที่เรียกว่าแบบแมนเนอริสม์ (Mannerism) ตลอดจนสมัยบาโรกในคริสต์ศตวรรษที่ 17 เดิมเป็นกรอบที่ใช้ตกแต่งตัวอักษร ภายหลันำมาใช้กับอาคาร ลวดลายปรากฏอยู่ที่กรอบ โดยปล่อยให้ภายในกรอบว่างเปล่า หลักฐานจากลายคาร์ทูช ที่ปรากฏอยู่หน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสในมะละกาจำนวนมาก ช่วยสนับสนุนถึงการเผยแพร่ศิลปะบาโรกสู่มะละกาได้เป็นอย่างดี ในภูเก็ตลายคาร์ทูช อาจเห็นร่องรอยอยู่บ้าง ที่บานประตูของบ้านบางหลัง

ลายตะวันตกอีกชนิดหนึ่งที่พบอยู่ในงานตกแต่งหัวเสาอิงหน้าอาคาร ทั้งในมะละกา ปีนัง และภูเก็ต คือลายใบพฤกษาคัลลัสผักกาด (Acanthus) ชูช่อม้วนบางๆ (Cauliculus) ที่เรียกว่าเสาคอร์ินเธียน (Corinthian Order) ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยกรีก กับลายหัวเสาที่เรียกว่าคอมโพสิท (Composite Order) ซึ่งมีลักษณะผสมลายใบพฤกษาแบบคอร์ินเธียน กับลายขดม้วนหนาๆ (Volute) แบบไอโอเนียนิก (Ionic Order) ลายนี้เริ่มขึ้นสมัยโรมัน แต่หากนำมาฟื้นฟูขึ้นใหม่และนิยมอยู่ในสมัยเรอเนซซองซ์ และปรับปรุงคัดแปลงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนสูงสุดในสมัยวิกตอเรียน โดยอาจเพิ่มดอกไม้ เถาไม้ หน้าสัตว์ หรือก้านขดม้วนที่สละสลวยมูบบางยิ่งขึ้น เมื่อตกแต่งมาถึงชาวจีนอพยพบนคาบสมุทรชาวจีนได้ปรุงแต่งขึ้นอีกเพิ่มแจกันดอกไม้ หรือสิ่งมงคลจีน คัดแปลงขดม้วน 2 ข้างเป็นปีกค้างคาว

ลวดลายมงคณินทั้งในมะละกา ปีนัง และภูเก็ตไม่แตกต่างกันมาก ลวดลายที่พบมากที่สุดทั้งสามแห่ง คือลายประเภทพันธุ์พฤกษา ในมะละกาและป็นัง ลวดลายที่พบมากที่สุดคือ ดอกไม้ปีกแจกัน โดยเฉพาะที่มะละกามักทำแจกันขนาดใหญ่และโดดเด่น ส่วนในภูเก็ตมีบ้าง ส่วนใหญ่เป็นลายแกะสลักบานประตู ดอกไม้มีประเภทโบตัน เหมย เบญจมาศ ลวดลายที่พบมากรองลงมาเป็นตัวประเภทค้ำคาว สิงห์ หงส์ ปลา นก นอกนั้นเป็นสิ่งของหรือสัญลักษณ์มงคล และที่พบมากคล้ายกันคือนกหรือหงส์กับพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ ลายเหล่านี้เป็นมรดกที่สืบทอดคติความเชื่อร่วมกันจากจีนแผ่นดินใหญ่ ความหมายจึงไม่แตกต่างกันนัก แต่หากสังเกตรูปแบบลวดลายปูนปั้นหน้าอาคาร มีข้อสังเกตหลายประการกล่าวคือ ที่มะละกามีลักษณะคงความเป็นธรรมชาติมากกว่า ในขณะที่ลวดลายในภูเก็ตมีลักษณะกึ่งประดิษฐ์มากกว่า ในมะละกานิยมปั้นปูนหรือเขียนคริสต์ศักราชปีที่ตกแต่งหรือสร้างอาคารเสร็จสมบูรณ์ จึงทำให้ทราบช่วงเวลาของการสร้างอาคารชิโน-ปอร์ตุเกสในมะละกาอย่างชัดเจนมากกว่าป็นังและภูเก็ต เส้นกรอบที่ใช้ประดับลายพันธุ์พฤกษามงคณินใน

มะละกาส่วนใหญ่เป็นกรอบแนวตั้งตามแนวหน้าต่าง ยอดกรอบซึ่งโค้งแหลมอาจมีแรงคล้อยจากทรงหัวหอมของโดมมัสยิด หรืออาร์ชโค้งแบบโอเกอ อาร์ช (Ogee Arch or Ogival Arch) อันแสดงถึงการใช้ศิลปะร่วมกันของศิลปะจีนกับศิลปะเปอร์เซีย หรืออิสลาม ที่ชาวอินเดียมุสลิมเผยแพร่ในช่วงแรกๆ อีกประการหนึ่งหากสังเกตบริเวณผนังได้หน้าต่างชั้นล่าง ซึ่งขนานข้างประตูทั้งสองในปีนั่งและภูเก็ทพบว่า นิยมติดลายกระเบื้องโมเสกเต็มผนังจุดติดหน้าต่าง หากในมะละกาติดเพียงเชิงผนังชั้นๆ หรือแถบเดียว ลักษณะนี้แสดงถึงอิทธิพลศิลปะอิสลามจากอินเดียเช่นกัน ด้วยเหตุที่สมัยโมกุลศิลปะส่วนใหญ่มีรากเหง้าจากเปอร์เซีย นิยมประดับลวดลายด้วยกระเบื้องเคลือบหรือโมเสก (Mosaic) เป็นลวดลายเรขาคณิต หรือลายเส้นที่ผสมผสานกับลายเถาอันอ่อนช้อยของพันธุ์พฤกษา ที่เรียกว่า “อาระเบสก์ (Arabesque)” ชาวจีนซึ่งชื่นชอบในความงามของธรรมชาติอยู่แล้ว จึงนำมาดัดแปลงเข้ากันง่าย ปรับปรุงเป็นพืชหรือสิ่งมงคลตามคติความเชื่อแบบจีน หากสังเกตในปีนั่งและภูเก็ท ลวดลายกระเบื้องจะเป็นชนิดคอกโบตัน ดอกเบญจมาศ ส่วนพื้นเป็นชนิดลายเรขาคณิต ที่ดูคล้ายลายกระดองเต่า ซึ่งเป็นสัตว์มงคลของจีนเช่นเดียวกัน

ลวดลายทั้งสามแห่งยังมีลักษณะเหมือนกันอีกประการหนึ่งคือ การจัดองค์ประกอบที่เน้นดุลยภาพแบบเท่าเทียมกัน หากยึดกึ่งกลางหน้าอาคารเป็นแกนแล้ว ซีกซ้ายและซีกขวาจะจัดพื้นที่ลวดลายให้พอๆ กัน ซึ่งสัมพันธ์กับแนวแกนประตูที่อยู่กึ่งกลางด้วย ลวดลายจัดวางเต็มหน้าอาคาร เฉพาะลวดลายระหว่างยอดโค้งบนหน้าต่างจัดอย่างกลมกลืนและสัมพันธ์กันมาก การวางจังหวะช่องไฟ หรือการออกแบบเฉพาะตัวลายก็มักคำนึงถึงแกนเป็นหลัก

ตารางวิเคราะห์การเปรียบเทียบลวดลายด้านหน้าอาคารจีน-เปอร์เซีย

มะละกา	ปีนัง	ภูเก็ต
<ul style="list-style-type: none"> - ลวดลายเด่นๆ ส่วนใหญ่อยู่บริเวณช่องว่างระหว่างหน้าต่าง - ลวดลายมีปรากฏอยู่ที่คิ้วผนัง เคนทิลส์ - มักใช้ลายช่อระย้าเป็นหลัก ทอดวางตามแนวกว้าง - นิยมลายกรอบคาร์ทูลุชอย่างมาก หรือลายดาวัวที่มีแกนกลางวางเปล่า เน้นลวดลายตามขอบอย่างพิถีพิถัน 	<ul style="list-style-type: none"> - ลวดลายส่วนใหญ่เน้นอยู่บริเวณเหนือหน้าต่าง - ลวดลายมีปรากฏอยู่ที่คิ้วผนัง เคนทิลส์ - ลายช่อระย้าเป็นทั้งลายหลัก และลายเสริมเข้ากับส่วนอื่นๆ - ไม่นิยมลายกรอบคาร์ทูลุช 	<ul style="list-style-type: none"> - ลวดลายส่วนใหญ่เน้นอยู่บริเวณเหนือหน้าต่าง - ไม่ปรากฏลวดลายบนคิ้วผนัง เคนทิลส์ - ลายช่อระย้าเป็นทั้งลายหลัก และเสริมเข้ากับลายอื่นๆ - ไม่นิยมลายกรอบคาร์ทูลุช

ตารางวิเคราะห์การเปรียบเทียบลวดลายด้านหน้าอาคารชิโน-ปอร์ตุเกส (ต่อ)

มะละกา	ปีนัง	ภูเก็ต
<ul style="list-style-type: none"> - นิยมหัวเสาที่มีขม้วนผสมพืชผักตามแบบเสาคลาสสิก แต่ชาวจีนดัดแปลงเป็นกึ่งก้านขดผสมแจกันดอกไม้ สัตว์ สิ่งมงคล หรืออื่น ๆ แทน - ลวดลายส่วนใหญ่เป็นดอกไม้ ปีกแจกันขนาดใหญ่ ดอกไม้ ก้านขด สัตว์มงคลจีน เช่น หงส์ มังกร สิงห์ เสือ ค้างคาว ปลา - ไม่ค่อยปรากฏลวดลายเหนือหน้าต่างระหว่างโค้ง - ลวดลายเหนือหน้าต่างมีลักษณะธรรมชาติมากกว่าประดิษฐ์ - ด้านหน้าอาคารมักระบุปี ค.ศ. ที่สร้างเสร็จ ผสมเข้ากับลวดลายตกแต่ง - เส้นกรอบบรรจุลายพฤกษามียอดโค้งแบบศิลปะอิสลาม - ลายกระเบื้องโมเสกที่ผนังได้หน้าต่างชั้นล่างมักติดเฉพาะเชิงผนัง เป็นลายพฤกษา บริเวณพื้นเหยียบติดกระเบื้องที่มีลวดลายไม่มากนัก - การจัดองค์ประกอบของลวดลายหน้าอาคารเน้นดุลยภาพแบบซ้ายขวาเท่ากันตามแกน 	<ul style="list-style-type: none"> - นิยมหัวเสาที่มีกึ่งก้านขม้วนผสมพืชผักหรือดอกไม้ - ลวดลายส่วนใหญ่เป็นดอกไม้ ลายพฤกษากับสัตว์ เช่น นกกับดอกโบตั๋นหรือเหมย ลายผลไม้ หรือสิ่งของมงคลจีน - ปรากฏลวดลายเหนือหน้าต่างระหว่างโค้ง และแผ่กว้างเกือบทุกส่วน - ลวดลายเหนือหน้าต่างมีลักษณะทั้งกึ่งประดิษฐ์และธรรมชาติ แต่ลักษณะธรรมชาติมีมากกว่ากึ่งประดิษฐ์ - ด้านหน้าอาคารไม่ระบุปี ค.ศ. ที่สร้างเสร็จ - เส้นกรอบมีเส้นตรงหรือโค้งธรรมดา - ลายกระเบื้องโมเสกที่ผนังได้หน้าต่างชั้นล่างทำเต็มผนัง เป็นลายพฤกษา ส่วนบริเวณพื้นเหยียบเป็นลายเรขาคณิต - การจัดองค์ประกอบของลวดลายหน้าอาคารเน้นดุลยภาพแบบซ้ายขวาเท่ากันตามแกน 	<ul style="list-style-type: none"> - นิยมหัวเสาที่มีกึ่งก้านขดผสมพืชผักหรือดอกไม้ - ลวดลายเป็นดอกไม้หรือลายพฤกษา เช่น โบตั๋น เหมย ท้อ ผสมกับสัตว์ หรือสิ่งของมงคลจีน - ปรากฏลวดลายเหนือหน้าต่างระหว่างโค้งเป็นส่วนใหญ่ - ลวดลายเหนือหน้าต่างมีลักษณะประดิษฐ์มากกว่าธรรมชาติ - ด้านหน้าอาคารไม่ระบุปี ค.ศ. ที่สร้างเสร็จ - เส้นกรอบมีเส้นตรงหรือโค้งธรรมดา - ลายกระเบื้องโมเสกที่ผนังได้หน้าต่างชั้นล่างทำเต็มผนังเป็นลายพฤกษา บริเวณพื้นเหยียบเป็นลายเรขาคณิต - การจัดองค์ประกอบของลวดลายหน้าอาคารเน้นดุลยภาพแบบซ้ายขวาเท่ากันตามแกน